

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORGANİK MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜNÜN
TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT DURUMU

Özge BİLGİN

GIDA MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Figen DAĞLIOĞLU

TEKİRDAĞ-2008

Yrd. Doç. Dr. Figen Dağlıoğlu.....danışmanlığında, Özgür Bilgin..... tarafından hazırlanan bu çalışma ..15../07../2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından.Gıda Mühendisliği..... Anabilim Dalı'ndaYasemin Oraman..... tezi olarak kabul edilmiştir.

Juri Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Figen Dağlıoğlu

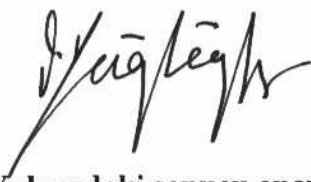
Üye : Yrd. Doç. Dr. Yasemin Oraman

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ümit Geggel

İmza :

İmza :

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım
(imza)

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Orhan Dağlıoğlu

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ORGANİK MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT DURUMU

Özge BİLGİN

Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Figen DAĞLIOĞLU

Organik tarımın bir kolu olan organik meyve ve sebze, ülkemizde henüz kısa sayılabilecek bir geçmişe sahiptir. Buna rağmen gerek üretim alanı ve miktarı, gerekse dış satım olanakları göz önünde bulundurulduğunda, organik tarımın diğer birçok kolu gibi oldukça gelecek vaat eden ve üzerinde hassasiyetle durulması ve geliştirilmesi gereken bir alan olduğu açıktır.

Bu çalışmada öncelikle ülkemizde halen net olarak anlaşılmayan ve tartışma konusu olan “organik tarım” kavramı üzerinde durularak, anlamı, hangi amaçlara yönelik gerçekleştirildiği ve ilkeleri açıklanacaktır. Sonrasında dünyada ve ülkemizde organik tarımın doğuşu ve günümüze kadar kat ettiği yol izlenecektir. Üreticilerin organik tarımı benimsemesinde etkili faktörler belirtilecek ve devamında ülkemizdeki organik meyve ve sebze sektörünün gözler önüne serilmesi amacıyla organik bitkisel ürünlerin talep durumu, üretim değerleri, ihracat ve ithalat durumumuz ortaya konulacaktır. Ayrıca tüm dünyadaki yerimizin belirlenebilmesi için dünyadaki üretim ve talep durumu ile dünya pazarının durumu da gözler önüne serilecektir. Araştırmanın bir diğer hedefi ise henüz gelişme döneminde bulunmasına rağmen çok büyük bir potansiyele sahip olduğunu belirttiğimiz ülkemizin organik tarım konusundaki mevcut sorunlarını belirterek bunlar için çözüm önerilerinde bulunmak, önerilen diğer çözümleri incelemek; organik tarımın yaygınlaştırılabilmesi ve ihracatımızın artırılması için gerekli stratejileri ve alınması gereken önlemleri belirleyerek, geleceğe yönelik hedefleri göz önüne sermektir.

Çalışmanın içeriğinde organik meyve ve sebze üretiminin basamakları açıklanacak, bunlara örneklik teşkil etmesi amacıyla organik kuru kayısı ve organik domates üretimine yer verilecektir.

Anahtar kelimeler: organik tarım, ekolojik, meyve, sebze, pazar, Türkiye ve dünya

2008, 129 Sayfa

ABSTRACT

Master Thesis

THE STATE OF ORGANIC FRUIT AND VEGETABLE SECTOR IN TURKEY

Özge BİLGİN

Namık Kemal University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Food Engineering

Supervisor: Assistant Professor Figen DAĞLIOĞLU

Organic fruit and vegetable growing, a branch of organic agriculture, has a short history in our country. Nevertheless, it is clear that the branch is a hot prospect for the future and needs much attention and development if we are to consider its area and amount of production as well as the opportunity of exportation.

In this project, after giving an explanation for the largely misunderstood concept of “organic agriculture”; its meaning, aims, functions and principles will be scrutinized. Later, the birth and the progress it has hitherto made in our country and in the world will be put under question. The influential factors that encourage producers to take on organic agriculture will be mentioned, and afterwards, the demand status of vegetal products, their value of production, and our state of exportation and importation will be examined in order to give a better insight into the current situation of fruit and vegetable sector of our country. Moreover, to be able to determine our ranking in the whole world, there will be an emphasis on the worldwide ratings of production and demand as well as the world market, itself. Other aims of this research are to detect the problems related to organic agriculture in our country, which we have already mentioned to have a great potential despite having a recent entrance into the sector, to offer solutions for the problematic sides, to examine the other previously suggested solutions, and to come up with future strategies and precautions that will enable organic agriculture to be more widespread, and increase our rate of exportation, which will give us a chance to set our future expectations.

In the content, the process of organic fruit and vegetable growing will be explained and in order to exemplify these, organic dried apricot and tomato production will be illustrated.

Keywords: organic agriculture, ecologic, fruit, vegetable, market, Turkey and world

2008, 129 pages

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLO LİSTESİ.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	3
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	7
3.1. Materyal.....	7
3.2. Yöntem.....	7
4. TÜRKİYE’DE ORGANİK MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜ.....	8
4.1. Organik Tarımın Tanımı, Amaç ve İlkeleri.....	8
4.1.1. Organik Tarımın Tanımı.....	8
4.1.2. Organik Tarımın Amaçları.....	9
4.1.3. Organik Tarımın İlkeleri.....	13
4.2. Dünyada ve Türkiye’de Organik Tarımın Gelişimi.....	16
4.2.1. Dünyada Organik Tarımın Benimsenmesinde Etkili Olan Unsurlar.....	16
4.2.2. Türkiye’de Organik Tarımın Benimsenmesinde Etkili Olan Unsurlar.....	16
4.2.3. Dünyada Organik Tarımın Gelişimi.....	16
4.2.4. Türkiye’de Organik Tarımın Gelişimi.....	19
4.3. Dünyada ve Türkiye’de Organik Ürünlerde Üretim ve Talep Durumu.....	21
4.3.1. Dünya ve AB Ülkelerinde Organik Ürün Üretimi.....	21
4.3.2. Dünya ve AB Ülkelerinde Organik Ürünlere Talep.....	30
4.3.3. Türkiye’de Organik Ürün Üretimi.....	33
4.3.4. Türkiye’de Organik Ürünlere Talep.....	39
4.4. Organik Ürünlerde Dış Ticaret.....	43
4.4.1. İhracat Durumu.....	43
4.4.2. İthalat Durumu.....	51
4.4.3. Dünya Ticareti.....	54
4.5. Yürütme ve İzleme Organları.....	61

4.6. Organik Tarımda Kontrol ve Sertifikasyon.....	62
5. ORGANİK MEYVE VE SEBZECİLİK.....	64
5.1. Organik Meyve Yetiştiriciliği.....	65
5.1.1. Organik Meyve Yetiştiriciliğinin Önemi.....	65
5.1.2. Organik Meyve Bahçelerinin Kurulma Esasları.....	66
5.1.2.1. Ekonomik Faktörler.....	66
5.1.2.2. Ekolojik Faktörler.....	66
5.1.2.3. İklim Faktörleri.....	67
5.1.3. Fidan Üretim Teknikleri.....	68
5.1.4. Anaç Seçimi.....	68
5.1.5. Ürün/Çeşit Seçimi.....	68
5.1.6. Bahçe Tesisi.....	69
5.1.7. Kültürel İşlemler.....	69
5.1.7.1. Budama.....	69
5.1.7.2. Toprak Yönetimi.....	70
5.1.7.3. Sulama.....	70
5.1.7.4. Hasat ve Ambalaj.....	70
5.1.8. Hastalık ve Zararlılarla Mücadele.....	71
5.2. Organik Meyve Yetiştiriciliğine Bir Örnek: Organik Kayısı Yetiştiriciliği.....	71
5.2.1. Organik Kayısı Yetiştiriciliğinin Genel durumu.....	71
5.2.2. Organik Kayısı Bahçelerinin Kurulma Esasları.....	71
5.2.2.1. Ekonomik Faktörler.....	71
5.2.2.2. Yeni Bahçe Tesisi.....	72
5.2.2.3. Toprak İşleme.....	72
5.2.2.4. Sulama.....	72
5.2.2.5. Bitki Besleme.....	72
5.2.3. Zirai Mücadele.....	72
5.2.4. Zararlılarla Mücadele.....	73
5.2.5. Hastalıklarla Mücadele.....	73
5.2.6. Yabancı Otlarla Mücadele.....	73
5.2.7. Hasat.....	74
5.2.8. Kurutmalık Kayısı Hasadı.....	74
5.2.9. Kayısların Kurutulması İşlemi.....	74
5.2.10. Depolama.....	74

5.2.11. Ambalajlama.....	74
5.2.12. Etiketleme (İşaretleme).....	75
5.3. Organik Sebze Yetiştiriciliği.....	77
5.3.1. Organik Sebze Yetiştiriciliğinin Önemi.....	77
5.3.2. Ekim Nöbeti	78
5.3.3. Ekim Nöbetinde Göz Önünde Bulundurulması Gereken Hususlar.....	78
5.3.4. Bazı Sebzelerin Birbirine Göre Ön ve Art Bitki Olabilme Durumları	79
5.3.5. Ürün Sıralaması.....	80
5.3.6. Toprak Verimliliği ve Bitkilerin Beslenmesi	80
5.3.7. Hastalık, Zararlı ve Yabancı Ot Yönetimi.....	80
5.3.8. Hasat Sonrası İşlemler ve İşleme.....	81
5.4. Organik Sebze Yetiştiriciliğine Bir Örnek: Organik Domates Yetiştiriciliği.....	81
5.4.1. Organik Domates Yetiştiriciliğinin Genel Durumu.....	81
5.4.2. İklim İstekleri.....	82
5.4.3. Yetiştirme Tekniği ve Toprak İstekleri.....	82
5.4.3.1. Toprak İsteği.....	82
5.4.3.2. Gübreleme.....	82
5.4.3.3. Ekim ve Dikim.....	83
5.4.3.4. Sulama.....	83
5.4.3.5. Kültürel Bakım İşlemleri.....	84
5.4.4. Hastalık ve Zararlılarla Mücadele.....	84
5.4.5. Hasat.....	84
6. TÜRKİYE ORGANİK MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜNÜN GELECEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	86
6.1.Sektörün Gelişmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	86
6.1.1. Karşılaşılan Sorunlar.....	86
6.1.2. Çözüm Önerileri.....	88
6.2. SWOT Analizi.....	92
6.3. Hedefler.....	94
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	98
KAYNAKLAR.....	101
EK 1.....	106
ÖZGEÇMİŞ.....	129

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: AB ülkelerinde toplam gıda tüketimi içinde organik bitkisel gıda tüketiminin payı.....	22
Tablo 2: AB ülkelerinde satış yerlerine göre organik ürün alımının dağılımı.....	23
Tablo 3: Dünyada organik tarım alanı, toplam tarımsal alan içindeki oranı ve organik çiftlik sayıları.....	25
Tablo 4: Dünyada organik ürün üreticisi olan ülkeler ve üretilen organik ürünler.....	27
Tablo 5: Türkiye’de üretilen organik ürünler.....	34
Tablo 6: Türkiye’de organik tarımsal ürünler üretimi ve miktarları.....	35
Tablo 7: 2006 yılı organik üretim verilerinin illere göre sıralanışı.....	37
Tablo 8: Türkiye’nin 1990-2007 yılları arasındaki bitkisel üretimi, ürün sayısı, çiftçi sayısı, üretim alanları ve üretim miktarları	38
Tablo 9: Organik tarımın Türkiye’nin bölgelerine göre dağılımı- Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2007.....	38
Tablo 10: 1998-2006 Yılları Arasında İhracatı En Çok Yapılan 5 Önemli Ürün.....	44
Tablo 11: Hangi Ülkelere Hangi Ürünleri İhraç Ediyoruz.....	45
Tablo 12: Organik ürünlerin ihracat verileri (1998-2006).....	48
Tablo 13: 2006 yılı organik üretim verilerinin illere göre sıralanışı (ihracat durumuna göre sıralama).....	49
Tablo14: 2007 Yılı ihracat verileri.....	50
Tablo 15: Yıllara göre ihracat değerlerimiz	51
Tablo 16: 2006-2005-2004 yıllarında ithalat yapılan ülkeler ve toplam ithalat miktarları.....	52
Tablo 17: 2007 yılı ithalat verilerimiz.....	53
Tablo 18: Organik ürünlerin dünya ticareti.....	55
Tablo 19: Çeşitli ülkelerin toplam organik ürün satışı, toplam organik meyve ve sebze satışı ve toplam meyve ve sebze satışında organik paylar.....	56

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Toplam organik çiftlik sayısına göre ve toplam organik alanlara göre dünya kıtalarının oranı.....	24
Şekil 2: Türkiye’de Organik Üretim Alanlarının Dağılımı (Ha.) 2005.....	36
Şekil 3: Organizasyon şeması.....	43
Şekil 4: Yürütme ve İzleme Organları	62
Şekil 5: Organik Kayısının Üretildiği İller.....	76
Şekil 6: Organik domatesin üretildiği İller.....	85

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AT	: Avrupa Topluluğu
ETO	: Ekolojik Tarım Derneği
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda-Tarım Örgütü
IFOAM	: Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu
IGEME	: İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
ORGÜDER	: Organik Ürün Üreticileri ve Sanayicileri Derneği
OTK	: Organik Tarım Komitesi
UK	: Birleşik Krallık

1. GİRİŞ

Dünyada gün geçtikçe kendini daha belirgin hissettirmekte olan nüfus yoğunluğundaki hızlı artışa karşın yeterli miktarda ve ucuz gıda sağlamanın giderek daha da zorlaşması, insanoğlunu yakın zamana kadar bitkisel üretimde birim alandan daha fazla verim eldesi amacıyla yüksek verimli çeşitlerle monokültür üretime yönlendirmiştir. Ancak geleneksel üretim teknikleri sonucu üretimdeki patlamaya rağmen ekosistemin hızlı bir şekilde bozulması, kullanılan çeşitli kimyasal ilaç ve gübrelere toprak, hava ve suyun kirlenmesiyle beraber bunlarla üretilen gıdalar insan ve hayvan sağlığı için ciddi tehdit oluşturmaya başlamıştır.

Bütün bu olumsuzluklar karşısında birçok ülkede çeşitli duyarlı üreticiler gerek insan sağlığını korumak ve gerekse kaybedilmek üzere olan verimli toprakları geri kazanmak amacıyla alternatif üretim sistemleri arayışı içine girmişlerdir. Çevre dostu üretim sistemleri arasında “organik (ekolojik, biyolojik) tarım”, çeşitli yasal düzenlemeler ve duyarlı tüketicilerin talebi sonucu yükselen pazar değeri ile dünya üzerinde hızla yayılmıştır.

Günümüzde Avrupa Birliği (AB) ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Japonya gibi gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, dünyadaki birçok ülkede çevre korumaya yönelik duyarlılık ve sağlıklı gıda tüketmeye yönelik tercihler giderek artmaktadır. Bu talepleri karşılamaya yönelik organik tarım, neredeyse dünyadaki tüm ülkelerde uygulanmakta; üretim alanı ve üretici sayısı giderek artmaktadır. Buna paralel olarak, dünya organik ürün pazarı da giderek büyümektedir. Bu pazarın neredeyse tamamını da ABD ve AB ülkeleri oluşturmaktadır. Ancak bu ülkelerde yetişmeyen veya yeteri kadar temin edilemeyen organik ürünler; çoğu gelişmekte olan ülkelere ithal edilmektedir. Bu yüzden gelişmekte olan bu ülkeler, hızla gelişen dünya organik ürün ve gıda pazarından pay alabilmek için çeşitli çalışmalar yapmaktadır (Demiryürek 2004).

Tarımsal yapısı, genetik zenginliği, farklı agro-ekosistemlere sahip oluşu ve iklim çeşitliliği gibi nedenlerle bitkisel üretimin, özellikle de meyve ve sebze üretiminin yüksek miktarlarda ve çeşitli olarak gerçekleştirilebildiği ülkemiz, organik üretimde de bu koşulları avantaja çevirerek dünya organik ürün ve gıda pazarında önemli bir pay elde edebilme potansiyeline sahiptir.

Ülkemizde 1980'lerin ortalarında Avrupa'daki organik tarım ile ilgilenen firmaların öncülüğünde başlayan organik üretim yakın zamana kadar sadece dış talebe yönelik

gerçekleşmiştir. Çok önemli bir bölümü kurutulmuş meyve ve sert kabuklu meyvelerden oluşan üretimimiz yerli firmaların da organik tarım sektöründe yer almaya başlamasıyla çeşitlenmiş ve canlılık kazanmıştır. Ancak organik ürünlerin ülkemizde henüz yeterince bilinmiyor veya doğru şekilde tanınmıyor olması ayrıca konvansiyonel ürünlerle arasındaki fiyat farkı nedeniyle maddi durumu yüksek belli bir kitle tarafından tüketilebiliyor olması, üretici kesim açısından baktığımızda ise geçiş sürecinin uzunluğu ve talep azlığı gibi nedenlerle yeterince kabul görmemesi ülkemizde bu alanda atılması gereken daha çok adım, yapılması gereken daha çok araştırma olduğunu göstermektedir.

Türkiye'deki organik meyve ve sebze sektörü başlığı altında dördüncü bölümde organik tarımın tanımı yapılmış, amaç ve ilkeleri belirtilmiştir. Ardından dünyada ve ülkemizde organik tarımın benimsenmesinde etkili olan unsurlar ve tarihsel gelişimi ele alınmıştır. Ülkemizde ve dünyadaki üretim ve talep durumu incelendikten sonra ihracat, ithalat ve dünya pazarı konuları işlenmiştir.

Bir sonraki basamak olarak beşinci bölümde organik meyve ve sebze yetiştirme teknikleri ayrı ayrı açıklanmış ve her ikisine de birer örnek verilerek daha ayrıntılı bir inceleme sağlanmıştır.

Son olarak altıncı bölümde organik meyve ve sebze sektörünün geleceği; sektörün gelişmesinde karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri ve hedefler başlıkları altında değerlendirilmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Ülkemizde henüz kısa sayılabilecek bir geçmişi bulunan organik tarım faaliyetleri, gerek tüketicilerin ve gerekse üretici kesimin gittikçe bilinçlenmesi sonucu daha fazla bilgi birikimine ihtiyaç duyulan bir alan haline gelmiştir. Organik tarım faaliyetlerinin hem iç pazarda hem de ihracatta en çok talep gören kolu olan organik meyve ve sebze sektörü ile ilgili çalışmalar gün geçtikçe artış kazanmaktadır. Bu çalışmalardan organik ürünlerin ve organik üretimin tanımlanması, meyve ve sebzelerin organik olarak üretilme şekilleri, iç pazar talepleri, ihracat ve ithalat durumları ile dış pazardaki durumlarını içermekte olanlar aşağıda özetlenmiştir.

Organik üretim fikri ilk kez İngiltere’de dile getirilmesine rağmen, ilk filizlerinin Dr. Rudolf Steiner ve Dr. Müller’in organik tarım felsefesindeki önemi ve öğretileri ile Almanya’da yeşerdiği belirtilmiştir (Anonim 2007f).

Engiz (2007) dünyadaki ilk organik sertifika alan ülkeler ve ürünler arasında Türkiye’nin kuru incir, kuru üzüm, kuru kayısı ve fındık ile yer aldığı belirtmiştir.

Köker (2007a, 2007b, 2007c) en çok talep gören organik sebze olan domatesin bitkisel özellikleri, yetiştirme koşulları, yöntemleri, dikkat edilmesi gereken hususları içeren organik domates yetiştiriciliği konusu incelemiştir. Bunun yanı sıra genel olarak organik meyve yetiştiriciliği ve aşamaları, organik meyve bahçelerinin kurulma esaslarından ambalajlamaya kadar incelenmiştir.

Şahin (2003) tarafından organik meyve üretimine örnek olarak seçilen ve üretim ve ihracatımızda önemli bir yere sahip olduğu vurgulanan organik kayısı yetiştiriciliği yaş ve kurutulmuş olarak üretimlerine de ayrı ayrı değinilerek tüm üretim basamaklarıyla incelenmiştir.

Organik meyvelere örnek teşkil eden organik kayısı ve organik sebzelere örnek teşkil eden organik domatesin ve ülkemizde organik olarak üretilen diğer meyve ve sebzelerin iller bazındaki üretimi harita üzerinde gösterilmiştir. Buna göre en çok organik kayısı, Malatya, Kahramanmaraş, Isparta ve Antalya’da, Organik domates ise, Bursa, Isparta, Kahramanmaraş, Manisa, İzmir ve Balıkesir’de yetiştirilmektedir (Anonim 2007j).

Organik sebze üretiminde en önemli basamak olarak, toprak sağlığını arttırmak, verimli ve kaliteli ürün elde etmek amacıyla birbirlerini destekleyebilecek farklı kültür bitkilerinin ard arda ekilmesi olarak tanımlanan ‘ekim nöbetinden’ bahsedilmiştir (Beşirli 2003).

Yalçinkaya (2002) tarafından organik meyve yetiştiriciliğinin önemi vurgulanmış, organik meyve yetiştirme teknikleri aşamalarıyla anlatıldıktan sonra organik meyvecilik uygulamalarının yaygınlaştırılması için eğitim, üretim, tanıtım ve pazarlama gibi alanlarda yapılması gerekenler ve uygulamaları kısıtlayan yüksek maliyet, verimde azalma, yüksek fiyat, tanıtım yetersizliği ve olumsuz propaganda gibi faktörler üzerinde durulmuştur.

Ülkemizde organik olarak yetiştirilen en yaygın ürünler olarak sert kabuklu meyveler, kuru meyveler, kurutulmuş sebzeler, yaş meyve ve sebzeler, dondurulmuş meyve ve sebzeler, meyve suyu ve konsantreleri sıralanmıştır (Anonim 2007i).

Organik üretim yapan bir firmanın Genel Müdürü olan Sinan Bilgin ile yapılan röportajda toplumun başlangıçtaki olumsuz tepkisinden yavaş yavaş bugünkü duruma gelinmesi, yüksek fiyat ve bu durumun gelecekte değişeceği vurgulanmıştır.

Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği Başkanı Prof Dr Ahmet Altındişli tarafından organik felsefenin özünün, tükettiğimiz her şeyin doğal yollarla üretilmiş olması ve bünyesinde sentetik, kimyasal kirliliği barındırmaması olduğu belirtilmiştir. Organik tarımın Türkiye'nin yüz akı olmasının nedenin Türkiye'nin tarımında en başarılı yapılan uygulama olarak gösterilmesi olarak açıklanmış, tarımın ihracatta ve dünya pazarlarına açılmada her zaman avantaj getireceği belirtilmiştir. Türkiye'nin Avrupa'da marka olmasında en önemli şansın Avrupa'nın yetiştiremeyeceği sebze ve meyve çeşitleri alanında olduğu vurgulanmıştır.

Organik üretim tarzı, geleneksel tarıma alternatif olarak ortaya konmuş ve değişik ülkelerde "Ekolojik", "Organik" veya "Biyolojik Tarım" olarak adlandırılmış, AB ve FAO tarafından alternatif üretim metodu olarak kabul edilip programlarına alınmıştır (Çavdar 2003).

Dünyada ve Türkiye'de organik tarımsal ürün ticareti ve tüketici reaksiyonları incelenmiş; dünyada ve Türkiye'de organik tarımsal ürünlerin üretimi, ticareti, ülkemizdeki iç Pazar yapısı ve geliştirme imkânları üzerinde durulmuştur. Türkiye'de organik üretimin toplam tarımsal üretimde henüz %1 seviyelerinde paya sahip olduğu, dünya pazarındaki yüzdemizin ise 0,2 civarı olduğu ancak dünya ve özellikle Avrupa'da yaygınlaşan organik ürün tüketiminin ülkemize iyi bir pazar payı elde etmede fırsat sağladığı belirtilmiştir. Ülkemizde ise organik meyve ve sebze satışı için en uygun yerlerin semt pazarları olduğu vurgulanmıştır (Kaya 2003).

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı organik tarımın çeşitli alanlarda 2020 yılına kadarki hedefleri belirlenmiş ve açıklamıştır. Buna göre organik tarım sektörünün yapılanmasında

karşılaşılan engellerin tanımlanması ve çözümlerin geliştirilmesi, organik tarımla ilgili bütün uluslararası komitelerin ve kurumların rollerinin ve sorumluluklarının tanımlanması, uygulama, izleme ve değerlendirme konularında ülkemizi güçlü bir konuma getirecek tedbirlerin başında gelmektedir (Anonim 2006b).

ETO, İGEME, Egeli İhracatçılar Derneği ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın kaynaklarına göre; 2007 yılındaki son verilere baktığımızda geçiş süreciyle birlikte toplam 16276 çiftçi ile 174283,4 alanda 431202,97 tonluk üretim yapıldığı ve en fazla üretimin yapıldığı bölgenin Ege bölgesi olduğu belirtilmiştir. Yine 2007 verilerine göre toplam ihracat miktarımız 9346,7 ton ve ihracat değerimiz 29.359.321,49 \$ olarak görülmektedir. Bu yıl da miktar olarak en fazla ürün Almanya'ya ihraç edilmiştir (% 30,76). Bu ülkeyi % 10,63 ile Hollanda, % 10,3 ile ABD, % 7,21 ile Fransa ve % 5,8 ile İtalya takip etmiştir. En fazla ithalatı ise Çek Cumhuriyeti'nden yaptığımız görülmektedir. En fazla ihraç edilen ürünler olarak iç fındık, kuru incir, çekirdeksiz kuru üzüm, kuru kayısı ve çam fıstığı olarak belirlenmiştir (Anonim 2007b).

Başta “tarımsal üretimde, üretim ile ilişkili tüm faktörler ve olaylar bir bütün halinde dikkate alınmalı ve organik üretim yapan tarım işletmesinin kendi kendine yeterliliği sağlanmalıdır. Bunun için toprak, bitki, hayvan ve insan arasındaki doğal döngünün doğal kökenli hammaddeler kullanılarak mümkün olduğunca işletmenin kendi içinden veya yakın çevresinden sağlanmasına gayret edilmelidir” ilkesi olmak üzere organik tarımın ilkeleri sıralanmıştır (Anonim 2003, Anonim 2004e).

AB'nin neden organik tarımı tercih ettiğinden bahsedilmiştir; sağlık, çevrenin korunması ve lezzet belirleyici öğeler olmuştur (Anonim 2004b).

Aksoy ve arkadaşları (2005) “Organik Tarım”, yanlış uygulamalar sonucu bozulan doğal dengenin üretimde yer alan bitki, hayvan ve insan ile birlikte toprak, su ve diğer çevre faktörlerinin bütünsel bir yaklaşımla ele alınarak planlanması ve doğal girdi kullanılarak dengenin yeniden tesisini öngören üretim sistemi olarak tanımlamıştır. Çevre sorunlarının ve kirlilik kaynaklarının insan ve hayvan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin bilimsel olarak ortaya çıkmaya başladığı 1980 sonrasında pazar boyutu özellikle Avrupa ülkelerinde hızla arttığı, ülkemizde ise organik üretimin dışarıdan gelen talep sonucu, kuru ve kurutulmuş meyvelerle 1984-85 yıllarında başladığı belirtmişlerdir.

Demiryürek (2004) tarafından hazırlanan “Dünya ve Türkiye’de organik Tarım” adlı çalışmada dünyada (toprak erozyonu, hayvan sağlığı, mali nedenler, kimyasallar sonucu oluşan sağlık sorunları, çevrecilik, sosyal teşvikler) ve ülkemizde (talep kaynaklı)

organik tarımın benimsenmesinde etkili olan unsurlar belirtilmiştir. Organik ürün üretimi ve ticaretinin seyri ile beraber, ülkemizde organik tarıma ilişkin iç Pazar talep yetersizliği gibi başlıca sorunlardan bahsedilerek organik tarımın yaygınlaştırılabilmesi ve organik ürünlerin ihracatının arttırılabilmesi için kuvvetli tanıtım ve uygun fiyat gibi önerilerde bulunulmuştur.

Koç ve Babadoğan (2007) tarafından organik tarım ürünlerinin Türkiye’de üretimi ve dış ticareti araştırılmıştır, organik meyve ve sebzeçiliğin Avrupa’da günümüzde en çok talep gören organik sektörlerin başında geldiği ve bu alanda büyük potansiyele sahip ülkemizin dış gelişmeleri dikkatle izlemesini gerekliliği vurgulanmıştır.

Ak (2004) tarafından yapılan araştırmada organik tarım ve hayvancılık birlikte ele alınmış, ekolojik tarımda, hayvansal üretimde daha çok bitkisel yemlerin kullanılması, bitkisel üretimde ise hayvan gübrelerinin organik gübre olarak değerlendirilmesi ve münavebe getirilmesi nedeniyle bitkisel ve hayvansal üretim bir bütün olarak ele alınmakta ve birbirlerini tamamlamakta olduğu belirtilmiştir.

Kiriş (2003) tarafından organik tarımın amacı, gerekliliği, başta ‘üretim ile ilişkili tüm faktörler ve olaylar bir bütün halinde dikkate alınarak organik üretim yapan tarım işletmesinin kendi kendine yeterliliği sağlanması, bunun için toprak, bitki, hayvan ve insan arasındaki doğal döngünün doğal kökenli hammaddeler kullanılması’ olmak üzere ilkeleri ayrı ayrı açıklanmış, üretim, dış satım ve pazarlama olanaklarına yer verilmiştir.

Elmaz ve arkadaşları (2005) organik tarım ürünlerine olan talebin günümüzde artış gösterdiği vurgulayarak organik tarım üretiminin dünyadaki ve ülkemizdeki pazar durumunu ortaya koymuşlardır.

Organik tarımı diğer tarım sistemlerinden farklı kılan esas, atık ürünlerdeki toprak besin elementlerinin yenilenebilir kaynaklar ve geri dönüşüm sistemi uyarınca toprağa geri verilmesidir olarak belirlenmiş, ülkemizde ve dünyadaki gelişimi ile talep ve pazarlama potansiyeli ve organik ürünlerin tanımlanması ve eko turizmin bu potansiyeli arttırmadaki önemli etkileri vurgulanmıştır (Atay ve Sarı 2002).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma materyali olarak konu ile ilgili makaleler, araştırma yazıları, derlemeler tezler, yayımlanmış haberler, çeşitli yıllara ait üretim, ithalat ve ihracat verilerini içeren tablo ve grafikler, uzman kişilerle röportajlar, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, İzmir Tarım, Ankara Tarım, Egeli İhracatçılar Derneği, Ekolojik Tarım Derneği, Organik Ürün Üreticileri ve Sanayicileri Derneği, IGEME, IFOAM vb. konu ile yakından ilgili internet sitelerinden, gıda dergileri ve gazetelerden yararlanılacaktır.

3.2. Yöntem

Bu çalışmada yöntem olarak öncelikle konu ile ilgili ülkemizde ve diğer ülkelerdeki daha önce yapılmış bilimsel çalışmalar, kaleme alınmış makaleler ve derlemeler içeren dergilerin, organik ürünler ve bunların iç pazar ve dış ticareti, denetlenmeleri ile ilgili sorumluluk sahibi derneklerin, konu ile ilgili haberler yayımlanmış olan gazetelerin ve organik ürün üreten ve satan firmaların internet siteleri taranmıştır.

Elde edilen veriler, yıllara göre düzenlenmiş grafik ve tablolar incelenmiş, bunların daha güncel ve bir arada görülebilmesi için yeni tablolar düzenlenmiştir. Konu ile ilgili çeşitli ekonomik veriler incelenerek ekonomik analiz ve SWOT analizi yapılmıştır.

Elde edilen veriler uygun şekilde birleştirilmiş, yorumlanmış ve son olarak elde edilen sonuçlar ve öneriler paylaşılmıştır.

4. TÜRKİYE’DE ORGANİK MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜ

4.1. Organik Tarımın Tanımı, Amaç ve İlkeleri

4.1.1. Organik Tarımın Tanımı

Son yıllarda gerek tarımsal ilaçların gerekse gübrelerin bilinçsizce kullanımı bitkisel üretimde artışın yanında kalitesiz ve insan sağlığını tehdit edecek ürünlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Toprağın derinlerine sızan fosfor ve nitrat tatlı su kaynaklarına ulaşmakta bu da insan, evcil hayvan ve yaban hayatı açısından ciddi problemlere yol açmaktadır. Ayrıca kimyasal tarım ilaçları toprakta birikmekte, bitki sağlığını olumsuz yönde etkileyerek ekolojik dengeyi bozmaktadır.

Bu olumsuz koşullar karşısında gelir düzeyi yüksek olan ülkeler başta olmak üzere birçok ülkede bilinçlenerek örgütlenen üretici ve tüketiciler, doğayı tahrip etmeyen yöntemlerle insanlarda zehirli etki yapmayan tarımsal ürünleri üretmeyi ve tüketmeyi tercih etmişlerdir. Bu amaçla yeni bir üretim tarzı olarak Ekolojik veya Organik Tarım ortaya çıkmıştır.

Doğal dengeyi bozmadan sağlıklı ürünler üretmek için, bitkisel ve hayvansal üretimin uygun ekolojilerde, kültürel tedbirleri öncelikli olarak benimseyerek ve bitki koruma ve zararlı mücadelesinde doğal yöntemleri tercih etmek yoluyla; bir sertifikasyon süreci ile kontrol edilen üretime Organik Üretim ve bu yolla elde edilen ürünlere de Organik Ürün denir. Uluslararası Gıda Kodeksi tanımına göre, organik tarım; “topraktaki biyolojik hareketi, biyolojik dönüşümü ve biyolojik çeşitliliği de içeren tarımsal eko sistem sağlığını artıran ve zenginleştiren bir üretim ve işletim sistemidir” (Atay ve Sarı, 2002).

Ekolojik (Organik, Biyolojik) tarım yüksek girdi kullanımına dayalı endüstriyel tarımın insan sağlığı, ekonomi ve çevre açısından ortaya çıkardığı olumsuz sonuçların karşısında alternatif olarak ortaya çıkmış bir tarım sistemidir. Kaynakların en iyi şekilde kullanımına dayanarak yanlış uygulamalar sonucu bozulan doğal dengeyi korumayı amaçlayan ekolojik tarım sisteminde, sentetik kimyasal gübrelerin, ilaçların ve hormonların kullanımı yasaklanmıştır. Toprak verimliliği, hastalık ve zararlılardan korunmada uygun çeşit seçimi, ürün rotasyonu, bitki atıklarının değerlendirilmesi, yeşil gübreleme, organik atıkların kullanılması, hayvan gübresi ve biyolojik kontrol gibi yöntemler esas olarak belirlenmiştir (Anonim 2007a).

Organik tarım yüksek kaliteyi hedefleyen bir tarım sistemidir. Başlıca amacı toprak-bitki-hayvan ve insan arasındaki yaşam zincirinde üretim optimizasyonunu sağlıklı bir şekilde sağlayabilmektedir.

Organik tarımla ilgili tüm ulusal ve uluslararası standartlar araziden rafa kadar ürünün izlediği tüm aşamaların kontrolünü ve sertifikasyonu zorunlu tutmaktadır. Sertifikasyonla, ekolojik ürün tüketerek hem sağlıklı yaşamayı hem de doğayı korumayı hedefleyen tüketicilere bir güvence verilmektedir. Ayrıca ekolojik üretim yapan üreticinin standartlara uygun üretimini belgelendirerek ispatlamasına ve ürününü hak ettiği değerde pazarlamasına imkan sağlamaktadır.

FAO ve Avrupa Birliği tarafından konvansiyonel tarıma alternatif olarak da kabul edilen bu üretim şekli değişik ülkelerde farklı isimlerle anılmaktadır. Almanca ve Kuzey Avrupa dillerinde “Ekolojik Tarım”, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolcada “Biyolojik Tarım”, İngilizcede “Organik Tarım” Türkiye’de ise "Ekolojik veya Organik Tarım" eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Elmaz ve ark. 2005, Anonim 2007d).

4.1.2. Organik Tarımın Amaçları

Organik tarımın amaçları 13 ana başlık altında özetlenebilir (Atay ve Sarı 2002, Anonim 2003, Ak 2004, Elmaz ve ark. 2005);

1-Gelecek Nesilleri Korumak

Gelecek nesilleri korumak için onlara sağlıklı besinler sunulmalıdır. Bir çocuğun gıda maddelerindeki kansere neden olan pestisitlerden zarar görme riski, yetişkinlere göre daha fazla olduğu için, çocuğun gelecekteki sağlığı, gıdaların doğru seçimine bağlıdır.

2-Çevre Kirliliğini Önlemek ve Çevreyi Korumak

Bugün konvansiyonel tarımın üretim artışına yönelik aşırı miktarda sentetik ve kimyasal girdi kullanımı sonucu çevre kirliliği önemli boyutlara ulaşmıştır. Tarım yarattığı kirlilik doğal dengenin bozulmasına neden olurken çevre kirliliği ve besin zinciriyle tüm canlılara ulaşabilen hayati tehlikeye de yol açmaktadır.

Çevrenin, doğal kaynakların korunması ve bozulan ekolojik dengenin yeniden tesisi, sürdürülebilir tarım, toprağın yaşatılması, flora ve faunanın korunması biyolojik çeşitliliğin devamı ve kimyasal kirlilik ile zehirli kalıntının da sonlandırılması temel amaç olmuştur.

3-Toprağın Doğal Dengesini Korumak ve Toprak Erozyonunu Önlemek

Toprak, organik tarımda gıda zincirinin temelini oluşturmaktadır. Kimyasal gübreler ile bitki beslemenin alışkanlık haline getirildiği konvansiyonel tarımda bozulan toprak yapısı (strüktürü) rüzgâr ya da su erozyonu ile kolayca kaybedilebilecek bir yapıya sokulmaktadır.

Doğal dengenin bozulmasına örnek olarak, toprağın erozyona uğraması ile toprak kayıplarındaki nispi artışlar, toprakta organik madde ve humus yokluğu nedeniyle toprak mikroorganizma hayatının tahribi, toprak profilinde A horizonunun kaybı ve mineral toprak profilinin kaybı ve benzeri olayları gösterilebilir.

Konvansiyonel tarımda ürünün kalitesinin ikinci plana atılması ekonomik üretim yapmak için mekanizasyonun artırılması ve özellikle bilinçsiz uygulamalar, toprağın canlı tabakasını yok etmektedir. Toprakta oluşan sert tabakalar, sıkışmalar yaratarak erozyonu teşvik etmektedir.

4-Genetik Kaynak Erozyonunu Önlemek

Sürekli monokültür, münavebenin gereği gibi yapılmaması söz konusu ürünlere zarar veren hastalık ve zararlıların aşırı çoğalmalarına neden olmuştur. Mücadele etmek için bilinçli olarak kullanılmayan sentetik kimyasal pestisidler, bazı faydaları ırkların kaybolmasına neden olmuş ve biyolojik mücadele ortamı tahrip edilmiştir. Verimliliği artırmak için toprakların aşırı şekilde sentetik mineral maddelerle gübrenmesi özellikle çabuk yıkanan azotlu gübrelerin yeraltı sularına kadar ulaşmasıyla, hayvan ve insanlarda nitrat zehirlenmeleri görülmüştür.

5-Su Miktarını ve Kalitesini Korumak

Su, vücut ağırlığımızın üçte ikisini, gezegenimizin dörtte üçünü oluşturmaktadır. Tarım ilaçları ve diğer kimyasalların yeraltı ve yerüstü su kaynaklarına bulaşması ile dolaylı olarak ve içme sularına karışarak da direkt olarak, insanlar başta olmak üzere tüm canlıların hayatı tehlike altına girmektedir.

6-Enerji Tasarrufu ve Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Kullanmak

Modern tarım, diğer endüstri dallarında kullanılanlardan daha fazla benzin ve mazot tüketmektedir. Bu tüketim, kullanılan benzinli ve mazotlu tarım makineleriyle birlikte konvansiyonel tarım girdilerinden olan sentetik gübre ve ilaçların imalatı sırasında

gerçekleşmektedir. Organik tarımdaki mekanizasyon, konvansiyonel tarımla karşılaştırıldığında çok daha azdır. En azından ot mücadelesinin elle yapılması, tarımsal ilaçlar ve kimyasal gübrelerin kullanılmaması enerji tasarrufu sağlamaktadır.

Ayrıca fosil yakıtların tarım endüstrisinde kullanılması, hem bunların kısa sürede tükenmesi, hem de çevreyi kirletmeleri yönünden dezavantajlı olmaları, bitkisel yağlardan elde edilen çevre dostu yakıtların kullanımının önemini gündeme getirmektedir.

7-Kimyasal İlaç Kalıntılarından Arındırmak

Bir çok tarım kimyasalı, tescil edilmeden önce, kanser yada başka hastalıklara neden olup olmadıklarını tespit için, araştırmalara tabi tutulmaktadırlar. Fakat bunlar, yaşayan canlıları yok etmek için üretildiklerinden, insanlara da zarar verme ihtimalleri yüksektir. Pestisitlerin kansere neden olma ihtimalleri yanı sıra doğum arazlarına, sinir sistemi ve genetik bozukluklara da neden olabildikleri tespit edilmiştir. Kullanılan sistemik (yani bitkinin bünyesine giren) pestisitler bu risklerin ana nedenidir.

Ayrıca transgenik bitkilerin de (genleriyle oynanmış-genetik yapıları değiştirilmiş) ilerde ne tip arazlara neden olacağı bilinmeyen, ama Avrupa'da bir çok ülkede üretim ve ithali yasaklanmış ürünlerinden de uzak durmak gerekmektedir.

8-Tarım Çalışanlarını Korumak

Tarımla uğraşanların kansere yakalanma riskleri, uğraşmayanlara oranla daha fazladır. Özellikle tarım kimyasallarının yoğun ve kontrolsüz olarak kullanıldığı ülkelerde, tarım işçilerinin sağlıkları daha büyük risk altındadır. Her yıl yaklaşık bir milyon kişinin tarım ilaçlarından zehirlendiği tahmin edilmektedir.

9-Dar Gelirli Çiftçilerin Gelir Düzeylerini Yükseltmek

Birçok organik tarım üretimi yapan çiftçi ve çiftlik arazisi küçük olup, aile işletmeleri şeklinde çalışmaktadır. Organik tarım ürünlerinin satıştaki fiyat avantajı, sentetik gübre ve tarım ilaçları gibi girdilerin kullanılmaması, bu ölçekteki işletmelerin daha fazla para kazanmasına neden olmaktadır.

10- Ekonomik Üretimi Hedeflemek

Organik gıda fiyatlarının konvansiyonel gıdalardan daha pahalı olduğu bir gerçektir. Fakat konvansiyonel gıdaların görünmeyen maliyetleri hesap edildiğinde, organik

gıdalardan daha pahalıya mal oldukları meydana çıkacaktır. Örneğin konvansiyonel ürünün eldesi için kullanılan sentetik girdilerin maliyeti (ilaç firmalarının denemeler için harcadığı milyon dolarlar) , tehlikeli atıkların temizlenmesi için harcanan paralar, çevreye ve insana verdikleri parayla ölçülemeyecek zararlar gibi görünmeyen çevre ve sosyal maliyetleri bunların gerçek maliyetlerinin organiklere göre kat kat pahalıya mal olduğunu ispatlar.

11- Biyolojik Çeşitliliği Sağlamak

Konvansiyonel tarımda monokültür uygulanır. Yani dönümlerce arazide tek tip bitki yetiştirilir. Bu nedenle toprağın sömürülen besin madde ve mineralleri her yıl artan miktarlarda kullanılan sentetik gübrelere tekrar toprağa verilmeye çalışılır. Sentetik gübreler toprağın mikro florasını tahrip eder, solucanları, faydalı böceklerin topraktaki larva ya da yumurtalarını öldürür.

Tek tip ürünler, o ürünlerde zararlı olan haşerelerin yoğunluklarının artmasına neden olur. Bu ise, tarım ilacı kullanımını zorunlu hale getirir. Tarım ilaçları, o ilaçlara karşı direnç mekanizmaları güçlenen haşerelerin çoğalmasını engelleyemediği için, dozajlarının ya da uygulama sıklıklarının arttırılması, hatta yeni başka ilaçların devreye sokulması gündeme gelecektir. Yoğun tarım ilacı uygulaması, bitkilere musallat olan haşerelerle birlikte onların düşmanı olan predatörlerin de yok edilmesine ve/veya böceklerle beslenen kuşların zehirlenmesine neden olur. Halbuki organik tarım yapılan işletmelerde haşere mücadelesi organik preparatlarla, çevredeki diğer faydalı hayvan ve böceklerin varlığını sürdürmeleri ile sağlanır. Hayvan gübresi, doğal bitki besin elementleri, mineral katkıları ile, iyi bir ürün rotasyonu ve özellikle yeşil gübrelemeyle yetiştirilecek ürünün ihtiyacı olan besin maddeleri sağlandığı gibi, toprağın strüktürü ve toprak mikroflorası korunmuş olur. Biyolojik çeşitliliğin korunması, hem organik tarımın başarısı için, hemde eko sistemin dengelerinin bozulmaması için gereklidir.

12- Ürünlerde Daha Zengin Bir Aroma Yaratmak

Bulunulan bölgede mevcut ya da oraya çok kolay adapte olan ürün çeşitleri, organik tarım koşullarında yetiştirildiklerinde, kendilerine özgü tat ve aromalarından bir şey kaybetmezler. Sentetik kimyasallar kullanılmadan üretilmiş olan organik ürünlerin albenisi konvansiyonel ürünlerden daha düşük olabilir ama gerek; besin, mineral, vitamin içerikleri, gerek; tat ve aromaları gerekse de; hasat sonrası raf ömürleri konvansiyonel ürünlerden daha fazladır.

13-Ekonomiye Destek Sağlamak

İhraç değeri daha yüksek olan ürünler üreterek hızla büyüyen ekolojik ürünler pazarından gerekli payı almak da önemli amaç ve hedeflerden biridir.

4.1.3. Organik Tarımın İlkeleri

Organik tarımda farklı bitkisel ve hayvansal ürünler için farklı üretim yöntemleri mevcut olup bunların ortak ilkeleri şunlardır:

1. Öncelikle, tarımsal üretimde, üretim ile ilişkili tüm faktörler ve olaylar bir bütün halinde dikkate alınmalı ve organik üretim yapan tarım işletmesinin kendi kendine yeterliliği sağlanmalıdır. Bunun için toprak, bitki, hayvan ve insan arasındaki doğal döngünün doğal kökenli hammaddeler kullanılarak mümkün olduğunca işletmenin kendi içinden veya yakın çevresinden sağlanmasına gayret edilmelidir.
2. Tarımsal üretimle beraber ortaya çıkan ve yakın çevreden temin edilen tüm hammaddelerin ve diğer işletme girdilerinin çevreyi tehdit eden her türlü etkisi azaltılmalı veya bunlardan tamamen kaçınmaya çalışılmalıdır.
3. Toprağın iyileştirilmesi ve içindeki organizmaların korunması, beslenmesi sağlanmalı; toprak sömürülmemeli; tersine doğal verimliliği arttırılmalıdır. Bunu sağlamak için münavebe, organik gübreleme yapılmalı ayrıca uygun toprak işleme yöntemleri kullanılmalıdır.

Örneğin çiftlik gübresi ve/veya organik atıklar kullanılarak aerobik ortamda hazırlanan kompost amaca uygun bir şekilde kullanılır. Bundan başka kaya unları, alg ürünleri, diğer ilave maddeler kullanılabilir ve yeşil gübreleme yapılabilir.

Bu uygulamalarla toprağın biyolojik olayları teşvik edilerek bazı bitki besinleri dolaylı yoldan hareketli hale getirilmekte böylece bitkinin sağlıklı ve dengeli büyümesine ortam sağlanmaktadır.

4. Bitkilerin hastalıklar ve zararlılara karşı direnci bazı ek desteklemelerle arttırılmalıdır. Örneğin, çok yıllık bitkilerde, bitki altına ve/veya sıra aralarına yapılacak ekimlerin mevcut organik ortama uygun ve dengeli karışımlar halinde hazırlanıp uygulanması, yapılacak münavebelerde karışımda baklagil miktarının yüksek tutulması bitkisel üretim ve hayvancılığın kombine edilerek yapılması gibi uygulamalarla bitkilerin direnci arttırılabilir.
5. Bitki tür ve çeşitlerinin (keza hayvanların) seçiminde, üretim yapılacak yerin organik koşulları ve bu koşullarda hastalıklara en az seviyede yakalanma olasılıkları dikkate alınmalıdır. Bunun yanında sağlıklı, dayanıklı tohum, fidan ve hayvan kullanılmalıdır.

6. Organik tarımda, bitki sağlığı açısından yukarıda adı geçen ve etkileri uzun serede görülebilen önlemler yanında, erken uyarı sistemlerinin kullanılması ve faydalı canlıların teşvik edilmesi de bitki koruma kavramının önemli bir parçasıdır.

Bu konuda zararlılarla mücadelede biyoteknik yöntemler (rneğin *Bacillus thuringiensis* preparatları, feromon tuzakları, faydalı akarlar vb.) ve kültürel önlemler (rneğin yabancı otların toprak işlemeyle veya yakarak yok edilmesi, vb.) uygulanabilir. Eğer sorun ürünü tehdit edici boyutlara ulaşırsa o zaman bitkisel veya mineral kökenli özel maddeler ve preparatlar kullanılabilir.

7. Yukarıda anlatılan, toprak strüktürünü iyileştirici ve humus miktarını arttırıcı önlemlerle beraber toprağı koruyucu, enerji tasarrufu sağlayan, çalışılan yerin koşullarına uygun toprak işleme yöntemleri uygulanmalıdır. Bunun için toprağın yapısı ve koşullarına dikkat edilmeli, çizici aletlerle çalışılmalı, pulluk gibi toprağı devirerek işleyen aletlere mümkün olduğunca az yer verilmeli, ve temel kural olarak gereğinden fazla sayıda toprak işlemeden kaçınılmalıdır.

8. İşletmedeki hayvanların sağlığının iyi, verimlilik kapasitesinin yüksek ve uzun ömürlü olması teşvik edilmelidir. Bunun için ağılların usulüne uygun olması, beslenmenin mümkün olduğunca işletmenin kendi ürünleri ve yem bitkileriyle sağlanması, yemlere kimyasal maddeler (antibiyotikler, kilo arttırıcı katkı maddeleri vb.) katılmaması, uygun ıslah çalışmaları ile istenen gelişmelerin temin edilmesine çalışılmalıdır.

9. Yetiştirilen hayvan miktarı kullanılan tarımsal araziye uygun olmalı ve 1 hektar için 1 büyükbaş hayvan düşünülmelidir (Almanya'da bu sayı 1 hektar için 1.1 büyük baş hayvandır). Bununla beraber organik tarım mevcut koşullara göre hiç hayvan beslemeden de yapılabilmektedir.

10. Bilindiği gibi tarımsal üretimde, verim ve kalite arasında ters bir orantı mevcuttur. Genel kural olarak ikisi arasında denge kurulmalıdır. Ancak organik tarımda bu denge oluşturulur iken kalitenin, ürün miktarına göre öncelik aldığı unutulmamalıdır.

11. Organik retim yapan tarım işletmesinde başta petrol olmak üzere fosil yakıtlar ve diğer enerji kaynakları optimum verimi sağlayacak düzeyde azami tasarruf kuralına uyularak kullanılmalıdır. Enerji kullanımında güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi doğal enerji kaynakları olabildiğince tercih edilmelidir.

12. Tarım işletmesi çok yönlü ve çekici bir şekilde düzenlenmelidir (peyzaj düzenlemeleri, meyve bahçeleri vb.). Bu amaçla dinlendirici etkiye sahip bir meknın kurulması, bunun muhafazası ve uzun süreli faydalı üretim esas alınmalıdır.

13. Organik tarım işletmeleri gelişme olanakları bulunan; üreticiye, çalışanlarına tatmin edici kazanç ve imkan sağlayabilen yeterlilikte olmalıdır.

Organik işletmede, işletme organizasyonu çok yönlü olduğundan girişimcinin rizikosu azalmaktadır. Bunun yanında işletmede kullanılan enerji ve girdilerde azalma ekonomik avantaj sağlamaktadır.

14. Organik tarımda kullanımı yasaklanan bazı maddeler şunlardır:

- a. Sentetik kimyasal gübreler ve sentetik kimyasal ilaçlar
- b. Depoda koruyuculuğu arttıran ve hasattan sonra olgunlaşmayı teşvik eden sentetik kimyasal maddeler
- c. Bitki ve hayvan yetiştirmede hormonlar ve büyüme düzenleyici maddeler

15. Organik tarım hiç ilaç kullanılmadan yapılan bir tarım değildir. Örneğin; 18 Aralık 1994 tarih, 22145 sayılı Resmi gazetede yayınlanan yönetmelikte de ifade edildiği gibi, organik olarak üretilmiş ürünlerin işlenmesi ve hazırlanması sırasında kullanılacak maddeler yanında, tarımsal üretimde bitki besin maddesi olarak ve hastalık kontrolünde kullanılacak ürünler belirtilmiştir.

Buna göre;

a. Gübreleme ve Toprak İyileştirmede kullanılacak madde ve ürünler:

Çiftlik ve kanatlı gübresi, çiftlik ve sıvı atıkları (şerbet), saman, torf, mantar üretim artığı ve diğer organik ortamlar, organik ev atıkları kompostları, bitki artıkları kompostu, mezbaha ve balık endüstrisinden kalan hayvansal atıkların işlenmiş ürünleri, gıda ve tekstil endüstrisi organik yan ürünleri, deniz yosunları ve deniz yosunları ürünleri, talaş ağaç kabukları ve odun atıkları, odun küfü, tabii fosfat kayaları, kalsiyumlu alüminyum fosfat kayacı, volkanik tüf, potasyum kayacı, potasyum sülfat (kontrol organınca tanınmış), kireç taşı, tebeşir, magnezyum kayacı, kalkerli magnezyum kayacı (dolomit), magnezyum sülfat (epson tuzu), kalsiyum sülfat(jips),iz elementler (Cu, Fe, Mn, Mo, Zn, Br) (kontrol organınca tanınmış), kükürt (kontrol organınca tanınmış), kaya unu, kil (Bentonit, perlit),

b. Bitki zararlı ve hastalıkların kontrolünde kullanılacak ürünler:

Chrysanthemum cinerariaefolium'dan ekstrakte edilen muhtemelen bir sinerjistik ihtiva eden *phyrethrins* esaslı preparatlar, *Derris elliptica*'dan elde edilen preparatlar, *Quassia amara*'dan elde edilen preparatlar, *Ryania speciosa*'dan elde edilen preparatlar, balmumu, *diatoma (Diatomaceous)* toprağı, kaya tozu (unu), tuzaklarda kullanılmak koşulu ile tüksek hayvan türlerini dirençli yapan ve metal dehyte esaslı preparatlar, kükürt, bordo bulamacı, burgundy bulamacı (karışımı), sodyum silikat, sodyum bikarbonat, potasyum

sabunu (arap sabunu), *pheromone* preparatları, *Bacillus thuringiensis* preparatları, granüler yapıdaki virüs preparatları, bitki ve hayvan yağları, parafin yağları(Altındışli ve İltter 2001).

4.2. Dünyada ve Türkiye’de Organik Tarımın Gelişimi

4.2.1. Dünyada Organik Tarımın Benimsenmesinde Etkili Olan Unsurlar

Çeşitli ülkelerde, çiftçilerin neden organik tarımı benimsedikleri üzerine yapılan birçok araştırma sonucunda, genel olarak konvansiyonel tarımdan organik tarıma geçişte etkili unsurlar beş ayrı kategoride sınıflandırılmıştır. Bunlardan ilki, toprak erozyonu ve hayvanların sağlığının kötüye gitmesi gibi konvansiyonel tarımla ilgili geçmiş problemlere çare bulmaktır. İkincisi, mali nedenler, mevcut ekonomik problemlerin çözülmesi ve çiftliğin uzun dönemde varlığını sürdürebilmesidir. Üçüncüsü, bazı kimyasal maddelerin uygulanması sonucu oluşabilecek sağlık problemlerinden kaçınma gibi kişisel nedenler olabilmektedir. Dördüncüsü, felsefi, politik, dini veya çevrecilik gibi genel etmenlerdir. Son olarak, organik girdi satıcıları, aile üyeleri, arkadaşların teşvikleri ve organik tarım tanıtım toplantılarına katılım gibi sosyal çevreden gelen teşvikler de yapılan araştırma sonuçlarına göre önemli etkenler arasındadır (Demiryürek 2004).

4.2.2. Türkiye’de Organik Tarımın Benimsenmesinde Etkili Olan Unsurlar

Çoğu Avrupa ülkesi ve ABD’de organik tarımın gelişimine çiftçiler öncülük etmesine karşın, Türkiye’de organik tarım Avrupalı özel organik tarım şirketlerinin elemanlarınca çiftçilere tanıtılmış ve benimsetilmiştir. Başka bir ifadeyle, Avrupa ve ABD’de organik tarımın yapılması üreticiden başlayarak (arz kaynaklı) aşağıdan yukarıya doğru iken; Türkiye’de organik tarımla ilgilenen şirketlerden üreticiye doğru (talep kaynaklı) yukarıdan aşağıya bir yapılanma söz konusudur. Bu durumda, Türkiye’de çiftçilerin organik tarımı benimsemelerinde etkili olan faktörler ve bunların öncelik sırasının, dünyadaki motivasyon unsurlarından farklı olması beklenebilir.

Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, yetiştiricilerin organik üretime geçmelerinde ekonomik faktörlerin (özellikle prim fiyat ve pazar garantisi) en etkili motivasyon unsuru olduğu belirlenmiştir (Demiryürek 2004).

4.2.3. Dünyada Organik Tarımın Gelişimi

Sentetik kimyasal tarımsal girdilerin yarattığı olumsuz etkiler ilk önce bu girdilerin yoğun olarak kullanıldığı gelişmiş ülkelerde görülmüş, buna bağlı olarak ekolojik tarım görüşü ilk kez 1910 yılında Albert Howard’ın “Tarımsal Vasiyetnamesi” ile İngiltere’de

gündeme gelmiştir. Daha sonra 1924 yılında Dr.Rudolf Steiner “Biyodinamik Tarım Yöntemi” konusunda bir kurs düzenlemiş, 1928 yılında da “Biyodinamik Tarım Enstitüsü”nü kurmuştur. Böylelikle konvansiyonel tarım yöntemine alternatif sistem arayışları başlamıştır (Aksoy ve ark. 2005).

Bir diğer alternatif arayışı 1930’lu yıllarda İsviçre’de görülmüştür. Dr. Müller ve Rush İsviçre’de en az dış girdi gereksinimi olan “Kapalı Tarım” konusunda başarılı çalışmalar yapmışlardır (Ak 2004). Dr. Müller 1930 da Çiftçi Memleket Hareketi adında bir tarımsal organizasyon kurmuştur. Dr. Müller’in öğretileri sonucunda oluşan Organik-Biyolojik Tarım Ekolü İsviçre’de ortaya çıkmasına rağmen Almanya’da da çok yaygınlaşmıştır (Engiz 2007). Ancak Hitler’in iktidara gelmesinden sonra 1939 yılında organik tarım metotları Almanya’da yasaklanmış savaş sonrası açlık sorununun çözümü için ucuz fiyatlarla satılan kimyasal gübre ve ilaçlara yönelinmiştir. Hitler’den sonra ise Dr. Steiner’in öğretilerini unutmayanlar ‘Demeter’ (Yunan mitolojisinde tarım ve bereket tanrıçası) adlı bir ekol oluşturdu ve günümüzde de faaliyetlerini sürdürmektedirler (Anonim 2007f). Organik Tarım İngiltere’de ise 1940 yılında Albert Howard tarafından ortaya atılmıştır (Babaoğlu 2002).

I. ve II. Dünya savaşları sırasında popüler olan organik tarım 1950 yılından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin Marshall etkisi ile önemini yitirmiş, sağlanan ekonomik katkılar ve aşırı desteklemeler sonucu ekstansif tarım süratle yayılmış, makineleşme, kimyasal ilaç ve gübreler ile kimyasal katkı maddeleri kullanılmaya başlanılmıştır. 60’lı yılların sonunda Avrupa Topluluğu'nun kurulması ve uyguladığı tarımsal destekleme politikaları, 1970 de pestisitlerin ve kimyasal gübrenin keşfi de bu gelişmeye katkıda bulunmuştur (Anonim 2004a). Ancak "Yeşil Devrim" olarak adlandırılan bu tarımsal üretim artışının dünyadaki açlık sorununa bir çözüm getirmediğini, aksine doğal dengeyi ve insan sağlığını süratle bozduğunu gören kişi ve gruplar bu konuda araştırmalara başlamışlardır (Anonim 2004a, Anonim 2004b, Kiriş 2003).

Konvansiyonel tarımın olumsuz etkileri gözlemlenince, Avrupa’da birçok ülke kendi içinde bu konuda duyarlı üretici ve tüketicilerin bir araya gelmesi ile ekolojik tarım çalışmalarına başlamıştır. Avrupa ülkelerindeki bu gelişme, ikinci Dünya Savaşı ile birlikte yavaşlamış olsa da, bazı çevre dostu üreticilerin bireysel çabaları şeklinde devam etmiştir (Anonim 2004d). 1960’lı yıllarda birim alandan yüksek verim elde etmeye yönelik çabalar yanında ‘Soil Association’ gibi organik tarımdaki öncü kuruluşlar ortaya çıkmıştır (Ayan 2004). Bu kuruluş 1967 yılında organik tarımın kurallarını belirlemiştir (Engiz 2007).

Fransa'da organik tarımın babaları Raoul Lemaire ve Jean Boucher olup 1950 ve 60'lı yıllarda organik tarım metotlarını çiftçilere anlatmaya çalışmışlardır. Metotlardan en özel olanı bitkilerde doğal dayanıklılığı artırmak amacıyla organik gübre olarak deniz yosununu önermeleri idi (Atay ve Sarı 2002).

1962 yılında Fransa Organik Tarım Kurumu kurulmuştur. Birçok çiftçiyi çatısı altında toplayan başka bir organizasyon olan Nature & Progress ise 1964 yılında kurulmuştur (Atay ve Sarı 2002).

1970'li yıllara kadar ayrı ayrı devam eden çalışmalar, 1972 yılında Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu'nun (IFOAM/International Federation of Organic Agriculture Movement) kurulması ile farklı bir boyut kazanmıştır. Üç kıtadan 5 kurucu organizasyon tarafından oluşturulan IFOAM (Aksoy ve ark. 2005), tüm dünyadaki ekolojik tarım hareketlerini bir çatı altında toplamayı, hareketin gelişimini sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi, gerekli standart ve yönetmelikleri hazırlamayı, tüm gelişmeleri üyelerine ve tüm ilgili sektörlerle aktarmayı amaçlamaktadır. Geleneksel tarımdan ekolojik tarıma geçişte Avrupa ülkelerindeki durum incelendiğinde bunun tabandan gelen bir yaklaşımla olduğu görülmektedir (Ak 2004).

Ayrıca yapılan araştırmaların sonucunda bilim çevreleri ve sivil toplum örgütlerinin baskısıyla 1979 yılından itibaren DDT grubu pestisitlerin kullanımı A.B.D.'den başlayarak tüm dünyada yasaklanmıştır. Bu durumda organik tarım tekrar gündeme gelmiş, 1980 yılından sonrada tüketicilerin baskısıyla aile işletmeciliği şeklinden çıkarak ticari bir boyut kazanmıştır (Anonim 2006b). ABD'de 1980 yılında 0-2 yaş grubu çocuk mamalarının imalinde organik ürünlerin kullanılmasını zorunlu tutan yasanın da bu ticari boyuta katkısını belirtmek gerekir (Çavdar 2003).

1980'lerde Fransa, Avrupa'da Organik Tarımda lider rolünü üstlenmiş ve 1985 de Fransa liderliğinde Avrupa Organik Tarım Mevzuatı çıkarılmıştır. Birçok üreticinin üye olduğu Ulusal Biyolojik Tarım Federasyonu (Federation Nationale d'Agriculture Biologique- FNAB) 1978 yılında kurulmuştur. Bu federasyon resmi bir kurum olan Agence Bio'yu kurmuştur (2001 sonbaharı). Bu kurumun görevlerinden biri kamuoyunun dikkatini organik ürünlere çekmek idi. Bu kampanyalardan en önemlisi Printemps Bio olmuştur (Atay ve Sarı 2002).

Danimarka Avrupa'da organik tarımın yaygınlaşmasını sağlayan öncü ülkelerden birisidir (Atay ve Sarı 2002). Ülkede 1980'li yılların ortalarında yeraltı sularında tehlikeli boyutlarda yüksek nitrat düzeylerine rastlanması ve başlıca nedenler olarak çiftlik gübresi

ve sentetik gübrelerin yanlış kullanılmasının belirlenmesi, çevre kirliliği ile ilgili tartışmaların giderek artmasına yol açmıştır. Bu arada organik tarımın çevreye olan olumlu etkilerinin ve yapılan anketlerde tüketicilerin organik üretilmiş ürünlere belirli bir fiyat farkı ödemeye hazır olduklarının belirlenmesi, Haziran 1987’de Organik Tarım Yasasının parlamentodan büyük çoğunlukla geçmesini sağlamıştır (Anonim 2003).

Organik ürünlerin dünya ticareti 1980’li yıllarda geliştiği halde 1990’lı yılların sonlarında özellikle deli dana, dioksin ve GDO (genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar, transgenik ürünler) gibi konulara karşı duyulan endişe ve tepkiler nedeni ile organik ürünler için tüketici talebinde ciddi artışlar meydana gelmiş ve organik tarım, birçok uluslar arası kuruluşun gündemine girmiştir (Aksoy ve ark. 2005).

Avrupa Birliği çevre politikalarına yönelik olarak ekstansif tarımı desteklemiş (2078 sayılı yönetmelik) ve sonrasında dünyada organik tarım konusunda ilk geniş boyutlu yönetmelik Avrupa Birliği (AB) tarafından 1991 yılında EEC 2092/91 sayı ile yayınlanarak ekolojik tarımın çerçevesi çizilmiş ve daha sonraki yıllarda birçok değişiklikler yapılarak 1999 yılında hayvansal ürünlerle ilgili (EC 1804/1999) kısım eklenmiştir (Aksoy ve ark. 2005).

1998 yılında IFOAM (Organik Tarım Hareketleri Uluslararası Federasyonu) organik üretim ve işleme standartlarını çıkarmıştır (Engiz 2007).

1999 yılında FAO/WHO Kodeks Alimentarius Komisyonu organik olarak üretilmiş gıdaların üretimi, işlenmesi, etiketlenmesi ve pazarlanmasına ilişkin bir kodeks (guide) kabul etmiştir. Ayrıca, FAO 1999 yılında, özellikle gelişmekte olan ülkelerde organik tarımın geliştirilmesi için bir program başlatmıştır. Her iki standartta bitkisel ve hayvansal ürün üretimi, arıcılık, ürünlerin işlenmesi, depolanması, paketlenmesi ve taşınması ve organik gıdaların üretiminde ve işlenmesinde izin verilen maddelere ilişkin kurallar mevcuttur (Anonim 2005a).

İsviçre’nin hazırladığı Bioswiss, Almanya’nın Naturland’i ve FAO tarafından hazırlanan Codex Alimentarius’tan sonra 2000’de hazırlanarak yürürlüğe giren ABD’inde National Organic Program (NOP), Japonya’da Japanese Agricultural Standards (JAS) adı verilen organik tarım standartları tüm dünyada özellikle küresel pazar hareketlerini etkilemiştir. (Aksoy ve ark.2005).

4.2.4. Türkiye’de Organik Tarımın Gelişimi

Ülkemizde ekolojik tarımın gelişmesi Avrupa ülkelerinin tersine üreticilerce tabandan değil alıcılarca tepeden aşağı doğru olmuştur. İlk olarak Avrupalı alıcılardan

gelen talepler doğrultusunda 1984–85 yıllarında Ege Bölgesi'nde geleneksel ihraç ürünlerimiz olan kuru üzüm ve kuru incirin ekolojik olarak yetiştirilmesiyle başlamış, daha sonra kuru kayısı ve fındık gibi ürünlerle diğer bölgelere de yayılmıştır (Aksoy ve ark. 2005).

1985–90 döneminde geleneksel ihraç ürünlerinden oluşan ve sadece 8 ürüne yönelik ürün yelpazesi ile tanımlanmaktaydı. Genel anlayış dış pazara ürün işleyen yerli ve yabancı firmaların, gelen talebe bağlı olarak üreticilerle anlaşmalı olarak üretim yapması şeklinde benimsenmiş ve bu anlayış süre gelmiştir. (Atay ve Sarı 2002) İlk yıllarda Avrupa kökenli bazı firmalar kendi ihtiyaçları olan ürünleri anlaşmalı çiftçilerle yetiştirmek ve elde edilen ürünleri Türk ihracatçıları vasıtasıyla kendi ülkelerine ithal edebilmek için Türkiye'de ekolojik üretim projeleri tesis etmişlerdir. Bu yıllardaki ekolojik üretim faaliyetlerinin danışmanlık, teftiş ve sertifikasyon gibi vazgeçilmez esasları tamamıyla yabancı kişi ve kuruluşlarca yerine getirilmiştir (Anonim 1999, Kiriş 2003).

1990'lı yılların başında bu konularda az sayıda da olsa Türk uzmanlar yetişmişler ve yabancı firmaların ülkemizdeki temsilciliğini yapmaya başlamışlardır (Anonim 1999, Kiriş 2003). Ürün çeşitliliğinde 1990'dan sonra hızlı bir artış gözlenmiş ancak dış talep, üretimde gerek miktar gerekse tür açısından belirleyici faktör özelliğini korumuştur (Atay ve Sarı 2002). Başlangıçta Avrupalı firmalar Türkiye'de sözleşmeli üretim yapmışlar, daha sonra ise yabancı ortaklı yerli firmalar veya yerli firmaların Türkiye'de sözleşmeli ekolojik tarım yaptıkları gözlenmektedir.

Başlangıçta ekolojik üretim tekniklerine dair bilgiler Avrupalı danışmanlar tarafından verilmekteydi. 1992 yılında ETO (Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği) derneğinin kurulmasıyla ekolojik tarımın Türkiye'de sağlıklı ve güvenli gelişmesine katkıda bulunmak hedeflenmiş, hem yasal boyutta hem de teknik bilgi sağlama konusunda çalışmalar yapılmıştır (Anonim 2007a).

Ekolojik Tarım faaliyetlerinin ülkemizde ilk olarak Ege bölgesinde İzmir'de başlamış olması, ürün işleme tesislerinin büyük kısmının İzmir'de olması ve üretilen ürünlerin büyük kısmının İzmir limanından ihraç edilmesi nedeniyle, organizasyon kuruluşları, kontrol ve sertifikasyon firmaları gibi ekolojik tarım sektörünün hemen tüm kuruluşlarının merkez büroları İzmir'de yer almaktadır.

18 Aralık 1994 yılında IFOAM Temel standartları ve 2092/91 sayılı AB Organik Tarım Yönetmeliği'ne dayalı ilk ulusal yönetmeliğimiz olan "Bitkisel ve hayvansal tarım ürünlerinin ekolojik yöntemlerle üretilmesine ilişkin 22145 sayılı yönetmelik" Tarım ve

Köy İşleri Bakanlığı tarafından yayımlanarak yürürlüğe girdi (Koç ve Babadoğan 2007). Daha sonra yeniden düzenlenerek 11 Temmuz 2002'de yayımlandı (Ak 2004).

Ocak 1996'da çıkarılan bir yönetmelik ile organik ürünler ihracat sırasında beyanı zorunlu gruba alınmış ve ihracata ilişkin bilgilerin bir merkezde toplanması amacı ile Ege İhracatçı Birlikleri yetkili kılınmıştır (Atay ve Sarı 2002).

Organik tarım ürünleri 2000'e değin dış pazara yönelik gelişmiştir. Bu süre içinde iç pazarda süpermarketlere yönelik bazı çabalar, ürün yelpazesinin sınırlı, fiyatların da yüksek olmasına bağlı olarak başarılı olmamıştır. 1999 yılından sonra organik ürünlerin; İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Antalya, Kuşadası, Bodrum gibi merkezlerde özelleşmiş dükkânlarda satılmaya başlaması ile birlikte talepte artış gözlenmiştir (Atay ve Sarı 2002).

Ekolojik tarımla ilgili ülke çapında kontrol yetkisi Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına verilmiştir ve bünyesinde ATÜT (Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri) Dairesi kurulmuştur. 3 Aralık 2004 yılında yürürlüğe giren "Organik Tarım Kanunu" ile organik tarımsal üretim faaliyetlerine yasal bir çerçeve getirilmiş, kontrol ve sertifikasyon hizmetlerine yasal dayanak oluşturulmuştur. Yönetmeliğin gözden geçirilme çalışmaları bu süreçte devam etmiş ve 10 Haziran 2005 yılında en son 25841 sayılı Resmi Gazetede "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" yayınlanmıştır (Anonim 2007a). Son olarak 17 Ekim 2006 tarih ve 26322 sayılı "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile revize edilmiştir (Koç ve Babadoğan 2007).

4.3. Dünyada ve Türkiye'de Organik Ürünlerde Üretim ve Talep Durumu

Tüm dünyada hızla artan organik tarımda genellikle ülkelerin geleneksel ürünleri örneğin Hindistan'da çay, Danimarka'da süt ve ürünleri, Arjantin'de et ve mamulleri, orta Amerika ve Afrika ülkelerinde muz, Tunus'ta hurma, zeytinyağı, Türkiye'de kurutulmuş ve sert kabuklu meyveler organik üretilen ilk ürünlerdir. Mevcut bilgi ve yüksek adaptasyon organik tarıma daha kolay geçişi sağlamaktadır. Gelişen teknoloji ve iletişim imkânları organik tarımın daha fazla üretici ve tüketici kitlesi tarafından tanınmasını ve dolayısıyla yaygınlaşmasını mümkün kılmaktadır (Kaya 2003).

4.3.1. Dünya ve AB Ülkelerinde Organik Ürün Üretimi

Ekolojik Tarım; 1990'lardan itibaren Avrupa'da çok hızlı bir gelişme göstererek 1998 yılında AT ve EFTA ülkelerinde 116,040 tarım işletmesinde 2,9 milyon hektarlık bir alanda ekolojik üretim yapılır hale gelmiştir. Avrupa ülkelerinde toplam tarım alanlarının

%2-3'ünde ekolojik tarım yapıldığı belirlenmiştir (Ak. 2004). Bunun % 20,93 ü tarla bitkileri, % 12,16 sı bahçe bitkileri %51,86 sı ise yem bitkilerinden oluşmuştur. Toplam organik tarım alanındaki tarla alanı oranı en yüksek ülkeler Danimarka, Almanya, Finlandiya'dır. Benzer şekilde, bahçe alanı payı yüksek olan ülkeler; Portekiz, İspanya ve İtalya'dır. Çayır ve mera alanı payı en yüksek ülkeler ise; Belçika, Avusturya ve Hollanda'dır. Bahçe bitkilerinden toplanan ürünlerin ise % 5,7 sini sebzeler, 56,8 ini ise çok yıllıklar ve meyveler oluşturmuştur. Bu oranlar her geçen yıl önemli artışlar göstermektedir (Sayın ve Özkan 2001).

AB ülkelerinde toplam üretim alanları 1999 da 3,7 milyon ha, 2000 de 4,26 milyon ha, 2001 de 5,09 milyon ha ve 2002 de 5,55 milyon ha olarak belirlenmiştir. İşletme sayıları ise 1999 da 136,292; 2000 de 147,508; 2001 yılında 162,020; 2002 de ise 160,458 olarak bildirilmiştir (Demiryürek 2004).

AB ülkelerinin organik tarımsal ürün tüketimi 2000 yılı verilerine göre Avrupa ülkelerinde; 923.211 ton tahıl, 269.835 ton yağlı tohum, 534.907 ton patates, 354.055 ton sebze ve 606.000 ton meyve organik olarak tüketilmiştir. (Kaya 2003) Bu ülkelerde toplam gıda tüketimi içinde organik bitkisel gıda tüketiminin payı incelendiğinde (%) (2000),

Tablo 1: AB ülkelerinde toplam gıda tüketimi içinde organik bitkisel gıda tüketiminin payı(%)

Ülkeler	Tahıllar	Yağlı Tohumlar	Patates	Sebzeler	Meyveler
Avusturya	6,8	0,8	3,6	3,4	2,7
Almanya	2,6	0,2	1,5	2,1	1,2
Danimarka	12,1	2,1	7,4	7,3	2
Finlandiya	3,5	-	1,2	3,8	0,8
Fransa	1,3	-	1,2	-	-
İtalya	3,4	-	0,2	0,2	1,5
İsveç	5,8	-	2,8	2,4	0,7
UK	1,1	-	0,7	2,9	1,2
AB	2,2	-	1,3	1,1	1,1

Kaynak: Kaya 2003

Tabloda görüldüğü gibi, örneğin; Avusturya'da organik sebze tüketiminin toplam sebze tüketiminin içindeki payı % 3,4, organik meyve tüketiminin toplam meyve tüketimindeki payı ise %2,7'dir. AB ülkelerinde ise toplam sebze tüketiminde organik pay yalnızca %1,1 ve toplam meyve tüketimindeki organik pay ise yine %1,1 kadardır. (Kaya 2003) Bu ürünlerin AB ülkelerinde satış yerlerine göre organik ürün alımının dağılımına baktığımızda (%) (2000),

Tablo 2: AB ülkelerinde satış yerlerine göre organik ürün alımının dağılımı

Ülkeler	Süper/Hiper Marketler	Fırınlar Kasaplar	Organik Ürün Dük.	Pazarlar ve Doğrudan Sat.	Restoranlar	Diğer
Avusturya	72	2	8	15	3	-
Almanya	33	7	38	17	1	4
Danimarka	86	1	4	7	2	-
Finlandiya	78	-	10	10	2	-
Fransa	42	5	28	23	2	-
İtalya	43	2	39	11	4	1
İsveç	73	13	-	5	8	-
UK	7	-	11	9	1	-

Kaynak: Kaya 2003

Toplam gıda tüketiminde organik ürünlerin payı ürüne ve ülkeye göre farklılıklar göstermektedir. Yaş meyve-sebzede İngiltere (toplam tüketimin %31 i), kuru gıdalar (%26) ve süt ürünlerinde (%15) Almanya ve et ürünlerinde (%10) İngiltere'nin tüketimi daha yüksektir (Nelson-Sofres 2003, Ak 2004).

2003 yılında dünyada toplam organik tarım alanı yaklaşık 23 milyon hektardır. Büyük bölümü Avustralya kıtasında (10.5 milyon hektar), Arjantin (3.2 milyon hektar) ve İtalya da (1.2 milyon hektardan fazla) bulunmaktadır. Fakat bu alanların organik tarım üretimine elverişli kısmı ancak bu alanların yarısı kadardır. Çünkü Avustralya ve Arjantin'deki organik toprakların çoğu ekstansif mera toprakları içindir. Dünyanın en büyük sertifikalı organik mülkiyeti (994 bin hektar) Avustralya'da bulunmaktadır (Elmaz ve ark. 2005).

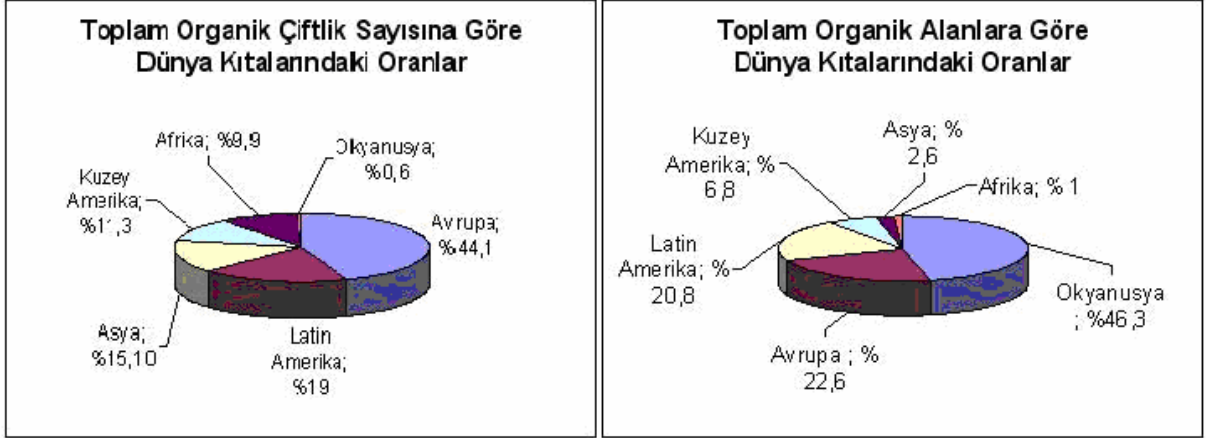
Avrupa Birliği ülkeleri ve EFTA ülkeleri(İzlanda, Liechtenstein, Norveç) ayrıca Türkiye, Bosna -Hersek, Sırbistan ve Yugoslavya'da toplam 5,5 milyon hektardan fazla alanda organik tarım üretimi yapıldığı bilinmektedir. Organik tarım bütün bu ülkelerde büyümektedir (Elmaz ve ark. 2005).

Yine 2003 yılında Latin Amerika ülkelerinde başta Arjantin, Uruguay, Brezilya ve Şili olmak üzere organik tarım üretimi 4.7 milyon hektarlık alanda yapılmaktadır. Kuzey Amerika'daki ülkelerde ise organik tarım, 1.5 milyon hektarlık alanda ve 45 binden fazla organik çiftlikte uygulanmaktadır (Elmaz ve ark. 2005).

Asya ülkelerinde ise organik işletmelerin sayısı 2003 yılında çok azdır ve konvansiyonel (geleneksel) tarım şeklinde devam etmektedir. Toplam 600 bin hektarlık bir alanda organik tarım yapılmaktadır (Elmaz ve ark. 2005).

Afrika kıtasında 200 bin hektarda ve 35 bin organik işletmede organik tarım faaliyeti sürdürülmektedir. Organik tarım Afrika'da artmakla beraber özellikle Güney Afrika'da bu artış daha çok görülmektedir. Afrika'da bu büyümenin nedeni endüstrileşmiş ülkelerin organik ürünlere olan talebi sayılabilir (Elmaz ve ark. 2005).

Şekil 1: Toplam organik çiftlik sayısına göre ve toplam organik alanlara göre dünya kıtalarının oranı

Kaynak: Anonim 2005b

2003 yılı itibariyle dünyadaki toplam organik üretim yapılan çiftlik sayısının 400.000'e yaklaştığı bildirilmektedir. Bunların büyük çoğunluğu (%44'ü) Avrupa kıtasındadır. AB'de gerek organik ürün yetiştirilen alanda gerekse organik üretim yapılan çiftliklerin sayısında yıllara göre düzenli bir artış trendi olduğu belirtilmektedir. Avrupa ülkelerinde 175 000 adet işletme, toplam 5.6 milyon hektar üzerinde organik üretim yapmaktadır. Avrupa ülkelerinde toplam tarım alanının % 3.5 'i organik üretime ayrılmıştır. Zirai işletmelerin içinde organik tarım yapanların oranı % 2'dir. Avrupa'da tarımsal üretimin içinde organik tarımın payı %7 den büyük ülkeler %11.6 ile Avusturya, % 10 ile İsviçre, %8 ile İtalya ve % 7 ile Finlandiya'dır (Demiryürek 2004).

Son üye ülkelerin katılımından önce toplam üretim alanının yaklaşık %7'sinde organik ürün yetiştirilmekteydi. Birliğe üye ülkelerde hükümetler organik üretim yapılan alanı artırmak için mali destek vermekte ve üye ülkeler kendilerine hedefler koymaktadır. Örneğin Alman Tarım Bakanlığı 2010 yılında toplam tarım alanlarının %20'inde organik ürün yetiştirmeyi hedeflemektedir (Demiryürek 2004).

Tablo 3. Dünyada organik tarım alanı, toplam tarımsal alan içindeki oranı ve organik çiftlik sayıları.

Ülke	Organik Tarım Alanı (Hektar)	Tarımsal Alan İçindeki Oranı (%)	Organik Çiftlik Sayısı	Toplam Çiftlik Sayısına Oranı
Avustralya	10.500,000	2,31	1.380	-
Arjantin	3.192,000	1,89	1.900	-
İtalya	1.230,000	7,94	56.440	2,44
Amerika	950,000	0,23	6.949	-
İngiltere	679,631	3,96	3.981	1,71
Uruguay	678,481	4,00	28.200	-
Almanya	632,165	3,70	14.703	3,28
İspanya	485,079	1,66	15.607	1,29
Kanada	430,600	0,58	3.236	-
Fransa	419,750	1,40	10.364	1,55
Çin	301,295	0,06	2.910	-
Avusturya	285,500	11,30	18.292	9,3
Brezilya	275,576	0,08	14.866	-
Çek Cum.	218,114	5,09	654	-
İsveç	193,611	6,30	3.586	4,01
Danimarka	174,600	6,51	3.525	5,58
Finlandiya	147,943	6,60	4.983	6,40
Macaristan	105,000	1,80	1.040	-
Portekiz	70,857	1,80	917	0,22
Yeni Zelanda	63,438	0,38	983	-
Türkiye	57,001	0,14	18.385	-
Güney Afrika	45,000	0,05	250	-
Polonya	44,886	0,30	1.787	-
Hindistan	41,000	0,03	5.661	-
Hollanda	38,000	1,94	3.528	1,42
Yunanistan	31,118	0,60	6.680	0,81
İrlanda	30,070	0,68	667	0,69
Belçika	22,410	1,61	694	1,03
İsrail	7,000	1,25	-	-
Azerbaycan	2,500	0,20	280	-
Lüksemburg	2,141	1,71	48	1,60
Bulgaristan	500	-	50	-
Suriye	74	-	1	-
Kıbrıs	52	0,04	5	-

Kaynak: (Elmaz ve ark. 2005)

2004 verilerine göre ise dünya üzerinde 24.1 milyon hektarlık alanda kontrol ve sertifikalı olarak organik üretim yapılmaktadır (Aksoy 2001). Ekolojik tarım yapılan alanın %42'sine Okyanusya kıtası, %23 ve %24.2'ine sırasıyla Avrupa ve Güney Amerika kıtası sahiptir. Okyanusya ve Avrupa kıtasındaki toplam tarım alanının ekolojik tarım alanının

içerisindeki payı sırasıyla %2.5 ve %2'dir. Asya ülkelerinde ekolojik tarım yapılan alan yaklaşık 880.000 ha'dır ve bu alan toplam tarım alanının %0.7'sini oluşturmaktadır. Dünya üzerinde en büyük ekolojik tarım alanına sahip ilk üç ülke ise 10, 3 ve 1.2 milyon hektar ile sırasıyla Avustralya, Arjantin ve İtalya'dır. Avustralya ve Arjantin'de ekolojik tarım alanlarının önemli bir kısmını ekstansif tarım yapılan meralar oluşturmaktadır (Ak 2004).

Akdeniz ülkelerinde organik üretim yapan ülkelerin % 96'sı AB'ye üye ülkelerdir. %4'ü ise üye olmayan ülkelerdir. AB'ye üye olmayan % 4'lük kesime giren ülkeler arasında ülkemiz ekolojik tarım üretiminin % 50'sini gerçekleştirmektedir. Tunus %17, Fas %15, İsrail % 8, Mısır %5, Slovenya'nın ise % 5'lik ekolojik tarım üretimi vardır (Anonim 2004b).

2005 itibariyle organik tarım, dünyada yaklaşık 130 ülkede yapılmakta ve organik üretim alanları giderek artmaktadır. 2005 yılında dünya çapında yapılan araştırmalara göre yaklaşık 31 milyon hektar alan ekolojik olarak yönetilmektedir. Okyanusya dünyadaki ekolojik tarım yapılan arazilerin %39'luk payına sahiptir ve ardından Avrupa (%23) ve Latin Amerika (%19) gelmektedir. En yüksek ekolojik tarım arazisine sahip ülkeler sırasıyla Avustralya (11.8 milyon ha), Arjantin (3.1 milyon ha), Çin (2.3 milyon ha) ve ABD (1.6 milyon ha)'dir. Konvansiyonel üretim alanlarına kıyasla en yüksek ekolojik üretim alanı oranı Avrupa'dadır (Anonim 2005b, Anonim 2007a).

2005 yılında Uluslararası Ticaret Merkezi ve Organik Servislerinin gerçekleştirdiği araştırmaya göre yaklaşık 62 milyon hektarlık alanda ekolojik doğal toplama yapılmaktadır. Dolayısıyla, dünya çapındaki 31 milyon hektarlık ekolojik tarımsal araziye 62 milyon hektarlık ekolojik doğal toplama alanları da eklenmiş olur (Anonim 2008b).

Yine 2005–2006 yılları verilerine göre Avrupa'da 6.9 milyon hektar'dan fazla alanda ekolojik tarım yapılmaktadır ve toplam tarımsal arazideki oranı %3.92'ye ulaşmıştır. Ülkeler bazında bakıldığında Avusturya'nın toplam tarımsal arazisinin yaklaşık %14'ü, Finlandiya, İtalya ve İsveç'in %7'si ekolojik olarak yönetilmektedir. En fazla üretim alanı İtalya'dadır (Anonim 2007a).

Aynı yıllar itibariyle Asya'da toplam 2.9 milyon hektar alanda ekolojik üretim yapılmaktadır (Anonim 2007a).

Latin Amerika'da toplam 5,8 milyon hektar arazide ekolojik tarım yapılmaktadır. Uruguay, Meksika ve Arjantin en fazla ekolojik alana sahip ülkelerdir. Meksika dünyanın en büyük ekolojik kahve üreticisidir. Paraguay, Brezilya, Ekvator ve Arjantin ekolojik

şeker üretimi açısından önemli ülkelerdir. Dominik Cumhuriyetinde muz üretiminin %70'i ekolojiktir. Ayrıca Arjantin'de ekolojik et üretimi de yüksektir (Anonim 2007a).

Kuzey Amerika'da 2.2 milyon hektar alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Diğer kıtalarla kıyaslandığında ekolojik arazi miktarındaki artış en fazla bu kıtadadır. ABD'de yapılan bir araştırmada tüketicilerin %56'sının ekolojik ürünleri kullandığı tespit edilmiştir (Anonim 2007a).

Okyanusya/Avustralya'da ise toplam 11.8 milyon hektarın üzerinde alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Tahıllar, meyve ve sebzeler, şarap, süt ürünleri ve et Avustralya'da üretilen başlıca ekolojik ürünlerdir. Yeni Zelanda'nın başlıca ekolojik ürünleri kivi, elma, taze ve işlenmiş sebzeler, bağcılık ve su ürünleridir (Anonim 2007a).

Afrika'da yaklaşık 900 bin hektar alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Son yıllarda Uganda, Tanzanya, Etiyopya, Kenya ve Zambiya'daki sertifikalı ekolojik üretim önemli artış göstermiştir. Kenya'da meyve, sebze ve kahve üretilirken, Uganda'da taze ve kuru meyve, pamuk, susam ve kahve üretimi yapılmaktadır (Anonim 2007a).

Tablo 4. Dünyada organik ürün üreticisi olan ülkeler ve üretilen organik ürünler

Bitkisel Ürünler	Ülkeler
Sebzeler, Kökler, Yumrular	ABD ve AB ülkeleri(patates, domates, havuç, soğan); İsrail, Arjantin, Mısır; Brezilya(sebze), Şili, Kosta Rika, Gana, Hindistan, Meksika, Polonya, Tunus, Türkiye, Uganda, Uruguay
Baklagiller	ABD(kuru fasulye), Arjantin, Brezilya, Mısır, Honduras, Hindistan, Meksika, Nikaragua,Peru,Türkiye(mercimek,nohut), Mısır (bezelye), AB Ülk. (bezelye, mercimek, barbunya, beyaz kuru fasulye, nohut)
Baharatlar ve tıbbi bitkiler	Mısır, Hindistan, Malavi, Tanzanya, Arjantin, Brezilya, Çin, Kolombiya, Korsika, Guatemala, Endonezya, Jameika, Meksika, Fas, Nikaragua, Papua Yine Gine, Filipinler, Sri Lanka, Togo, Tunus, Türkiye, Uganda, Zimbabwe, AB Ülk.(adaçayı, lavanta, maydonoz), Komor adaları(vanilya), Kosta Rika, Guetamala, Endonezya, Madagaskar,Meksika, Paua Yeni Gine,Tongo, Uganda
Yaş meyveler	ABD, AB Ülk., İsrail, Avustralya, Şili,Arjantin, Akdeniz Ülk., Afrika, Dominik Cum. (muz), Latin Amerika ve Karaibler (muz, mango), Şili,İtalya, Yeni Zelanda; Macaristan ve Arjantin (üzümsü meyveler), Brezilya, Burkino Faso, Fas, Kamerun, Filipinler, Gana, Guatemala, Haiti, Hondorus,Güney Afrika, Sri Lanka, Tanzanya, Senegal, Sudan, Uganda, Zimbabwe, Kanada, Şili, Meksika, Hindistan, Sudan , Togo, Tunus, Türkiye, Venezuela

Kuru meyveler	Türkiye, ABD, Kaliforniya(kuru üzüm), Akdeniz Ülk., Cezayir (mısır),İsrail (hurma), Latin Amerika, Arjantin, Kolombiya, KostaRika, Togo, Tunus, Fas, Uganda, Sri Lanka, Hindistan, Polonya , Macaristan
Sert kabuklu meyveler	Türkiye, ABD(badem), İtalya ve İspanya (badem,fındık), Fransa (ceviz), Latin Amerika(ceviz), Brezilya, Arjantin(yer fıstığı), Gana, El Salvador, Guatemala, Honduras, İsrail(yer fıstığı), Meksika, Madagaskar, Hindistan (yer fıstığı), Brezilya, Çin, Kolombiya
Kakao, kahve, Çay	(Kahve) Meksika, Bolivya, Brezilya, Kolombiya, Kosta Rika, Dominik, Etiyopya, Guatemala, Haiti, Honduras, Hindistan, Madagaskar,Malavi,Nikaragua, Papua Yeni Gine, Peru, Filipinler, Sri Lanka, Togo,Trinidad Tobago, Uganda, Hawaii, Venezuela (Çay) Hindistan, Sri Lanka, Tanzania, Arjantin, Brezilya, Çin (yeşil çay), Kosta Rika, Mısır, Japonya, Nepal (yeşil çay), Papua Yeni Gine (Kakao) Bolivya, Beliza Adası, Brezilya, Kosta Rika, Dominik, Gabon, Guatemala, Gana, Honduras, Fildişi Sahilleri, Madagaskar,Meksika, Nikaragua, Panama, Papua Yeni Gine,Togo
Hububat	(Hububat)AB ülkeleri, ABD, Kanada, Avustralya, Arjantin, Brezilya, Çin,Çek Cum., Mısır, Macaristan, Polonya, Rusya Federasyonu, Slovakya, Türkiye, Bolivya, Meksika, Brezilya, Peru (Pirinç) Çin, Hindistan, Endonezya, Myanmar, Pakistan, Filipinler, Sri Lanka, Tayland, , Kanada, Birleşik Devletler, Fransa, İtalya, İspanya, Kosta Rika, Guyana, Surinam, Uruguay
Yağlı tohumlar	(Yağlı tohumlar) AB ülkeleri, Kuzey Amerika, (Hindistan cevizi) Kosta Rika,Kolombiya, Dominik, Honduras, Hindistan, Madagaskar, Sri Lanka(Keten tohumu) Rusya Federasyonu (Zeytin) Akdeniz ülkeleri, Arjantin (Kabak çekirdeği) Çin, Macaristan, Meksika (Aspir tohumu) Kanada, Arjantin, Paraguay (Susam tohumu) Bolivya, Brezilya, Burkini Faso, Çin, ElSalvador Gambiya, Guatemala, Hindistan, Malavi, Meksika, Nikaragua, Paraguay, Sri Lanka,Sudan,Türkiye,Uganda(Soya fasulyesi) ABD, Arjantin, Avusturya, Fransa, Bolivya, Brezilya, Çin, Hırvatistan, Paraguay, Uganda, Uruguay, Zimbabwe, AB ülkeleri(Ayçiçeği Çekirdeği) Macaristan, ABD, Arjantin, Çin, Hırvatistan, Fransa, Paraguay, Uganda, Uruguay
Hayvansal Ürünler	Ülkeler
Et, süt ürünleri, Yumurta	(Et) ABD, AB ülkeleri, Arjantin, Uruguay, Yeni Zelanda(Süt ve süt ürünleri)ABD, AB ülkeleri, Avusturya, Belçika , Danimarka, Fransa, Almanya, İsveç, İsviçre, Hollanda, İngiltere, Arjantin Mısır(Peynir), Türkiye(Süt)
Balık	İrlanda, Norveç(somon balığı), ABD, Brezilya, Hollanda, İngiltere(kab. su ürünl.)

Bal	Meksika, Arjantin, Bolivya, Brezilya, Çin, Kolombiya, Kosta Rika, Dominik, Mısır, El Salvador, Guatemala, Haiti, Madagaskar, Türkiye, Uganda, Tanzanya, Uganda, Uruguay, Zambiya.
İşlenmiş Ürünler	Ülkeler
Bitkisel yağlar	Arjantin(zeytinyağı-ayçiçek yağı), Arjantin ve Benin(palm yağı) Bolivya, Brezilya(palm yağı ve palm çekirdeği yağı), Çin, Kolombiya(palm yağı),Madagaskar,Tanzanya Birleşik Cum.
Şeker ve şekerli mamuller	(Şeker kamışından üretilen şeker)Arjantin, Brezilya, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Dominik, Guadelupe, Hindistan,Madagaskar, Mauritius, Meksika, Belçika, Paraguay, Myanmar, Filipinler, Reunion, Güney Afrika Cumhuriyeti, Sri Lanka,(Pancardan üretilen şeker) AB ülkeleri(Agav bitkisi suyu) Meksika(Tahıl bazlı tatlandırıcılar)Belçika(Turunçgil bazlı tatlandırıcılar) İtalya (Akcağaç şurubu) Kanada(Hurma şurubu) Orta Doğu(Elma ve armut suyu) AB ülkeleri ve ABD(Stevia rebaudiana bitkisi) Paraguay ve Brezilya
İşlenmiş sebzeler	ABD ve AB ülkeleri (domates), Avustralya, Kosta Rika, Türkiye, Tanzanya, (Kurutulmuş sebzeler)Arjantin, Almanya, Macaristan, Hollanda (Dondurulmuş sebzeler) Belçika, Danimarka, Almanya, İsviçre
İşlenmiş meyveler	Arjantin, AB ülkeleri, Sri Lanka, ABD, Türkiye, Brezilya ve Porto Riko(muz püresi), Bolivya, Dominik, Honduras(meyve suyu, pulp, konsantre), Macaristan, Çin, Hindistan, İsrail, Madagaskar, Meksika, Papua Yeni Gine, Portoriko
Alkollü içkiler	(Şarap) Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Portekiz, Romanya, İspanya, (Şampanya)Fransa,Almanya,İtalya (Bira)Belçika, Fransa, Danimarka, Almanya, Hollanda, İsviçre (Rom)Küba, Kosta Rika, Nikaragua (Grappa)İtalya (Kanyak)Fransa (Viski) İskoçya
Gıda katkı maddeleri	Tropikal Amerikan ağacı, Bixa orellana tohumundan elde edilen gıda renklendiricisi , annatto, Afrika ülkeleri ve tropikal Amerikada üretilir. Guar baklagilinden elde edilen Guar zımkı ve keçiyoynuzu kazeini, Akasya tohumu ağacından elde edilen keçiyoynuzu zımkı Malavi, Akdeniz Havzası, Doğu Afrika, Asya'da üretilir. Kahverengi deniz yosunundan elde edilen alginat lifi, Kırmızı deniz yosunundan elde edilen İrlanda yosunu(carrageenin) de kullanılır.

Kaynak: Anonim 2005e

AB ülkelerinde, 2005-2010 yılları arasında toplam tarımsal üretimin %40' nın organik tarıma çevrilmesi planlanmaktadır. İsveç mevcut tarım arazisinin %10 'nu organik üretime ayırma yasasını çıkartmıştır. Avusturya bu 5 yıl içinde % 25 organik tarım yapmayı hedeflemektedir (Anonim 2005b).

AB ülkelerinde toplam organik tarla bitkileri alanında en büyük pay, %54.1 ile tahıllar grubuna aittir. Bunu %6.4 ile baklagiller grubu, % 4.7 ile yağlı tohumlar ve % 2.1 ile yumru bitkiler grubu izlemektedir. AB baklagillerin üretim alanının % 40.9' u, yumru bitkiler alanının %36.7' si, tahıllar ve yağlı tohumlar alanının da %30' dan fazlası Almanya'da bulunmaktadır (Anonim 2005b).

4.3.2. Dünya ve AB Ülkelerinde Organik Ürünlere Talep

Geleneksel tarımdan organik tarıma geçişte Avrupa ülkelerindeki durum irdelendiğinde bunun tabandan gelen bir yaklaşımla olduğu görülmektedir (Aarset ve ark. 2000). Ancak halen Avrupa Topluluğu'nda organik üretime geçiş sürecinde birim alan başına belirli bir destek sağlandığı için organik üretimin hızla yayılması sağlanmıştır. Bunun en güzel örneği, ekili alanların %20'sinde organik üretim yapılan Avusturya'dır.

Ancak geçiş sonrası dönemde desteğin azaltılması veya kaldırılması, özellikle Portekiz, Fransa ve İspanya'da organik tarım işletmelerinin sayısının azalmasına neden olmuştur. İsrail'de ise organik üretimle ilgili özendirici politikalar veya yayım yerine üreticiden gelen bilinçli talep üretime geçişte daha ön plana çıkmaktadır (Anonim 2003).

Hindistan'da girdi kullanımının yoğun olduğu ve organik tarımın hiçbir şekilde desteklenmediği koşullarda üreticiler arasında yapılan bir anket çalışması, organik tarıma geçiş nedenlerinin sosyo-kişisel, sosyo-ekonomik, sosyo-psikolojik, sosyo-kültürel ve sistemler arası alt başlıklar altında toplanabileceğini ve salt gelir artışının hedef olarak ortaya çıkmadığı belirlenmiştir. Bu faktörler arasında komşuların organik üretime başlaması, girdi fiyatlarının yüksekliği, alıcı firmaların reklâmları gibi nedenler de yer almaktadır (Anonim 2003).

Yapılan çalışmalar, organik üretimde verim ve kalitenin sağlanabilmesi için, her yöre üreticisi için önceliklerin ayrı ayrı belirlenerek, teknik ve ekonomik konularda bilgi akışının sağlanmasının şart olduğunu ve özellikle geçiş sürecinde üreticilerle yakın temasın etkili olacağını ortaya koymaktadır. (Anonim 2003).

Yine bugüne değin yapılan uygulamalarda sistemin başarılı ve uzun süreli olması için desteklerin bütün olarak ele alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Avrupa ülkelerinde 1990'lı yıllardan sonra Avusturya, Almanya, Lüksemburg ve İsviçre gibi ülkelerde organik

tarım hızla gelişmiştir. Organik tarıma geçişte ve başarıda etkili faktörler üreticilere sağlanan finansal imkânlar, hızlı bilgi akışı, geniş ürün yelpazesi, ulusal semboller ve koruma ve planlama olarak sayılabilir. Üreticilere sağlanan mali desteğin etkisi kaçınılmaz olmaktadır. Ancak destekler, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ürün yelpazesinin ve pazarlama kanallarının çeşitlenmesi (süpermarketlerde ailelere yönelik kasa içinde çeşitli sebze veya meyve satışları, restoranlar, catering servisleri, işleme sanayi) organik tarıma geçişi hızlandırmaktadır. Gerek Avusturya gerekse İsviçre’de organik ürünlerin süpermarketlere girişi üreticileri teşvik eden etkenlerin başında gelmektedir. Ancak bu açıdan tüketicilerin eğitimi de talebi yaratma ve geliştirmesi açısından önemlidir. Gerek ülkesel gerekse uluslar arası yönetmeliklerle tüketiciler güvence altına alınmıştır. Yaratılan logolar da tüketiciyi yönlendirmekte etkili olmaktadır. İsviçre ve Avusturya’daki logolar bu işlevi yerine getirirken Almanya’da çok sayıda logonun piyasada yer alması tüketiciyi büyük ölçüde karışıklığa itmektir. Tüketiciyi şaşırtabilen çok sayıdaki özel marka veya işaret yerine ülkesel tek bir logonun yaratılma çalışmaları yürütülmektedir. (Anonim 2003).

1982’li yılların ortalarından itibaren yapılan pazar araştırmaları tüketicilerin organik ürünlere olan olumlu tavrını ortaya koymakla birlikte pazar payı, organik ürünlerin gerçek olmasa da daha pahalı olduğu imajı ile oldukça yavaş artmıştır. 1990lardan itibaren Avrupa’da çok hızlı bir gelişme göstererek Avrupa Topluluğu (AT) ve EFTA (European Free Trade Association) ülkelerinde tarım alanlarını %1.4’ü, tarım işletmelerinin ise %1.1’i organik tarıma geçmiştir. Halen organik ürünlerdeki fiyat marjı üretim koşullarına bağlı olmakla birlikte, teknik uygulamaların geliştirilerek organik ve konvansiyonel ürünler arasındaki fiyat farkının %25 dolayında tutulması ve lüks tüketim ürünü olarak kabul edilmemesi yönünde görüşler vardır (Anonim 2003).

Danimarka’da 1980’li yılların ortalarında yeraltı sularında tehlikeli boyutlarda yüksek nitrat düzeylerine rastlanması ve başlıca nedenler olarak çiftlik gübresi ve sentetik gübrelerin yanlış kullanılmasının belirlenmesi, çevre kirliliği ile ilgili tartışmaların giderek artmasına yol açmıştır. Bu arada organik tarımın çevreye olan olumlu etkilerinin ve yapılan anketlerde tüketicilerin organik üretilmiş ürünlere belirli bir fiyat farkı ödemeye hazır olduklarının belirlenmesi, Haziran 1987’de Organik Tarım Yasasının parlamentodan büyük çoğunlukla geçmesini sağlamıştır. Daha sonra çıkarılan yönetmelikle Organik Tarım Konseyi kurulmuş ve 1987-1990 yılları arasında organik tarım uygulamalarında başarının sağlanmasında etkili üç önemli karar almıştır. Bunlar (Anonim 2003):

- Danimarka’da organik üretimin standartlarının belirlenmesi,

- Resmi kontrol ve sertifikasyon sistemi ile devlet garantisini simgeleyen etiket sisteminin (State Guarantee Label) geliştirilmesi,
- Destek sisteminin geliştirilmesi (Geçiş dönemi desteği ile araştırma, eğitim, yayım, işleme, yayım ve pazarlama alanındaki projelerin parasal olarak desteklenmesi).

Yasanın çıkışından itibaren Danimarka hükümeti her yıl organik üretim tekniklerinin ve gelişme projelerinin desteklenmesi için bir fon ayırmaktadır. Ayrıca çevreyi kirleten sanayi kuruluşlarından fonlar organik tarımın geliştirilmesi için harcanmaktadır. Hastaneler, yerel yönetimler ve diğer birçok kuruluş hizmetlerinde tümüyle organik ürün kullanmak üzere fizibilite çalışmaları yapmaktadır (Anonim 2003).

Avrupa Komisyonunca finanse edilen bir proje çalışmasında ("Organic Marketing Initiatives and Rural Development"- "Analysis of the European Market for Organic Food") AB ülkeleri ve diğer bazı ülkelerin yer aldığı 19 ülkede yapılan çalışmada; organik tarımla ilgili olarak; üretim miktarı, alanı, işletme büyüklüğü, tüketim miktarı ve alışkanlıkları ve dış ticaret bilgileri içeren bir araştırma yapılmış ve sonuçları yayımlanmıştır (Kaya 2003).

Çalışmada öncelikle, araştırma yapılan ülkelerde organik tarım konusunda sağlıklı istatistik bilginin bulunmasının zorluğundan ve bu bilgi eksikliğinin arz zinciri yönetimi ile ilgili aksaklıkları belirlemede ve organik ürünlere yönelik tüketici tercihlerini tahmin etmede zorluklar oluşturduğundan bahsedilmektedir (Kaya 2003).

Çalışma sonuçlarına göre; AB ülkelerinden Danimarka ve Avusturya'da organik ürün pazarının diğer ülkelere kıyasla daha yaygın olduğu söylenebilmektedir (Kaya 2003). Danimarka'da tüketicilerin organik ürünlere daha fazla fiyat ödemelerinin nedenleri arasında önem derecesine göre; gıda güvenliği, çevreyi koruma ve lezzet unsurları sıralanmaktadır (Wier ve ark. 2002).

Bir diğer AB ülkesi olan İtalya'da yıllara göre organik ürün talebi artışı %20-100 arasında değişmektedir. Bununla beraber geleceğe yönelik yapılan değerlendirmeler talep artışının %20-40 arasında stabil bir seyir izleyeceği yönündedir. Organik ürünlere olan talebin özellikle 30-40 yaş arasındaki yüksek eğitim almış kişilerden geldiği saptanmıştır (Atay ve Sarı 2002).

ABD'de Organik Araştırma Vakfı (The Organic Farming Research Foundation OFRF) tarafından yapılan bir incelemede ABD'deki organik tarım işletmelerinin %83'nün aile işletmeleri olduğu belirlenmiştir (Anonim 2003).

Organik ürünlerin tüketicilerce talep edilmelerinde kişisel sağlığa ve özellikle çocuklarının sağlığına verdikleri önem, ilk sırada yer almaktadır. Almanya ve İngiltere

yapılan bir anket çalışmasında sağlık, Almanya’da %70, İngiltere’de %46 ile ilk sırada ifade edilmiştir. Almanya’da çevre % 10-30, lezzet %13,24 ile ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır. İngiltere’de %41, lezzet %40, hayvan hakları %26 ile sağlığı takip etmektedir. Organik hayvan üretiminde hayvanlara açık havadar ve güneşli belirli bir alanın ayrılmasını ön görmesi nedeni ile Avrupa’daki hayvan severler arasında tercihte ilk sıralara doğru yükselmektedir (Anonim 2003).

ABD’de Hartman grubu tarafından hazırlanan “Sağlıklı Yaşam Raporu”da tüketicilerin hangi nedenlerden dolayı organik ürünleri tercih ettiği ve tercihlerin % olarak dağılımı incelenmiştir. Buna göre; Tüketicilerin % 66’sının organik ürünleri sağlıklı ve daha besleyici olduğu için, % 38’inin tadının daha iyi olduğunu düşündüğü için, % 30’u gıda güvenliği (ilaç kalıntısız, hormonsuz ürün) sağlması bakımından, % 26’sı çevreye olumlu etkileri olduğu yönündeki düşüncelerinden dolayı organik ürünleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Kaya 2003).

ABD ve AB ülkelerinde (başta İngiltere) organik ürün talebini azaltan etkenler olarak ise; pahalılık, ulaşmada zorluk, görünüşün kalite açısından tatmin edici bulunmaması, daha iyi olduğundan emin olunmaması ve organik sertifika ve organik logoların yeterince tanınmaması sayılmıştır (Nelson-Sofres 2003, Bourn ve Perscott 2002).

Yine ABD’de yapılan başka bir araştırmaya göre tüketiciler tarafından en çok tercih edilen organik ürün, ülkemizde olduğu gibi, domatestir (% 25). Bunu %10’ar oranla havuç, elma ve brokoli, %5 ile marul izlemektedir (Govimdasamy ve ark. 2001).

4.3.3. Türkiye’de Organik Ürün Üretimi

Genel konum, coğrafik koşullar, kirlenmemiş yapı, tarımda çalışan nüfusun fazla olması, ürün çeşitliliği gibi nedenlerde ülkemizin organik tarım potansiyeli yüksektir.

Türkiye’de Organik Tarım uygulamaları, 1985 yılında Avrupa ithalatçılarının talebi doğrultusunda organik İzmir üzümü (sultana) yetiştiriciliği ile başlamış ve daha sonra organik incir ve kayısı üretimine geçilmiştir. Organik ürünlerin üretimi, ürün çeşidinin yetiştigi bölgeye göre değişmekle birlikte, Ege Bölgesi başta olmak üzere Akdeniz Bölgesi, Karadeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaygın olarak yapılmaktadır. Türkiye’deki organik ürünler, tahıllar, kurutulmuş meyveler, taze veya işlenmiş sebze ve meyveler, baklagiller, fındık, baharatlar, aromatik bitkiler, çay ve bitkisel çaylar, yumurta, endüstri bitkileri ve çeşitli işlenmiş ürünlerden oluşmaktadır. İşlenmiş ürünlerin bazıları, zeytinyağı, bal, süt, dondurulmuş sebze ve meyveler ile konsantre meyve sularıdır (Anonim 2005d).

Ülkemizde organik üretimin ürün grupları itibariyle dağılımı incelendiğinde; büyük bölümünün meyvelerden oluştuğu görülmektedir. Tüm üretimin % 61'ini kuru ve kurutulmuş meyveler (özellikle üzüm, incir, kayısı ve fındık), % 21'ini tarla bitkileri, % 5'ini üzüksü meyveler, % 2'sini sebzeler, % 2'sini yaş meyveler ve % 2'sini tıbbi ve baharatlı bitkiler oluşturmaktadır (Kaya 2003).

Tablo 5: Türkiye’de üretilen organik ürünler

Ürün adı	Türkiye’de üretilen organik tarım ürünleri
Bitkisel ürünler	<ul style="list-style-type: none"> • Yaş meyve ve sebzeler • Kuru ve sert kabuklu meyveler • Bakliyatlar • Hububatlar • Yağlı tohumlar • Baharatlar • Tıbbi ve aromatik bitkiler
İşlenmiş Ürünler	<ul style="list-style-type: none"> • Dondurulmuş gıdalar • Zeytinyağı • Ekmek • Un ve unlu mamuller • Şarap
Hayvansal Ürünler	<ul style="list-style-type: none"> • Süt • Yumurta • Yağlar • Bal
İçecekler	<ul style="list-style-type: none"> • Meyve suları • Gül suyu • Gülyağı • Reçeller

Kaynak: Anonim 2005d

Organik tarım uygulamalarında ülkemiz için başlangıç olarak kabul edilen 1985-90 yıllarında sadece ihracata yönelik talepler doğrultusunda 8 ürüne yönelik yapılan organik ürün üretimi, talep arttırma çabalarının yoğunluk kazanması sonucu bağımsız projelerle gerçekleştirilen üretim şekliyle de desteklenerek, Türkiye’de Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2003 verilerine göre toplam 179 adet sertifikalı organik ürüne(% 2 100; 22 kat) ulaşmıştır.

Ülkemizde organik üretim yapan üretici sayısı, üretim miktarı, üretim alanları ve ürün çeşitliliği de bu yıllar içinde artış göstermiştir. Üretici sayısı 313’den 13 044’e (%4 067; 42 kat) yükselmiş ve üretim alanı (ha) 1 037’den 103 190’a (%9 850; 99 kat) artmıştır. Buna göre son yıllarda ülkemizde organik tarımın çok hızla geliştiği söylenebilir. SOEL’in 2003 anketine göre, Türkiye’deki toplam tarım alanlarının ancak %0.14’ünde organik tarım

yapılmaktadır. Öte yandan, dünyada en fazla organik üretim alanına sahip ülkeler açısından Türkiye 30. sırada; en fazla üretici sayısına sahip ülkeler arasında ise 6. sıradadır. Buna göre, ülkemizin organik tarım alanında büyük bir potansiyele sahip olduğu; ancak bunu yeterince değerlendirilemediği söylenebilir.

Tablo 6: Türkiye’de organik tarımsal ürünler üretimi ve miktarları (Ton)

Ürünler	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Domates	15532	90472	82809	26493	22897	25125
Elma	50136	45040	69187	71928	52670	49915
Buğday	4551	31139	19752	21379	31194	13756
Pamuk	23091	19511	21793	34877	30268	10032
Kayısı	40799	13634	5940	13278	9019	9628
Üzüm	7582	12894	10469	9505	13988	14485
İncir	7635	8293	9473	8112	15793	6821
Zeytin	12875	7343	10744	6456	10997	10531
Fındık	4114	6965	7667	5994	4821	3670
Mercimek	7163	5862	17012	11781	9135	6093
Vişne	2143	3769	6580	5994	4020	1874
Nohut	1885	3691	7667	5662	4085	4660
Çilek	2677	3353	3293	3497	4098	4604
Biber	1592	3202	3355	3309	2643	2565
Soğan	809	2680	388	1020	1412	430
Zeytinyağı	1620	1602	413	68	0	0
Kiraz	496	1375	1335	1830	1348	1088
Bal	2582	557	923	1100	937	0
Toplam (Diğerleri dahil)	237210	280328	310124	291876	218388	289082

Kaynak: Anonim 2005d

Türkiye’de üretilen organik ürün grupları dikkate alındığında, büyük bölümünün (%66) meyvelerden oluştuğu görülmektedir. Daha detaylı olarak meyveler incelenirse, 2003 verilerine göre ülkemizde organik olarak kuru ve kurutulmuş meyvelerin (özellikle üzüm, incir, kayısı ve fındık) üretiminin önemli yeri olduğu görülmektedir. Diğer önemli ürünler ise sırasıyla tarla bitkileri (%16) ve sebzelerdir (%9) (Anonim 2007j).

Ülkemizdeki organik üreticilerin bölgelere göre dağılımı incelendiğinde yine 2003 yılında 4894 üretici ve %37 payla Ege bölgesinin ilk sırada olduğu, bunu 2907 üretici (%22) ile Karadeniz bölgesi ve 2021 üretici (%16) ile Doğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir. Bu bölgeleri İç Anadolu, Marmara ve Akdeniz Bölgeleri (1374, 746 ve 711 üretici) izlemiş, Güney Doğu Anadolu bölgesi 373 üretici (% 3) ile en az organik üretici bulunan bölge olmuştur (Anonim 2007j).

Bölgelere göre organik üretim alanlarının dağılımı incelendiğinde en büyük üretim alanının 42609 ha organik üretim alanı ve %41 payla Ege bölgesinde olduğu görülmekte, bunu 21692 ha alan ve %21 payla Güney Doğu Anadolu bölgesi ve 17048 ha alan ve %17 payla Akdeniz Bölgesi takip etmektedir. Bu bölgeleri Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri (7890, 6168 ve 5480 ha alan) izlemiş, Marmara bölgesi 1861 ha alan ve % 2 pay ile en küçük üretim alanına sahip bölge olmuştur (Anonim 2007j).

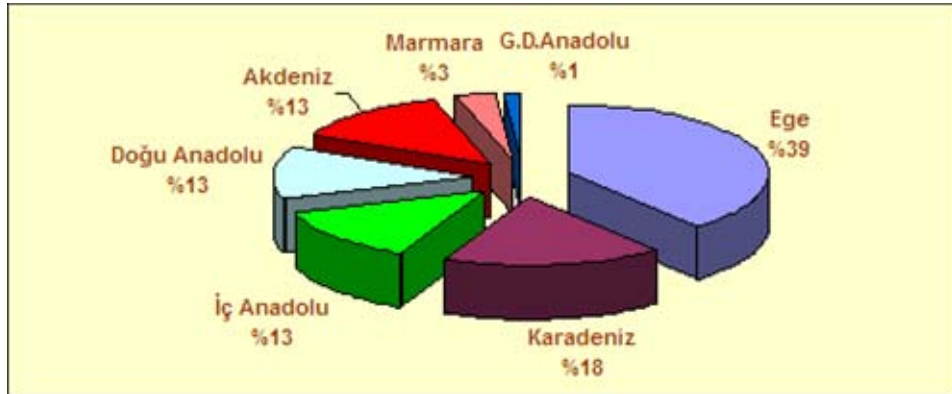
Türkiye’de ETO ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nın 2004 verilerine göre toplam 279 623 tonluk 174 adet sertifikalı organik ürün, 12 806 üretici/işletme tarafından 209572,52 hektarlık bir alan üzerinde (geçiş süreci dâhil) üretmektedir. Üreticilerin tamamına yakını organik tarım konusunda çalışan organizasyon kurumları ile sözleşmeli tarım yapmakta ve elde edilen organik ürünlerin çok büyük kısmı ihraç edilmektedir.

2005 yılında 205e ulaşan ürün çeşidi, 2006 yılı itibariyle 210 ürüne olarak bildirilmiştir. Fındık, ceviz, antepfıstığı, kuru incir, kuru kayısı, kuru üzüm, baklagiller, tıbbi aromatik bitkiler, pamuk, üzümse meyveler ile yaş meyve sebzenin organik tarım metotlarına uygun olarak üretimi yapılmaktadır. (Anonim 2006b).

Organik üretim ve geçiş sürecindeki üretici sayısını incelediğimizde, 2005 yılında 14.401, 2006 da ise 14.256 olarak görülmüş, ekolojik üretim yapılan tarım alanları ise 2005 te 203810,62 ha, 2006 yılı itibariyle bu alan 192.789 ha olarak bildirilmiştir.

2005 yılı bölgelere göre organik üretim alanlarının dağılımı incelendiğinde en büyük üretim alanı %39 oranla yine Ege bölgesine aittir. Bunu % 18 oranla Karadeniz bölgesi, % 13’er oranla Akdeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleri, % 3 oranla Marmara bölgesi ve son olarak % 1 oranla Güneydoğu Anadolu bölgesi izlemektedir.

Şekil 2: Türkiye’de Organik Üretim Alanlarının Dağılımı (Ha.)

Kaynak: Anonim 2005d

2006 yılı illere göre organik ürün üretimleri incelendiğinde ise en geniş üretim alanına 38.864,015 ha ise İzmir sahiptir. Üretim miktarı en fazla olan ilimiz, 84.039,95 ton ile Şanlıurfa olarak görülmektedir. En fazla çiftçi sayısına ise 1.416 çiftçi ile yine İzmir’de rastlanmaktadır (Anonim 2007b).

Tablo 7: 2006 yılı organik üretim verilerinin illere göre sıralanışı (Geçiş süreci dahil değildir)

İller	Çiftçi sayısı	Üretim alanı (ha)	Üretim miktarı (ton)	İller	Çiftçi sayısı	Üretim alanı (ha)	Üretim miktarı (ton)
İzmir	1416	38864,05	23407,63	Ankara	27	364,77	2093,34
Antalya	122	24710,10	6985,01	Gümüşhane	70	351,89	3734,30
Şanlıurfa	33	18508,90	84039,95	Isparta	88	299,15	5151,83
Aydın	1003	18110,94	26272,52	Zonguldak	72	262,32	750,77
Muğla	60	9203,84	1313,77	Denizli	32	251,14	424,33
Manisa	592	7434,87	24818,05	Niğde	49	250,13	8997,50
Iğdır	1	6174,50	466,20	Bayburt	26	248,46	484,71
Erzurum	845	6159,57	16944,91	Burdur	86	223,10	436,63
Mersin	62	3822,08	5509,10	Sakarya	15	208,53	580,00
Malatya	210	3137,30	11043,20	Çankırı	417	184,17	7573,00
Tokat	11	3032,20	97,00	Diyarbakır	1	180,45	779,00
Çanakkale	347	2117,53	5138,18	Sivas	9	175,30	134,01
Kütahya	118	1740,30	7895,00	Neşehir	3	141,50	290,00
Ardahan	52	1574,00	2750,75	Ağrı	104	126,20	883,20
Samsun	56	1475,72	1408,40	Giresun	19	115,93	265,50
Kastamonu	559	1412,41	1039,60	Adana	25	91,63	3068,30
Konya	784	1393,77	12032,21	Eskişehir	5	66,25	288,77
Gaziantep	45	1366,92	8434,60	Karaman	22	54,37	411,00
Adıyaman	14	1192,40	5492,50	Muş	9	43,04	48,20
K.Maraş	2	925,00	4057,00	Bilecik	81	37,56	360,75
Hatay	6	865,88	4768,00	Kayseri	28	37,08	8,85
Ordu	69	783,12	1775,00	Balıkesir	3	25,63	400,10
Trabzon	108	718,34	1066,60	Rize	23	23,65	146,95
Düzce	161	708,77	1869,35	Amasya	3	21,77	478,50
Erzincan	67	563,76	690,63	İstanbul	3	17,05	45,49
Kars	43	525,30	758,50	Tekirdağ	1	15,47	135,00
Mardin	3	525,00	2339,00	Bolu	1	5,01	161,45
Afyon	279	479,37	3934,76	Yalova	4	4,03	17,92
Artvin	97	402,14	223,20	Van	1	2,41	150,00
Bursa	261	373,40	4470,07	Kocaeli	1	2,04	181,50
Toplam					8654	162131,49	309521,59

Kaynak: Anonim 2007b

2007 yılındaki son verilere baktığımızda bu oranlar geçiş süreciyle birlikte toplam 16276 çiftçi ile 174283,4 alanda 431202,97 tonluk üretim olarak belirlenmiştir.

Tablo 8: Türkiye'nin 1990-2007 yılları arasındaki bitkisel üretimi, ürün sayısı, çiftçi sayısı, üretim alanları ve üretim miktarları

Yıllar	Ürün Sayısı	Çiftçi Sayısı	Üretim Alanı (Ha)	Üretim Miktarı (Ton)
1990	8	313	1.037,00	-
1992	23	1.780	6.077,00	-
1994	20	1.690	5.196,00	-
1996	26	1.947	6.789,50	10.304,00
1997	53	7.414	15.906,10	47.611,60
1998	67	8.199	24.041,90	99.299,80
1999	92	12.275	46.552,80	168.306,20
2000	95	18.385	59.984,78	237.209,60
2001	124	15.795	11.324,54	280.328,18
2002	150	12.428	89.626,69	310.124,58
2003	179	14.182	113.621,28	323.981,20
2004	174	12.806	209.572,52	378.803,28
2005	205	14.401	203.810,62	421.934,32
2006	210	14.256	192.789,00	458.095,09
2007	-	16.276	174.283,40	431.202,97

Kaynak: Anonim 2007a

2007 yılının bölgesel dağılımı incelendiğinde Ege bölgesi toplam alanına kıyasla % 2,51 organik üretim alanı ile en yüksek orana sahip bölgemizdir. Bunu % 1,19 oranla Akdeniz bölgesi izlemektedir.

Ülkemizdeki organik alanların bölgesel dağılımına baktığımızda ise $((76.087,51/162.134,51) * 100)$ ilk sırada % 46,93 ile Ege bölgesi yer almaktadır. Bunu %19,08 ile Akdeniz bölgesi, %13,43 ile Güneydoğu Anadolu bölgesi, %11,29 ile Doğu Anadolu bölgesi, % 5,9 ile Karadeniz bölgesi, %1,73 ile Marmara bölgesi ve son olarak %1,65 ile İç Anadolu bölgesi izlemiştir.

Tablo 9: Organik tarımın Türkiye'nin bölgelerine göre dağılımı (Geçiş süreci hariç)

Bölgeler	Toplam Alan (Ha)	Organik Alan (Ha)	(%)
Ege	3034,197	76087,51	2,51
Akdeniz	2594,764	30936,94	1,19
Güney Doğu	3347,911	21773,67	0,65
Doğu Anadolu	2966,458	18306,08	0,62
Karadeniz	3114,084	9561,73	0,31
Marmara	2603,327	2801,24	0,11
İç Anadolu	8946,149	2667,34	0,03
Toplam	26606,89	162134,5	0,61

Kaynak: Anonim 2007j

Türkiye'de organik bitkisel üretim yıllar içinde gelişim göstermektedir. Organik bitkisel ürünler daha çok kurutularak ya da dondurularak yurt dışına ihraç edilmekte ya da iç pazarda tüketilmektedir. Türkiye organik tarımsal üretimde kültüre alınan bitkilerin yanı sıra doğada kendiliğinden yetişen kuşburnu, böğürtlen, ahududu, kekik gibi ürünlerin toplanması ve organik olarak değerlendirilmesi açısından da büyük potansiyele sahiptir (Anonim 2005d).

4.3.4. Türkiye’de Organik Ürünlere Talep

Türk tüketici eğilimlerinin önemli bir iç piyasa potansiyelinin var olduğu çeşitli araştırmalarla ortaya çıkarılmıştır. Ancak Türkiye’de tüketicilerin büyük bölümü, organik ürünler ve bunların önemi konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmayıp, konunun farkında olan az bir tüketici kitlesi ise bu ürünleri nerelerden temin edilebileceğini bilmemektedirler. Hâlbuki organik ürün ihracatımızda rakip olarak nitelendirilebilecek ülkelerde; örneğin Arjantin’de organik üretimin yaklaşık % 15’i, İtalya’da yaklaşık % 57’si iç piyasada tüketilmektedir (Kaya 2003).

Genel olarak organik ürünlerin tüketiciler gözündeki en önde gelen avantajı, sahip olduğuna inandıkları “gıda güvenliği”dir. Bunların besin değerlerinin yüksekliği, katkı maddeleri taşımamaları, üretimleri sırasında herhangi bir kimyasal madde kullanılmamış olması, tüketici gözünde değer bulan diğer avantajlardır (Atay ve Sarı 2002).

Türkiye’de organik ürünlerin iç pazarındaki durumu ortaya koymaya yönelik çok az araştırma bulunmaktadır.

1990 yıllarda süpermarketlere yönelik iç pazardaki talebi geliştirme amaçlı bazı çabalar, ürün yelpazesinin sınırlı, fiyatların da yüksek olması ve tüketici bilincinin yetersiz olmasına bağlı olarak başarılı olmamıştır. 1999 yılından sonra organik ürünlerin; İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Antalya, Kuşadası, Bodrum gibi merkezlerde özelleşmiş dükkânlarda satılmaya başlaması ile birlikte talepte artış gözlenmiştir. Bu tip dükkânlarda ürün yelpazesini genişletmek üzere doğal ve/veya ev yapımı ürünlere de yer verilmiş ayrıca ek hizmet olarak tüketiciye organik ürünler konusunda bilgilendirme çabalarına gidilmiştir (Aksoy 2001). Daha sonra süpermarketlerde, hipermarketlerde ve perakende satış mağazalarında (doğal ürün ve organik ürün dükkanlarında) ekolojik ürün rafları oluşturulmuş ve organik ürünlerin daha fazla tüketiciyle buluşması sağlanmıştır (Anonim 2005d).

2006 yılına gelindiğinde ilk Ekolojik Pazar çalışmaları hayata geçirilmiş, İstanbul ve Bursa’da ekolojik ürün pazarları açılmıştır (Anonim 2007a). Organik ürün yelpazesi,

ister gıda isterse gıda dışı maddeler olsun, raf ömrü uzun ve pazar esnekliği olan kurutulmuş meyve-sebze, sert kabuklular, bakliyat, tıbbi ve aromatik bitkiler ve işlenmiş (dondurulmuş, konserve edilmiş meyve-sebze, meyve suyu, uçucu yağlar vb.) ürünlerden oluşmaktadır (Atay ve Sarı 2002). Ancak, ne yazık ki iç piyasaya yönelik ürün yelpazesi hala yeterince genişlememiş ve aranılan her ürünün ekolojik olarak temin edilmesi henüz sağlanamamıştır.

Yinede, iç tüketim taleplerinin doğması ve tüketici bilincinin artışı ile iç pazar da dış pazar kadar hızlı olmasa da, artış eğilimi göstermektedir. Organik ürünleri satın alan tüketiciler ise genelde gelir düzeyi yüksek, orta yaşın üzerinde, eğitilmiş ve sağlık riskleri konusunda duyarlı kişilerden oluşmaktadır (Anonim 2007g).

Organik ürünlerin iç pazarda değerlendirilmesi, doğrudan üreticiden-tüketicieye veya belirli bir pazarlama ağı ile üreticiden süpermarketler vasıtasıyla tüketicieye olmakta bunun yanı sıra ciddi miktardaki organik ürün, üreticiden gıda sanayine yönelmekte, gıda sanayinin işlediği ürünlerin büyük kısmı yurt dışına gönderilmekte, küçük bir bölümü de organik marketler veya süpermarketlerin organik ürün reyollarında tüketicieye sunulmaktadır. Son yıllarda iç pazarda organik ürün payı artmasına rağmen bu oran % 1-2' dir (Anonim 2008a).

Sebze-meyve pazarları organik ürün satışının yapılabileceği önemli yerler olarak görülmektedir. Yapılan araştırma çalışmalarında, ülkemizdeki tüketicilerin yaklaşık % 80'inin meyve ve sebze alışverişlerini pazarlardan yaptıkları görülmektedir. Yine yapılan araştırmalarda, AB ülkelerindeki tüketicilerin büyük bir kısmının organik ürün alışverişi için organik ürün satış dükkânlarının tercih etmelerine karşın (İtalya'da tüketicilerin % 39'u, Almanya'da % 38'i, Fransa'da %28'i), ülkemizdeki tüketicilerin % 55'i organik ürünleri satın almak istedikleri yer olarak sebze-meyve pazarların tercih edeceklerini bildirmişlerdir (Kaya 2003).

İç pazarın yapılanmasının temelde bir arz talep sorunu olduğundan hareketle, toplumumuzda ekolojik ürüne talep nedir, ekolojik ürün ne kadar tanınıyor gibi sorulara yanıt aramak üzere Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü tarafından "**İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde Tüketicilerin Çevre Dostu Tarım Ürünlerine Yönelik Potansiyel Talebinin Tahminlenmesi**" adı altında bir çalışma yapılmıştır (Kayahan 2001).

Bu araştırmanın başlıca sonuçlarını şu ana noktalarla sıralayabiliriz:

Tüketiciler, gıda alışverişi yaparken fiyattan çok, besin değeri ve çeşitli gıda katkı maddeleri taşıması gibi özelliklere önem vermektedirler. Bunun yanı sıra tüketicilerin

eskiye oranla yaş meyve ve sebzenin gerek tadı, gerekse sağlık yönünden güvenilirliğinin azaldığı görüşünde olması, ekolojik ürünlerin yurt içi pazar potansiyelinin var olduğu konusunda önemli bulgular olarak kabul edilebilir.

Araştırma kapsamında görüşülen tüketicilerin önemli bir bölümü (% 91.3) ekolojik-organik ürün kavramını daha önce duymadıklarını belirtmişlerdir. Daha önce duydum diyenlerin içinde tanımlı yanlış bilenlerin oranı doğru bilenlerden daha fazladır. Ekolojik ürün hakkında bilgi edinilen kaynakların başında radyo ve TV gelmektedir. Bu durum ekolojik ürünler konusunda tüketicilerin bilgilendirilmesinde radyo ve TV gibi iletişim araçlarının daha etkili olabileceğini göstermektedir.

Tüketicilerin yaş meyve ve sebzeyi satın aldıkları yerler arasında pazar birinci sırada yer almaktadır (% 80.50). Bu alışkanlıkları nedeniyle ekolojik ürünleri nereden satın almak istersiniz sorusunu da çoğunluğu pazar olarak yanıtlamıştır.

Tüketicilerin ekolojik olarak üretilmesini talep ettikleri ürünler arasında ilk sırayı domates almaktadır. Daha sonra diğer sera ürünleri gelmektedir. Meyveler arasında ise elma birinci sıradadır. Tüketicilerin domates için fazladan ödeme yapma isteği, kalıntı konusunda algılanan riske bağlı olarak değişmektedir. Sağlığa zararlı kalıntının olmadığına garantilenmesi durumunda tüketicinin, domatesin ekolojik olma özelliği için ödediği para artmaktadır. Domatesin aksine sağlığa zararlı kalıntı olmadığı garanti edilmiş elma için ödeme isteğinde artış olmamaktadır. Burada yıllardır serada hormonla üretilen domatesler konusunda yapılan yayınların etkisi açıkça görülmektedir.

Ekolojik ürüne fazladan ödeme yapma olasılığı, halen satın alınan miktar ve hane halkı geliri ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Ancak bu olasılık ekolojik ürünün fiyatı yükseldikçe azalmaktadır. Aynı şekilde halihazırda satın alınan konvansiyonel ürünün fiyatı yüksekse, üzerine fazladan para vererek ekolojik ürünü satın alma olasılığı da azalmaktadır.

Özetle araştırmanın bulguları; iç piyasada özellikle gelir düzeyi yüksek, orta yaşın üzerinde ve sağlık riskleri konusunda duyarlı tüketici gruplarının, ekolojik yöntemlerle üretilen ve bu özelliği sertifikalandırılan ürünleri satın alma potansiyeline sahip olduğunu işaret etmektedir.

“Türkiye’de, tüketicilerin organik ürünlere verdiği tepkiler” konusunda yapılmış olan anket çalışmaları sonuçlarını ise şöyle özetleyebiliriz (Sayın 2002);

· Organik ürünlere olan tüketici talebi, eğitim ve gelir düzeyi yüksek olanlarda daha fazladır.

- Gıda ve beslenmeyle ilgili sağlık problemlerinin artışı, tüketicileri organik ürünlere yönlendirmektedir.
- Tüketiciler, organik ürünlerin fiyatlarının olması gerekenden daha fazla olması nedeniyle tepki göstermektedirler.
- Tüketim talep yapısı, ülkedeki mevcut gelir dağılımı bozukluğu nedeniyle, olumsuz etkilenmektedir.
- Tüketiciler, organik ürünlerde yerli üretimleri tercih etmektedirler.
- Organik ürünlerin, konvansiyonel ürünlerle aynı pazarda bulunmaları, aynı mekânlarda satılmaları, gerek fiyat gerekse görünüm itibarıyla kıyaslama imkanı yaratmasından dolayı kısa dönemde caydırıcı bir etken gibi gözükmemektedir. Ayrıca sübvansiyon edilen konvansiyonel ürünler, organik ürünler göre fiyat yönünden çok daha avantajlı bir konuma girebilmektedirler.
- Üzerinde her “doğal” ya da “organik” yazan gıda etiketin, onun “sertifikalı organik ürün” olması demek olmadığını tüketici ayırt edememektedir. Zira “sertifikalı organik ürün” bilinci tüketicilerde tam olarak yerleşmemiştir.
- Tüketicilerin gelir düzeylerinin artışı, onlara “organik ürün” satın alabilme imkanı yaratmaktadır. Yani organik ürünlere olan talep, gelir düzeyi ile doğru orantılıdır.
- Organik ürünlerin konvansiyonel ürünlere göre satış fiyatları şu anda abartılı bir orandadır. Normalde %20–40 arasında bir fiyat farkının normal karşılanabileceği organik ürün fiyatları maalesef çok daha fazladır.
- Organik ürünler şu anda çoğunlukla süper marketlerde pazarlanmakta olup “organik” yada “doğal ürün marketleri” sayısında artışlar gözlenmektedir.
- İç pazarda satılan organik ürünlerin başında kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı ve fındık gelmekte olup, bu grubu zeytinyağı, bal, marmelat ve reçeller ile tahıl ürünleri ve baklagiller takip etmektedir. Organik taze sebze ve meyve satışları daha alt sıralarda yer almakta, işlenmiş ve özellikle dondurulmuş organik sebze ve meyvelerin pazara arzı şu anda mevcut değildir.
- Tahminlere göre Türkiye’de organik ürün satan perakendeci market sayısı 100’e yakındır. Bunlara ilave olarak bazı süpermarketlerin organik ürün reyonları da mevcuttur. Tüketici bilinci ve talebinin artışıyla bunların sayısı daha da artacaktır.
- Bazı turizm yörelerimizde otel, motel ve restoranlarda doğal ve organik ürünlerden yapılan organik yemek mönüleri artış eğilimi göstermektedir.

· Organik ürünler tüketim ve pazar yapısı, tüketime yönelik olarak yapılacak bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları ile geliştirilebilecektir. Organik iç pazar şu anda çok küçük olup Türkiye'nin, iç pazar talebinin çok üzerinde bir organik ürün üretme kapasitesi ve Türk gıda sanayinin bu konuda yeter donanım, bilgi ve tecrübesi vardır.

4.4. Organik Ürünlerde Dış Ticaret

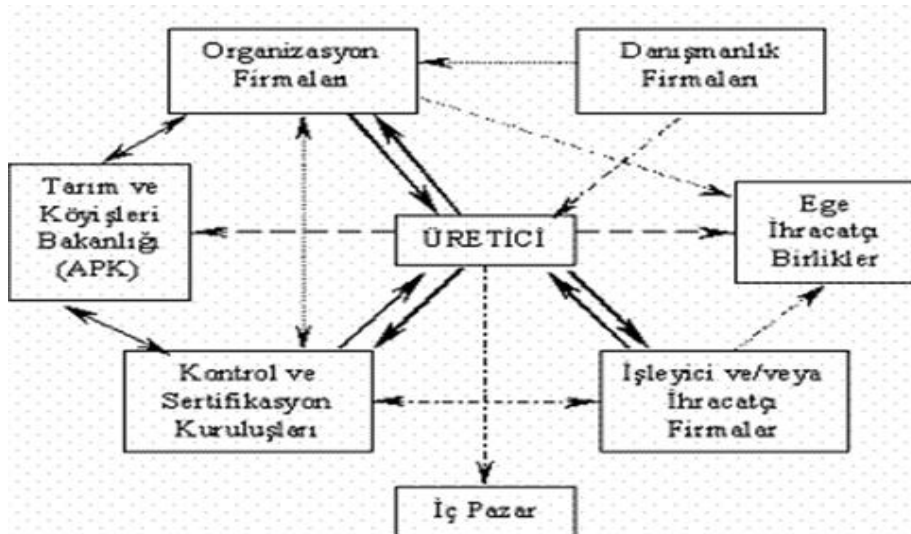
4.4.1. İhracat Durumu

Ekolojik ürünlerin çok büyük kısmı dış pazara sunulmakta ve bu ürünlerin bir kısmı doğrudan tüketilmekte, bir kısmı ise normal mamul ürünlerin karışımlarında yer almaktadır.

Ekolojik üretim projeleri ve pazarlaması farklı yöntemlerle gerçekleşir:

- ▶ Üretim projesi ülkede yerleşik bir firma tarafından gerçekleştirilir ve ürünler bu firma tarafından işlenir, paketlenir ve ihraç edilir.
- ▶ Üretim projesi yurt dışından yabancı bir kuruluş tarafından kurulur, elde edilen ürünler anlaşmalı yerel firma tarafından fason olarak işlenir ve ürünler proje sahibi firmaya ya işleyici kuruluş ya da ihracat firması tarafından ihraç edilir.
- ▶ Üretim projesi yurt dışından yabancı bir kuruluş tarafından kurulur, elde edilen ürünler yabancı firmanın Türkiye'de tek başına veya ortak olarak kurduğu tesislerde işlenir veya işleyici kuruluş veya ihracatçı firma tarafından proje sahibi firmaya ihraç edilir.
- ▶ Az sayıdaki uygulamalarda da üreticiler kontrol ve sertifikasyon firması ile doğrudan temas ederek ürünlerini sertifikalandırır ve serbest pazarda satışa sunar (Anonim 1999, Kiriş 2003).

Şekil 3: Organizasyon şeması

Kaynak: Anonim 2004e

Ülkemizde üretilen ekolojik ürünlerin büyük kısmı hala ihracata yönelik üretilmekte ve satılmaktadır (Anonim 2007a).

Türkiye organik tarım ürünleri ihracatının yıllar itibariyle gelişimi incelendiğinde, genelde değer olarak büyük bir artış söz konusudur. 1998–2003 yılları arasında organik ürün ihracatımız yaklaşık 19.4 milyon \$’dan 37 milyon \$’a ulaşarak; bu dönemde %91 artmıştır (Anonim 2006c).

2003 yılından sonra ise azalma meydana gelerek ihracat değerimiz 2007 yılı itibariyle % 20 düşüşle yaklaşık 29,4 milyon \$ olarak hesaplanmıştır (Anonim 2006c).

Tablo 10: 1998-2006 Yılları Arasında İhracatı En Çok Yapılan 5 Önemli Ürün

İç Fındık	44.139,684	% 27
Kuru İncir	37.398,439	% 23
Çekirdeksiz Kuru Üzüm	41.105,365	% 25
Kuru Kayısı	33.042,400	% 20
Çamfıstığı	8.020,820	% 5
Toplam	163.706,708 ton	

Kaynak: Anonim 2007b

1990 yılına kadar, klasik tarımsal ihraç ürünlerimiz olarak kabul edebileceğimiz kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı, organik olarak yetiştirilmiş ve dış pazara sunulmuştur (Anonim 2006c). Daha sonra organik olarak ihraç edilen ürün sayımız, işlenmiş ürünlerin de katılımıyla artmıştır. Günümüzde organik ürün ihracatımızda başlıca önemli ürünler arasında ise yine çekirdeksiz kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı ve fındık gibi klasik ürünler sayılabilir.

Daha önce belirtildiği gibi, ülkemizdeki organik üretim dış ülkelerden gelen taleplere göre şekillendirilmektedir. Bu durumda dış pazardaki dalgalanmalardan üreticilerimiz olumlu ya da olumsuz etkilenmektedir. Son yıllarda, klasik ihraç ürünlerimiz yanında bakliyat, işlenmiş meyve ve bazı endüstri bitkilerinin ihracatında artışlar görülmektedir Ege İhracatçı Birliklerinin 2006 verilerine göre, organik ürün ihracatı yaptığımız ülke sayısı 30 civarında olup; bunların çoğunu AB’ne üye ülkeler oluşturmaktadır.

Tablo 11: Hangi Ülkelere Hangi Ürünleri İhraç Ediyoruz

Ülkeler	İhraç Edilen Ürünler
Almanya	Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Korint Üzümü, Kuru İncir (Lerida, Naturel, Protoben, Layer,Kesilmiş Kıyılmış,Pulled), Kesilmiş, Kıyılmış İncir, İncir Ezmesi, Ekstra K.İncir-Lerida, Kayısı Kesilmiş, Kayısı Endüstriyel, K.Kayısı Ekstra, Kayısı-Birinci Sınıf, Kurutulmuş, Kuru KayısıKayısı Ve Zerdali Çekirdeği İçi, Elma Kuru, Elma Suları Armut-Kurutulmuş, Dut-Kurutulmuş, Dondurulmuş Meyveler Dondurulmuş Sebzeler, Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Meyve Sebze Mamulleri, Kurutulmuş Sebzeler, Sebze, Meyve, Bitki Parçaları Konserveleri Sirkeli, Diğer Meyvelerin Suyu-Brix=<67,İlave Şekersiz, Anason, Rezene, Kişniş, Kimyon Tohumları; Ardıç Meyvaları, Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler, Kiraz (Vişne Dahil)Konserveleri, Alkollü, Alkolsüz Tatlandırılmış, Genel Yaş Meyve Sebze,Yeşil Mercimek,Kırmızı Mercimek, Nohut, Nohut(Garbanzos), Yeşil Zeytin - Salamura Edilmiş, Yeşil Zeytin Zencefil, Safran Ve Diğer Baharatlar, Hububat Esasla Kabartılmış Mamuller, Antep Fıstığı(Kabuklu), Çıtlak Kavlak Tuzlu Kavrulmuş Kabuksuz Fındık-Taze, Kurutulmuş, Çam Fıstığı, Kıyılmış Fındık Beyazlatılmış, Kavrulmuş Kabuksuz, Tabii Bal
ABD	Fındık, Kuru İncir(Naturel, Garland, Pulled), Kuru Kayısı, Kayısı-Ekstra, Kurutulmuş, Kayısı-Birinci Sınıf, Kurutulmuş Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Çekirdeksiz Kuru Üzüm Dondurulmuş Meyveler, Kurutulmuş Sebzeler, Domates Konserveleri, Diğer Sebze Konserveleri, Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler, Hububat Esasla Kabartılmış Mamuller, Kırmızı Mercimek, Nohut, Nohut(Garbanzos) Siyah Zeytin,Yeşil Zeytin, Yeşil Zeytin - Salamura Edilmiş Anason, Rezene, Kişniş, Kimyon Tohumları; Ardıç Meyvaları
UK	Yeşil Zeytin, Kuru Kayısı, Kayısı Kesilmiş, Kayısı-Birinci Sınıf, Kurutulmuş, Kuru İncir (Lerida, Naturel), Elma Kuru Limon, Limon Enterdonat, Limon Mayer, Greyfurt, Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Dondurulmuş Meyveler, Kurutulmuş Sebzeler, Maydanoz, Kabuksuz Fındık- Taze, Kurutulmuş, Kavrulmuş, Bütün Haldeki Kabuksuz Fındık, Yeşil Mercimek, Kırmızı Mercimek, Kırmızı Mercimek(Kabuksuz Tohumluk Olmayan), Nohut, Nohut(Garbanzos), Anason, Rezene, Kişniş, Kimyon Tohumları; Ardıç Meyvaları, Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler, Çam Fıstığı
Hollanda	Kuru İncir(Naturel, Lerida), Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Kayısı Kesilmiş, Kuru Kayısı, Limon, Limon Mayer, Limon Enterdonat, Maydanoz, Greyfurt, Greyfurt (Star Ruby) Satsuma, Meyve Sebze Mamulleri, Kurutulmuş Sebzeler, Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Dondurulmuş Meyveler, Dondurulmuş Sebzeler, Antep Fıstığı-Kavlak Kabuklu, Kabuksuz Fındık-Taze, Kurutulmuş, Kıyılmış Fındık (Beyazlatılmış, Kavrulmuş Kabuksuz, Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler, Kırmızı Mercimek, Yeşil Mercimek
İsviçre	Kuru İncir (Lerida, Naturel, Proboten), Kuru İncir Kesilmiş Kıyılmış, Kuru Kayısı, Kayısı Kesilmiş, Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Kuru

	Meyveler Ve Mamulleri, Siyah Zeytin, Antep Fıstığı(Kabuklu), Çam Fıstığı, Kabuksuz Fındık-Taze, Kurutulmuş, Ceviz, Yeşil Mercimek
Fransa	Kuru İncir (Lerida, Garland, Naturel, Bağlama, Protoben, Naturel), Kuru İncir Kesilmiş Kıyılmış, İncir Ezmesi, Kuru Kayısı, Kayısı Kesilmiş, Kayısı-Ekstra, Kurutulmuş, Kayısı-Birinci Sınıf, Kurutulmuş, Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Limon, Limon Mayer, Grefurt (Ruby Red, Star Ruby), Kabuksuz Fındık-Taze, Kurutulmuş, Fındık Unu (Öğütülmüş Fındık) (Naturel Kabuksuz, Kıyılmış Fındık (Beyazlatılmış, Kavrulmuş Kabuksuz Kavrulmuş, Bütün Haldeki Kabuksuz Fındık-Ambalaj, Antepfıstığı, Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler, Çam Fıstığı, Yeşil Mercimek, Kırmızı Mercimek (Kabuklu Tohumluk Olmayan),Bulgur
Yeni Zelanda	İncir Ezmesi, Kuru İncir(Naturel, Garland, Lerida), Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Kayısı Kesilmiş, Kayısı Endüstriyel, Kuru Kayısı, Elma Kuru, Kırmızı Mercimek, Kırmızı Mercimek(Kabuklu Tohumluk Olmayan),Yeşil Mercimek Nohut, Bulgur Ve İrmik(Buğdaydan), Kabuksuz Fındık-Taze, Kurutulmuş, Çam Fıstığı, Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler
Kanada	Siyah Zeytin,Yeşil Zeytin, Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Kuru Kayısı, Kayısı Kesilmiş, Kuru İncir Kesilmiş Kıyılmış, Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Dondurulmuş Sebzeler, Domates Konserveleri, Sebze, Meyve, Bitki Parçaları Konserveleri Sirkeli, Diğer Meyva Sularının Karışımları-İlave Şeker>%30, Yeşil Mercimek, Nohut(Garbanzos)
Malezya	Kuru İncir(Naturel), Kuru Kayısı, Kayısı Kesilmiş, Elma Kuru, Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Korint Üzümlü, Yeşil Zeytin, Naturel Z.Yağı (1.Yemeklik), Kırmızı Mercimek, Yeşil Mercimek, Nohut
Japonya	Kuru İncir Kesilmiş Kıyılmış, Kuru İncir(Naturel), Kuru Kayısı, Dondurulmuş Meyveler, Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üzüm Suyu, Diğer Meyva Suları, Karışık Haldeki Meyve Ve Sebze Suları, Çam Fıstığı
İtalya	Kuru İncir(Naturel), Kuru Kayısı, Çekirdeksiz Kuru Üzüm Dondurulmuş Meyveler, Kurutulmuş Sebzeler, Diğer Sebze Konserveleri, Siyah Zeytin, Nohut, Fındık
Danimarka	Kuru Kayısı, Kayısı-Birinci Sınıf, Kurutulmuş, Kuru İncir(Naturel), Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Nohut, Nohut(Garbanzos), Kırmızı Mercimek(Kabuksuz Tohumluk Olmayan), Fındık
İsrail	Kuru İncir (Layer), Kuru Kayısı, Pamuk Elyafı Nohut (Garbanzos), Diğer Hububat Unları
Belçika	Anason, Rezene, Kişniş, Kimyon Tohumları; Ardıç Meyvaları Diğer Yağlı Tohumlar Ve Meyveler, Maydanoz, Yeşil Zeytin Dondurulmuş Meyveler
Avusturya	Dondurulmuş Meyveler, Çekirdeksiz Kuru Üzüm, Fındık Kayısı Kesilmiş, Dondurulmuş Sebzeler
İsveç	Kuru İncir(Naturel), Kuru Kayısı, Fındık, Çekirdeksiz Kuru Üzüm

İspanya	Kuru Meyveler Ve Mamulleri, Dondurulmuş Meyveler, Fındık
Suudi Arabistan	Armut Suyu-Brix=<67, Diğer Meyva Sularının Karışımları-İlave Şeker>%30, Nohut(Garbanzos)
Avustralya	Yeşil Zeytin, Kuru İncir(Protoben)
Çek Cumhuriyeti	Kuru Kayısı, Nohut
Hong Kong	Kuru İncir(Naturel),Nohut
Tayvan	Reçel, Jöle, Marmelat
Filipinler	Naturel Z.Yağı (1.Yemeklik)
Singapur	Kuru Kayısı
Macaristan	Yeşil Mercimek
Çin Halk Cum.	Pamuk Elyafı
Portekiz	Pamuk Elyafı
Yunanistan	Diğer Balıkçetleri - Diğer, Taze / Soğutulmuş
Rusya	Çöven

Kaynak: Anonim 2006c, Anonim 2007j

2006 yılı Ege İhracatçı Birlikleri ihracat rakamlarına baktığımızda en büyük pazar payına sahip ülkenin % 41'i Almanya olduğu (yaklaşık 11,63 milyon \$), bu ülkeyi % 12,8 ABD (yaklaşık 3,63 milyon \$), %7,9 ile İngiltere (yaklaşık 2,78 milyon \$), % 7 ile Hollanda (yaklaşık 2 milyon \$), % 6,5 ile İsviçre (yaklaşık 1,83 milyon \$) ve % 5,7 ile Fransa'nın (yaklaşık 1,63 milyon \$) takip ettiği görülmektedir (Anonim 2006c).

2006 yılında miktar olarak, toplam organik ürün ihracatımızın %35,2'si (yaklaşık 3652 ton) Almanya'ya, % 17,4'ü ABD'ye (yaklaşık 1805 ton), % 12,7 'sinin İngiltere'ye (yaklaşık 1319 ton), % 8,2'si Hollanda'ya (yaklaşık 853 ton), % İsviçre'ye 4,4'ü (yaklaşık 457 ton) ve % 4,9'u Fransa'ya (yaklaşık 506 ton) yapılmıştır. Diğer önemli ülkeler arasında Yeni Zelanda, İsveç, İsrail, Tayvan, Kanada, Belçika, Japonya, Avusturya, İspanya, Filipinler, Malezya, Hong Kong, Singapur, Danimarka, Macaristan, Tayvan, Çek Cumhuriyeti, Portekiz, Çin, Avustralya, Suudi Arabistan, Yunanistan ve Rusya bulunmaktadır. 2006 yılı itibariyle toplam ihracat miktarı ise yaklaşık 10374,5 ton olarak belirlenmiştir (Anonim 2006c).

Tablo 12: Organik ürünlerin ihracat verileri (1998-2006) Kaynak: Anonim 2007b

Ürünler	Miktar (kg)	Tutar (\$)	Yıl İçinde ki Payı (%)	Yıllık İhracatın Genel Toplam İçindeki Payı (%)	Yıllar	Ürünler	Miktar (kg)	Tutar (\$)	Yıl İçinde ki Payı (%)	Yıllık İhracatın Genel Toplam İçindeki Payı (%)	Yıllar	Ürünler	Miktar (kg)	Tutar (\$)	Yıl İçinde ki Payı (%)	Yıllık İhracatın Genel Toplam İçindeki Payı (%)		
ANTEP FİSTİĞİ	10	67.793	0,35		2001 YILI	ANTEP FİSTİĞİ	51	306.763	1,13	10,93	2004 YILI	ANTEP FİSTİĞİ	25	197.709	0,60	13,26		
BADEMLER	10	55.758	0,29			BADEMLER	27	134.851	0,50				BADEMLER	-	-		-	
CEVİZ	12	85.218	0,44			CEVİZ	22	140.117	0,51				CEVİZ	8	67.503		0,20	
ÇAMFISTIĞI	19	400.859	2,07			ÇAMFISTIĞI	54	726.435	2,67				ÇAMFISTIĞI	34	664.990		2,01	
UZUM (kuru)	2.839	3.855.281	19,90			UZUM (kuru)	5.412	4.887.076	17,94				UZUM (kuru)	3.316	5.257.629		15,90	
İÇ FİNDİK	826	4.341.085	22,41			İÇ FİNDİK	1.447	4.903.803	18,00				İÇ FİNDİK	770	4.709.630		14,24	
İSLENMİŞ FİNDİK	70	406.849	2,10	7,77		İSLENMİŞ FİNDİK	143	550.932	2,02				İSLENMİŞ FİNDİK	77	505.323		1,53	
KABUKLU FİNDİK	1	2.780	0,01			KABUKLU FİNDİK	1	1.400	0,01				KABUKLU FİNDİK	-	-		-	
İNCİR (kuru)	1.570	3.717.798	19,19			İNCİR (kuru)	2.227	4.763.202	17,48				İNCİR (kuru)	1.863	4.396.377		13,29	
KAYISI (kuru)	1.125	3.149.963	16,26			KAYISI (kuru)	1.934	2.804.585	10,29				KAYISI (kuru)	1.646	5.380.864		16,27	
ZEYTİNYAĞI	21	50.453	0,26		ZEYTİNYAĞI	5	11.502	0,04		ZEYTİNYAĞI	91	359.857	1,09					
DİĞER	2.114	3.236.755	16,71		DİĞER	6.237	8.011.742	29,41		DİĞER	8.263	11.536.438	34,88					
TOPLAM	8.617	19.370.599	1,51		TOPLAM	17.556	27.242.407	0,42		TOPLAM	16.093	33.076.320	1,00					
ANTEP FİSTİĞİ	45	370.628	0,36		2002 YILI	ANTEP FİSTİĞİ	21	128.657	0,42	12,39	2005 YILI	ANTEP FİSTİĞİ	28	261.970	0,60	10,52		
BADEMLER	18	87.441	0,36			BADEMLER	1	6.270	0,02				BADEMLER	4	31.681		0,12	
CEVİZ	23	144.847	0,59			CEVİZ	14	95.619	0,31				CEVİZ	26	205.679		0,78	
ÇAMFISTIĞI	36	695.786	2,83			ÇAMFISTIĞI	93	1.533.824	4,97				ÇAMFISTIĞI	58	1.214.005		4,63	
UZUM (kuru)	3.268	4.116.716	16,76			UZUM (kuru)	6.115	5.718.089	18,52				UZUM (kuru)	1.978	3.152.497		12,02	
İÇ FİNDİK	870	3.983.546	16,22			İÇ FİNDİK	1.334	3.990.869	12,92				İÇ FİNDİK	641	6.576.901		25,07	
İSLENMİŞ FİNDİK	118	623.008	2,54	9,85		İSLENMİŞ FİNDİK	221	757.358	2,45				İSLENMİŞ FİNDİK	158	1.535.334		5,85	
KABUKLU FİNDİK	1	2.320	0,01			KABUKLU FİNDİK	5	6.588	0,02				KABUKLU FİNDİK	-	-		-	
İNCİR (kuru)	1.698	3.787.806	15,42			İNCİR (kuru)	2.228	5.537.144	17,93				İNCİR (kuru)	1.420	3.685.323		13,97	
KAYISI (kuru)	1.494	4.257.725	17,33			KAYISI (kuru)	1.835	4.044.063	13,10				KAYISI (kuru)	1.218	3.707.343		14,13	
ZEYTİNYAĞI	381	872.456	3,55		ZEYTİNYAĞI	25	65.015	0,21		ZEYTİNYAĞI	56	278.344	1,06					
DİĞER	4.099	5.621.613	22,89		DİĞER	7.291	8.993.643	29,13		DİĞER	3.733	5.601.182	21,35					
TOPLAM	12.050	24.563.892	0,78		TOPLAM	19.183	30.877.140	0,72		TOPLAM	9.319	26.230.259	0,60					
ANTEP FİSTİĞİ	24	176.589	0,08		2003 YILI	ANTEP FİSTİĞİ	32	265.034	0,72	14,82	2006 YILI	ANTEP FİSTİĞİ	16	170.062	0,60	11,33		
BADEMLER	4	17.418	0,08			BADEMLER	6	55.599	0,15				BADEMLER	-	-		-	
CEVİZ	23	134.303	0,59			CEVİZ	6	48.740	0,13				CEVİZ	22	187.067		0,66	
ÇAMFISTIĞI	52	786.718	3,46			ÇAMFISTIĞI	70	1.212.049	3,28				ÇAMFISTIĞI	32	786.154		2,78	
UZUM (kuru)	4.252	4.836.163	21,25			UZUM (kuru)	5.677	7.055.595	19,10				UZUM (kuru)	1.247	2.226.319		7,88	
İÇ FİNDİK	1.102	4.197.767	18,45			İÇ FİNDİK	1.246	4.508.479	12,21				İÇ FİNDİK	812	6.927.603		24,53	
İSLENMİŞ FİNDİK	150	627.531	2,76	9,13		İSLENMİŞ FİNDİK	157	598.361	1,62				İSLENMİŞ FİNDİK	-	-		-	
KABUKLU FİNDİK	0	930	0,00			KABUKLU FİNDİK	-	-	-				KABUKLU FİNDİK	-	-		-	
İNCİR (kuru)	2.193	4.074.085	17,90			İNCİR (kuru)	2.027	5.166.126	13,99				İNCİR (kuru)	785	2.290.577		8,11	
KAYISI (kuru)	1.268	2.740.698	12,04			KAYISI (kuru)	1.688	4.734.221	12,82				KAYISI (kuru)	852	2.222.938		7,87	
ZEYTİNYAĞI	15	47.777	0,21		ZEYTİNYAĞI	54	174.436	0,47		ZEYTİNYAĞI	-	-	-					
DİĞER	4.045	5.116.317	22,48		DİĞER	10.119	13.114.355	35,51		DİĞER	6.608	13.425.897	47,55					
TOPLAM	13.129	22.756.297	0,78		TOPLAM	21.083	36.932.995	0,72		TOPLAM	10.374	28.236.617	0,60					
												GENEL TOPLAM					100,00	
																	249.286.526	

2006 yılı ihracatının illere göre durumu incelendiğinde, 5732,84 ton ihracat (yaklaşık % 15) ile Manisa ilimizin ilk sırada geldiğini görmekteyiz. Bunu 5011,34 ton ile Şanlıurfa (yaklaşık %13,1), 4885,14 ton ile Aydın (yaklaşık % 12,7), 4000,68 ton ile Malatya (yaklaşık % 10,4) ve 3251,12 ton ile Konya illerimiz (yaklaşık % 8,5) izlemektedir.

Tablo 13: 2006 yılı organik üretim verilerinin illere göre sıralanışı (ihracat durumuna göre sıralama)

İller	Tüketim Durumu		İller	Tüketim Durumu	
	İç Pazar (ton)	İhracat (ton)		İç Pazar (ton)	İhracat (ton)
Manisa	7796,21	5732,84	Eskişehir	84,07	30,01
Şanlıurfa	13302,39	5011,34	Çanakkale	867,01	23,65
Aydın	2039,80	4885,14	Kastamonu	0,00	20,00
Malatya	2364,97	4000,68	Bolu	197,55	13,75
Konya	7196,37	3251,12	Muğla	368,12	9,11
İzmir	999,87	2424,84	Gümüşhane	0,00	7,25
Kütahya	163,45	1836,98	Giresun	0,00	5,00
Bursa	930,13	1536,21	Sakarya	0,00	5,00
Niğde	51,65	1398,12	Karaman	0,00	3,30
Gaziantep	4288,77	983,04	Kayseri	0,96	3,00
Afyon	3314,74	917,72	Ağrı	339,88	0,00
Adana	281,06	814,72	Amasya	0,00	0,00
Çankırı	2319,05	754,41	Ardahan	41,31	0,00
Adıyaman	2529,83	680,17	Artvin	0,00	0,00
Ordu	61,97	620,18	Balıkesir	5,02	0,00
Antalya	9,88	483,32	Bayburt	247,09	0,00
Ankara	1018,30	480,72	Bilecik	0,00	0,00
Isparta	3084,36	458,42	Diyarbakır	0,00	0,00
Düzce	139,65	421,88	Erzincan	639,83	0,00
Trabzon	102,90	245,28	Iğdır	466,20	0,00
Mersin	2665,26	243,60	Kars	764,08	0,00
Hatay	528,35	235,85	Kocaeli	0,00	0,00
Burdur	4,84	201,02	Mardin	0,00	0,00
Zonguldak	159,94	156,80	Muş	0,00	0,00
K.Maraş	91,11	147,83	Neveşehir	2,72	0,00
Samsun	132,42	94,62	Rize	0,03	0,00
Van	0,03	63,69	Sivas	59,78	0,00
Erzurum	6321,95	55,00	Tekirdağ	0,00	0,00
İstanbul	2,21	36,83	Tokat	0,00	0,00
Denizli	258,07	32,72	Yalova	13,80	0,00
Toplam				66265,99	38325,14

Kaynak: Anonim 2007b

Son olarak 2007 verilerine baktığımızda toplam ihracat miktarımız 9346,7 ton ve ihracat değerimiz 29.359.321,49 \$ olarak görülmektedir. Bu yıl da miktar olarak en fazla ürün Almanya'ya ihraç edilmiştir (% 30,76). Bu ülkeyi %14,9 ile İngiltere, % 10,63 ile Hollanda, % 10,3 ile ABD ve % 7,21 ile Fransa takip etmiştir.

Tablo 14: 2007 Yılı İhracat Verileri

ÜLKE	MİKTAR(KG)	TUTAR(\$)
ALMANYA	2.874.886,60	10.758.280,27
FRANSA	673.741,50	2.651.955,70
HOLLANDA	993.767,00	2.130.494,01
ABD	962.642,06	2.300.046,77
UK	1.392.804,00	3.241.610,10
EGE SERBEST BÖLGESİ	37.370,00	86.405,90
YENİ ZELANDA	24.800,00	76.199,00
İSVİÇRE	523.360,56	3.634.468,70
HONG KONG	9.555,00	53.153,66
KANADA	172.624,80	269.160,50
ÇEK CUMHURİYETİ	33.286,52	63.100,27
DANİMARKA	241.250,00	516.375,29
İTALYA	542.425,00	1.551.090,49
JAPONYA	79.532,00	201.337,58
FİLİSTİN	144.000,00	101.808,00
İSVEÇ	116.332,30	444.803,89
AVUSTRALYA	24.400,00	97.104,50
BELÇİKA	172.380,00	510.134,94
AVUSTURYA	157.200,00	300.808,12
GÜNEY KORE CUMHURİYETİ	79.357,50	123.312,10
BREZİLYA	3.750,00	15.028,25
KKTC	565,84	4.892,37
MALEZYA	1.112,45	16.860,87
AHL SERBEST BÖLGESİ	3.307,60	6.709,76
AZERBAYCAN-NAHCIVAN	8.268,88	20.603,69
IRAK	2.008,80	4.522,50
LİTVANYA	92,16	1.096,97
YUNANİSTAN	23.080,00	36.003,90
TAYVAN	2.160,00	8.040,00
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	20.990,00	35.473,10
İSRAİL	77.681,45	197.723,58
ROMANYA	4.887,50	26.236,85
KAZAKİSTAN	18,42	224,00
TOPLAM	9.346.676,94	29.359.321,49

Kaynak: Anonim 2006c, Anonim 2007j

Sonuç olarak; ülkemizin organik ürün (gıda ve içecek) ihracatındaki gelişmelere rağmen, dünya ticaretindeki payının çok düşük olduğu (29,4 milyon \$ / 40 milyar \$ x 100 = %0.074) görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, birçok Avrupa ülkesi ve K.Amerika'da organik tarım ürünlerine olan talep, bu ülkelerin toplam arzından daha hızlı artmaktadır. Bu durum, ülkemiz gibi organik tarımsal üretim potansiyeli yüksek olan ülkelerin gerekli yapısal düzenlemelerini tamamlamaları kaydıyla, bu pazarlara giriş ve mevcut ihracatlarını artırmaları için kaçırılmaz fırsatlar bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 15: Yıllara göre ihracat değerlerimiz (1998-2007)

Yıl	Miktar (kg)	Tutar (\$)
1998	8.616.687	19.370.599
1999	12.049.949	24.563.892
2000	13.128.934	22.756.297
2001	17.556.280	27.242.407
2002	19.182.859	30.877.140
2003	21.083.351	36.932.995
2004	16.093.189	33.076.319
2005	9.319.328	26.230.259
2006	10.374.493	28.236.617
2007	9.346.677	29.359.321

Kaynak: Anonim 2007b, Anonim 2007j

4.4.2. İthalat Durumu

Türkiye her ne kadar (özellikle organik meyve ve sebze alanında) büyük bir pazar potansiyeline sahip olsa da ülkemizin de ithal ettiği çeşitli organik ürünler mevcuttur. Yapılan araştırmalarda bu konuda 2004 yılı öncesine dair yeterli sayılabilecek verilere ulaşılamasa da bu yıldan itibaren mevcut ithalat durumumuz çeşitli tablolarla belirtilmiştir.

2004 yılı organik ithalat verileri incelendiğinde çeşit olarak en fazla organik ürünü Almanya'dan ithal ettiğimiz görülmektedir. Bunlar içinde meyve ve sebze alanında maydanoz (0,77 ton), soğuk meyve karışımları (1 ton) ve havuç suyu (999 litre) önde gelmektedir. Miktar olarak ise yine en fazla ithalat Almanya'dan yapılmıştır (yaklaşık % 47,2). Bunu Çek Cumhuriyeti (yaklaşık % 24,9), İngiltere (yaklaşık % 16,2), Polonya (yaklaşık % 7,2), İsviçre (yaklaşık % 3,1)ve Fransa (yaklaşık % 1,4) izlemektedir.

2005 yılı verilerini incelediğinizde ise yine en fazla çeşit Almanya'dan ithal edilmesine rağmen miktar olarak İsviçre (yaklaşık % 56,5) önde gelmektedir. Meyve ve sebze alanında dikkat çeken ürünler ise; 5287,8 ton ile ananas kompostosu (Sri Lanka), 408 ton kuru ananas (Sri Lanka), 0,99 ton kuşburnu (Almanya) ve 146,44 ton sebze bulyondur (Almanya). Miktar bazında İsviçre'yi takip eden ülkeler ise Sri Lanka (yaklaşık % 24,7), Almanya (yaklaşık % 17,2), Çek Cumhuriyeti (yaklaşık % 1,1), Polonya (yaklaşık % 0,5), İngiltere (yaklaşık % 0,08) ve Hollanda'dır (yaklaşık % 0,01).

Tablo 16: 2006-2005-2004 yıllarında ithalat yapılan ülkeler ve toplam ithalat miktarları

2006		2005		2004	
İthalat Yapılan Ülkeler	İthalat miktarları (ton)	İthalat Yapılan Ülkeler	İthalat miktarları (ton)	İthalat Yapılan Ülkeler	İthalat miktarları (ton)
Etiyopya	325,000	İsviçre	13045,500	Almanya	139,149
İspanya	134,250	Sri Lanka	5695,800	Çek Cumhuriyeti	73,570
Çek Cumhuriyeti	31,160	Almanya	3971,660	İngiltere	47,630
Kırgızistan	20,500	Çek Cumhuriyeti	254,080	Polonya	21,230
Polonya	16,260	Polonya	110,070	İsviçre	9,170
Almanya	10,334	İngiltere	17,860	Fransa	4,140
Belçika	6,270	Hollanda	1,900		
Hollanda	3,800				
İsviçre	1,700				
İtalya	1,260				
Toplam	550,544	Toplam	23096,870	Toplam	294,889

Kaynak: Anonim 2006b

2006 yılında en çok çeşit organik ürün Belçika'dan ithal edilmiştir. İthal organik meyve ve sebze ve ürünleri olarak ise; kayısı konservesi, yabanmersini konservesi, 4 kırmızı meyve konservesi, çilek konservesi ve tatlı portakal konservesi (0,25'er ton ile Belçika) sayılabilmektedir. Miktar olarak ise en fazla ithalat Etiyopya'dan yapılmıştır (yaklaşık % 59). Bunu izleyen diğer ülkeler İspanya (yaklaşık % 24,3), Çek Cumhuriyeti (yaklaşık % 5,7), Kırgızistan (yaklaşık % 3,7), Polonya (yaklaşık % 3), Almanya (yaklaşık % 1,9), Belçika (yaklaşık % 1,1), Hollanda (yaklaşık % 0,7), İsviçre (yaklaşık % 0,31) ve İtalya'dır (yaklaşık % 0,23).

Tablo 17: 2007 yılı ithalat verilerimiz

Ürün Adı	Miktarı(Kg)	Gönderen Ülke
Bebek Maması	245.166,000	Çek Cumhuriyeti
Bebek Maması	154.615,650	Polonya
Bebek Maması	164.151,400	Almanya
Çikolata	1.650,000	Almanya
Ekmek	2.142,000	Almanya
Fındık Ezmesi	1.608,000	Almanya
Kakaolu İçecek	408,000	Almanya
Makarna	14.200,000	Almanya
Ahududu (konserve)	133,200	Belçika
Kahve (ESPRESSO)	1098,000	Belçika
Çay (BRUSSELS BREAKFAST)	55,631	Belçika
Papatya Çayı	1,825	Belçika
Çay (EARL GREY)	25,896	Belçika
Çay(Yeşil)	6,632	Belçika
Meyve Çayı(kırmızı)	3,327	Belçika
Kahve (DECAF)	252,000	Belçika
Kayısı (Konserve)	257,520	Belçika
Yaban Mersini(Konserve)	257,520	Belçika
Kırmızı Meyve Konservesi	257,520	Belçika
Çilek (Konserve)	257,520	Belçika
Portakal (konserve)	257,520	Belçika
Ayçiçeği yağı	400,000	Almanya
Portakal Marmelatı	489,600	İsveç
Çilek Reçeli	921,600	İsveç
Portakal Mürver Çiçeği Marmelatı	2448,000	İsveç
Rokfor Peyniri	693,000	İsveç
Toplam	591575,360	

2007 Yılında İthalat Yapılan Ülkeler	Toplam İthalat miktarları (ton)
Çek Cumhuriyeti	254,166
Almanya	184,559
Polonya	154,616
İsveç	4,552
Belçika	2,864
Toplam	591,757

Kaynak: Anonim 2006b, Anonim 2007j

Son olarak 2007 verilerine baktığımızda tabloda da görüldüğü gibi en çok ürün çeşidi Belçika'dan ithal edilmiştir. İthal edilen organik meyve sebze ve ürünlerine baktığımızda ahududu konserve (133,2 kg Almanya), kayısı, yaban mersini, kırmızı meyve, çilek ve portakal konserveleri (257,52'şer kg Belçika), portakal marmeladı (489,6 kg İsveç), çilek reçeli (921,6 kg İsveç) ve portakal mürver çiçeği marmeladı (2448 kg İsveç) olmuştur. 2007 toplam ithalat miktarımız 592,6 ton olarak belirlenmiştir. Bu miktarın en fazlasını 254,166 ton ile Çek Cumhuriyetinden ithal etmekteyiz (% 43). Bunu takiben ise 184,559 tonla Almanya (% 31,2), 154,616 tonla Polonya (% 26), 4,552 tonla İsveç (% 0,77) ve 2,864 tonla Belçika (% 0,48) gelmektedir.

4.4.3. Dünya Ticareti

Yapılan çeşitli üretim ve pazar araştırmalarını incelediğimizde 2004 yılı itibariyle, ekolojik tarım ihracatı yapan ilk üç ülke sırasıyla Çin, Hindistan ve Türkiye'dir. Ekolojik tarım ürünlerini en az tüketen ülke İspanya'dır (7,3 \$ / kişi). Ekolojik tarım ürünlerini en fazla tüketen ülke ise İsviçre'dir (105 \$ / kişi). ABD'de organik tarıma oldukça büyük talep vardır. Bu ülkenin organik tarımda 11.75 milyar \$'lık pazarı vardır (Anonim 2004b). 2004 yılında organik ürünler pazarı 28 milyar \$ civarındadır. Avrupa'da organik ürünlerde başlıca ithalatçı ülkeler Almanya, Fransa, Hollanda, İsviçre, İngiltere' dir (Anonim 2005b).

Uluslararası Ticaret Örgütünün tahminlerini incelediğimizde organik tarım ürünlerinden (16 Avrupa ülkesi, ABD ve Japonya) 1997 yılında 10 milyar dolar, 2000 yılında 17.5 milyar dolar, 2001 yılında ise 21 milyar dolar gelir elde edilmiştir. 2002 yılında (23 Avrupa ülkesi, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Japonya ve Avustralya) 23 milyar dolarlık ekolojik gıda ve içecek pazarı 2005 yılına kadarki sürede %43 artış göstermiş ve 33 milyar dolara ulaşmıştır. 2006 yılında toplam ekolojik ürün pazar payının 40 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. 2012 yılı tahmini pazar payı ise 100 milyar dolar civarı beklenmektedir.

Organik Monitör'ün pazar araştırmalarına göre ise; dünya organik pazarının büyüklüğünün 2005 yılında 25,5 milyar Euro'ya ulaştığı ve tüketimin büyük kısmının Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerinde olduğu tespit edilmiştir. Amerika'da son 5 yılda organik gıda satışları % 20 artarak 2006 yılında 15 milyar dolara ulaşmıştır. Bu ülkede, geleceğe yönelik tahmini pazar payı artış oranı, yıllık % 24 olarak hesaplanmıştır (Bourn, Prescott 2002).

.2006 yılı dünya organik pazarının büyüklüğü 30 milyar Euro'yu geçtiği tahmin edilmektedir. Artan destekleyici hükümet politikaları, sağlık ve çevresel konularda bilinçli tüketiciler ile organik gıdalara olan talebin büyüyerek devam etmesi beklenmektedir.

Tablo 18: Organik ürünlerin dünya ticareti

Yıllar	Hacim (Milyar \$)	Artış Oranı %
1996	9,330	-
1997	11,334	21,480
1998	13,995	23,480
1999	17,325	23,790
2000	17,500	1,010
2001	21,000	20,000
2002	23,000	9,520
2003	25,000	19,050
2004	28,000	12,000
2005	33,000	17,860
2006	40,000	21,210

Kaynak: (Arda 2007)

Dünyada ulusal düzeylerde organik ürünlerin payı bütün pazarın %1-2'sidir. Organik tarım ürünlerinin pazarı özellikle endüstrileşmiş ülkelerde sürekli büyümekte ve bu ürünlerin satış oranı da bu büyümeye paralel olarak artmaktadır. Organik ürün ihtiyacı eksikliğinin gelecekte sorun olmayacağı düşüncesine rağmen günümüzde Almanya ve Fransa organik gıdaların %50'sini, İngiltere %70'ni hala ithal etmektedirler (Elmaz ve ark. 2005).

AB ülkelerinde, ulusal gıda pazarlarındaki başlıca sertifikalı organik tarımsal ürünler payına bakıldığında bu payın genelde %1 ile %5 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. AB'deki ülkelerin ulusal gıda pazarlarında organik ürünler payı artma eğilimindedir. AB üyesi ülkelerin pazarlarındaki organik ürünlerin bir bölümü dış kaynaklıdır. Dış alım büyük çoğunlukla diğer üye ülkelerden yapılmaktadır (Anonim 2005b).

Son zamanlarda süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri, hazır yemekler dâhil olmak üzere işlenmiş diğer gıdalar bebek mamaları, çikolata gibi ürünler önem kazanmakla birlikte Batı Avrupa pazarında organik yaş meyve ve sebze sektörü hala büyük bir paya sahiptir (Atay ve Sarı 2002). Toplam organik satışlar içinde meyve ve sebze satışının %20'lik bir payı vardır (Ferguson 2004).

Tablo 19: Çeşitli ülkelerin toplam organik ürün satışı, toplam organik meyve ve sebze satışı ve toplam meyve ve sebze satışında organik paylar

Ülkeler	Toplam organik ürün satışı (Milyon \$)	Toplam organik meyve ve sebze satışı (Milyon \$)	Toplam meyve (M) ve sebze (S) satışında organik paylar
Avusturya	195	29	3 M, 5 S
Belçika	138	34	-
Danimarka	372	-	-
Fransa	846	169	-
Almanya	2128	378	2,6
İtalya	978	264	2
Japonya	350	-	-
Hollanda	210	-	-
İsveç	175	31	1,7
İsviçre	457	-	5 M, 10 S
İngiltere	986	300	-
ABD	8000	1450	-

Kaynak: Anonim 2006a

Avrupa: Organik tarım ürünlerinin pazarı Avrupa ülkelerinin çoğunda 1990'ların başından beri çok hızlı bir gelişim göstermiştir. 2001 yılında pazarın büyüme oranı İngiltere'de %15, Hollanda'da %20, İsviçre'de %17.5 olmuştur. Ayrıca 2000-2001 yılları arasında İtalya, Fransa, İsveç, Avusturya, Belçika, Norveç, Finlandiya ve İrlanda'da ki satışlar benzer oranlarda artmıştır. Avrupa'da 2000 yılı verilerine göre kişi başına tüketilen organik gıda için harcanan para en fazla Danimarka'da (70 Euro), İsviçre'de (68 Euro), Avusturya'da (40 Euro) ve Fransa'da (14 Euro)'dur. İspanya önemli bir organik tarım üreticisi olmakla beraber Yunanistan ve Portekiz'de küçük üreticiler arasında sayılabilir. Dünya genelinde geçerli bütün organik tarım ürünlerinin yarıdan çoğu Avrupa ülkeleri tarafından tüketilmektedir. Avrupa ülkeleri arasında en fazla organik ürünlerin tüketildiği ülkelerin başında 2.3 milyar dolarla Almanya bulunmaktadır. Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya ve Baltık ülkeleri gibi Avrupa Birliğine geçiş ekonomisi uygulayan ülkelerde organik tarım üretimi yapan çiftliklerin sayısı hızla artmakta ve küçüğe olsa bu ülkelerde organik pazar oluşmaktadır. Avrupa ülkelerinin organik tarım ürünlerinden 2001 yılında ortalama 9 milyar dolarlık bir ciro yaptığı ve yıllık büyüme oranının %20 olarak gerçekleştiği tahmin edilmektedir (Elmaz ve ark. 2005).

2005 yılı verilerine göre 6.9 milyon hektar'dan fazla alanda ekolojik tarım yapılmaktadır ve toplam tarımsal arazideki oranı %3.92'ye ulaşmıştır (Willer ve Yuseffi 2005). Ülkeler bazında bakıldığında Avusturya'nın toplam tarımsal arazisinin yaklaşık %14'ü, Finlandiya, İtalya ve İsveç'in %7'si ekolojik olarak yönetilmektedir. En fazla üretim alanı İtalya'dadır (Anonim 2007a).

2005 yılında Avrupa ekolojik pazarının %15 oranında arttığı tahmin edilmektedir. En yüksek artış Çek Cumhuriyeti (%33), İngiltere (%29) ve İspanya'da (%20) görülmüştür (Anonim 2007a).

Avrupa'daki en büyük Pazar payına sahip Almanya'da özellikle ekolojik süt ve süt ürünleri ile sebze ve meyve pazarında artış görülmüştür. İtalya'da yaklaşık 20 milyon kişi ekolojik ürün satın almaktadır. Okullarda ekolojik ürün içeren menülerin sunulmasında ve ekolojik ürünler pişiren restoranların sayısında artış söz konusudur. (Anonim 2007a) İngiltere iç pazarının %66'sını kendisi karşılarken özellikle ekolojik tahıllar açısından üretimi yetersizdir. (Anonim 2004c) Danimarka Avrupa'nın en büyük ekolojik süt ve et tedarikçisidir. Meyve, sebze, tahıl, çay, kahve ve tropikal meyve gibi ürünleri önemli miktarda ithal etmektedir (Anonim 2007a).

Asya: Asya ülkelerinin çoğunda var olan organik ürünler için yerel pazarlar yoktur. Bu ülkelerde organik tarım ürünlerini dağıtacak sistemin olmaması büyük problemdir. Örneğin Japonya, Malezya ve Filipinlerde üretilen organik tarım ürünlerinin sadece özel mağazalar ve süper marketlere satışı yapılmaktadır. Çin; Asya ülkeleri içinde en büyük organik tarım arazisine sahip ülkedir ve Organik tarım üretimi ile ilgili düzenlemeleri yapmaktadır. Çin'de organik tarım üretimi, işlenmesi ve ticaretinin gerçekleştirildiği özerk 2 bölge mevcuttur. Çin'in doğusunda bulunan Zhejaing ve Anhui bölgelerinde organik tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Çin 1999'dan önce sertifikalı organik tarım ürünleri (soya, buğday, susam, ayçiçeği ve pirinç) ihracatının %95'ini Japonya, Avrupa Birliği ülkeleri ve Kuzey Amerika ülkelerine yapmıştır. Kore'de organik tarım üretimi ve pazar ortamı düşük düzeyde olmasına rağmen tüketicilerin %55'i organik ürünleri sağlık açısından yararlı olduklarına inandıkları için tükettikleri bildirilmektedir. Japonya'da organik tarım ürünlerinin tanımlaması tam olarak yapılamadığı için organik pazar hakkında fikir yürütmek oldukça zordur. Çünkü "özellikli yerli ürünler" ya da "yeşil ürünler" (bu ürünler yetiştirilirken kimyasal pestisitler ve gübrelere kullanımını azaltılarak yetiştirilmiş ürünler) bu pazarda büyük yer tutmaktadır. Japon Tarım Bakanlığı 1 Nisan 2001'de çıkardığı yeni standartlar (JAS) ile sertifikalı organik tarım ürünlerini yeniden tanımlanmıştır. Bu ülkede 2003 yılında maksimum 250 milyon dolarlık satış yapıldığı tahmin edilmektedir (Elmaz ve ark. 2005).

Asya'da toplam 2.9 milyon hektar alanda ekolojik üretim yapılmaktadır. Ekolojik tarım sektöründeki yıllık artış %30-40 arasındadır. Endonezya, Vietnam ve Filipinler gibi ülkelerin sertifikalı ürünlerinin yaklaşık %90'ı özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ihraç

edilmektedir. Özellikle Çin iç piyasasındaki gelişmeler dikkat çekici boyutlardadır. Bu ülkedeki ekolojik üretim artarken işlenmiş ürünler ithal edilmektedir. 400 milyon dolarlık ekolojik ürün pazarına sahip olan Japonya Asya'daki en büyük pazar olup meyve, sebze, pirinç ve yeşil çayı kendileri üretirken diğer ürünleri ithal etmektedir (Anonim 2007a).

Latin Amerika: Latin Amerika ülkelerinde organik tarım ürünlerinin pazarlaması birkaç şekilde yapılmaktadır.

Yerel Pazarlar: Latin Amerika'nın bazı ülkelerinde organik tarım ürünleri için bir iç pazar sistemi mevcuttur. Örneğin Brezilya'da yetiştiriciler kendi ürettikleri organik tarımsal ürünleri kendi isimleri altında kamyonlarıyla büyük şehirlerdeki pazarlarda veya süper marketlere satmaktadırlar.

Süper Marketler: Özellikle Uruguay, Kosta Rika, Peru, Brezilya ve Arjantin'in gelişmiş şehirlerinde bulunan süper marketlerde organik tarım ürünleri satılmaktadır.

Özel Mağazalar: Latin Amerika ülkelerinde organik tarım üreticileri kendi ürettikleri malları özel mağazalarda ya da sağlıklı gıda dükkanlarında satmaktadırlar.

Popüler Sergiler: Latin Amerika'da organik ticaretin diğer uygulanma biçimi ise belediyelerin organik tarım üreten çiftçilere mallarını pazarlamaları için sergi alanları temin etmeleridir.

Kutularda pazarlama: Özellikle organik sebze ve meyvelerin haftalık olarak kutulanarak tüketicilerin evlerine kadar sunulması şeklinde olmaktadır.

İhracat: Latin Amerika ülkeleri başta A.B.D ve Avrupa ülkelerine organik sebze, meyve, tahıl, kahve ve şeker ürünlerini ihraç etmektedirler. Şili'den kivi; Kolombiya ve Dominik Cumhuriyeti'nden muz, ananas ve diğer tropikal meyveler; Arjantin'den elma ve armut gibi organik ürünleri dünya pazarına sunmaktadırlar (Elmaz ve ark. 2005).

Toplam 5,8 milyon hektar arazide ekolojik tarım yapılmaktadır. Uruguay, Meksika ve Arjantin en fazla ekolojik alana sahip ülkelerdir. Brezilya ve Arjantin 100 milyon \$ seviyesindeki organik ürün pazarı ile dikkati çekmektedir. Ekolojik ürünlerin büyük bir bölümü ihraç edilirken en büyük dış pazar Avrupa ve ABD'dir. Meksika dünyanın en büyük ekolojik kahve üreticisidir. Paraguay, Brezilya, Ekvator ve Arjantin ekolojik şeker üretimi açısından önemli ülkelerdir. Dominik Cumhuriyetinde muz üretiminin %70'i ekolojiktir. Arjantin bölgedeki en büyük et ihracatçısıdır. Ayrıca, bu ülke ekolojik et açısından güçlü bir iç pazara sahiptir (Anonim 2007a).

Kuzey Amerika: Amerika, Avrupa kıtası dışında en büyük organik pazara sahip ülkedir. 2001 yılında 9.5 milyar dolar satış yapılmıştır. Ürün grupları olarak; tropikal ürünler, sezon dışı yetişen ürünler (taze sebze ve meyveler) sayılabilir. 2003 yılında perakende satışların 11-13 milyar dolar arasında gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki birkaç yıl içinde bu kıtada %15-20 arasında bir büyüme beklenmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde çok güçlü bir organik pazar büyümesi beklenmektedir (Elmaz ve ark. 2005).

Kanada organik ürünler için önemli bir pazardır ve 2001 yılında 650 milyon dolarlık bir pazar oluşturmuştur. Kanada'ya ithal edilen organik ürünlerin çoğu Amerikan şirketleri tarafından sağlanmaktadır. Fakat ürünler Amerikan malı değildir. Taze ürünlerin çoğu Latin Amerika'daki ülkelere sağlanmaktadır. Avrupa ülkelerinden de paketlenmiş gıdalar Amerika'ya ihraç edilmektedir. Amerikan şirketleri bu ürünleri Kanada'ya sürmekte ve 2003 yılında bir milyar dolar civarında satış ve %10-20 bir pazar büyümesi tahmin edilmektedir (Elmaz ve ark. 2005).

Kuzey Amerika'da 2.2 milyon hektar alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Diğer kıtalarla kıyaslandığında ekolojik arazi miktarındaki artış en fazla bu kıtadadır. 2005 yılında 14.9 milyar dolarlık ekolojik pazar payına sahip Kuzey Amerika'da kişisel bakım ürünleri, besin destekleri, tekstil ürünleri, ev temizlik ürünleri gibi gıda dışı ekolojik ürünlerin bu pazardaki payı ABD için 744 milyon dolar olarak belirlenmiştir. ABD'de yapılan bir araştırmada tüketicilerin %56'sının ekolojik ürünleri kullandığı tespit edilmiştir (Anonim 2007a). Kanada'da tarım sektöründe en büyük gelişme ekolojik gıda alanındadır. Ekolojik gıda ürünlerinin %90'ını ithal ederken kendi üretiminin %90'ını ihraç etmektedir (Bonti-Ankomah ve Yiridoe 2006).

Avustralya/Okyanusya: Avustralya dünyanın en büyük sertifikalı organik tarıma elverişli topraklara (özellikle mera için) ve organik ürünler için küçük bir pazara sahip bir kıtadır. Bu kıtadan en başta et ürünleri ihraç edilmektedir. Meyve, özellikle elma, ihraç edilen ürünler arasında sayılabilir. Avustralya'nın organik endüstride akredite olmuş 7 kurum bulunmaktadır. Bunların başta 5 tanesi Avrupa Birliği ülkelerine organik gıda ihraç etmektedir. Kurumların hepsi Kanada, Japonya, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletlerine organik gıda ihraç etmektedir. Avustralya'da organik ürünler için en önemli satış pazarı İngiltere, Almanya ve Japonya sayılır. Bu satışlar Avustralyalı üreticilere büyük faydalar sağlamaktadır. Çünkü Avustralyalı üreticiler Avrupa pazarına sezon dışı taze meyve ve sebze sağlamaktadır. Diğer önemli organik gıda üreticisi Yeni Zelanda'dır. Özellikle taze meyve, taze ve dondurulmuş sebzeler, bal ve bazı et ürünleri sağlamaktadır. Yeni Zelanda

özellikle Singapur ve Amerika Birleşik Devletlerine organik ürün olarak buğday, yağlı tohum ve sığır eti satmaktadır. Bu iki ülkeye 2003 yılında yapılan satışlardan 75-100 milyon dolar arasında bir gelir elde sağlandığı tahmin edilmektedir (Elmaz ve ark. 2005).

Günümüzde toplam 11.8 milyon hektarın üzerinde alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Tahıllar, meyve ve sebzeler, şarap, süt ürünleri ve et Avustralya'da üretilen başlıca ekolojik ürünlerdir. Avustralya 200 milyon dolarlık organik ürün pazarına ulaşmıştır. Yeni Zelanda'nın başlıca ekolojik ürünleri kivi, elma, taze ve işlenmiş sebzeler, bağcılık ve su ürünleridir. 2000'lerin başında Avustralya ekolojik sektöründe en önemli ihracat pazarı Avrupa idi ve ekolojik ürünlerinin %70'ini Avrupa'ya ihraç ediyorlardı. Japonya, ABD, Singapur ve Hong Kong yeni ihracat pazarı olarak önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle et ihracatında ABD önemli pazar olmaya başlamıştır. Bu kıtada pamuk ve kişisel bakım ürünleri gibi gıda dışı ekolojik ürünlerin ithalatı artmaktadır (Anonim 2007a).

Afrika: Sahranın alt tarafındaki Afrika ülkelerinde sertifikalı organik tarım ürünleri için yerli pazar çok yavaş gelişmektedir. Bu durum özellikle düşük gelir seviyesine ve Afrika'da organik tarımla ilgili faaliyet organizasyonunun düşüklüğüne bağlıdır. Bununla beraber Uganda, Malawi, Kenya ve Güney Afrika'da organik gıda pazarının kurulması için pek çok gayret sarf edilmektedir. Kuzey Afrika'da özellikle Mısırda, organik tarım ürünleri için yerel pazarlar oluşmaktadır. Güney Afrika'da organik tarım ürünlerinin çoğu büyük mağazalarda ve süper marketlerde satılmaktadır. Uganda ve Tanzanya'da ise İsveç Uluslararası İşbirliğini Geliştirme Derneği (SIDA) tarafından 1998'de kurulan Afrika'da Organik Ürünlerin İhracat Faaliyetlerini Geliştirme Programı (EPOPA) çerçevesinde bu iki ülkeden organik meyve, sebze, pamuk ve kahve satın alınmaktadır. (Elmaz ve ark. 2005)

Afrika'da yaklaşık 900 bin hektar alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Mısır ve Güney Afrika dışındaki ülkelerde ekolojik pazar hala düşük seviyelerde olmasına rağmen sürdürülebilirlik ve gıda güvenliği gibi nedenlerle özellikle sivil kuruluşların (STK'lar) ekolojik tarıma ilgileri güçlenmektedir. Şu anda sadece Tunus'un ekolojik tarımla ilgili kendi yönetmeliği mevcuttur (Anonim 2007a).

Son yıllarda Uganda, Tanzanya, Etiyopya, Kenya ve Zambiya'daki sertifikalı ekolojik üretim önemli artış göstermiştir. Kenya'da meyve, sebze ve kahve üretilirken, Uganda'da taze ve kuru meyve, pamuk, susam ve kahve üretimi yapılmaktadır. Ekolojik ürünler büyük ihracat firmaları tarafından pazarlanmakta ve özellikle Avrupa en büyük alıcılarıdır (Anonim 2007a).

4.5.Yürütme ve İzleme Organları

Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi; Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdür'ün başkanlığında TÜGEM temsilcileri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü temsilcileri, TÜBİTAK, meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri, yetkilendirilmiş kuruluşların temsilcisi, üniversiteler ve özel sektör temsilcileri ile Komitenin toplantı gündemiyle ilgili görüşlerinin alınmasında yarar gördüğü kurum ve kuruluşların temsilcilerinden olmak üzere en az on kişiden oluşur (Anonim 2006b).

Komite organik tarımın geliştirilmesi ve uygulanması ile ilgili stratejileri belirlemek üzere yılda en az bir kez toplanır ve alınan kararları tavsiye niteliğinde olmak üzere Organik Tarım Komitesine iletir (Anonim 2003, Anonim 2004d, Atay ve Sarı 2005).

Organik Tarım Komitesi (OTK); Komitenin oluşumu; Bakanlık, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı tarafından görevlendirilecek temsilcilerinden, Bakan veya yetkilendireceği müsteşar veya müsteşar yardımcısının onayı ile kurulur. Yukarıda adı belirtilen kuruluşlardan en az bir üye olmak üzere komiteye alınacak üye sayısını Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü belirler. İhtiyaç duyulması halinde Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliği'nden Komiteye birer üye alınabilir. Komite başkanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürü veya yetki vereceği Genel Müdür Yardımcısı veya Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanı tarafından, Komite sekreteryası ise Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanlığınca yürütülür (Anonim 2003, Anonim 2004d, Anonim 2006b).

Bu komite ülkedeki organik tarım faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, tanıtılması, takip ve kontrolünden sorumludur. Kontrol ve kuruluşlarına çalışma izni vermek ve çalışmalarını denetlemek görevleri arasındadır (Anonim 2006b).

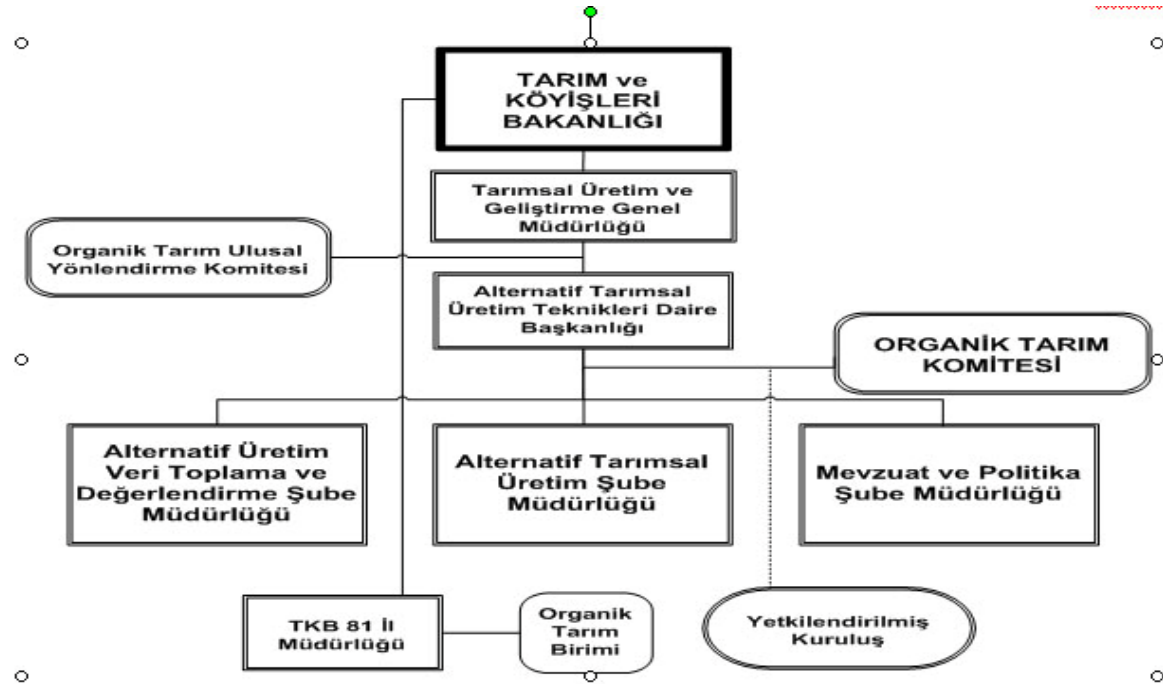
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretimi Geliştirme Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanlığınca ; organik tarımsal üretimle ilgili eğitim, denetim, mevzuat hazırlama, yürürlüğe koyma, veri tabanı oluşturma ve ulusal düzeyde organik tarım projeleri hazırlama ve uygulama hususlarında çalışmalar yürütülmektedir. Organik tarım faaliyetlerinin denetiminin daha etkin

yürütülmesi amacıyla Tarım İl Müdürlükleri bünyesinde, Organik Tarım Birimleri (OTB) oluşturulmuştur. Ayrıca Avrupa Birliğine uyumla ilgili çalışmalar ilgili Bakanlık tarafından yürütülmektedir (Anonim 2006b).

Organik Tarım Kanununun uygulanmasında; organik tarımın geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapmak ve Bakanlık içi koordinasyon ve değerlendirme hizmetleri ile yetkilendirilmiş kuruluşların, işletmelerin, müteşebbislerin, kontrolör ve sertifikasyon kuruluşlarının faaliyetlerini izlemek üzere Bakanlık bünyesinde Organik Tarım Komitesi (OTK) kurulmuştur (Anonim 2006b).

Organik tarımın ticaretini, tanıtımını, araştırmalarını ve diğer organik tarım faaliyet stratejilerini belirlemek ve Bakanlık dışı kurum ve kuruluşlarla koordinasyon ve izleme hizmetlerini yapmak üzere Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi (UYK) kurulmuştur. Kanunla organik tarım faaliyetlerinin her türlü kontrol ve sertifikalandırma işlemleri, Bakanlıkça yetkilendirilmiş kuruluşlara verilmiştir (Anonim 2006b).

Şekil 4: Yürütme ve İzleme Organları

Kaynak: Anonim 2006b

4.6. Organik Tarımda Kontrol ve Sertifikasyon

Kontrol ve sertifikasyon, organik tarımın önemli basamaklarından biridir. İç ve dış piyasalarda bir ürünün organik olarak satılabilmesi için organik ürün sertifikasına sahip olması gerekmektedir. Sertifika sistemi ürünlerin organik standartlara göre üretildiğinin,

işlendiğinin, paketlenmişinin garantisidir. Bu da tüketiciye güvence vermenin yanında üreticileri ve firmaları da haksız rekabete karşı korumaktadır (Anonim 2003).

Türkiye'deki kontrol kuruluşları genelde merkezleri yurtdışında olan ve Türkiye'de sadece bir bürosu bulunan temsilciliklerdir. Bu temsilcilikler, gerekli sözleşmeleri ve kontrolleri yaptıktan sonra bir rapor hazırlarlar ve ilgili komiteye sunarlar. İlgili komiteden olumlu yanıt geldikten sonra sertifikasyonu yaparak satışların yapılmasına izin verirler. Fakat satış aşamasında da diğer aşamalarda (üretim, ilaçlama, hasat, kurutma, taşıma, işleme, paketlenme) olduğu gibi kontrollerini yaparlar (Anonim 2004d).

Yönetmelikte tanımlanan kontrol ve sertifikasyon kuruluşları bağımsız olmalı, üretim ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmamalı, ticaret yapmamalı ve danışmanlık hizmeti vermemelidirler (Anonim 2003).

Türkiye'de bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun faaliyet gösterebilmesi için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından onaylanmış ve kontrol yetkisi verilmiş olması gerekmektedir (Anonim 2003). Ülkemizde yasada belirtilen koşulları yerine getirerek yetki belgesi almış 9 adet kontrol kuruluşu faaliyet göstermektedir. Bu kuruluşlardan 6 tanesi yabancı sertifikasyon kuruluşlarının Türkiye temsilcisi, diğerleri ise Türk kuruluşudur (Anonim 2007a). Tüm kuruluşlarda Türk personel ve teknik elemanları çalışmaktadır (Anonim 2003).

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yetkilendirilen Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon kuruluşları **BCS**(Almanya), **CERES**(USA), **ECOCERT-SA**(Fransa), **EKO-TAR**(Türkiye), **ETKO**(Türkiye), **ICEA**(İtalya), **IMO**(İsviçre/Almanya), **ORSER** (Türkiye), **ANADOLU** (Türkiye), **CU** (Bağımsız), **IMC** (İtalya), **NİSSERT**, **TÜRKGAP** (Türkiye)'tir.(Anonim 2004d, Anonim 2007a) Açılımları ise;

ORSER-Organik Ürünler Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu

ICEA - Etik ve Çevresel Sertifikasyon Enstitüsü

ECOCERT-SA-Certificate of Organic Operation

ETKO- Ekolojik Tarım Kontrol Organizasyonu

IMO- The Institute for Marketecology

EKO-TAR- Ekolojik Tarım-Hayvancılık, Yatırım-Danışmanlık San.ve Tic .A.Ş.

CERES- The Centre for Education and Research in Environmental Strategies

BCS- Organic Control & Certification Organization for Germany

CU- Control Union

IMC- Akdeniz Sertifikasyon Enstitüsü

5. ORGANİK MEYVE VE SEBZECİLİK

Organik üretimde başarı, toprak, bitki, hayvan, insan ve pazarın birlikte düşünülerek üretimin bütünsel bir yaklaşımla planlanması ile sağlanabilir. Bu açıdan işletmede bitkisel ve hayvansal üretim birlikte planlanmalı, agroekosisteme uygun, dayanıklı ve pazar talebi olan türler ve çeşitler seçilerek kapalı bir sistem oluşturulmaya çalışılmalıdır. Monokültür yerine ekim nöbeti, örtü bitkisi, birlikte ekim gibi uygulamalara yer verilmektedir. İşletmede çevre, faydalılar için doğal habitat oluşturmaya yönelik olarak doğal peyzaja uygun biçimde düzenlenmeli ve atıkların girdi olarak değerlendirilebileceği bir yönetim planı oluşturulmalıdır (Aksoy ve ark. 2005).

Organik üretim yapmak isteyen müteşebbis öncelikle Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Organik Tarım Komitesi tarafından çalışma izni verilen herhangi bir Kontrol ve/veya Sertifikasyon kuruluşuna dilekçe ile başvurur ve işletmesinden elde edeceği ürünlerin ekolojik olarak değerlendirebilmesi için gerekli çalışmanın yapılmasını talep eder. Kontrol kuruluşu müteşebbisten istediği çeşitli bilgi ve belgeler yardımıyla başvurunun organik üretim yapmaya uygun olup olmadığına karar verir ve bunu Organik Tarım Komitesine bildirir. Kontrol kuruluşu organik üretim yapmasını kabul ettiği ve sözleşme yaptığı müteşebbisi geçiş sürecine alır. Geçiş süreci tek yıllık bitkilerde 2, çok yıllık bitkilerde 3 yıldır. Tek yıllık kültürlerde ekim tarihi, çok yıllık kültürlerde hasat tarihi dikkate alınmaktadır. Hayvansal üretimde geçiş süreci ise türlere göre değişmektedir. Kontrol kuruluşu koşullara göre süreyi % 50 oranında uzatabilir veya kısaltabilir. Ürün Geçiş Süreci'nin tamamlanmasından sonra 'Organik Ürün' sertifikası almaktadır. Organik tarımda genetik yapısı ile oynanmış organizmaların üretimine veya girdi olarak kullanımına izin verilmemektedir (Aksoy ve ark.2005).

Türkiye'de satışa sunulan tüm "sertifikalı organik ürünler" in ambalajında, ürünün organik olduğunu gösteren özel bir logolu etiket bulunur. Uluslararası kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarınca denetlenen "organik sertifikalı ürünler" de, üretim aşamalarında kontrol ve sertifikasyonu yapan uluslararası firmanın bilgisi ve logolu etiketi bulunur (Anonim 2007h).

Türkiye'de yetiştirilen organik meyve, sebze ve ürünleri üretimine baktığımızda (Anonim 2007i);

Bitkisel Ürünler:

SERT KABUKLU MEYVELER: Fındık, Ceviz, Antepfıstığı, Badem, Yerfıstığı, Kestane

KURU MEYVELER: Üzüm, Kayısı, Dilimlenmiş Kayısı, Zerdali, Erik, İncir (Tüm ve dilimlenmiş), Elma, Kiraz, Vişne, Armut, Çilek

KURUTULMUŞ SEBZELER: Domates, Mantar

YAŞ MEYVE VE SEBZE: Elma, İncir, Çilek, Erik, Armut, Vişne, Kiraz, Trabzon Hurması, Üzümsü meyveler, Karpuz, Limon, Portakal, Greyfurt, Mandalina, Şeftali, Üzüm, Zeytin, Domates, Biber, Salatalık, Pırasa, Ispanak,, Karnabahar, Patlıcan, Maydanoz, Havuç, Patates, Kuru Soğan, Sarımsak, Kereviz, Balkabağı, Bezelye

İşlenmiş Gıda Ürünleri:

DONDURULMUŞ MEYVE-SEBZE: Kayısı, Çilek, Kiraz, Vişne, Üzümsü Meyveler, Erik, Soğan, Kabak, Domates, Biber

MEYVE SUYU VE KONSANTRELERİ: Kayısı Püresi, Armut Suyu Konsantresi, Vişne Suyu Konsantresi, Elma Suyu Konsantresi, Elma Püresi, Kuşburnu Püresi

DIĞERLERİ: Domates Ezmesi, Reçel, Közlenmiş Biber, Kayısı Çekirdeği, Vişne Çekirdeği

5.1. Organik Meyve Yetiştiriciliği

5.1.1. Organik Meyve Yetiştiriciliğinin Önemi

Meyvecilik, tarımın uzun vadeli yatırım ve dolayısıyla iyi bir planlama gerektiren bir koludur. Meyve bahçesi tesisinden itibaren, gençlik kısırlığı dönemine bağlı olarak 3-4 yıl sonra ilk meyveler görülmeye başlar. Bunun yanında tür, çeşit, uygulanan tarım teknikleri ve ekolojiye bağlı olarak 8-12 yılda ekonomik verime başlanır. Yine ekonomik üretim dilimi aynı kriterlere bağlı olarak 30-50 yıl arasında değişim gösterir. Zeytin, nar gibi kendini yenileme özelliğinde olan meyvelerde bu süre 80-100 yıl olabilir. Böylece, meyveciliğin genel esaslarının özel koşullara ve isteklere göre uygulandığı iyi bir planlama ile uzun vadeli gelir getirici bir tür fabrika kurulmuş olur (Yalçınkaya 2002).

Ülkemizde meyveciliğin modern anlamda yapıldığı varsayıldığında, üretim genellikle ticari çeşitlerle yapılır. Ticari çeşitlerden öngörülen verimin alınması kültürel

işlemlerin tam ve eksiksiz olarak yapılmasını gerekli kılar. Konvansiyonel meyvecilikte, çeşitli etkenlerle ilaç ve gübre kullanımında normalin üzerinde bir uygulama söz konusudur. Bunun sonucunda üretici açısından, ilaç ve gübre masraflarında gereksiz artış, zaman kaybı; tüketici ele alındığında; gereksiz masrafların yansıtıldığı bir ürün fiyatı, katkı ve kalıntı maddelerinin bulunan ürünleri tüketme; çevre açısından risk altındaki toprak ve su kirliliği demektir (Anonim 2007k). Bu olumsuzlukların giderilmesi, önce ilaç ve gübrenin gerektiği kadar kullanılması, sonra minimuma indirme ve sonra organik gübre ve ilaç gibi girdilerin kullanımına öncelik verilmesidir. Yalnız, konvansiyonel tarımdan organik tarıma geçişte çok akılcı davranılması gerekmektedir (Yalçınkaya 2002).

Diğer taraftan, ekonomik, sosyolojik ve jeolojik nedenlerden dolayı modern tekniklerin uygulanmadığı ya da yetersiz uygulandığı, genellikle yerel çeşitlerle meyve yetiştiriciliğinin yapıldığı yörelerimizde organik yetiştiricilik ile dezavantajlı durumu avantaj haline mümkündür (Yalçınkaya 2002).

Geleneksel ya da modern meyvecilik olarak tanımlanan meyvecilik tekniklerinden organik (=ekolojik=biyolojik) meyvecilik tekniklerinin uygulanması yolunda eğilimlere paralel olarak ortaya çıkan talebi değerlendirmek, mevcut durumu değerlendirmek ve atalarımızdan kalan mirası değerlendirmek amaçlanmalıdır (Yalçınkaya 2002).

5.1.2. Organik Meyve Bahçelerinin Kurulma Esasları

Organik Meyve Yetiştiriciliği amacıyla bahçe kurmada dikkate alınması gerekli esaslar klasik ya da konvansiyonel esaslarla benzerlik gösterir. Organik meyve bahçelerinin kurulması için başlıca üç faktörün ele alınması gereklidir; ekonomik faktörler, ekolojik faktörler ve iklim faktörleri (Yalçınkaya 2002).

5.1.2.1. Ekonomik Faktörler

Kurulacak meyve tesisinde bitkilerden ekonomik olanların yetiştiriciliği yapılırlar (Köker 2007b). Üretilmesi planlanan ürünlerin uzun vadede gelecekteki arz talep dengesine bağlı olarak muhtemel sınırlamalar olabilir. Bu durum gelecekteki tüketim tercihlerinin değişmesine bağlı olarak değişim gösterebilir. Yine uzun vadede üretim girdilerinin maliyetlerinde artış olabilir (Yalçınkaya 2002).

5.1.2.2. Ekolojik Faktörler

Meyve ağaçlarının büyüme ve gelişmelerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Meyvelerde çeşitliliği belirleyen en önemli faktör genetik yapı ve çevredir (Köker 2007b).

Bitkilerin Büyüme ve Gelişmelerini Etkileyen Faktörler Sabit Faktörler ve Sabit Olmayan Faktörler olarak iki ayrı gruba ayrılırlar:

Sabit Faktörler değiştirilemezler. Toprak derinliği, rüzgar yönü ve şiddeti gibi faktörler bu gruba girerler (Yalçınkaya 2002).

Sabit Olmayan Faktörler ise değiştirilebilir faktörlerdir. Örneğin bitki besin maddesi içeriği bakımından bir eksiklik ya da dengesizlik varsa, uygun bitki besin maddeleri ile bu olumsuzluklar giderilebilir ya da elimine edilebilir. Rüzgara karşı rüzgar kıranlar tesis edilebilir, dikim sistemi buna göre değiştirilebilir. (Yalçınkaya 2002).

5.1.2.3. İklim Faktörleri

Meyve yetiştiriciliğine etki eden iklim faktörlerinin meyve ağaçlarının büyüme ve gelişmeleri, meyve tutumundan olgunlaşmaya kadar olan dönem içindeki işlevlerinin bilinmesi ekolojik yetiştiriciliğin başarısı üzerine önemli derecede etkilidir (Köker 2007b). Bu faktörler (Yalçınkaya 2002);

a) Sıcaklık: Fotosentez, solunum, terleme, asimilasyon gibi fizyolojik olaylarda etkilidir. Meyvecilikte yapılan faaliyetlerde maksimum düzeyde fotosentez, minimum solunum ile minimum enerji kaybı hedeflenir.

b) Işık: Fotosentez, solunum, terleme, asimilasyon gibi fizyolojik olaylarda etkilidir. Meyveler türlerine ve gelişim dönemlerine göre farklı ışık yoğunluğu isterler. Işık özellikle renk oluşumunu sağlayan maddelerin meydana gelmesinde etkilidir.

c) Nem: Bitki besin maddelerinin taşınması ve çözünmesinde etkilidir. Bitki gelişmesi için gerekli olan turgor durumu da nem ile sağlanır. Su kaybı terleme yoluyla, topraktan buharlaşma yoluyla ve fotosentezde görülür. Hava oransal nemi çiçeklenme döneminde az ya da aşırı ise fungal hastalıkların ortaya çıkmasında, çiçek dökümünde olumsuz yönde etkide bulunur. Toprak oransal neminin azlığında kuruma, fazlalığında ise yetersiz havalanma ve kök boğulması görülür.

d) Rüzgâr: Hafif rüzgârlar rüzgârla dölleneyen meyvelerde çiçek tozlarının taşınması ve döllenmeye olumlu etkide bulunurlarken, sert rüzgarlar olumsuz etkide bulunur, çiçek ve meyve dökümüne yol açarlar. Çok sert rüzgârlar ise sürgün, dal kırılması ve hatta ağaçların yıkılmasına neden olurlar.

e) Toprak: Topraklar da fiziksel özellikleri bakımından farklı yapılarda olabilir. Su tutma kapasiteleri, havalanma ve ısınma durumları bu yapıya göre değişir.

f) Yer ve Yöney: Meyvelerin tür ve çeşit özelliklerine bağlı olarak toprak tipi, hava akımı, erkencilik, güneşlenme, minimum sıcaklık, yükseklik gibi faktörlere göre yer ve yöney seçimi yapılır.

5.1.3. Fidan Üretim Teknikleri

Organik meyve yetiştiriciliğinde fidan üretiminde organik olmayan kullanımına izin verilmeyen büyüme düzenleyici maddelerin kullanılmaması gereklidir. Bu nedenle tür ve çeşitler ile kullanılan anaçlara göre farklı üretim teknikleri uygulanır (Yalçınkaya 2002).

Generatif Üretim Teknikleri: Tohumla çoğaltılan meyve tür ve çeşitlerine ait tohumlar mekanik yöntemle, suya daldırma ve suda bekletme ile çimlendirilebilir. Elde edilen çöğürlere aşı yapılarak istenilen tür ve çeşit çoğaltılabilir. Bir diğer yöntem de dikim yerine doğrudan tohum ekimi ve aşılama ile fidan elde edilmesidir. (Yalçınkaya 2002).

Vegetatif Üretim Teknikleri: Vegetatif üretimde de generatif üretimde olduğu gibi köklendirmeyi teşvik edici ve kolaylaştırıcı hormon kullanılmamalıdır. (Yalçınkaya 2002).

5.1.4. Anaç Seçimi

Meyvecilikte kullanılan anaçlar; çöğür anacı ve klon anacı olarak iki gruba ayrılırlar. Anaç seçimi ile meyve yetiştiriciliğini sınırlayan bazı faktörlere karşı iyi ve etkili bir önlem alınmış olunur (Köker 2007b). Anaçların verim, meyve iriliği, olgunlaşma zamanı ve renk, tat ve aroma gibi meyve kalite özellikleri üzerine doğrudan etkisi vardır. (Yalçınkaya 2002).

5.1.5. Ürün/Çeşit Seçimi

Organik meyve yetiştiriciliğinde üretici hedefleri; ağaçların erken meyveye yatmasıdır. Mevcut koşullarda en yüksek verim alınması, üretim maliyetlerini düşürücü ve işlemleri kolaylaştırıcı bir dikim yapmak, en iyisi sınırlayıcı iklim ve toprak faktörlerinin olduğu yerde bahçe kurmamaktır (Yalçınkaya 2002).

Çeşit seçimini etkileyen faktörler ise verim, meyve iriliği, irilik, ağaç gelişme kuvveti ve hacim, olgunlaşma zamanı, meyve kalitesi, hastalık ve zararlılara dayanıklılıktır. Bu faktörler pazar isteklerine göre farklılık gösterirler (Köker 2007b).

Meyve kalitesi değişken bir kavramdır. Kalite pazarın, tüketicinin istediği özellik olarak tanımlanabilir. Konvansiyonel meyvecilikte irilik bir kalite göstergesiyken organik meyvecilikte hiçbir inorganik madde kullanılmadan elde edilmiş küçük meyve kaliteli olarak adlandırılabilir (Köker 2007b).

Ticari Çeşitler: Tam ve eksiksiz kültürel işlemler gerektirirler. Belirli koşullarda yüksek verim verirler. Renk, irilik gibi özellikleri kendini gösterir. Yine, belirli koşullarda belli hastalık ve zararlılara karşı dayanıklılık ya da tolerans gösterirler (Yalçınkaya 2002).

Yerel (Lokal) Tipler / Çeşitler: Belirli bir yere lokalize olmuş bir tür halk seleksiyonlarıdır. Yani sadece buldukları yöreye uyum gösterirler. Bunlar, optimum kültürel işlem isterler, hatta bazı durumlarda hiçbir uygulama yapılmaz. (Köker 2007b). Verim oldukça düşük olup, meyveler küçüktür. Tat ve aroma bakımından kendilerine has üstün özellikleri vardır. Buldukları yerlerde hastalık ve zararlılara karşı dayanıklıdırlar (Yalçınkaya 2002).

5.1.6. Bahçe Tesisi

İyi bir meyve bahçesi tesis etmek isteniyorsa bahçe iyi, kaliteli fidanlarla kurulmalıdır. Türkiye’de her yıl yaklaşık 10 Milyon civarında meyve fidanı üretilmektedir. (Anonim 2005c, Anonim 2007e).

Fidanlık tesisi için (Anonim 2005c, Köker 2007b, Yalçınkaya 2002.):

- Fidanlık, fidan talebi yüksek olan yani meyveciliğe uygun yerlerde kurulmalı,
- Yakıcı dondurucu ve kurutucu rüzgârlardan korunmuş olmalı,
- Yeterli ve uygun sulama suyu bulunmalı,
- Toprak hafif süzek ve istenilen asitlikte olmalı,
- Arazinin meyli ve drenajı uygun olmalı,
- Taban suyu olmamalı,
- İlkbaharın geç ve sonbaharın erken donları, aşu ve sürgünleri etkileyecek devrede olmamalı,
- Materyal temini için ulaşım imkânı kolay olmalı,
- İşçi kolay temin edilebilmelidir.

5.1.7. Kültürel İşlemler

Organik Meyve Yetiştiriciliğinde kültürel işlemlerin verim ve kaliteye olduğu kadar hastalık ve zararlılarla mücadelede önleyici, azaltıcı ve tedavi edici birçok önemi vardır. (Yalçınkaya 2002).

5.1.7.1. Budama

Budamanın değişik amaçları vardır (Anonim 2005c, Anonim 2007e, Köker 2007b, Yalçınkaya 2002);

- Meyve ağaçlarında fizyolojik dengeyi en kısa zamanda oluşturmak ve korumak,
- Gövde üzerinde düzenli ve dengeli bir taç oluşumu sağlamak
- Meyve ağaçlarının bakımını, meyvelerin derimini, zararlılarla savaş vb. teknik işleri kolaylaştırmak,
- Kurumuş, hastalıklı, ekolojik ve mekanik etkilerle zararlanmış, kırılmış dallar ile birbiri üzerine binmiş ya da dar açılı dalları kesmek,
- Karbon asimilasyonunu arttırmak amacıyla ışığın ağacın iç kısımlarına daha iyi girmesini sağlamak ve yaprak yüzeylerini arttırmak ve her yıl düzenli ürün almak,
- Meyve kalitesini iyileştirmek, kırılmaksızın meyveyi taşıyacak şekilde kuvvetli gelişen ve geniş açılar yapan dalları seçerek, ağaca iyi şekil vermek için yapılmaktadır.

5.1.7.5. Toprak Yönetimi

Meyve bahçelerinde toprak işleme su ve bitki besin maddelerinin alımında ağaçlarla rekabete giren yabancı otları elimine etmek, yağmur suyunun toprağa işlenmesini artırmak, organik materyalin ve gübrelerin toprağa karışmasını sağlamak, toprağı havalandırmak amacı ile yapılır (Köker 2007b).

Toprak yönetiminde uygulanan yöntemler mekanik yöntemler, ekim nöbeti, örtü bitkileri ve malç kullanılmalıdır (Aksoy ve ark. 2005, Babaoğlu 2002, Yalçınkaya 2002). Bazı bitki türlerinin allelopatik etkileri veya azot fiksasyonu gibi özelliklerinden yararlanılarak birlikte ekilmeleri organik tarımda kullanılan bir yöntemdir. (Cebel 1998).

5.1.7.6. Sulama

Sulama meyve tür ve çeşitlerinde verim artışını sağlar, vegetatif gelişmeyi teşvik eder. Tomurcukların ayırım ve gelişmesinde etkilidir. Meyve dökümünü azaltır. Meyve iriliğinde artışa neden olur. Sulamada suyun kök bölgesinde birikerek kök çürümelerine neden olmayacak doğru sulamanın ve sulama sıklığının uygulanması gerekmektedir (Yalçınkaya 2002).

5.1.7.7. Hasat ve Ambalaj

Organik olarak tescil edilmiş ürünler tekniğine uygun olarak hasat edilmeli, tüketiciye kadar ulaşana dek hiçbir kimyasal muameleye maruz bırakılmamalıdır. Kullanılan ambalaj malzemeleri de çevre dostu olmalı, kimyasal katkı içermemelidir. Ambalajlama, özellikle yerel ürünler için iyi bir pazarlama ve koruma aracıdır (Yalçınkaya 2002).

5.1.8. Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Basit olarak ekim ve dikim zamanlarının değiştirilmesiyle bazı potansiyel zararlıların zararları önlenebilir. (Aksoy ve ark. 2005).

Zararlıların özellikle biyoloji, fizyoloji ve davranışları üzerinde etkili olabilen maddeler ile yapılan mücadele biyoteknik yöntemleri oluşturmaktadır. Bu yöntemler içinde kitlesel tuzaklama tekniği ve çiftleşmeyi engelleme veya şaşırtma tekniği organik tarımda başarıyla uygulanmaktadır. (Aksoy ve ark. 2005).

Tarla kenarlarındaki çiçekli bitkiler faydalı böceklerle yaşam alanı ve besin kaynağı oluştururlar. Toprak işleme, önemli bir mücadele uygulaması olup, zararlı böcek popülasyonlarını doğrudan azaltabilir ya da dolaylı olarak topraktaki zararlıları açığa çıkartarak kuşlar ve diğer predatörler tarafından tüketilmesine neden olur. Toprak tipi ve topraktaki besin içeriği, zararlı problemleri ile yakın ilişkilidir. (Aksoy ve ark. 2005).

Hastalık ve zararlılarda ilk şart korunma önlemlerinin alınmasıdır. Hastalıkların kontrol altına alınabilmesi için temel olarak enfekte olmuş bitki veya bitki parçalarının imhası ve yabancı ot mücadelesinin titizlikle yapılması gerekmektedir. Diğer yandan seçilen fidanlar sertifikalı olmalı, sağlık kontrolleri yapılmalı, dikilecek yer hastalık ve zararlılardan arındırılmış olmalıdır. Bölgede yaygın bir hastalık veya zararlı varsa buna dayanıklı çeşitler seçilmelidir. Fidanlıklarda her türlü karantina tedbirleri alınmalı, fidanlık yeri birkaç yılda bir değiştirilmeli, fidanların sürekli sağlık kontrolleri yapılmalıdır. Bahçe yeri seçiminde dikim sistemi ve budama işlemlerinde bitkilerin havalanma ve güneşlenmeleri dikkate alınmalıdır. (Anonim 2005c, Anonim 2007e).

5.2. Organik Meyve Yetiştiriciliğine Bir Örnek: Organik Kayısı Yetiştiriciliği

5.2.1. Organik Kayısı Yetiştiriciliğinin Genel durumu

Organik kayısı üretiminin en fazla yapıldığı malatla ilinde çiftçi sayısı 149, kayısı üretimi için kullanılan Arazi 1382.45 (ha) olarak belirlenmiştir. 2002 yılında üretilen kuru kayısı 5350.7 tondur. Organik ağaç sayısı 139.000, ağaç sayısı açısından organik üreticiliğin konvansiyonel üreticiliğe oranı ise %2,2'dir (Şahin 2003).

5.2.2. Organik Kayısı Bahçelerinin Kurulma Esasları

5.2.2.1. Ekonomik Faktörler

Bu faktörler; ekonomik olanların yetiştiriciliği, gelecekte arz talep dengesindeki sınırlamalar, tüketim tercihlerinin değişmesi ve gelecekte girdi maliyetlerinde artıştır.

5.2.2.2. Yeni Bahçe Tesisi

Bahçe tesisinden önce toprak analizi yapılmalı, taban suyu yüksek olmamalıdır. Bahçe tesisi için derin geçirgen, besin maddelerince zengin, tınlı ve kireçli topraklar seçilmeli; rutubetli ve taban suyu yüksek, ağır killi topraklar tercih edilmemelidir.

Kayısı genelde kuru, hafif, çakıllı topraklara iyi adapte olur ve kuvvetli gelişir.

Taban araziler yerine hafif meyilli alanlar tercih edilmelidir. Özellikle donlarda zarar görülen yörelerde kuzeye bakan yamaçlar tercih edilmeli

Üretim alanının hazırlanması sırasında, bu alanda bir önceki ürünün hasadından sonra kalmış olan bitki artıkları, elle veya makine ile toplanmalıdır. Meyilli alanlarda meyil yönüne dik olarak işlenmelidir.

5.2.2.3. Toprak İşleme

Organik kayısı bahçesinde mevsimlere göre üç değişik zamanda toprak işleme n görülmüştür, uygulanan sulama sistemine göre değişiklik gösterebilir. Bunlar sonbahar, ilkbahar ve yaz aylarında yapılan toprak işlemelerdir.

5.2.2.4. Sulama

Kayısı ağaçları genel olarak fazla sudan hoşlanmazlar. Ancak meyvelerin irileştiği ve olgunlaştığı yaz aylarında sulama gerektirir. Sulama sayısı ve zamanı toprağın cinsine ve iklime göre değişir. Yıllık sulama planı hazırlanmalıdır. Organik kayısı yetiştiriciliğinde, sulama suyunun basınçlı ya da basınçsız kapalı sulama teknikleri ile verilmesi esastır.

5.2.2.5. Bitki Besleme

Organik kayısı yetiştiriciliğinde her parsel için toprak ve yaprak analizi yaptırılması esastır. Bitki besleme programının hazırlanması ve uygulanması kontrol veya sertifikasyon kuruluşunun kontrolünde yapılır. Organik kayısı bahçelerinde kullanılacak olan organik gübrelerin de önceden analiz edilerek içinde bulundurdukları bitki besin maddeleri tespit edilmelidir. Bitkinin daha iyi istifade etmesi için, kullanılacak çiftlik gübrelerinin C\N oranının 20'nin altında olması gerekir. Mineraller ve hümik asitler beraber kullanılmalıdır. Kompost yapımı organik yetiştiricilikte mutlaka yer almalıdır.

5.2.3. Zirai Mücadele

Öncelikle organik tarım uygulanacak kayısı bahçesinin tesisi aşamasında, uygun toprak ve yer secimi yapılmalı, tür ve çeşit seçiminde yöre şartlarına uygunluk ve hastalıklara dayanıklı olma esasına riayet edilmeli. Uygun budama ve sekil verme işlemi

uygulanmalı, gübreleme, sulama, toprak işleme en uygun sekide yapılmalıdır. Bütün önleme tedbirlerine rağmen sorun görüldüğünde, öncelikle kültürel, biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemleri uygulanmalıdır

5.2.4. Zararlılarla Mücadele

Zararlılarla mücadelede, biyolojik mücadeleye büyük önem ve öncelik verilmelidir. Bunun için öncelikle zararlıların doğal düşmanları olan predatör böceklerin ve örümceklerin, parazitoit böceklerin ve böcek patojenlerinin korunmasını ve çoğalmalarını sağlayacak tedbirler alınmalıdır. Doğal düşmanların korunması için, zararlılarla mücadelenin, bunlara zararsız veya az zararlı olacak şekilde yapılması, yapılacak ilaçlamaların bunların zarar görmeyecek dönemlerde ve dozlarda uygulanmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca bunların yaşamlarını ve çoğalmalarını devam ettirebilecekleri uygun yaşam yerleri (habitatlar) ve barınma yerleri oluşturulmalıdır.

Bunların yanı sıra meyve depoları bahçenin uzağına inşa edilmeli, ağaçların altına dökülen kurtlu meyveler hemen toplanarak bahçeden uzaklaştırılmalıdır. Yapılacak bahçe kontrollerinde zararlıyla bulaşık olduğu belirlenen dal ve sürgünler, içindeki larva ile birlikte yok edilmelidir. Budama artıkları bahçeden uzaklaştırılmalı, özellikle fidanlıklarda hiçbir şekilde yerde kuru dal bırakılmamalıdır.

5.2.5. Hastalıklarla Mücadele

Hastalıklarla mücadelede, öncelikle iyi bir bakım, dengeli gübreleme ve sulama yapılarak bitkiler sağlığı tutulmalıdır. Bahçeler temiz yerlerde kurulmalı, hastalıklardan arı ve dayanıklı fidan kullanılmalıdır. Hastalık belirtisi gösteren fidanlar gereğinde hemen sökülerek uzaklaştırılmalıdır. Hastalıkların bulaşmasını ve yayılmasını önlemek için, bakım işlemleri sırasında, bitkilerin yaralanmamasına çok dikkat edilmelidir. Bakım işlemlerinden önce, eller iyice sabunlanarak ve bol su ile yıkanmalıdır. Hastalıklı bitki parçaları ve meyveler toplanarak, bahçeden uzaklaştırılmalıdır. Hasattan sonra, bitki artıkları toplanarak uygun bir şekilde imha edilmelidir.

5.2.6. Yabancı Otlarla Mücadele

Kayısı bahçelerinde yabancı ot mücadelesi; toprak işleme, biçme, çapalama, el ile yolma, sökme, uygun bitki örtüsü oluşturma vb şeklinde yapılmalıdır. Yeni bulaşmaların ve yayılmayı önlemek için, çiftlik gübresi iyice yanmış olmalıdır.

5.2.7. Hasat

Kayısılarda hasat, taze kayısı ve kurutmalık kayısı hasadı olmak üzere iki şekilde yapılır. Ürün hasadında kullanılan teknik, araç ve gereçlerin organik tahribat ve kirlilik meydana getirmemesi esastır. Ürünlerin elle toplanmalıdır. Meyve hasadı sabahın erken saatlerinde veya akşam serinliğinde yapılmalıdır. Bir bahçenin hasadı sırasında kayısı çeşitlerinin karıştırılmamasına dikkat edilmelidir.

5.2.8. Kurutmalık Kayısı Hasadı

Kurutmalık kayısılar meyvedeki kuru madde oranının biraz daha yükselmesi amacıyla geciktirilir. Ancak meyvenin kendiliğinden düşecek kadar olgunlaşması ve yumuşamamasına izin verilmemelidir. Hasat genellikle meyvelerin kuru madde oranı %26 - %28'e ulaştığında yapılmalıdır

5.2.9. Kayıların Kurutulması İşlemi

Organik kuru kayısının uzun süre muhafaza edilebilmesi için depolama öncesi su muhteviyatının % 13'ün altına düşürülmesi gerekir. Organik kayısı kurutulması açıkta veya güneş enerjili kollektörde yapılır.

5.2.10. Depolama

Organik kayıların konacağı depolar temiz, kuru, mantar ve böceklerden arındırılmış olmalıdır. Depolamada kullanılacak malzemeler yeni veya kir ve bulaşıklardan arındırılmış olarak kullanılmalıdır. Depolarda, fena koku yayan ve ürünlere bulaşma ihtimali olan maddeler vb herhangi bir madde bulunmamalıdır. Organik ve konvansiyonel ürünler birlikte depolanmamalıdır

5.2.11. Ambalajlama

Organik kayıların ambalajları taşıma, saklama ve pazarlama süresince ürünleri iyi durumda tutacak ve sağlığa zarar vermeyecek nitelikte yeni, temiz, kuru, kokusuz, geri dönüşümleri en uygun malzemedan hazırlanmış olmalıdır. Ambalajın içindeki ürünün miktarına göre, tahta kasa veya karton olması tercih edilir.

5.2.12. Etiketleme (İşaretleme)

- Kontrol ve/veya Sertifikasyon Kuruluşu tarafından organik olarak onaylanan kayısların hasadından itibaren taşıma, işleme ve depolama ambarlarında geçici olarak da olsa içine konulduğu kapların ve ambalajların üzerinde, her hangi bir karışıma meydan verilmemesi bakımından bir etiket bulunmalıdır.
- Bu etikette, ürünün cinsi ve organik olduğu belirtilmeli, ayrıca üretici adı, üretim yeri ve parsel adı, parti no ve kontrol ve/veya sertifikasyon kuruluşunun adı veya logosu yer almalıdır.
- Yazılarda ve etiketlerde kullanılan mürekkep ve yapıştırıcılar sağlığa zararlı olmamalıdır.
- Nihai ambalajın üzerinde kullanılacak etikette, ürünün organik olarak üretildiği açıkça belirtilmeli,
- Mevzuata uygun organik ürün logosu (sembolü)
- Kontrol ve/veya Sertifikasyon Kuruluşunun adı, kod numarası ve logosu,
- Kontrol ve/veya Sertifikasyon Kuruluşunun bu ürün için düzenlediği sertifikanın numarası,
- Ürünün adı, Parti no, Grubu, Sınıfı, Tipi, Boyu, Net kütlesi (kg),
- Ürün yılı, Üretim tarihi, Ülkesi (ihraç edilecek ürünler için), Üretim yeri (İl, İlçe, Köy, Parsel ve Parti No.),
- Bu standardın işareti ve numarası,
- Tavsiye edilen son kullanma tarihi,
- Pazarlayıcı firmanın ticari ünvanı (veya kısaltılmış adı ya da tescilli markası) ve adresi,
- Katkı maddelerinin ve tarım dışı içeriğinin isimleri ve miktarları (kullanıldıysa), bulunmalıdır.
- Bu bilgiler istendiğinde Türkçe ve yabancı dille de yazılabilir.
- Ambalaj üzerindeki bilgiler okunaklı olmalı, kolayca silinmeyecek ve bozulmayacak şekilde yazılmalı veya basılmalıdır.
- Bunlardan başka reklam olarak ambalajın içine aykırı ve aldatıcı, yanıltıcı olmamak kaydıyla yazı ve resimler konulabilir. (Şahin 2003).

Şekil 5: Organik Kayısının Üretildiği İller-Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

ORGANİK KAYISI:

Üretim:

■ YOĞUN
■ ORTA YOĞUN
■ AZ YOĞUN

İLLER	ÜRETİM(TON)
Malatya	7.635,20
Kahramanmaraş	525,00
Isparta	522,00
Antalya	150,00
Aydın	90,70
Gümüşhane	69,90
Afyonkarahisar	24,30
İzmir	1,22
TOPLAM	9.019,18

Kaynak: Anonim 2004a

5.3. Organik Sebze Yetiştiriciliği

5.3.1. Organik Sebze Yetiştiriciliğinin Önemi

İnsan beslenmesinin devamlılığının sağlanabilmesi için, tarımsal faaliyetlerin yürütülmesi zorunludur. Bu faaliyetleri yürüten üreticiler, zaman içerisinde bazı faktörlerin etkisi ile aynı üretim alanında sürekli olarak bir türe ait bitkileri yetiştirmeye başlamışlardır. Bir üretim alanında sürekli olarak aynı bitki türünün yetiştirilmesi “tek bitki üretimi-monokültür” olarak tanımlanır. Tek ürün üretimine üreticileri yönlendiren nedenler arasında; üretilen ürünün piyasada yüksek fiyat bulması, tüketiciler tarafından sürekli talep edilen bir ürün olması, üretimi kolay olması ve üreticinin üretimini bilmediği bitki türlerinin üretiminden kaçınması gibi nedenler sayılabilir (Beşirli 2003).

Tek ürün üretiminin zaman içerisinde yaratmış olduğu pek çok olumsuzluklar vardır. Bunlar; sürekli olarak toprağın belli derinliğindeki su ve besin maddesinin tüketilmesi, tüketilen besin maddesinin telafi edilmesini amaçlayan aşırı sentetik gübre kullanımı sonucunda bunların kalıntılarının su kaynakları ile toprak kirliliğine neden olarak doğadaki yaşam zincirini olumsuz etkilemesidir. Ayrıca, yetiştirilen türe ait hastalıkların etkinliğinin, zararlılarının yoğunluğunun artması ve bunların etkinliğini önlemek amacıyla aşırı miktarda zirai mücadele ilaçlarının kullanımı sonucunda doğada mevcut olan yararlı-zararlı böcek dengesinin ortadan kalkması, bu ilaçların toprakta ve ürün üzerinde biriken kalıntıları sonucunda doğa ve insan sağlığının tehdit altında olması, toprak mikroorganizma yapısının bozulmasıyla toprak faunasının olumsuz etkilenmesidir (Beşirli 2003).

Organik tarımda, hatalı uygulamalar sonucunda yapısı bozulan toprağın iyileştirilmesi ve içindeki mikroorganizmaların korunup beslenmesinin sağlanması, toprağın tek yönlü sömürülmesi önlenerek doğal verimliliğinin devam ettirilmesi ana ilkelere birisidir. Bunu sağlamanın etkili yöntemlerinden bir tanesi ise; iyi planlanmış ekim nöbetlerinin uygulanmasıdır (Beşirli 2003).

Sebzeler içermiş oldukları mineral ve vitaminleri ile insan beslenmesinde önemli rol oynayan bitki türleridir. Kültürü yapılan sebzeler değişik familyalara aittir ve her birinin toprak ve iklim istekleri farklıdır. Bir kısmı derin köklü (domates, biber, kabak), bir kısmı yüzlek köklüdür (salatalar, ıspanak). Bir kısmı serin iklim sebzesi (ıspanak, salatalar, lahana, karnabahar), bir kısmı yazlık sebzelerdir (domates, biber, patlıcan, kabak, hıyar, karpuz, bamya) (Beşirli 2003).

5.3.2. Ekim Nöbeti

Organik tarım sisteminin önemli prensiplerinden biri ekim nöbetidir (Aksoy ve ark. 2005). Ekim nöbeti; (=rotasyon =münavebe) tarımsal faaliyet gösterilen bölgenin iklim ve toprak özellikleri dikkate alınarak, yüksek verimli ve kaliteli üretim yapmak amacıyla farklı kültür bitkilerinin birbirini, karşılıklı olarak destekleyebilecek ve tamamlayabilecek şekilde ard arda yetiştirilmesine denir (Anonim 2007e).

Yüksek ürün alınması ise toprak verimliliğinin en üst düzeyde tutulmasıyla sağlanabilir. Ürünler uygun bir ekim nöbetine göre yetiştirildiklerinde verim %10 – 15 daha fazla olmaktadır (Aksoy ve ark. 2005).

Ürün ekim nöbetinde ana prensip; aynı familyaya ait olan sebze türlerinin tek ürün yetiştiriciliği (monokültür) zihniyeti ile arka arkaya üretilmemesidir. Bunun ana nedeni; aynı familyaya ait türler topraktan aynı besin maddelerini alarak beslenirler ve toprak verimliliğinin azalmasına neden olurlar. Bu nedendir ki organik tarımın ana prensiplerinden birisi toprak yapısının korunarak tarım yapılmasıdır. Toprak yapısının korunmasını sağlayan uygulamalardan en önemlisi ise; tarımsal faaliyetler uygulanırken bilinçli bir ekim nöbeti uygulanmasıdır (Beşirli 2003).

Ekim nöbetinden beklenen yararlar (Aksoy ve ark. 2005);

- Toprak verimliliğinin korunması ve artırılması
- Toprak erozyonunun azaltılması
- Yabancı ot kontrolü
- Hastalık ve zararlıların kontrolü
- İş gücünün değerlendirilmesi
- Bitkisel üretimde ortaya çıkabilecek risklerin azaltılması

5.3.3. Ekim Nöbetinde Göz Önünde Bulundurulması Gereken Hususlar

Ekim nöbeti programı oluştururken dikkat edilecek noktalar; (Beşirli 2003);

- Azot tüketimi fazla olan kültür bitkileri (şeker pancarı, patates, pamuk, mısır, kolza) ile azot depolama özelliklerine sahip olan bitkiler (baklagiller) ard arda yetiştirilmelidir.
- Su tüketimi fazla olan kültür bitkileri (yonca, çeltik, mısır, pamuk, şeker pancarı, lahanagiller, patlıcangiller) ile daha az su tüketen bitkileri (patates, hububat, soğan, sarımsak, bezelye) arka arkaya yetiştirilmelidir.

- Yetiştirme döneminde yavaş gelişen kültür bitkileri (domates, soğan, sarımsak) ile hızlı gelişme özelliğinde olan bitkiler (mısır, soya fasulyesi, sorgum, ıspanak, marul, fiğ, yemlik kolza, salata grubu, turp) ard arda yetiştirilmelidir.
- Bitki kalıntısı fazla olan bitkiler (baklagil, yem bitkileri, tahıllar, kereviz, soğan) ile kalıntısı az olan bitkiler (patates, şeker pancarı, karnabahar, lahanalar, salatalar, ıspanak) ard arda yetiştirilmelidir.
- İyi planlanmış sağlıklı bir ekim nöbeti ile toprağın organik madde ihtiyacı karşılanmalıdır. Bu amaçla baklagil bitkileri gibi C/N oranı düşük olan ürünlere ekim nöbetinde mutlaka yer verilmelidir.
- Hastalık ve zararlılara dayanıklı bitki çeşitleri seçilmelidir.
- Zararlıların önlenmesinde, ön bitkiden sonra art bitki olarak seçilen bitkinin ön bitkide zarar yapan zararlıların konukçusu olmamasına dikkat edilmelidir.
- Zararlıların etkinliğini kırmak amacıyla; zararlıların biyolojik yapısı dikkate alınarak kültür bitkisinin ekim veya dikimi erken ya da geç zamana kaydırılmalıdır.

5.3.4. Bazı Sebzelerin Birbirine Göre Ön ve Art Bitki Olabilme Durumları

Sebze ekim nöbeti programlarının planlanmasında üretim yapılacak arazi bir daire ya da pasta şeklinde düşünülmelidir. Yuvarlak bir pastayı kesercesine, üretim alanı (daire) eşit parçalara ayrılır. Genel olarak üretim alanı kaç eşit parçaya bölünüyorsa, o miktarda da farklı sebze familyası seçilir. Eğer arazi 4 eşit parçaya ayrılmış ise; 4 sebze familyası aşağıdaki gibi seçilebilir (Beşirli2003). Örneğin;

1.yıl: Buğdaygiller	2. yıl: Baklagiller	3.yıl: Lahanagiller	4. yıl: Patlıcangiller
Tatlı mısır	Sırik fasulye ya da bezelye	Lahana, turp, brokoli	Domates, patlıcan biber ya da patates

Görüldüğü gibi; ayrılan parsellerde her bir familyaya ait türler 4 yıllık bir program dâhilinde sırayla dönüşümlü olarak arka arkaya getirilmektedir. Uzun vadeli ekim nöbetlerinin oluşturulmasında ise sebze familyaları ve bunlara ait türlerin seçimi yapılırken dikkatli olunmalıdır. Her üreticinin kendi koşullarına uygun, pazarlama sorunu olmayan, üretimini bildiği bitki türleri ile uygun bir ekim nöbeti programı oluşturması daha faydalıdır (Beşirli 2003).

5.3.5. Ürün Sıralaması

Ürün sıralamasının ekim nöbetinden farklı olarak kelime anlamı; bir yetiştirme periyodunda, aynı sebze parselinde arka arkaya birden fazla değişik sebze türünün ard arda üretilmesidir. İyi planlanan bir ürün sıralaması ile pazarda tercih edilen, tüketiciler tarafından talep gören, üretim parsellerini hastalık ve zararlılar ile bulaştırmayan sebze türlerinin toprağı fazla yormadan üretimleri gerçekleştirilmiş olur (Beşirli 2003).

Üretim planlamasında dikkat edilecek en önemli iki nokta; ilkbahar ve sonbahar ürünü olarak programa alınan ürünlerin soğuklara toleranslı olan serin iklim ya da kışlık sebzeler grubundan seçilmesi ve ön bitkinin art bitki için alleopati etkisi oluşturmayacak türlerden seçilmiş olmasıdır. Aşağıda iki sıralama örneğı verilmiştir (Beşirli 2003).

Üretim dönemi	Erken ilkbahar	Yaz	Sonbahar
Sebze familyaları ve sebzeler (1)	Lahanagiller turp, şalgam	Patlıcangiller domates, biber, patlıcan	Kazayağıgiller pancar, pazı, ıspanak
Sebze familyaları ve sebzeler (2)	Salatalık grubu sebzeler	Yazlık kabak	Brokoli

5.3.6. Toprak Verimliliğı ve Bitkilerin Beslenmesi

Sebzeler topraktan çok fazla besin maddesi kaldıran bitki gruplarıdır. Bu nedenle kendilerinden sonra gelen bitki gruplarının toprakta mevcut bulunan besin maddeleri ile beslenmesini engellerler. Organik tarımda esas olarak organik kökenli besin maddelerinin esasını çiftlik gübreleri oluşturmaktadır. (Beşirli 2003). Bunları diğer organik maddelerden oluşan gübreler, hayvansal kaynaklı ürün ve yan ürünler, mineral ve kayalar ve mikrobiyal gübreler izlemektedir (Aksoy ve ark. 2005):

Kullanım amaçları ise;

- Makro (N-P-K-Ca-Mg-S,Na) ve mikro (Fe-Cu-Mn-Zn,Mb,B,Cl) bitki besin elementleri (Ünal 2005) ve organik madde kaynağı olarak
- Topraktaki tuzluluk sorununu gidermek
- Toprak reaksiyonunu (pH) düşürmek
- Toprak yapısını düzenlemek (Aksoy ve ark. 2005).

5.3.7. Hastalık, Zararlı ve Yabancı Ot Yönetimi

Tarımda hastalık, zararlı ve yabancı otlar, çok önemli ürün kayıplarına neden olmaktadır. Ekolojik üretim sisteminde zararlı yönetiminde birçok alternatif uygulama

bulunmasına karşın ana faktörler kültürel önlemler ve biyolojik mücadele uygulamaları olarak kabul edilmektedir. Ürün kayıplarının ve ekonomik zararın önlenmesi için;

- Organik ürün üretimi yapılan yerlerdeki bölgesel şartlar çok iyi bilinmeli
- Hangi ürün veya ürünlerin ya da hangi ürünün hangi çeşitlerin yetiştirileceği çok iyi bilinmeli
- Zararlı problemleri hakkında tutulacak iyi kayıtların, bir sonraki yılda daha etkili zararlı mücadele stratejilerinin oluşturulmasında etkili bir uygulama olacağı unutulmamalı
- Üründe bulunan zararlı ve bu zararlıları baskı altına alan faydalı türlerin doğru olarak teşhis edilmeli,
- Mücadeleye karar verebilmek için zararlının ekonomik zarar eşiklerinin belirlenmesi ve uygun mücadele yöntemlerinin uygulanmalı,
- Tuzaklar, zararlı böceklerin ergin çıkış zamanlarının belirlenmesinde, ekonomik zarar eşiğinin belirlenmesinde ve direkt olarak zararlılar için mücadele amaçlı kullanılmalı,
- Biyolojik mücadele uygulamalarında zararlı türler ile faydalı türler arasındaki uyumun belirlenmesinde yine bu tuzaklardan yararlanılmalı,
- Organik tarımda üreticilere, etkili mücadele zamanlarının belirlenmesi için zararlıları izleme yöntemleri mutlaka öğretilmelidir (Aksoy ve ark. 2005).

5.3.8. Hasat Sonrası İşlemler ve İşleme

Organik üretimde geçerli olan yönetmelikler tüm zincir için kurallar koyar. Mevcut yönetmeliklerin yanı sıra firma spesifikasyonları, kontrol-sertifikasyon kuruluşu talimatları, IFOAM, WWF (orman ürünleri) veya diğer uluslararası kuruluşların geliştirdiği standartlar yol gösterici olmaktadır (Aksoy ve ark. 2005).

5.4. Organik Sebze Yetiştiriciliğine Bir Örnek: Organik Domates Yetiştiriciliği

5.4.1. Organik Domates Yetiştiriciliğinin Genel Durumu

Domatesin ana vatanı Ekvator, Peru ve Bolivya'dır. Bizim ülkemizde ise 1900lü yıllarda Adana'da başlayan domates üretimi bugün organik üretim olarak bakıldığında; İzmir, Manisa, Balıkesir, Bursa, Isparta; Kahramanmaraş, Konya, Antalya, Aydın, Çanakkale ve Ankara'da sürdürülmektedir. Yıllık üretimimiz ise 22,9 ton civarındadır (Köker 2007a). Ülkemiz ve dünyada, organik olarak üretilen taze ve işlenmiş domates pazarı giderek büyümektedir (Beşirli ve ark. 2001).

5.4.2. İklim İstekleri

Sıcaklık: Domates sıcak iklim bitkisidir. Ancak aşırı sıcak bitkide soluma ve kavrulmaya neden olmasının yanı sıra polenleri kurutur. Bitki gelişimini her dönemde etkileyen en önemli faktör sıcaklıktır. Dikimden sonraki dönemde gündüz sıcaklığı bulutlu havalarda 20–22°C, güneşli havalarda 27–30°C olarak ayarlanmaktadır. Bu ayarlama, solunum fotosentez dengesini sağlayıp bitki gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Gece sıcaklığı 10°C'nin altına düşmemelidir. En uygun dölleme sıcaklığı 17–27°C arasındadır. Sera toprak sıcaklığının 15–35°C arasında olması gerekir, 20°C idealdir. (Köker 2007a).

Rüzgâr: Domates seralarında hava hareketlerinin 1-4m/s olması istenir. Hava hareketi bitkilerin hafifçe sallanmasına sebep olur ve tozlanmayı artırır (Köker 2007a).

Işık: Domates ışıktan hoşlanan bir bitkidir. Normal fotosentez için gereksinin duyulan ışık yoğunluğu 10000 lüks dolaylarıdır. Sera üretiminde sıcaklık ve ışık iki ayrı faktör olarak değerlendirilmez. Yüksek sıcaklıkta düşük ışık şiddeti çiçek dökülmelerine neden olur. Kış aylarında ışık şiddetinin azalması ürün miktarının azalmasına yol açar (Köker 2007a).

Hava Oransal Nemi: Domates seralarında oransal nemin %50–60 civarında olması istenir. Oransal nemin istenilen sınırlarda olması durumunda terleme normal bir şekilde gerçekleşir, polenlerin çimlenme gücü korunur. (Köker 2007a).

5.4.3. Yetiştirme Tekniği ve Toprak İstekleri

5.4.3.1. Toprak İsteği

Domates toprak isteği bakımından seçici değildir. Kumlu, killi her türlü toprakta yetiştirilebilirse de ideal olan kumlu, süzek, organik maddece zengin, tınlı topraklardır. Ancak toprakta iyi bir drenaj sağlanmalı ve toprağın hastalık ve zararlılardan temizlenmiş olmasına dikkat edilmelidir. Optimum pH aralığı 5,5–7,0'dir (Köker 2007a). Domateste toprak hazırlığı olarak münavebe ilk şarttır. Münavebede baklagiller domates için iyi bir ön bitkisi durumundadır (Anonim 2007c).

5.4.3.2. Gübreleme

Örtüaltında açık alana göre daha uzun bir yetiştirme mevsimi olduğundan ve daha yüksek verim alındığından, domatesin topraktan kaldırmış olduğu besin maddesi miktarı da yüksek olmaktadır. Bu gereksinim, dikimden önce toprağa karıştırılan organik madde ve organik olarak üretilen gübrelere karşılanmalıdır. Örtüaltında domates yetiştirilen topraklarda organik madde miktarı %10 olmalıdır. Organik madde artırımı için ahır

gübresi, yeşil gübre ve komposttan yararlanılır. Yaz aylarında en uygun yeşil gübre bitkisi mısırdır (Köker 2007a).

Bitkilerin N gereksinimi için ahır gübresi ve tavuk gübresi, P ve Ca için kaya fosfatı, dolomit, kalsit ve marn kullanılabilir. K kaynağı olarak artık mantar kompostu, deniz yosunu, odun külü vb. kullanılabilir. Günümüzde toprak mikroorganizma faaliyetini arttırmak için alg, bakteri, deniz yosunu ekstraktı, humik asit vb. içeren pek çok sıvı gübre satılmaktadır (Köker 2007a).

CO₂ gübrelemesi fotosentez hızını arttırmak için sera havasında CO₂ miktarının artırılmasıdır. CO₂ gübrelemesine en iyi cevap veren bitkilerin başında domates gelmektedir. Bitki başına pazarlanabilir ürün %71'e kadar artmaktadır. Meyve iriliklerinde ise %13'lük bir artış görülmektedir (Köker 2007a).

5.4.3.3. Ekim ve Dikim

Domates üretiminin organik olabilmesi için tohumun genetik olarak yapısı değişmemiş ve sentetik pestisitlerle işlem görmemiş olmaması gerekir. Fidenin (üretim fide ile yapılacaksa) organik tohum veya ana bitkiden üretilmiş olması ve üretim sırasında sentetik besleme ve büyütme maddeleri ile hormon uygulamalarına maruz kalmamış olmasına özen gösterilmelidir (Köker 2007a).

Dikim, özellikle tek ürün yetiştiriciliğinde bitkilerin birbirini gölgelemesini önlemek için daha fazla ışıklanma amacıyla sıraların kuzey-güney yönünde, akşamüzeri serin saatlerde yapılmalıdır. Dikim sıklığı, çeşit habitüsü ve yetiştirme mevsimine göre değişmektedir. Dikimde toprak tavlı olmalıdır. Dikim genelde Kasım ayının başlarında, sonbahar üretimi için Ağustos ayı sonlarında ve Eylül ayının ilk yarısında, ilkbahar üretimi için Şubat ayının ikinci yarısında yapılır. Dikim ne çok yüzeysel nede çok derine yapılmamalıdır. Aynı gelişmişlikteki iki büyüme ucuna sahip fidelerin seraya dikilmemelerine dikkat edilmelidir (Köker 2007a).

5.4.3.4. Sulama

Organik sera domates yetiştiriciliğinde, bitkiler su gereksinimlerinin tamamını sulamayla karşılamaktadır. Su, bitki kök bölgesine kontrollü ve homojen uygulanır. Sulama zamanını ayarlama da tansiyometreler kullanılabilir. 40 santibar düzeyinde sulama yapılmalıdır (Köker 2007a).

5.4.3.5. Kültürel Bakım İŖlemleri

Kültürel bakım iŖlemi, uygulanacak gövde sistemine bağlıdır. Domateste en pratik gövde sistemi tekli gövde sistemidir. Diğerlerine göre daha basittir ve bitkinin büyüme halinde bakımı daha kolaydır. Tekli gövde uygulanmasında ana gövde sabit bırakılırken, koltuk altlarından çıkan filizler elle koparılır (Diver ve ark 1999).

5.4.4. Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Domates, kök ur nematodlarına karŖı çok duyarlı bir sebzedir. Tatlı mısır ve diğer tahıl grubu sebzeler ise, bu zararlı etmenini baskı altına alabilen bitki gruplarıdır. Verticillium solgunluk etmeni bir fungus olup, domateste önemli ölçüde zarar yapan toprak kökenli bir hastalık etmenidir. Domates tarımından sonra, topraktaki etkinliği uzun yıllar kalabilmektedir. Bu nedenle hastalığın etkili olduğu üretim alanlarında domatesin arkasından tekrar domates, biber, patlıcan ve patates üretimi yapılmamalıdır (BeŖirli 2003).

5.4.5. Hasat

Organik domatesin hasadında, kullanılacak hasat sepetine kadar olan bütün materyaller organik yapıda olmalıdır. Hasat iŖlemi aŖaėıdan yukarıya doğru ya da baŖka bir ifadeyle ilk dölden son dle doğru yapılmalıdır (Anonim 2007c).

Şekil 6: Organik domatesin üretildiği iller- Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

ORGANİK DOMATES:

Üretim:

■ YOĞUN
■ ORTA YOĞUN
■ AZ YOĞUN

İLLER	ÜRETİM (TON)
Bursa	6.025,00
Isparta	4.530,00
Kahramanmaraş	4.000,00
Manisa	2.670,00
İzmir	2.525,00
Balıkesir	2.037,00
Aydın	582,80
Çanakkale	270,00
Antalya	152,00
Konya	100,00
Ankara	4,10
Düzce	1,20
TOPLAM	22.897,10

Kaynak: Anonim 2004a

6. TÜRKİYE ORGANİK MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜNÜN GELECEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

6.1. Sektörün Gelişmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

6.1.1. Karşılaşılan Sorunlar

Tarım üretiminin organik metoda hemen dönüştürülmesi imkânsız olduğundan ve sistemin yerleşmesi için belli bir süreç gerektiğinden Türkiye’de organik tarım uygulamalarında bazı zorlukları olduğu bir gerçektir. Bunlar arasında; üretim veriminin özellikle geçiş sürecinde ortalama %10–20 arasında azalma göstermesi, hastalık ve zararlı (Paslı-kara lekeli ve iç kurtlu) meyve oranı artma olasılığı, piyasadaki organik gübre ve organik pestisitlerin henüz ihtiyaca cevap verecek potansiyel ve standarda ulaşmamış olması, işgücü gereksiniminin (özellikle yabancı ot kontrolü için) yüksek olması, organik tarım kurallarına göre üretilen meyve-sebze bahçelerine daha geniş alanlar ayrılması zorunluluğu ve organik bölge ve havzaların oluşturulması gerekliliği sıralanabilir (Atay ve Sarı 2002).

Bir diğer sorun ise, Türkiye’de tüketicilerin büyük bölümünün, organik ürünler ve bunların önemi konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmayıp, konunun farkında olan az bir tüketici kitlesinin ise bu ürünleri nerelerden temin edilebileceğini bilmemesidir.

Üç büyük şehirde yapılan araştırmalarda araştırma kapsamına giren kişilerin büyük çoğunluğu “ekolojik ürün” yada “ekolojik veya organik tarım” terimlerini hiç duymamıştır. Bildiğini iddia edenlerde de yanlış bilgiye rastlanmıştır (Kayahan 2001).

Organik ürünlere talep durumuna baktığımızda oran eğitim ve gelir düzeyi yüksek olan kesimde daha fazla çıkmaktadır. Ülkede mevcut gelir dağılımının bozukluğu nedeniyle tüketim talep yapısı olumsuz etkilenmektedir. Organik ürünlerin konvansiyonel ürünlere göre satış fiyatları şu anda abartılı bir orandadır (Kızıllar 2000). Normalde %20–40 arasında bir fiyat farkının normal karşılanabileceği organik ürün fiyatları maalesef çok daha fazladır.

Yapılan anket çalışmalarına göre birçok tüketici organik ürün fiyatlarının olması gerekenden daha fazla olması nedeniyle tepki göstermektedir. Araştırma sonuçlarını ekonomik yönden irdelediğimizde; bugünkü şartlarda iç piyasada özellikle gelir düzeyi yüksek, orta yaşın üzerinde ve sağlık riskleri konusunda duyarlı tüketici gruplarının, ekolojik yöntemlerle üretilen ve bu özelliği sertifikalandırılan ürünleri satın alma potansiyeline sahip olduğunu ve bu tüketicilerin de güvenli gıda için sadece %2 daha fazla

ödemeye hazır olduklarını görmekteyiz. Oysa günümüzde özel marketlerde satılan ekolojik ürünlerin fiyatları sertifikasız ürünlerin 2 katı bazen 3 katı değerindedir (Kayahan 2001).

Türkiye’de büyük bir kesim tüketicinin meyve ve sebze alışverişlerini belediye semt pazarlarından yapmayı tercih ettikleri bilindiği halde buralarda organik ürün satılabilmesi için henüz gerekli altyapı oluşturulmamıştır.

İç pazarda tüketicimize doğal, tabii, köy ürünü gibi farklı isimlerle anılan ürünler, organik ürün gibi sunulmaya çalışılmakta, bu ise tüketicinin organik ürünlere olan güvenini sarsmaktadır (Demiryürek 2004).Üzerinde her “doğal” ya da “organik” gıda yazan etiketin, onun “sertifikalı organik ürün” olması demek olmadığını tüketici ayırt edememektedir. Zira “sertifikalı organik ürün” bilinci tüketicilerde tam olarak yerleşmemiştir.

Ürünlerimizin organik ürün niteliği taşıması için, sentetik girdilerin yerini alabilecek doğal ve Türkiye kökenli hammaddeye dayalı girdiler ve organik üretim teknikleri ile ilgili araştırma çalışmaları (kompost hazırlama, hastalık ve zararlılarla alternatif mücadele metodları vb.) henüz son derece yetersizdir. Bununla birlikte bir ürünün “ekolojik tarım sistemi ” ile yetiştirilmiş olması gerekli ancak pazarda satılabilmesi için yeterli değildir. Bu nedenle “kalite” ve “güven” konusu mutlaka sağlanmalıdır (Akaya ve ark. 2001).

Tarımsal yapısı, genetik zenginliği, farklı agro-ekosistemlere sahip oluşu gibi nedenlerle meyve ve sebze çeşitliliğinin oldukça fazla olduğu ülkemizde organik üretime uygun birçok yer henüz keşfedilmemiş ve organik üretime müsait topraklarımız kapsamlı olarak belirlenmemiş, yeterli toprak ve arazi çalışması yapılmamıştır. Bu yüzden ülkemizde organik tarımın üretim alanı bakımından payı sadece %0,1’dir (Aksoy ve ark 2005).

Ekolojik tarım metoduyla bitkisel üretimde ortaya çıkan bir sorun, arazilerin çok küçük, parçalı ve birbirine yakın olmasıdır. Bu durum organik üretimi olumsuz yönde etkiler. Çünkü ekolojik üretim yapan bir işletmenin çevrede üretim yapan diğer klasik işletmelerde kullanılan kimyasallardan etkilenmemesi mümkün değildir (Anonim 1999).

İşletmelerin küçük ve parçalı oluşu, üreticilerin gelir ve eğitim düzeylerinin düşük oluşu üretimde önemli darboğazlar olarak ortaya çıkmaktadır. Organik üretimin ilk başladığı günden itibaren dış pazar talebine göre şekillenmesi ve iç pazarda talep edilen yaş meyve-sebze ve ürünlerinin organik ürün yelpazesinde yeterince yer almaması da iç pazarın gelişmesinde sınırlayıcı etki yapmıştır. Dış pazar için sözleşmeli olarak gelişen organik üretimde üreticiler iç pazara yönelmek için de benzer sözleşmelerin beklentisi içine girmiştir. Parasal kaynakları kıt ve bilgi düzeyinin yetersiz olması pazar garantisi olmaması

durumunda üreticinin kendiliğinden organik üretime geçişinde engel oluşturmaktadır (Aksoy ve ark. 2005). Buna ek olarak organik üreticilerin kendi kurdukları üretici örgütleri neredeyse yok gibidir (Demiryürek 2004).

Yatırımların çoğunun da dış talebe göre şekillenmekte olmasına rağmen ülkemizde hala yeni sayılabilecek bir alan olan organik ürün denetimindeki koordinasyon ve ürünün Avrupa Standartlarına uygunluğu yeterince sağlanamadığı için dış pazarda da olmamız gereken noktaya henüz ulaşamadığımız bir gerçektir.

Bunun neticesinde organik ürünlere yönelik bazı güven eksikliği bulunmaktadır. Bazı münferit olaylar sonucu, organik ürünlerimizin dış ülkelere geri dönmesi, bu sektöre büyük darbe vurmaktadır (Demiryürek 2004).

Ülkemizdeki üretim ve ihracat rakamlarına ulaşmada sorunlar yaşanmaktadır. Örneğin, organik tarım ürünleri ihracatı kayda bağlı bulunmasına karşın, organik ürün ihraç eden firmalar bazen kayıt yaptırmamaktadır. Ayrıca ihracata konu olmayıp yurt içinde tüketilen organik tarımsal ürünlerin kayıtları da sağlıklı izlenememektedir (Kaya 2003).

Yurt içine ve dışına hitabeden markalaştırma çalışmalarımız da henüz yetersizdir.

6.1.2. Çözüm Önerileri

Ekolojik tarımda iç piyasanın geliştirilmesi açısından alınacak önlemlerin başında eğitim ve doğru bilgilendirme gelmektedir. Bu durumda etkin ve yaygın bir bilgilendirmeye, özellikle geleceğin potansiyel tüketicisi olan genç kesime de hitap eden bir eğitim programına ihtiyaç vardır (Kayahan 2001). Başta organik üretim yapılan bölge halkı olmak üzere ülke halkı bilinçlendirilmeli ve eğitici reklâmlar, TV programları, kampanyalar, bilgilendirme toplantıları, fuarlar düzenlenmelidir. Nitekim ABD’de yapılan bir araştırmaya göre halkın % 73 ten fazlası gıda ile ilgili bilgi ve reklâm içeren yayınları okumakta ve % 46’sı gıda alımında bunları göz önünde bulundurmaktadır (Govindasamy ve ark 2006).

Çiftçi eğitilmelidir. Organik tarıma geçiş sürecindeki maliyetler dikkate alınmalıdır (Anonim 2005d). Organik üretimde ekim nöbetinin vazgeçilmez bir uygulama ve türlere göre değişmekle birlikte sertifikalı ürünün pazara sunulması için 2–3 yıllık bir geçiş sürecinin (sebzeler gibi tek yıllık bitkilerde geleneksel üretimden organik üretime geçiş süresi 2 yıl, meyve ağaçları gibi çok yıllık bitkilerde bu süre 3 yıldır) zorunlu olduğu düşünüldüğünde orta ve uzun vadeli planlama yapılmasının önemi ortaya çıkmaktadır (Aksoy ve ark. 2005). Organik tarıma yönelen üreticilere, bu üretim sürecine geçiş dönemindeki olası maliyetler önceden anlatılmalıdır. Orta vadede gelecek verim artışı ile

Yine bu nedenle yapılan araştırmaların yasal geçerliliğinin olması ve tarafların uyması ekolojik tarımın başarısı için şarttır (Anonim 1999).

Organik tarımın hızlı ve sağlıklı gelişmesinde yetişmiş insan gücü büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle üreticinin yanısıra işleyici, tüccar, tüketicisi, kontrol-sertifiker, araştırıcı gibi zincirde yer alan tüm aşamaların eğitimi ve eğitim araçlarının geliştirilerek bilginin paylaşılması büyük önem taşımaktadır (Aksoy ve ark. 2005).

Uygun bir evre politikası ile çıkarılacak yasalarda organik tarımın açık bir tanımı yapılmalıdır. Organik tarım ürünleri için çıkarılacak yasalar sadece ihracat için değil, aynı zamanda tüketicisi güvenliğini ve yerel pazarların kurulmasını kuvvetlendirecektir. Düzenlemelerle ilgili kanunları çıkarmalı, fakat organik tarımın spesifik hükümleri ve uygulamaları özel sektör tarafından geliştirilmeli, kontrol edilmelidir (Elmaz ve ark. 2005).

Belediyeler ile işbirliğine gidilerek ekolojik ürünlerin semt pazarlarında satılabilmesi için bir düzenlemenin yapılması birçok açıdan fayda sağlayacaktır (Kaya 2003). Pazara gitmek, taze sebze meyve ihtiyaını pazardan temin etmek ülkemizde her gelir düzeyindeki tüketicisi için neredeyse gelenek halini almış bir alışkanlıktır. Pazaryeri reticisiye ihraç edemediği sertifikalı ürününü satmak ve geçiş dönemi ürünlerini değerlendirmek için büyük bir olanak sunarken, tüketicisi için de bir eğitim ortamı görevini üstlenecektir. Medyada izlediği bir ürünü pazarda görebilmek, bunun bir fantezi değil gerçek olduğu konusunda insanları inandıracak ve en azından denemeye yöneltecektir (Kayahan 2001).

Diğer taraftan pazarda ürünlerini satabilme olanağı, üreticilerin ürünlerine bireysel sertifika alması yönünden de bir özendirme sağlayacak ve bu durum sonuçta, ekolojik tarımın daha sağlıklı gelişmesinde önemli rol oynayacaktır (Kayahan 2001).

Bilindiği üzere ambalaj fiyatı arttıran önemli bir etken olup, kldkce birim başına düşen maliyet artmakta dolayısı ile fiyat yükselmektedir. Bu noktadan hareketle pazarlarda büyük ambalajla veya dökme olarak satılacak ürünlerde ambalajdan gelen masraf azalacağı için, ürünü daha uygun fiyata, daha geniş kitlelere ulaştırmak mümkün olacaktır (Kayahan 2001).

Organik tarımda iş gücü ihtiyaı yüksektir. Modern ve yoğun tarımdaki yüksek makineleşme düzeyi ile zıt bir durum oluşturmaktadır. Gıda maddeleri fiyatlarının genelde akaryakıt fiyatlarına paralel olarak geliştiği bildirilmekte ve önümüzdeki yıllarda akaryakıt fiyatlarının artacağı hesaplanmaktadır. Böyle bir gelişme karşısında organik ürün

fiyatlarının konvansiyonel üretime oranla daha da avantajlı konuma geçeceği ve organik üretimin hızla artacağı düşünülmektedir (Anonim 2003).

Ekolojik tarımda eğitim, araştırma ve desteklemeye yönelik kısa ve uzun dönem politikaların geliştirilmesi, hedef pazarların ve öncelikli ürünlerin belirlenmesi, ürünlerin iç ve dış pazarda tanıtımı büyük önem taşımaktadır (Aksoy 2001).

Kullanımına izin verilen girdilerin araştırılarak yerel koşullarda üretimlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önemlidir (Aksoy 2001). Organik tarımın sağlıklı gelişmesi için üretimin planlanması ve kullanılan girdilerin üreticilerce ucuz ve kolayca temin edilebilmesi için üretiminin desteklenmesi önemlidir. Ülkemizde gerek küçük gerekse büyük işletmelerde, yoğun girdi kullanılan veya kullanılmayan bölgelerde organik tarıma geçilebilir. Ancak başarı sağlanabilmesi için mevcut koşullarda üretimi etkileyen ekonomik, teknik ve sosyal tüm faktörlerin iyice incelenerek planlama yapılması ilk koşuldur (Aksoy ve ark. 2005).

Bitki koruma amaçlı olarak yoğun araştırmaların yürütüldüğü ancak uygulamada halen düşük paya sahip olan biyolojik mücadele uygulamaları, örneğin böcek feromonlarının, diğer tuzakların ve faydalı böceklerin ülkemizde üretimi için gerekli çalışmalar başlatılmalı ve üreticiler desteklenmelidir (Aksoy ve ark. 2005).

Girdi açısından piyasada bulunan organik gübrelerin yasal olarak organik tarımda izin verilenlerle ayrımı güç olmaktadır. Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşlarının onayladığı gübreler piyasada "organik" olarak isimlendirilmekte ancak sertifikası olmayan, toprağa organik madde kazandırmak amacıyla verilen ve organik olarak nitelendirilen gübreler de yine "organik" olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda böyle bir karışıklığı gidermek için her iki farklı girdi grubunun öncelikle birbirinden farklı olarak isimlendirilmesi ya da etiketlenmesi gerekmektedir. Böyle bir uygulama yapıldığı takdirde piyasa da oluşan haksız rekabet ortadan kalkacak ve üretici yanılmamış olacaktır. Bazı bitki besin elementleri yönünden girdi sorunu bulunmakta ve kaynak sıkıntısı çekilmekte, kaynağın nereden sağlanacağı üretici tarafından bilinmemekte, bilinse bile temini zor olmaktadır. Bu konuda yöredeki kaynaklar işlenip, ambalajlanarak üreticiye sunulduğu takdirde büyük fayda sağlayacak ve bu konudaki sıkıntıları azaltacaktır (Aksoy ve ark. 2005).

Organik hayvancılık teşvik edilmelidir. Organik tarımın yapılabilmesi için "Ekim Nöbeti" yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, alternatif ürün olarak yem bitkileri en uygun bitki olarak tavsiye edilmektedir. Hayvancılıkta "yem maliyeti" toplam maliyetlerin %70'ini oluşturmaktadır, dolayısıyla, organik tarım uygulaması sonucunda yem

Ekolojik ürünlere güvenin sağlanması için kontrol, sertifikasyon ve akreditasyonda şeffaf ve etkin mekanizmalarının hızla geliştirilmesi planlanmalıdır (Aksoy 2001). Organik ürünlerin güvenilirliğinin ortaya konması ve bunun tüketiciye en etkin şekilde anlatılması ile yurt içi tüketim artacaktır. Bu konuda medya kuruluşları başta olmak üzere, sivil toplum örgütleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına büyük görev düşmektedir. Kurumlar bu konularda koordineli olarak çalışmalıdırlar (Gündüz ve Koç 2002).

Ekolojik tarım birçok sektörle entegre edilebilir. Örneğin gıda sektörünün paralel olarak gelişmesi eklenen değerün ülkede kalmasını sağlayacaktır. Ayrıca ekoturizm, yeşil otelcilik, tekstil, catering gibi sektörlerle entegre edilmesi gelişmeleri diğer sektörlerle de taşıyacaktır (Aksoy 2001).

Organik tarım ürünlerinin üretim ve pazarlama faaliyetlerini birbirinden ayrı ve bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Üretim faaliyetlerini pazarlama yönlendirmelidir. Yani pazardan elde edilen bilgiler doğrultusunda üretim yapılmalıdır.

Güvenilir ve ayrıntılı bir veri tabanı oluşturulmalı ve bu veri tabanına geniş kitlelerin kolay ulaşımı sağlanmalıdır (Anonim 2005d).

Türkiye genelinde ve bölgesel olarak organik ürün haritası çıkarılarak organik üretim planları yapılmalıdır. Organik tarıma uygun olarak belirlenen havzalar yasal düzenlemeler ile koruma altına alınmalı ve kirletilmemelidir. Bu kapsamda bölgede organik tarım sektörünün sağlıklı gelişebilmesi için saptanan eksikliklerin giderilmesi ve önerilerin gerçekleştirilmesi büyük fayda sağlayacaktır (Anonim 2005d). Ayrıca bölgesel ürün ve iklim farklılıkları dikkate alınmalı ve buna göre yönlendirme sağlanmalıdır.

Ülkemizdeki organik tarım işletmelerinin çoğunun küçük ölçekli işletmeler olduğu dikkate alınır, ulusal ve uluslararası pazarlarda büyük şirketlerle rekabet edebilmeleri için interneti ve dolayısıyla e-ticareti etkin olarak kullanmalıdırlar (Anonim 2005d).

Türkiye'nin AB üyelik perspektifi çerçevesinde temel amaçları, gelir dağılımının iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele, bölgesel gelişme dinamiklerinin harekete geçirilmesi ve tarımın katkısının artırılmasıdır. Bu amaca ulaşmak için gerçekleştirilecek faaliyetler

içinde, Türkiye’de organik girdi üretiminin desteklenmesi, yapılacak yatırım potansiyelinin artırılması, üretici ve işleyiciye bilgi akışı sağlayacak ortamların yaratılması AB’ye uyum sürecinde değerlendirilebilecek fırsatlar arasında sayılmaktadır (Aksoy ve ark. 2005).

Organik tarım ürünleri üretim ve ticaretinin gelecek yıllarda ülkemiz ekonomisine katkısının artarak devam edebilmesi, ancak kurumlar arası koordinasyon ve ilgili kesimler arasında iletişimin etkin bir şekilde yerine getirilmesi ve mevzuatın günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde revize edilmesi ile sağlanabilecektir (Gündüz ve Koç 2001).

Organik tarım üretici firmaların yurtiçinde ve yurtdışında organik tarım markası oluşturma çalışmaları yapmaları gerekmektedir. Markalaşma süreci üretimden maksimum kar marjını elde edebilmek için mutlaka yapılması gereken bir süreçtir (Anonim 2005d).

Tüm bu hedefler için resmi, özel ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği, kaynak aktarımı ve kaynakların ortak olarak belirlenen önceliklere uygun olarak kullanılması ekolojik üretimi geliştirecek ve ülkemize katkı sağlayacaktır.

6.2. SWOT Analizi

SWOT analizi incelenen kurumun, tekniğin, sürecin, durumun veya kişinin güçlü (Strengths) ve zayıf (Weaknesses) yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat (Opportunities) ve tehditleri (Threats) saptamakta kullanılan bir tekniktir.

SWOT Analizinde amaç; iç ve dış etkenleri dikkate alarak, varolan güçlü yönlerden ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yönlerin etkisini en aza indirecek plan ve stratejiler geliştirmektir (Uyanık 2007).

SWOT analizi, sadece güçlü olunan ve büyük fırsatların yattığı alanlara odaklanmayı sağlamakla kalmayıp, zayıf olunan ve gelecekte bekleyen tehditleri de görmeye yardımcı olur (Uyanık 2007). Başka bir deyişle SWOT Analizi;

*Çevresel faktörlerin incelenmesi ve

***Fırsatların** araştırılması

***Tehditlerin** anlaşılması

***Kuvvetli** yönlerinizin tespiti

***Zayıf** yönlerinizin itiraf edilmesini kapsayan bir yöntemdir (Uyanık 2007).

Burada gerçekleştirilen SWOT Analizi **ülkemizde organik meyve ve sebze sektörünün durumunun**, güçlü olduğu noktalar ve zayıf yönleriyle, değerlendirilecek fırsatları ve karşılaşılan tehditler ile incelenmesi ve gözler önüne serilmesini amaçlamaktadır.

<p><u>Güçlü Yönler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sentetik olmayan girdiler sonucu çevrenin korunması, sürdürülebilir tarım ve toprağın yaşatılması • Genetik erozyonun önlenmesi • Enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerjinin kullanılması • Ürünlerin kendilerine özgü tat ve aromalarının eldesi • Fazla nüfusu kırdı tutma ve kırsal kalkınma etkisi • Bölgeler arasındaki gelişmişlik farkının azaltılması • Zengin biyoçeşitlilik ve doğal kaynakların ve iklim faktörlerinin uygunluğu • Verimlilik artışına bağlı olarak gelir ve ücret artışı • Hem tüketici hem de tarım çalışanlarının sağlığının korunması • Geleneksel bilgi ve tecrübenin varlığı 	<p><u>Zayıf Yönler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Çiftçiliğin köylülükle eşleştirilmesi ve düşük eğitim seviyesi, yetersiz örgütlenme • Ara teknik eleman eksikliği ve yayımda yaşanan sıkıntılar • Pazarlama kanallarının geliştirilmesi ile ilgili sorunlar • Verim artışının hızlı gerçekleşmemesi • Organik üretime geçiş sürecinde yaşanan zorluklar • Piyasadaki sertifikalı organik girdi yetersizliği • Tüketicideki bilgi eksikliği • Konvansiyonel ürünle fiyat farkı • İstatistiksel bilgi eksikliği • İstihdam – Desteklemelerdeki yetersizlikler • Toprak büyüklüğü ve toprakların bölünmüşlüğü • Finansman kısıtları
<p><u>Fırsatlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kimyasal gübre ve ilaç uygulanmamış tarım toprağı varlığı • Organik süreçlere yönelik ilginin giderek artması • Organik olarak üretilen ürün çeşitliliğinin giderek artması • Ekoturizm, yeşil otelcilik, catering ve sağlık turizmi fırsatları ve başka sektörlerle entegre olabilme • Tüketici bilincinin gelişmesi ile iç pazarda 	<p><u>Tehditler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Organik Tarım ile Ekstansif süreçlerin birbirine karıştırılması • Tüketicide Sertifikalı Organik Ürün bilincinin yeterince yerleşmemesi • Sertifikasyon süreçlerinin eksik uygulanması ve pazarlama başarısızlıkları • Organik girdi temininde dışa bağımlılık • Yatırımların çoğunun da dış talebe göre şekillenmekte olmasına rağmen

<p>sağlıklı, kaliteli organik ürünlere talep</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organik ürünlerin semt pazarlarında satılması ile Pazardan meyve-sebze alışveriş yapma alışkanlığı yüksek olan geniş kitlelere ulaşılabilmesi • Pazarlarda büyük ambalajla veya dökme olarak satılacak ürünlerde ambalajdan gelen masraf azaltılması • Dünyada organik ürünlere olan talep artışı ve birçok ülkede yetiştirme koşullarının yetersizliği 	<p>ülkemizde hala Avrupa Standartlarına uygunluğu yeterince sağlanamaması</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakip ülkelerde devlet desteklerinin artması • Ülke içinde ve dışında markalaşmanın yetersiz oluşu • Organik tarım işletmelerinin çoğunlukla küçük ölçekli işletmeler olması nedeniyle ulusal ve uluslararası pazarlarda büyük şirketlerle rekabette zorlanmaları
--	---

6.3. Hedefler

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının organik tarım ile ilgili mevzuat, kurumsal yapı, eğitim ve iletişim, üretim, araştırma, pazarlama ve desteklemeye yönelik hedefleri bize organik tarımın geleceği hakkında umut vadeden bir perspektif sunmaktadır. Bunlar;

- Organik tarım sektörünün yapılanmasında karşılaşılan engellerin tanımlanması ve çözümlerin geliştirilmesi, organik tarımla ilgili bütün uluslar arası komitelerin ve kurumların rollerinin ve sorumluluklarının tanımlanması, uygulama, izleme ve değerlendirme konularında ülkemizi güçlü bir konuma getirecek tedbirlerin başında gelmektedir.
- Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Avrupa Birliği organik tarım politikalarını gözetilen yapılanmaları ve uygulamaları dikkate almak,
- Dünyada organik tarım konusundaki yeni yaklaşımlara uyum sağlama ve bunlara özgü politikalar geliştirilmeli,
- AB dışındaki ülkelerin organik tarım ile ilgili mevzuatlarının dış ticarete yönelik yakından takip edilmesi hedeflenmektedir.
- Organik tarımla ilgili daha geniş ve etkin bir kurumsal yapılanmanın sağlanması,
- Organik tarımla ilgili çalışan teknik elemanların uzmanlık vasıflarının geliştirilmesinin sağlanması,
- Kırsal Kalkınma Planlarının hazırlanması, organik ve tarımsal-çevre programlarının birleştirilmesi,

- Güncel veri toplama ve paylaşmanın sağlanması, tüm üretim-tüketim zincirinde aksaklıkların belirlenerek önlenmesine yönelik çözümler geliştirilmesi ve uygulanması. Ayrıca tüm süreçte izlenebilirliği sağlanması, ileride olabilecek aksaklıkları erken teşhis ve telafi sistemi kurulması,
- Taşra ve merkezdeki yapılanmanın güçlendirilerek idari yapının geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- Avrupa Birliği ve diğer ülkeler tarafından yürütülen organik tarımla ilgili eğitim programlarına etkin bir şekilde katılım sağlanması,
- Üreticilerin pazarlama, üretim ve işleme konularında bilgiye kolayca erişebilmeleri için örgütlenmelerini teşvik etmek amacıyla eğitimler düzenlenmesi,
- İlgili Bakanlık, Kurum/Kuruluş ve Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte organik tarım ve organik ürünlerin tanıtımı ile ilgili eğitim programları, konferanslar ve seminerler düzenleyerek, üretici ve tüketicilerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi,
- Hizmetiçi eğitim programlarında, organik tarımın temel ilkeleri, çiftlik planlaması, farklı ürün gruplarında yetiştirme tekniği, hasat sonrası işlemler, işleme, pazara hazırlama ve pazarlama, veri tabanı, kontrol ve sertifikasyon gibi farklı konulara da yer verilmesi,
- Avrupa Birliği hibe fonlarından yararlanmak üzere eğitim projelerinin yapılması,
- Sonuçlanan organik tarım araştırma proje çıktılarının uygulamaya aktarmak üzere yazılı ve görsel eğitim araçlarının hazırlanarak, dokümantasyon ve yayım faaliyetleri yapılması,
- Ülkemizde var olan geleneksel bilginin değerlendirilmesi ve onaylanması, kayıt altına alınması ve yaygın olarak kullanıma kazandırılmasıyla organik tarımda maliyeti yükselten girdiler için alternatif, daha ucuz ve ülke ekolojisine uygun seçenekler ortaya konulması,
- Organik tarımın ve organik gıda ürünlerinin tanıtımı ve tüketici bilincinin artırılmasına yönelik olarak görsel medya başta olmak üzere medya araçlarının etkin bir şekilde kullanılması, bu amaçla içerik açısından zengin, yaratıcı ve etkili tanıtım spotlarının hazırlanması, sektör temsilcilerinden oluşan bir tanıtım grubunun oluşturulması ve bu konuda halkla ilişkiler ve reklâm şirketlerinden profesyonel destek alınması yerinde olacaktır.
- Ülkemizde küçük ve parçalı tarım işletmelerinin yaygın olduğu göz önüne alındığında organik tarımda üretici örgütlenmesinin teşvik edilmesi,
- Organik tarımda üretim planlamasının yapılması,

- Ülkemizin avantajlı olduğu organik tohum, şeker, fosfat kayaçları, zeolit gibi ürünlerde üretim imkânlarının artırılarak, girdilerde yerel kaynakların kullanımının ön plana çıkarılması,
- Diğer organik girdiler konusunda yapılacak ihtiyaç analizleri sonucunda, sektörün ihtiyaç duyduğu girdilerin üretiminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,
- Organik tarımın temel felsefesine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimin kapalı sistemde yapılmasının geliştirilmesi ve organik tarımsal sanayi ile entegrasyonu için müteşebbislerin teşvik edilmesi,
- Kontrol ve sertifikasyon maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla üreticilerin bir araya gelerek büyük ölçekli projelere yönelmelerinin teşvik edilmesi,
- Doğa koruma alanları ile çevresel açıdan hassas bölgelerde uygun üretim tavsiyelerinin özendirici bir şekilde yapılarak organik tarımın bölge halkı için sürdürülebilir bir geçim kaynağı olarak yaygınlaştırılması,
- 2010 yılında işlenen tarım alanlarının %3 ü, 2020 de ise %8 i gibi hedeflerin öngörülmesi ve bu hedeflere ulaşmak için yapılması gerekenlere yer verilmesi gerekir.
- Organik tarımsal üretimin yaygınlaştırılması ve üretimin artırılması için araştırmaların konu ve ürün bazında yapılması,
- Organik tarım araştırma projelerinin, geniş katılımlı, çoklu disiplinli, sorunları giderici ve uygulanabilir olması,
- Organik bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimine uygun lokal tür ve çeşitlerin ıslahına yönelik çalışmalara öncelik verilmesi,
- Organik ürünler ile konvansiyonel ürünlerin karşılaştırmalı ekonomik analizleri yapılarak araştırma sonuçlarının etüt edilmesi,
- Dış pazar araştırmaları yanında iç pazarda organik tarım ürünlerine yönelik potansiyel talebin belirlenmesi için araştırmaların yapılması,
- Araştırma sonuçlarının eğitimle uygulamaya aktarılması ve program öngörüsünün araştırma projesinde yer almasının sağlanması,
- Avrupa Birliği hibe fonlarından yararlanmak üzere araştırma projelerinin yapılması,
- Eko-sistemin korunmasına yönelik çevre dostu alternatif mücadele ve bitki besleme yöntemlerinin belirlenmesi için araştırma çalışmalarına öncelik verilmesi.
- Araştırma programları çerçevesinde teknolojinin geliştirilmesi ve mevcut sorunlara çözüm aranması yönünde çalışmaları yürütmek,

- Organik tarım ürünlerinde ve organik girdilerde marka yaratılarak iç ve dış pazardaki talebin artırılması,
- Organik ürün çeşitliliğinin ve işlenmiş ürün sayısının artırılması,
- Ülkemizde iç pazarın geliştirilmesi için tüketici ihtiyaçlarının araştırılarak, okullar, hastaneler ve resmi kurumlarda organik ürün tüketiminin teşvik edilmesi,
- Bebekler, çocuklar, yaşlı insanlar, hastalar gibi hassas tüketici gruplarına yönelik spesifik promosyon kampanyalarının geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Organik tarımın tekstil, kozmetik, agro-ekoturizm gibi diğer sektörlerle entegrasyonunun sağlanması,
- Potansiyel üreticilerle nihai pazarın buluşturulması sağlanmalıdır.
- Dış pazara yönelik tanıtım fonu ve grubunun oluşturulması
- Dış ticaret verilerinde organik tarım ürünlerinin ayrı bir kalem olarak görülmesini sağlayacak bir istatistik toplama sisteminin kurulması,
- İhracatta işletmelerin rekabet gücünü artırıcı bilgilendirme ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması hedeflenmektedir.
- Organik tarımın gelişmesi için; ürüne ve üretime yönelik destekler, konvansiyonel tarımdan organik tarıma geçiş desteği, pazarlamaya yönelik desteklerin sağlanması ve ülkemizde ekonomik gelişmede dezavantajlı bölgelerin belirlenerek organik üretim yapan üreticilere alan ya da üretim miktarına göre bir destekleme verilmesi.
- Organik tarımın çevreye sağladığı olumlu katkılarının çevre programları içerisinde ilaveten desteklenmesi,
- Organik tarım yapan üreticilerin, kontrol ve sertifikasyon ücretleri ile analiz ücretlerinin desteklenmesi,
- Üretim-tüketim zincirinde depolama, paketleme, işleme ve nakliye gibi hasat sonrası işlemlerin geliştirilmesi için teşvik ve kredilerin verilmesi ,
- Avrupa Birliğinde olduğu gibi Ülkemizde de organik ürünlerin pazarlanması, üreticilerin eğitimi ve danışmanlık hizmetleri üretici birlikleri tarafından yapılmalı ve üretici birliğine bağlı üreticilerin desteklerden daha fazla yararlanması sağlanmalıdır.
- Organik tarım ve gıda pazarının geliştirilmesine yönelik olarak mevcut desteklerin mali düzenlemeler ile pekiştirilmesi gerekmektedir.
- Organik tarımın yaygınlaştırılması ve üretimin artırılması için değişik finansal tedbirler almak organik tarım sektörünü güçlendirecektir (Anonim 2006b).

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada yıllardır uygulanan birim alandan daha fazla ürün almaya yönelik yüksek kimyasal girdilerin kullanımına olanak sağlayan üretim metotlarının gerek toprağın kullanılabilirliğinin kısıtlanması ve gerekse insan ve hayvan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri sonucu, özellikle gelişmiş ülkelerde organik üretim şekli gün geçtikçe daha da yaygınlaşmakta ve önem kazanmaktadır. Ancak organik ürün talebinin hızla geliştiği bu ülkelerin önemli bir kısmı, kendi ekolojik koşulları nedeniyle başta çeşitli meyve ve sebzeler olmak üzere birçok organik ürünü yetiştirme veya yeteri miktarda yetiştirme potansiyeline sahip değildir. Bu durum ise uluslararası alanda başta AB ülkeleri, ABD ve Avustralya olmak üzere ciddi bir organik ürün pazarının oluşmasına sebebiyet vermiştir.

Türkiye, dört mevsimi de yaşatan iklim şartlarına sahip olması, yöreden yöreye değişen toprak ve toprak faunası çeşitliliği, genetik zenginlikleri ve tarımsal yapısı gibi nedenlerle, birçok ülkede üretilmeyen oldukça fazla çeşitlilikte sebze ve meyve yetiştirmekte olan bir ülkedir. Bahsedilen koşullarda, ülkemiz, organik bitkisel ürün üretiminde de aynı çeşitliliği elde edebilme şansına sahiptir. Bu durumu ilk fark edenler ise bizim kadar şanslı olmayan Avrupa ülkeleri olmuştur.

Geleneksel tarımdan organik tarıma geçişin Avrupa ülkelerinde tabandan gelen yani tüketici talebiyle gerçekleşen bir yaklaşımla olduğu görülmektedir. Türkiye’de ise durum bunun tam tersi olarak başlamış ve halen yüksek oranda öyle devam etmektedir.

. Ülkemizde organik bitkisel üretim ilk olarak, organik tarımla ilgilenen Avrupalı firmalardan gelen talepler doğrultusunda 1984–85 yıllarında Ege Bölgesi’nde geleneksel ihraç ürünlerimiz olan kuru üzüm ve kuru incirin ekolojik olarak yetiştirilmesiyle başlamış, daha sonra kuru kayısı ve fındık gibi ürünlerle diğer bölgelere de yayılmıştır.

Günümüzde organik meyve ve sebze üretimi, yapılmakta olan çalışmalarla ciddi gelişmeler göstermektedir. Özellikle kuru ve kurutulmuş meyveler başta olmak üzere (üzüm, incir, kayısı, fındık, çam fıstığı, Antep fıstığı) üzüksü meyveler, yaş meyveler, dondurulmuş meyveler, meyve suları ve özellikle domates ve ürünleri başta olmak üzere kurutulmuş, dondurulmuş ve konserve edilmiş çeşitli sebzelerin organik olarak üretimi söz konusudur. Toplam organik ürün üretiminde meyvelerin oranı %66 ve sebzelerin oranı ise %9 olarak belirlenmiştir. Halkın organik olarak üretilmesini en çok talep ettiği sebzelerin başında domates, meyvelerden ise ilk elma gelmektedir. Dünyada ise bu talep sebze olarak

yine domates ve meyve olarak kayısı şeklinde kendini göstermiştir. Bu durum da özellikle organik kayısı üretimimizi olumlu yönde etkilemiştir.

Ülkemizde organik ürünlerin talep durumuna baktığımızda yaygınlaşan sağlık problemleri bilinçli kesimde organik ürünlere yönelimi arttırmıştır. Bu oran eğitim, gelir artışı ve ilerleyen yaşla paralellik göstermektedir. Yurt dışında da sağlık, özellikle çocuk sağlığı ön plana çıkmaktadır. Bunu besin değeri, lezzet, çevreye olumlu etkileri ve hayvan hakları gibi nedenler izlemektedir. Dezavantaj olarak ise hem bilinçsizlik hemde fiyat farkı gerek ülkemizde, gerekse diğer ülkelerde tüketimi engelleyici en belirgin faktörler olarak kendini göstermektedir.

Ekolojik tarımsal üretimde ülkemizde genellikle sözleşmeli çiftçi modeli uygulanmaktadır. Bu konuda faaliyet gösteren firmalar üretici gurupları oluşturarak bu üreticilerle anlaşmakta yapmakta ve ürünlerini alarak pazara sunmaktadırlar. Son yıllarda konuya ilgi duyan bireysel üretici sayısı artış göstermiş ve organik tarım faaliyetlerinin sertifikalandırılması için kontrol ve sertifikasyon firmalarına müracaat ederek üretimlerini sertifikalandırmaya başlamıştır.

Ülkemizde üretilen organik ürünlerin büyük bir kısmı ihracata yönelik üretilmekte ve satılmaktadır. Dolayısıyla dış talepteki dalgalanmalar üretimimizi doğrudan etkilemektedir. Ülkemizin organik tarımla geç bir dönemde tanışmasına bağlı olarak dünya pazarındaki payımız henüz olması gerekende çok düşüktür.

En çok ihraç ettiğimiz ürünler iç fındık, kuru incir, çekirdeksiz kuru üzüm, kuru kayısı ve çamfıstığı olarak belirlenmiştir. İhracatımızın en fazla olduğu ülkeler olarak başta Almanya olmak üzere, İngiltere, Hollanda, ABD ve Fransa'dır. Günümüzde dünyada 40 milyar \$ değerinde bir organik ürün ticaret hacmi mevcuttur. 2007 yılı itibariyle dünya organik ürün ticaretindeki payımız % 0,074 olarak hesaplanmıştır.

İthalat durumumuz incelendiğinde ise, gerek ülkeler ve gerekse ürün çeşidi bazında yıllara göre dalgalanma çok yüksektir. Çek Cumhuriyeti, Almanya, Polonya, İsveç ve Belçika 2007 yılı itibariyle ön plana çıkmaktadır. Bu yıldaki meyve, sebze ve ürünleri ithalatımız toplam ithalatta % 0,89 kadardır. Bunlar ürünler çoğunlukla konserve veya marmelât şeklindedir.

Ülkemizdeki iç pazarı geliştirmek amacıyla yapılan çeşitli araştırmalar, Türk tüketici eğilimlerinin önemli bir iç pazar potansiyelinin var olduğunu ortaya koymuştur. Bu potansiyelin gerçeğe dönüşebilmesinin önündeki en büyük engel ise bilgisizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüketici organik ürün kavramını ve bu ürünleri yeterince bilmekte,

tanımamakta ve bu durum da talebi düşürmektedir. Talebi düşüren bir diğer durum ise organik ürün fiyatlarının konvansiyonel ürünlere göre belirgin ölçüde yüksek olmasıdır. Bunun gibi nedenler sonucu oluşan talep düzeyindeki belirsizlik durumlarında ise üretici organik üretimi riskli olarak görmekte ve kararsız kalmaktadır. Bunların yanı sıra organik üretimin geçiş sürecinin uzun olabilmesi ve bu süreçteki verim azalması da üreticiyi düşündürmektedir. Bütün bunlara karşın ülkemizde devlet organik ürün üreticisini yeterince desteklememekte ve dolayısıyla organik üretime özendirilememektedir.

Ancak üreticiden tüketiciye, işleyiciden pazarlamacıya ve sertifikaya kadar zincirin bütün halkalarında yer alan kesimin yeterince bilinçlendirilmesi ve doğru eğitilmesi, organik ürünlerin tüketicilerin meyve ve sebze alışverişi yapmayı daha çok tercih ettikleri yerlerde (örneğin semt pazarlarında) yer alarak, aynı zamanda basın ve yayın yoluyla net ve doğru olarak tanıtılması, ürün üretiminin ekim/dikimden ambalajlama ve sonrasına kadar her basamağının kontrollü olarak gerçekleştirilmesi sağlandığı takdirde organik üretim ülkemizde hak ettiği yere biraz daha yaklaşabilecektir.

Tüm bunların yanı sıra ülkemizde organik üretime uygun topraklar ve organik üretimde kullanılacak girdiler iyice araştırılmalı ve AB ve diğer organik üretim yapılan ülkelerdeki standartlar da incelenerek net standartlar oluşturulmalı ve tüm üreticilerin bu standartları karşıladıklarını gösteren sertifikalar almaları sağlanmalıdır.

Ülkemizin durumu ciddiyle takip edilmeli talep, iç pazar, ihracat ve ithalat konularında istatistiksel çalışmalara büyük önem verilmelidir. Gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında organik olarak üretilen ürünlerimizin tanıtımları daha fazla yapılmalı ve markalaşmaya özen gösterilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aarset B, Beckmann S, Bigne E, Beveridge M, Bjorndal T, Bunding J, McDonagh P, Mariojouis C, Muir J, Prothero A, Reasch L, Smith A, Tveteras R, Young J (2000). The European Understanding and Perceptions of The Organic Food Regime, The Organic Food Regime. Sf:93-105 Erişim: www.emeraldinsight.com
- Ak İ (2004) Ekolojik Tarım ve Hayvancılık. Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, sf: 490-497
- Akaya F, Tokgöz H, Sayın B, Özkan B (2001). Türkiye’de Ekolojik(Organik) Ürün Üretimi ve Pazarlaması. Türkiye 2. Ekolojik Tarım Sempozyumu, sf: 409-418
- Aksoy U (2001). Ekolojik Tarım: Genel Bir Bakış. Türkiye 2. Ekolojik Tarım Sempozyumu, sf: 3-11
- Aksoy U, Tüzel Y, Altındışli A, Can H Z, Onoğur E, Anaç D, Okur B, Çiçekli M, Şayan Y, Kırkpınar F, Kenanoğlu Bektaş Z, Çelik S, Arın L, Er C, Özkan C, Özenç D B, (2005). Organik (Ekolojik, Biyolojik) Tarım Uygulamaları
- Alğın B (2005). Ekolojik Tarımda Toprak İşleme Uygulamaları. Erişim: www.ziraatci.com
- Altındışli A, (2006). Organik Yaşam Felsefesi Yaygınlaşıyor. Röportaj, Erişim: <http://www.ntvmsnbc.com/news/368088.asp>
- Altındışli A, İter E (2001). Eko-tarımda İlke ve Kavramlar. gıda2000 dergisi, sayı 17, sf: 40-43
- Anonim (1999). Organik Tarım Nedir. Erişim: www.genckolik.net
- Anonim (2003). Organik Tarım Nedir. Erişim: <http://www.egelihracatcilar.com>
- Anonim (2004a). Bazı Organik Ürünlerin İller Bazında Üretimi. TKB-TÜGEM, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim Genel Müdürlüğü
- Anonim (2004b). AB Neden Organik Tarım Tercih Ediyor. Erişim: <http://www.gidasanayii.com/>
- Anonim (2004c). İngiltere’de Organik Ürünler Pazarı. T.C. Londra Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği
- Anonim (2004d). Organik Tarım. Erişim: <http://www.isiktarim.com>
- Anonim (2004e). Ekolojik (Organik) Tarım Nedir, Neden Ekolojik Ürünler, Ekolojik Tarımın temel İlkeleri Nelerdir, Türkiye’de Organik Tarım. Erişim: <http://www.kureselgelisim.com>

- Anonim (2005a). Avrupa Birliği Ülkelerinde Organik Tarım Uygulamaları.
Erişim: <http://www.orguder.org.trorganikuretim.html>
- Anonim (2005b). Dünya’da Organik Tarım Uygulamaları.
Erişim: <http://www.orguder.org.trorganikuretim.html>
- Anonim (2005c). Organik Meyvecilik.
Erişim: <http://www.orguder.org.trorganikuretim.html>
- Anonim (2005d). Türkiye’de Organik Tarım Uygulamaları.
Erişim: <http://www.orguder.org.trorganikuretim.html>
- Anonim (2005e). IGEME. Organik Tar. Ür. Dış Pazar Araştırması
- Anonim (2006a). Food and Agriculture Organisation (FAO), Erişim: <http://www.fao.org>
- Anonim (2006b). Organik Tarım Nedir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Organik Tarım Strateji Belgesi (2006-2020)
- Anonim (2006c). Ege İhracatçılar Birliği kayıtları.
Erişim: <http://www.egelihracatcilar.com>
- Anonim (2007a) Ekolojik Tarım Nedir. The World of Organic Agriculture, Statistics & Emerging Trends 2007, IFOAM & FiBL, Erişim: www.eto.org.tr
- Anonim (2007b) 2002-2006 Yılları Arası Organik Tarımsal Üretim ve İhracat İstatistikleri.
Erişim: www.izmirtarim.gov.tr
- Anonim (2007c). Domates Yetiştiriciliği. Erişim: www.organikpazar.com
- Anonim (2007d). Ekolojik Tarım Sistemi. Erişim: www.organikpazar.com
- Anonim (2007e). Organik Bitkisel Üretim. Erişim: <http://orguder.org.tr>
- Anonim (2007f). Organik Üretim Fikri Nerede Doğdu? Nasıl Gelişti?
Erişim: www.organikpazar.com
- Anonim (2007g). Organik Ürünler ve Organik Beslenme. Erişim: www.bilgi7.com
- Anonim (2007h). Organik Ürünleri Nasıl tanıyacağız. Erişim: <http://www.naturey.com>
- Anonim (2007i). Türkiye’de Organik Tarım Ürünleri Üretimi. Erişim: www.bahcesel.com
- Anonim (2007j). T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2002-2003-2004-2005-2006-2007 Yılları Organik Tarımsal Üretim, İhracat ve İthalat İstatistikleri.
Erişim: <http://www.tarim.gov.tr>
- Anonim (2007k). Organik Tarım ve Konvansiyonel Tarımın Karşılaştırılması, (Aarts 2000, Aksoy 2002, Altındişli 2002, Engiz 2005, Growie 2005),
Erişim: <http://www.organikpazar.com>
- Anonim (2008a). Avrupa Birliği’nde Organik Tarım, Ülkemizde Organik Tarım.

- Erişim: http://diabk.tarim.gov.tr/Organik_Tarim.mht
- Anonim (2008b). Issue 1-2 (2007), Issue 3-4 (2008), Organic Products. International Trade Centre (ITC). <http://www.intracen.org/>
- Arda M (2007). Küresel Organik Tarım Pazarları. Organik Tarım Türkiye 1. Kongresi Raporu, sf: 28
- Atay A, Sarı E (2002). Organik Tarım. Ekolojik Yaşam Derneği
Erişim: <http://www.keyifdunyasi.com/article.php?ID=161>
- Ayan R (2004). Organik Tarım ve Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar. Etik ve Çevresel Sertifikasyon Enstitüsü
- Babaoğlu M (2002).Organik Tarım. Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü; Edirne,
Erişim: www.ziraatci.com
- Beşirli G (2003). Organik Sebze Üretimi. Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yalova, Erişim: www.bahce.biz.com
- Beşirli G, Sürmeli N, Sönmez İ, Kasım M U, Başay S, Karik Ü, Şarlar G, Çetin K, Erdoğan S, Çelikel G F, Pezikoğlu F, Efe E, Hantaş C, Uzunoğulları N, Cebel N, Güçdemir H, Keçeci M, Güçlü D, Tuncer A N (2001). Domatesin Organik Tarım Koşullarında Yetiştirilebilirliğinin Araştırılması. Türkiye 2. Ekolojik Tarım Sempozyumu, sf: 256-265
- Bilgin S (2006). Organik Tarım Doğayı Koruyor. Röportaj (Ahmet Örs), City Farm
- Bonti-Ankomah S, Yiridoe E K (2006). Organic and Conventional Food: A Literature Review of the Economics of Consumer Perceptions and Preferences. Organic Agriculture Centre of Canada, Final Report sf:1-40
- Bourn D, Prescott J (2002). A Comparison of the Nutritional Value, Sensory Qualities, and Food Safety of Organically and Conventionally Produced Foods. Critical Reviews in Food Science and Nutrition, 42(1):1–34 (2002). Department of Food Science, University of Otago.
- Cebel N (1998). Organik Tarımda Yararlı Mikroorganizma Kullanımı. Mikrobiyal Gübreler, Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsü, Yenimahalle/Ankara,
Erişim: www.bahce.biz.com
- Çavdar Y (2003). Organik Tarıma Genel Bir Bakış ve Organik Su Ürünleri Yetiştiriciliği. SÜMAE YUNUS Araştırma Bülteni, 3:2, Haziran 2003, sf: 14-15
- Demiryürek K (2004). Dünya ve Türkiye’de Organik Tarım. Harran Üni. Ziraat Fak. Dergisi, 8 (3/4):63–71

- Diver S, Kueppre G, Born H, Dodson M, Bachmann J, Williams P (1999). Organic Tomato Production. Horticulture Production Guide, Appropriate Technology Transfer For Rural Areas, www.attra.ncat.org
- Elmaz Ö, Demir H, Avanus K, (2005). Dünyada Organik Tarım Alanları, Temel İlkeler ve Pazar Durumu. Erişim: www.dunyagida.com.tr
- Engiz Y (2007). Dünyada Organik Tarım Hareketleri. SOEL ve Fibl-Minou Yussefi und Helga Willer, Erişim: www.organikpazar.com
- Ferguson J J (2004). World Markets for Organic Fruits and Vegetables. University of Florida Extension, Institute of Food and Agricultural Sciences, HS977, sf:1-8
- Govindasamy R, DeCongelio M, Italia J, Barbour B, Anderson K (2001). Empirically Evaluating Consumer Characteristics and Satisfaction with Organic Products. Department of Agricultural, Food and Resource Economics Rutgers Cooperative Extension New Jersey Agricultural Experiment Station Cook College Rutgers, The State University of New Jersey
- Govindasamy R, Kumaraswamy A, Pudury V, Onyango B (2006). Demographic Characteristics of Consumers who Read Grocery Brochures Regularly and Those who are willing to Switch Supermarkets to Buy Advertised Specials: An Analysis. Department of Agricultural, Food and Resource Economics, Rutgers Cooperative Extension, New Jersey Agricultural Experiment Station Cook College Rutgers, The State University of New Jersey
- Gündüz M, Koç D (2001). Türkiye’de Organik Tarım Ürünleri İhracatının Dünü, Bugünü ve Geleceği. Türkiye 2. Ekolojik Tarım Sempozyumu, sf: 30-36
- Gündüz M, Koç D (2002). Türkiye’de ve Dünyada Organik Tarım Ürünleri Pazarı. Gıda2000 Dergisi, sayı 29, sf:52-54
- Kaya H G (2003). Dünyada ve Türkiye’de Organik Tarımsal Ürün Ticareti ve Tüketici Reaksiyonları. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Pazarlama ve Dış Ticaret Daire Başkanlığı, Ankara, Erişim: www.bahce.biz.com
- Kayahan H S (2001). Ekolojik Tarımda İç Pazarın Gelişimi. Türkiye 2. Ekolojik Tarım Sempozyumu, sf: 24-30
- Kızıllarlan Ö D (2000). Biyoteknolojik Ürünler, Organik Ürünler, Uluslar arası Ticaretteki Gelişmeler. İthalat Genel Müdürlüğü
- Kiriş R (2003). Organik Tarım. Erişim: <http://www.ankara-tarim.gov.tr>

- Koç D, Babadoğan G (2007). Organik Tarım Ürünleri. T:C: Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Erişim: <http://www.igeme.org.tr>
- Köker N (2007a). Organik Domates Yetiştiriciliği. Erişim: www.organikpazar.com
- Köker N (2007b) Organik Meyve Yetiştirme Teknikleri. Ege Üniversitesi, Erişim: www.organikpazar.com
- Köker N (2007c). Organik Mücadele Yöntemleri, Bitki Zararlılarıyla Mücadele. Ege Üniversitesi, Erişim: www.organikpazar.com
- Nelson-Sofres T (2003). Understanding the Consumer and Increasing Sales, A Marketing Guide for Welsh Organic Businesses Based on Consumer Research.
- Sayın C, Özkan B (2001). AB’de Organik Tarım Uygulamaları, İzlenen Politikalar ve AB’ne Organik Ürün Dış Satım Olanakları. Türkiye 2. Ekolojik Tarım Sempozyumu, sf: 49-58
- Sayın C (2002). Dünya, AB Ve Türkiye’de Organik Tarıma Yönelik Gelişmeler Ve İzlenen Politikalar. İzmir Ticaret Borsayı Yayınları. No:76.
- Şahin S (2003). Organik Kayısı Yetiştiriciliği. Meyvecilik Araştırma Enstitüsü, Malatya, Erişim: www.bahce.biz.com
- Uyanık H (2007). SWOT analizi nedir? Nasıl yapılır? Erişim:<http://www.soruman.com/swot-analizi-nedir-nasil-yapilir/>
- Ünal A F (2005) Organik Tarım Gübreleme. Erişim: www.ziraatci.com
- Wier M, Andersen L M (2002). Consumer demand for organic foods – attitudes, values and purchasing behaviour. AKF - Institute of Local Government Studies, Denmark.
- Willer H, Yussefi M (2005). The World of Organic Agriculture, Statistics and Emerging Trends 2005. International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM). <http://www.ifoam.org>
- Yalçınkaya E (2002). Bahçe Bitkilerinde Organik Yetiştirme Teknikleri. Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yalova

EK-1

ORGANİK TARIMIN ESASLARI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; ekolojik dengenin korunması, organik tarımsal faaliyetlerin yürütülmesi, organik tarımsal üretimin ve pazarlamanın düzenlenmesi, geliştirilmesi, yaygınlaştırılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; her türlü bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimi ile kullanılacak girdilerin organik tarım metoduna uygun olarak üretilmesi veya temini, orman ve doğal alanlardan organik tarım ilkelerine uygun olarak ürün toplanması, bu ürünlerin işlenmesi, ambalajlanması, etiketlenmesi, depolanması, taşınması, pazarlanması, kontrolü, sertifikalandırılması, denetimi ile cezai hükümlere ilişkin teknik ve idari hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 1/12/2004 tarihli ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,

İl Müdürlüğü: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl Müdürlüğünü,

Komite: Organik Tarım Komitesini,

Kanun: Organik Tarım Kanununu,

Organik tarım faaliyetleri: Toprak, su, bitki, hayvan ve doğal kaynaklar kullanılarak organik ürün veya girdi üretilmesi ya da yetiştirilmesi, doğal alan ve kaynaklardan ürün toplanması, hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama, taşıma, pazarlama, ithalat, ihracat ile ürün veya girdinin tüketiciye ulaşıncaya kadar olan diğer işlemlerini,

Organik tarım metodu: Organik tarımın uygulanması esnasındaki faaliyetlerin tümünü belirten metodu,

Konvansiyonel tarım metodu: Organik tarım metodu dışındaki tüm metotları,

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu: Organik ürünün veya girdinin, üretiminden tüketiciye ulaşıncaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek ve sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

Kontrol kuruluşu: Organik ürünün veya girdinin, üretiminden tüketiciye ulaşıncaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

Sertifikasyon kuruluşu: Tüm kontrolleri tamamlanmış organik ürün veya girdiyi, kontrol kuruluşunun yaptığı kontrol ve bu kontrole ilişkin bilgi ve belgeler ile gerek duyulan hallerde yaptıracağı analizlere dayanarak sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

Yetkilendirilmiş kuruluş: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu, kontrol kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu olarak Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

Kontrol: Organik tarım faaliyetlerinin bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılıp yapılmadığının belirlenmesi, düzenli kayıtların tutulması, sonuçların rapor edilmesi, gerek görülmesi halinde ürünün organik niteliğinin laboratuvar analizleri ile test edilmesini,

Kontrolör: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu adına veya kontrol kuruluşu adına, organik tarım faaliyetlerinin her aşamasının ilgili mevzuata göre uygulanmasını kontrol etmek üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek kişiyi,

Sertifiker: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu adına, kontrolü tamamlanmış ürünün veya girdinin organik olduğunu onaylamak üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek kişiyi,

Denetim: Organik tarım faaliyetlerinin, bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılıp yapılmadığını tespit etmek amacıyla, yetkilendirilmiş kuruluşlar, işletmeler ve müteşebbisler ile kontrolör ve sertifikatörlerin, Bakanlık veya Bakanlık tarafından denetim yetkisi verilen kuruluşlarca yapılan her türlü denetimini,

İşletme: Yetkilendirilmiş kuruluşun kontrolü altında, söz konusu kuruluşlarla sözleşme yapılmak suretiyle organik ürün üretilen, işlenen, depolanan ve pazarlanan yerleri,

Müteşebbis: Organik tarım faaliyeti yapan gerçek veya tüzel kişiyi,

Organik bitkisel üretim: İnsan gıdası, hayvan yemi, bitki besleme, çoğaltım materyali elde edilmesi, hammaddesini tarımdan alan sanayilere organik hammadde temini, tıbbi ve bilimsel amaçlarla her aşaması bu Yönetmeliğe göre üretilen, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontrol edilen ve sertifikalandırılan üretim faaliyetini,

Organik hayvansal üretim: Damızlık hayvan veya sperma kullanılarak hayvan üretilmesi, hayvansal ürünlerden insan gıdası ile hayvan ve bitki besleme ürünleri üretilmesi, hammaddesini tarımdan alan sanayilere ve bilimsel çalışmalara organik hammadde temini, her aşaması bu Yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontrol edilen ve sertifikalandırılan üretim faaliyetini,

Organik su ürünleri üretimi: Denizler, iç sular, havuz, ağ kafes, baraj, göl, gölet, dalyan ve çiftliklerde organik tarım metoduyla yetiştirilen balık, su bitkisi, sünger, yumuşakça, kabuklu, memeliler gibi canlılarla bunlardan imal edilen ürünlerden, insan gıdası, stok takviyesi, hammaddesini tarımdan alan sanayilere organik hammadde temini, sportif, tıbbi ve bilimsel amaçlarla, her aşaması bu Yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş kuruluşun denetiminde kontrol edilen ve sertifikalandırılan üretim faaliyetlerini,

Sertifikasyon: Bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, organik ürünün ve girdinin mevzuata uygun olarak belgelendirilmesini,

Sertifika: Bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, organik ürünün ve organik girdinin mevzuata uygun olduğunu gösteren belgeyi,

Çalışma izni: Bu Yönetmeliğe göre çalışacak kontrolör, sertifikeler ile yetkilendirilmiş kuruluşlara, Bakanlık tarafından verilen izni,

Organik ürün: Organik tarım faaliyetleri esaslarına uygun olarak üretilmiş ham, yarı mamul veya mamul haldeki sertifikalı ürünü,

Konvansiyonel ürün: Konvansiyonel tarım metotları ile üretilmiş ürünü,

Geçiş süreci: Bu Yönetmelik hükümlerine göre faaliyete başlanmasından, ürünün organik olarak sertifikalandırılmasına kadar geçen dönemi,

Organik girdi: Organik tarım faaliyetlerinde kullanılan materyali,

Organik ürün etiketi: Organik ürün veya ambalajı üzerinde yer alan, ürünü tanıtan veya içindekini belirten herhangi bir kelime, detay, ticari marka, tescilli marka, paket üzerinde yer alan resim, sembol, doküman, ilan, tabela veya tasma gibi her türlü yazılı ve basılı bilgi ve materyali,

Organik ürün logosu: Bu Yönetmeliğin Ek- 3 (C) bölümünde yer alan basılı işaretleri,

Biyolojik mücadele: Zararlı, hastalık, yabancı ot ve diğer canlıların kullanılmasıyla, zararlı etmenin ekonomik zarar seviyesinin altında tutulabilmesi için yapılan mücadele stratejisini,

Biyoteknik yöntemler: Hedeflenen zararlı türlere karşı, tuzak ve tuzak sistemleri, feromonlar, cezbediciler, uzaklaştırıcılar, beslenmeyi ve yumurtlamayı engelleyiciler kullanılarak yapılan mücadeleyi,

Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar (GDO): Çiftleşme ve/veya doğal melezlemelerle yani türlerin kendi içindeki gen alışverişleriyle meydana gelmeyen, biyoteknolojik yöntemler kullanılarak farklı türlerden ve mikroorganizmalardan alınan genlerle yeni bir genetik materyal kombinasyonu yaratılmış olan herhangi bir canlı organizmayı,

GDO ürünleri: GDO içeren, GDO'lardan oluşan veya GDO'lardan elde edilen ürünleri, ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Organik Tarımın Esasları

BİRİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Faaliyetlerine Göre Genel Üretim

Organik tarımın genel kuralları

Madde 5 — Organik tarımın genel kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Bu Yönetmelikte belirtilen kurallara uymak kaydıyla tüm ülke sathında organik tarım metodu uygulanabilir. Çevre kirliliğinden şüphe duyulan alanlarda organik tarım yapıp yapılmayacağına, kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu tarafından karar verilir.

b) Organik tarım, müteşebbis ile yetkilendirilmiş kuruluş arasında imzalanan sözleşme esasına dayanır. Bu sözleşme; tarımsal faaliyetin bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılacağını belirleyen yazılı anlaşmayı ifade eder.

c) Organik tarım, yetkilendirilmiş kuruluşun kontrolünde yapılır.

d) (**Değişik: RG-17/10/2006-26322**) Konvansiyonel üretimde kullanılan binalar, alet ve ekipmanlar temizlenip dezenfekte edildikten sonra organik üretimde kullanılır.

Organik tarıma başlama

Madde 6 — Organik tarıma başlama kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna veya kontrol kuruluşuna başvurur. Aşağıda yer alan bilgi ve belgelerin tamamlanmasını müteakip sözleşme imzalanır. Bu bilgi ve belgeler;

1) Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri,

2) İşletmenin yeri ve konumu,

3) Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki,

4) Müracaat edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeleri,

5) Gıda işleyen işyeri ise "Çalışma İzni ve Gıda Sicili Belgesi", "Üretim İzin Belgesi".

Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce sözleşme imzalamış olan müteşebbisler en geç altı ay içerisinde yukarıda belirtilen bilgi ve belgeleri tamamlamak zorundadır.

b) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu, başvuruda bulunan müteşebbisin organik tarım metoduyla üretime başlayıp başlayamayacağına karar verir.

c) Organik tarıma başlaması uygun bulunan müteşebbis, başvurduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu ile sözleşme yapar. Müteşebbis, organik tarım faaliyetini bireysel olarak yapabildiği gibi, üretici grubu ile de yapabilir. Bu durumda, müteşebbis üretici grubu adına kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu ile sözleşme yapar. Müteşebbis; aracı tüccar, depolama, işleme ve benzeri fason hizmetleri yaptırdığı gerçek ve tüzel kişi ile de sözleşme yapar.

d) Yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme imzalamış olan, orman ve doğal alanlardan ürün toplayacak müteşebbis, ürün toplamadan önce, bu alanların mülkiyetinin veya kullanma hakkının ait olduğu makamdan yazılı izin alır. Söz konusu alanlardan toplanan ürünler için geçiş süreci, alanın özelliğine göre, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından belirlenir.

e) Su ürünleri üretimi yapacak müteşebbis, kamuya ait alanda üretim yapacaksa, ilgili kurumdan alınacak yazılı izin ile yetkilendirilmiş kuruluşa başvurarak sözleşme imzalar. Su ürünleri için geçiş sürecini, tür özelliğine göre, yetkilendirilmiş kuruluş belirler.

f) Yetkilendirilmiş kuruluş, her bir üretim aşaması için, ayrı ayrı sözleşme yapabileceği gibi, her faaliyeti ayrı ayrı belirtmek kaydıyla tek bir sözleşme de yapabilir. Yetkilendirilmiş kuruluş, müteşebbise ister bağımsız, ister üretici grubu dahilinde olsun, Komitece hazırlanacak ve yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilecek kodlama sistemine göre, bir kod numarası verir.

Geçiş süreci ile ilgili işlemler

Madde 7 — Yetkilendirilmiş kuruluş sözleşme yaptığı; organik bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimi yapan, orman ve doğal alanlardan ürün toplayan müteşebbisi geçiş sürecine alır. Bitkisel üretimde organik tarıma başlanmasından oniki ay sonra elde edilen ürünler geçiş süreci ürünü olarak değerlendirilir. Geçiş süreci ürünü, "Organik tarım geçiş süreci ürünüdür" etiketiyle pazarlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Metoduyla Bitkisel Üretim

Organik bitkisel üretim kuralları

Madde 8 — Organik bitkisel üretim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik bitkisel üretim, yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapılarak onun kontrolünde yapılır.

b) Organik bitkisel ürün yetiştiriciliği yapacak müteşebbis geçiş sürecine alınır. Geçiş süreci, tek yıllık bitkiler ile mera ve yem bitkilerinde iki yıl, çok yıllık bitkilerde üç yıldır. Tek yıllık bitkiler ekim tarihi, çok yıllık bitkilerde hasat tarihi göz önüne alınır.

c) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu; arazinin önceki yıllardaki kullanım durumu, yapılan uygulamalar, bölgedeki genel durum ve yetiştirilen ürünler, risk durumları, konu ile ilgili müteşebbis kayıtları ve raporlarının incelenmesi neticesinde geçiş sürecini uzatabilir ya da kısaltabilir.

d) Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından, aşağıdaki kriterlere göre daha önceki faaliyetlerin yer aldığı sürenin geçiş döneminin bir parçası olarak kabul edilmesine karar verilir.

1) Ek-1 (A) ve (B) bölümlerinde bulunan girdilerin dışındaki girdilerin geriye dönük olarak en az üç yıl kullanılmadığının belgelenmesi halinde, bu süreç, geçiş sürecinin bir parçası olarak kabul edilir,

2) Üretim parsellerinin zorunlu çevre koruma ve kırsal alanların korunmasına ilişkin alanlar içerisinde yer aldığı resmi bir belge ile belgelendirilmesi neticesinde bu süreç, geçiş sürecinin bir parçası olarak kabul edilir.

e) Organik tarıma geçmiş veya geçiş dönemi içerisinde bulunan ve Ek-1 (A) ve (B) bölümlerinde yer almayan girdilerin hastalık veya zararlı kontrolünde kullanılmasının devletçe zorunlu kıldığı hallerde

yeniden belirlenecek geçiş süreci kontrol ve sertifikasyon veya kontrol kuruluşunun teklifi ile komite tarafından azaltılabilir.

f) Bir işletmede, organik tarım metodu ile üretilen ürün ile aynı tür ve çeşitten olan yada bu ürünlerden kolaylıkla ayırt edilemeyen konvansiyonel ürünler bir arada üretilemez. Ancak, çok yıllık bitkisel ürünlerin üretiminde,

1) Müteşebbisin, işletmenin tamamını engeç beş yıllık plan dahilinde organik üretime geçireceğini taahhütte bulunması halinde,

2) Her birimden hasat edilen ürünlerin ayrı ayrı yerlerde tutulmasını sağlayacak önlemlerin alınması halinde,

3) Yetkilendirilmiş kuruluşun, ürünlerden her birinin hasadından en az 48 saat önce haberdar edilmesi halinde,

4) Müteşebbisin, hasadın tamamlanmasından hemen sonra, elde edilen ürünlerin kesin miktarı ile ayırt edici özellikleri konusunda yetkilendirilmiş kuruluşu bilgilendirmesi ve bu ürünlerin diğerlerinden ayrı tutulması için gerekli önlemlerin alındığını teyit etmesi halinde,

aynı ürünün organik ve konvansiyonel üretiminin aynı işletmede yapılmasına yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilir.

Tarımsal araştırma yapılması düşünülen alanlar ile tohum, vegetatif üretim materyalleri ve transplantasyon materyallerinin üretileceği durumlarda (f) bendinin (2), (3) ve (4) numaralı alt bentlerinde yer alan şartlar aranır.

Toprak koruma, hazırlama ve gübreleme

Madde 9 — Organik bitkisel üretimde toprak koruma, hazırlama ve gübreleme kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılan kontrollerde arazide toprak koruma tedbirleri alınıp alınmayacağına karar verilir.

b) Organik bitkisel üretimde, gereksiz ve toprakta erozyona neden olacak şekilde toprak işleme yapılamaz.

c) Toprağın verimliliği ve biyolojik aktivitesi aşağıda belirtilen yöntemlerle sağlanır.

1) Çok yıllık ekim rotasyon programı içerisinde baklagil ve derin köklü bitkilerin yetiştirilmesi veya yeşil gübreleme yapılmalıdır.

2) Tek ürün için, yılda hektar başına 170 kg saf azotu geçmeyecek şekilde organik hayvansal üretimden elde edilen gübre kullanılmalıdır.

3) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretim yapılan arazilerden elde edilen karışık veya karışık olmayan organik materyallerin kullanılması gerekmektedir.

d) Organik bitkisel üretim yapılacak alanlarda, (c) bendindeki önlemlere rağmen yeterli toprak verimliliği ve biyolojik aktivitenin sağlanamaması halinde, bu Yönetmeliğin Ek-1 (A) bölümünde yer alan gübre ve toprak iyileştiriciler kullanılabilir.

e) Kompost aktivasyonu için, genetiği değiştirilmemiş uygun bitkisel kaynaklı karışım veya mikroorganizma karışımları kullanılabilir.

f) Toprak koşulları ile topraktaki veya bitkideki besin maddelerinin yararlılığının artırılması için Ülkemiz tarımsal üretiminde genel olarak kullanımına izin verilmiş olan mikroorganizma preparatları yetkilendirilmiş kuruluş onayı ile kullanılabilir.

g) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinde Ek-1 (A) bölümünde yer almayan gübreleme veya toprak iyileştirme ürünleri; bu Yönetmelikte bahsedilen uygulamalarla karşılanamayan ürünün özel besin ihtiyacı veya özel toprak iyileştirme amaçları için gerekli ve kullanımları çevre üzerinde bulaşma veya kabul edilemez etkiler oluşturmuyorsa veya teşvik etmiyorsa, komitenin onayı ile kullanımına izin verilir.

h) Organik gübre ve toprak iyileştiricilerin üretimi, ithalatı ve ihracatı için Bakanlıktan izin alınır. Bu izinlerden sonra, organik tarımda kullanılacak organik gübre ve toprak iyileştiricileri için yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uygunluk belgesi veya sertifika verilir.

Ekim ve dikim

Madde 10 — Organik bitkisel üretim ekim ve dikim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik tarımsal çoğaltım materyallerinin özellikleri aşağıdaki şekilde olmalıdır.

1) Tohum; genetik olarak yapısı değiştirilmemiş, döllenmiş hücre çekirdeği içindeki DNA dizilimine dışarıdan müdahale edilmemiş, sentetik pestisitler, radyasyon veya mikrodalga ile muamele görmemiş biyolojik özellikte ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmiş olmalıdır.

2) Fide; organik tohum veya ana bitkiden elde edilmiş, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretimi sırasında sentetik besleme ve büyütme maddeleri ile hormonların kullanılmadığı, toprak ve iklim koşullarına uygun olmalıdır.

3) Fidan ve anaç; organik materyallerden elde edilmiş, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmiş, üretimi sırasında sentetik bitki besleme ve büyütme maddeleri ile hormonlar kullanılmamış, toprak ve iklim koşullarına uygun olmalıdır.

b) Kullanılacak tohum, fide, fidan, anaç, misel, çelik, yumru gibi çoğaltım materyali organik tarım metoduyla üretilmiş olmalıdır. Ancak fide dışındaki çoğaltım materyallerinin, organik olarak elde edilememesi durumunda konvansiyonel üretimden gelen, Ek-1 (A) ve (B) bölümlerinde yer alan maddelerin dışındaki herhangi bir sentetik kimyasal madde ile muamele görmemiş çoğaltım materyali kullanılabilir.

c) Organik tarımda GDO'lu çoğaltım materyalleri kullanılmaz.

Bitki koruma

Madde 11 — Organik üretimde bitki koruma kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Hastalık, zararlı ve yabancı otların mücadelesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır.

1) Hastalık ve zararlılara dayanıklı tür ve çeşit seçimi yapılmalıdır.

2) Uygun ekim nöbeti hazırlanmalıdır.

3) Uygun toprak işleme yöntemleri uygulanmalıdır.

4) Kültürel, biyolojik ve biyoteknik mücadele metotları uygulanmalıdır.

b) Bitki hastalık ve zararlıları ile yabancı otlara karşı yukarıda belirtilen hususların uygulanamaması veya yetersiz kalması halinde bu Yönetmeliğin Ek-1 (B) bölümünde belirtilen girdiler kullanılır.

c) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinde Ek-1 (B) bölümünde yer almayan ürünler, zararlı, hastalık ve yabancıot mücadelesi veya hayvan bina ve barınaklarının temizlenme ve dezenfeksiyonunda kullanılacak ise aşağıdaki koşulları sağlaması halinde komitenin onayı ile Ek-1 (B) bölümüne ilave edilebilir.

1) Zararlı, hastalık ve yabancıotların mücadelesi için gerekli, diğer kültürel, biyolojik mücadele metotları veya yetiştirme alternatifleri mevcut değilse,

2) Bitki koruma ürünleri; tohum, bitki, bitkisel ürün veya hayvan ve hayvansal ürünler ile doğrudan temas etmiyor ve çok yıllık bitkilerde uygulandığı dönem itibarıyla üründe kalıntı bırakmıyorsa,

3) Bu ürünlerin kullanımı çevre üzerinde olumsuz etki yaratmıyorsa,
bu bentte yer alan hükümler bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce ortak kullanımda olan ürünlere uygulanmaz.

d) Organik tarımda kullanılmasına izin verilen pestisit ve benzeri maddelerin ruhsatlandırılmasında 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri geçerlidir.

e) Organik tarımda hastalık, zararlı ve yabancı ot mücadelesinde kullanılacak girdilerin üretimi ve ithalatı için Bakanlıktan izin alındıktan sonra bu girdilere, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından organik tarımda kullanılacağına dair uygunluk belgesi veya sertifika verilir.

Sulama

Madde 12 — Organik bitkisel üretim sulama kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Sanayi ve şehir atık suları ile drenaj sisteminden elde edilen drenaj suları organik tarımda kullanılmaz, gerekli hallerde suyun uygunluğuna yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılacak kontrollerde karar verilir.

b) Sulama suyu çevre kirliliğine yol açmamalıdır.

c) Sulama, toprak yapısında bozulmaya ve erozyona yol açmamalıdır.

Hasat

Madde 13 — Organik bitkisel üretim hasat kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik ürünlerin hasadında kullanılan teknik araç ve gereçlerin ekolojik tahribat ve kirlilik oluşturmaması gerekir.

b) Elle toplama materyalleri ürünün organikliğini bozmayacak yapıda olmalıdır. Toplama materyalleri hijyenik olmalıdır.

c) Ormanlar, doğal alanlar ve tarımsal alanlarda doğal olarak yetişen yenilebilir bitki ve kısımlarının toplanmasında aşağıdaki hususlara uyulur.

1) Toplama alanı, toplama işleminin 3 yıl öncesine kadar bu Yönetmeliğin Ek-1'inde yer alan ürünler dışındaki ürünlerle muamele edilmemiş olmalıdır.

2) Toplama alanı son iki yıl içinde yangın geçirmiş olmamalıdır.

3) Toplama alanında anız yakılmamalıdır.

4) Toplama alanındaki doğal yaşam dengesinin ve türlerin korunması sağlanmalıdır.

Organik mantar üretimi

Madde 14 — Organik mantar üretiminde; bu Yönetmeliğin Ek-1 (A) bölümünün ilk dört satırında yer alan çiftlik gübreleri, organik üretim metoduna göre üretim yapılan arazilerden elde edilen saman benzeri tarımsal kaynaklı ürünler, kimyasal olarak muamele görmemiş torf, kesimden sonra kimyasal muamele

görmemiş odun, doğal yapısındaki toprak, sulama suyu özelliğindeki su ve kullanımına izin verilen toprak iyileştiriciler ve mineral gübreler kullanılır. Bu Yönetmeliğin Ek-1 (A) bölümünde ilk dört satırında yer alan çiftlik gübreleri bulunmadığı takdirde % 25 oranında bu kısımdaki ihtiyaçları karşılayan çiftlik gübresi kullanılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Organik Tarım Metoduyla Hayvansal Üretim

Organik hayvansal üretim kuralları

Madde 15 — Organik hayvansal üretim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik hayvancılıkta, tür ve ırk seçiminde yerel koşullar göz önüne alınır, hastalığa dayanıklı tür ve ırk seçimine dikkat edilir. Burada açıklanmayan hususlarda; 28/2/2001 tarihli ve 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu hükümleri uygulanır.

b) Organik işletmelerden getirilen ve tamamen organik yemlerle beslenen, genetik yapısı değiştirilmemiş, çevreye, iklim koşullarına ve hastalıklara dayanıklı hayvanlar damızlık olarak kullanılır.

c) Organik hayvan yetiştiriciliğinde tabii tohumlama esastır. Embriyo transferi yapılamaz. Damızlık hayvanlardan tamamen doğal yöntemlerle elde edilen, saklanan ve kullanılan sperma ile suni tohumlama yapılabilir.

d) Organik hayvancılık yapacak işletmelerdeki hayvanlar, meralara veya açık hava gezinti alanlarına veya açık alanlara erişebilmeli ve birim alan başına düşen hayvan sayısı, üretim birimindeki bitkisel üretime yeterli hayvan gübresi sağlayabilecek şekilde sınırlı olmalıdır. Organik gübre stoklama kapasitesi ya da yayılan nitrojen miktarı, kullanılan tarımsal alanda tek ürün için 170 Kg/N/Ha/Yıl'ı aşamaz. Bu miktar aşıldığında, müteşebbisin aynı bölgede başka bir alan edinmesi veya yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile komşu işletmelerde bu olanağı sağlaması gereklidir. Yetkilendirilmiş kuruluş çevre koruma maksadıyla stoklama kapasitesini azaltabilir.

e) Organik hayvancılıkta aynı üretim biriminde bulunan tüm hayvanlar, bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmelidir. Ancak, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yetiştirilmeyen hayvanlar, yetiştirildikleri binaların ve arazilerin bu Yönetmelik kurallarına uygun olarak yetiştirme yapılan birimlerden açıkça ayrı olması ve ayrı türlerin bulunması şartıyla aynı işletmede bulunabilirler.

f) Bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmeyen aynı tür hayvanlar, bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilen hayvanlar ile aynı anda merada olmamalıdır.

g) Bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yetiştirilen hayvanlar aşağıdaki hususların bulunması şartıyla konvansiyonel yetiştirilen hayvanlarla farklı zamanlarda ortak arazilerde otlatılabilirler.

1) Araziler geçiş sürecini tamamlamış olmalıdır.

2) Bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmemiş hayvanlar, ekstansif üretimden gelmiş olmalıdır.

3) Bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilen hayvanlardan elde edilen ürünler; ortak arazileri kullanan ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmeyen hayvanlarla aynı anda otlatılmadıkları, bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşunca onaylanmadıkça organik olarak kabul edilemez.

h) Organik yem bitkileri üretimi yapılacak arazi, aşağıdaki hükümlere göre geçiş sürecine alınır;

1) Organik hayvan yetiştiriciliği ve hayvansal üretim yapılacak arazi ve otlaklar 2 yıllık geçiş sürecine alınır.

2) Otobur olmayan hayvanlar tarafından kullanılan otlaklar, açık barınaklar ve gezinti alanları için geçiş süresi bir yıla indirilir. Söz konusu araziler bu Yönetmelik ekinde izin verilen ürünlerden başka ürünlerle işlem görmediyse geçiş süresi yetkilendirilmiş kuruluşlarca 6 aya indirilir.

ı) Hayvan ve hayvansal ürünlerin geçiş süreci;

1) Et üretiminde büyükbaş hayvanlarda 12 ay, küçükbaş hayvanlar ve domuzlar için 6 ay olmalıdır.

Ancak organik süt sığırcılığı işletmelerinde sürüden et amaçlı ayrılacak hayvanlar için bu süre yaşam süresinin 3/4' dür.

2) Süt üretimi için yetiştirilen hayvanlar için 6 ay olmalıdır.

3) Et üretimine yönelik kanatlılarda, üç günlük yaştan büyük olmamak kaydıyla 10 hafta, yumurta üretimine yönelik kanatlılarda ise 6 haftadır.

j) Damızlık tür veya ırk seçiminde, hayvanların yerel koşullara adaptasyonu, hastalıklara olan dirençleri göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte, yoğun üretimde kullanılan bazı damızlık veya ırklara ilişkin özel hastalık ve sağlık problemleri olmayanlar damızlık olarak kullanılır. Öncelik yerli tür ve ırklara verilir.

k) Bir sürü ilk kez tesis edilirken organik olarak yetiştirilmiş hayvanlar yeterli sayıda olmadığında, konvansiyonel yetiştirilmiş hayvanlar aşağıdaki hususlara uyulmak şartıyla organik hayvancılıkta kullanılabilir;

1) Yumurta üretimi için piliçler 18 haftadan büyük olamaz.

- 2) Etlik piliçler geldikleri çiftlikten ayrıldıklarında üç günlük yaştan büyük olamaz.
 - 3) Buzağular ve taylar süttten kesilir kesilmez bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmelidir ve her koşulda 6 aylıktan küçük olmalıdır.
 - 4) Kuzular ve oğlaklar süttten kesilir kesilmez bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmelidirler ve 60 günden büyük olmamalıdır.
 - 5) Domuz yavruları süttten kesildikleri andan itibaren bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmiş olmalı ve 35 kg'dan az olmalıdır.
 - 6) Yetkilendirilmiş kuruluşun onayına tabi olarak, hayvansal üretim biriminde varolan bu Yönetmeliğin kuralları ile uyuşmayan hayvanlar organik üretime geçiş yapabilirler.
 - l) Organik sığır besisi yapılan işletmede yeniden sürü tesis edilirken; öncelikle organik hayvancılık yapılan işletmelerden, bulunamaması halinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun şartlardaki besi danaları konvansiyonel hayvancılık yapılan işletmelerden getirilebilir.
 - m) Sürünün büyütülmesi ve/veya sürünün yenilenmesi için organik olarak üretilen hayvanların bulunamaması halinde her yıl yetişkin büyük baş hayvanların maksimum % 10'u, domuz ve küçük baş hayvanların maksimum % 20'si dışı olarak, yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile organik olmayan üretim yerlerinden getirilebilir.
- Bu oranlar aşağıdaki durumlarda yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile sürünün % 40'ı oranında artırılabilir;
- 1) Müteşebbisin yazılı taahhüdü ile sürü büyüklüğünün artırılması garanti edilmesi halinde,
 - 2) Irk değiştirildiğinde,
 - 3) Yeni bir hayvansal üretim geliştirildiğinde,
 - 4) Çiftlikteki hayvan ırkı yok olma tehlikesi altındaysa,
- n) (m) bendinde belirtilen yüzdeler 10 adetten az büyükbaş hayvan veya 5 adetten az küçükbaş ve domuz bulunan üretim birimlerinde uygulanamaz. Bu birimlerde yukarıda belirtilen yenileme işlemleri yılda azami 1 hayvan ile sınırlıdır.
- o) Damızlık erkekler, sonradan bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmesi ve beslenmesi şartı ile organik olmayan işletmelerden getirilebilir.
- p) Hayvanların organik hayvansal üretim yapmayan çiftliklerden sağlanması durumunda hayvan sağlığı kurallarına dikkat edilir. Özel koşullar ve karantina dönemine bağlı olarak kontrol testleri yapılır.
- r) Organik hayvan yetiştiriciliği ve hayvansal üretim yapan işletmeler, hayvanların giriş ve çıkışı ile tüm tedavi uygulamalarıyla ilgili düzenli kayıtları tutar.

Organik hayvansal üretimde yem temini ve hayvan besleme

Madde 16 — Organik hayvansal üretimde yem temini ve hayvan besleme kuralları aşağıda belirtilmiştir.

- a) Kürk hayvanı, pet hayvanı dışında, organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvanlar organik olarak üretilmiş kaba ve kesif yemlerle beslenmelidir.
- b) Besleme ile hayvanların farklı gelişim evrelerindeki beslenme ihtiyaçları karşılanırken, üretimi yükseltmekten ziyade, kaliteli üretim sağlanmalıdır. Hayvanların zorlama ile beslenmesi yasaktır.
- c) Hayvanlar, öncelikle yetiştirildikleri işletmeden sağlanan organik yemlerle, mümkün olmaması halinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun hareket eden diğer işletmelerden sağlanan ve bu Yönetmeliğin Ek-7'sinde verilen yemlerle beslenir.
- d) Ortalama olarak rasyon formüllerinin kuru maddesinin % 30'una kadar, geçiş sürecindeki maddeleri içerebilir. Geçiş sürecindeki yem maddeleri hayvanların yetiştirildiği işletmeden temin ediliyorsa bu oran % 60'a kadar çıkarılabilir.
- e) Yavruların beslenmesi öncelikle ana sütüyle sağlanmalıdır. Mümkün olmaması halinde aynı sürüden elde edilen sütlerle beslenmelidir. Türlerle bağlı olarak yavruların süt ile beslenmeleri gereken asgari süre; büyükbaş hayvanlarda ve taylarda 90 gün, küçükbaş hayvanlarda 60 gün ve domuzlarda 40 gündür.
- f) Yetiştirme sistemi; yılın değişik dönemlerinde hayvanların otlaklara ulaşabilmelerine mümkün olduğunca olanak sağlamalıdır. Rasyonda; silaj, taze veya kuru ottan oluşan günlük kaba yemin kuru madde içeriği en az % 60 olmalıdır. Bununla birlikte, Yetkilendirilmiş kuruluş, süt üretimine yönelik hayvanlarda laktasyonun başlarında azami 3 aylık bir süre için bu oranın % 50' ye indirilmesine izin verebilir.
- g) **(Değişik: RG-17/10/2006-26322)** Çiftçi yemlerini yalnızca organik üretimden sağlayamaması durumunda, konvansiyonel yem maddelerinin sınırlı oranda kullanılmasına izin verilir. Her yıl izin verilen konvansiyonel yem maddeleri oranı, geviş getiren hayvanlarda izin verilen % 10'dan 31/12/ 2007'ye kadar % 5, diğer hayvanlarda ise % 20'lik oran; 31/12/2007'ye kadar % 15, 1/1/2008'den 31/12/ 2009'a kadar olan dönemde % 10, 1/1/2010'dan 31/12/ 2011'e kadar olan dönemde % 5'dir. Bu uygulamalar yetkilendirilmiş kuruluşun izniyle yapılır.

h) Doğal afetler nedeniyle yem üretiminin azalması halinde, afet bölgesinde kısa bir süre için Komitenin belirleyeceği oranda konvansiyonel yem maddelerinin hayvan beslenmesinde kullanımına izin verilebilir.

ı) Domuz ve kanatlı rasyonlarına kaba yem, taze veya kuru ot veya silaj eklenmelidir.

j) Yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-7'sindeki ürünler, silaj yapımında katkı ve işleme maddesi olarak kullanılabilir.

k) Bu Yönetmeliğin Ek-7 (A) bölümünde yer alan tarımsal kaynaklı, kimyasal solvent kullanılmadan üretilmiş ve hazırlanmış konvansiyonel yem maddeleri hayvan beslemede kullanılabilir.

l) Hayvansal kaynaklı yem maddeleri, yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-7 (B) bölümünde yer alıyorsa kullanılabilir.

m) Bu Yönetmeliğin Ek-7 (C) bölümünde yer alan mineral kaynaklı yem maddeleri ve bu Yönetmeliğin Ek-7 (D) bölümünde yer alan eser maddeler, vitaminler, provitaminler ve benzer etkisi olan kimyasal açıdan tam tanımlı maddeler yer alıyorsa kullanılır.

n) Enzimler, koruyucular, mikroorganizmalar, bağlayıcılar, topaklanma önleyiciler, antioksidanlar, silaj katkı maddeleri, hayvan beslemede kullanılan ürünler ve yem işlemede yardımcı maddeler, bu Yönetmeliğin Ek-7 (D) bölümünde yer alıyorsa kullanılabilir.

o) Antibiyotikler, koksidiyostatikler, tıbbi maddeler ile büyümeyi veya üretimi artırıcı diğer maddeler hayvan beslenmesinde kullanılamaz.

p) Yem maddeleri, yem katkı maddeleri, yem işlemeye mahsus yardımcı maddeler ve hayvan beslenmesinde kullanılan ürünler; genetiği değiştirilmiş organizmalar veya bunlardan elde edilmiş ürünler kullanılarak üretilmiş olamaz.

r) Organik olarak üretilmiş veya işlenmiş yemlerde aranan şartlar:

1) Konvansiyonel yem ile organik yem aynı fabrikada aynı anda işlenemez.

2) Ürünlerin bileşiminde yer alan maddeler ya da bu ürünlerin hazırlanmasında kullanılan başka herhangi bir madde iyonlaştırıcı radyasyon-ışınlama içeren uygulamalardan geçmemiş olmalıdır.

3) Organik yemler mutlaka etiketlenmelidir. Etiket üzerinde;

Yemin organik miktarı kuru madde üzerinden belirtilmelidir.

Organik üretim metoduyla elde edilen yem materyalinin yüzdesi yazılmalıdır.

Geçiş dönemi ürünlerinden elde edilen yem materyallerinin yüzdesi yazılmalıdır.

Tarımsal kökenli yem maddelerinin toplam yüzdesi etiket üzerinde belirtilmelidir.

Yetkilendirilmiş kuruluşun ismi etiket üzerinde bulunmalıdır.

4) Organik olarak üretilen yemler ile konvansiyonel olarak üretilen yemlerin fiziksel olarak ayrı yerlerde tutulması ve depolanması gerekmektedir.

5) Organik yem hazırlamada kullanılan her türlü donanımın, konvansiyonel yem hazırlamada kullanılan her türlü donanımdan bütünüyle ayrılması gerekmektedir.

6) Konvansiyonel yem hazırlama ünitelerinde aşağıdaki şartlara uymak koşulu ile organik yem hazırlanabilir.

Yem hazırlama ünitesinde aynı zamanda hem konvansiyonel hem de organik yem hazırlanamaz.

Yem hazırlamaya başlamadan önce bu Yönetmeliğin Ek-8'inde verilen maddelerle yem hazırlama ünitesinin temizliğinin yapılması gerekmektedir.

s) Organik olarak üretilmiş yemler ya da bunlardan elde edilmiş ürünler konvansiyonel üretilmiş yemlerle karışmaya ve bulaşmaya meydan vermeyecek biçimde birarada nakledilebilir. Yemlerin nakledileceği araçların bu Yönetmeliğin 8 No'lu ekinde verilen maddelerle temizlenir. Nakil esnasındaki ürün miktarı ile teslimattaki ürün miktarının kayıt altına alınması gerekmektedir.

t) 29/5/1973 tarihli ve 1734 sayılı Yem Kanunu ve diğer ilgili mevzuata göre, yem fabrikalarında organik olarak üretilen yemler öncelikle yetkilendirilmiş kuruluşca organik olduğuna dair uygunluk belgesi verildikten sonra rasyon formülleri Bakanlıkça tescil edilir. Ancak bu işlemden sonra yetkilendirilmiş kuruluş kontrolünde yem fabrikalarında organik yem üretimine geçilir.

Hayvan sağlığı ve veteriner müdahalesi

Madde 17 — Organik hayvan yetiştiriciliğinde hayvan sağlığı ve veteriner hekim müdahalesi kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik hayvan yetiştiriciliğinde hastalık önleyici tedbirler;

1) Uygun damızlık ırkların seçilmesi,

2) Hayvanların doğal bağışıklıklarını artırıcı düzenli egzersiz için gezinti alanlarına veya otlaklara ulaşımı ve kaliteli yem kullanımının sağlanması,

3) Aşırı kalabalık nedeni ile hayvanlarda sağlık problemlerini önlemek için uygun yerleşim sıklığı sağlanmasıdır.

b) Tüm önleyici tedbirlere rağmen bir hayvanın hastalanması veya yaralanması durumunda, gerekiyorsa uygun bir barınakta izole edilerek, derhal tedavi edilmelidir.

c) Organik hayvancılıkta veteriner hekim gözetiminde veteriner tıbbi ilaçlarının kullanım usul ve esasları;

1) Tedaviye alınan hayvan türü üzerinde tedavi edici etkisinin bulunması ve tedavi koşullarına uygun olması kaydıyla kimyasal sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler yerine, bitki alıntıları ve bitki özleri gibi bitkisel ilaçlar, probiyotikler, organik asitler, bitki, hayvan veya mineral kaynaklı maddeler, eser maddeler ve ürünleri ve homeopat tedavi yöntemleri kullanılır.

2) Yukarıda bahsedilen maddelerin kullanımının hastalıkla veya yaralanmayla mücadelede yetersiz kalması durumlarında ve hayvanın acı çekmemesi için tedavi amacı ile kimyasal bileşimli ilaçlar veya antibiyotikler yetkilendirilmiş kuruluşun izni ile kontrollü olarak kullanılabilir.

3) Kimyasal olarak sentezlenmiş veteriner tıbbi müstahzarlar veya antibiyotikler, hastalık önleyici uygulamalar için kullanılamaz.

d) Organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvanların genetik yapısı değiştirilemez ve genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar organik hayvansal üretimde girdi olarak kullanılamaz. Gen teknolojisi metotları ile hayvan ıslahına izin verilmez. Büyüme veya üretimi artırıcı maddelerin kullanımı ve üremeyi kontrol etmek amacıyla veya diğer amaçlarla hormon ya da benzeri maddelerin kullanımı yasaktır. Ancak hormonlar, tedavi amaçlı veteriner hekim uygulaması olarak hasta hayvana verilebilir.

e) Veteriner ilaçlarının kullanılacağı zaman konulan teşhis, müdahale yöntemi, ilacın dozu, tedavi süresi ve ilacın yasal kesilme süresi ile birlikte kullanılan ürün kayıt edilmelidir.

f) Bir hayvana normal koşullarda verilen veteriner ilaçlarının son uygulandığı tarih ile bu hayvanlardan organik ürün elde edilme tarihi arasındaki süre, yani ilacın tanımlanmış yasal arınma süresi organik yetiştiricilikte, konvansiyonel yetiştiricilikteki uygulamanın iki katı veya yasal arınma süresi belirtilmemiş hallerde ise 48 saat olmalıdır.

g) Aşı uygulamaları, parazit tedavisi veya ülkemizce zorunlu olarak belirlenen hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programları haricinde, bir hayvanın veya hayvan grubunun bir yıl içerisinde ikiden fazla kimyasal sentezlenmiş veteriner tıbbi müstahzarlar veya antibiyotiklerin uygulanması halinde, söz konusu hayvanlar veya bu hayvanlardan elde edilen ürünler organik ürün olarak satılamaz ve yetkilendirilmiş kuruluşun izni ile yeniden geçiş sürecine almır.

h) Ülkesel zorunlu mücadele programları dışında işletmenin bulunduğu alanda ihbari mecburi bulaşıcı ve salgın bir hastalığın ortaya çıkması halinde, 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyulur ve bağışıklık sağlayan veteriner biyolojik maddeleri kullanılabilir.

Yetiştiricilik uygulamaları, barınak ve bakım şartları

Madde 18 — Organik hayvansal üretimde yetiştiricilik uygulamaları, barınak ve bakım şartları aşağıda belirtilmiştir:

a) Koyunlarda kuyruk kesme amacı ile elastik bant takılması, kuyruk kesme, diş kesme, gaga kesme ve boynuz köreltme uygulamaları organik yetiştiricilikte sistematik olarak uygulanamaz. Yolma gibi yöntemler uygulanmaz. Bu uygulamaların bir kısmına genç hayvanlarda boynuz köreltme uygulamasında olduğu gibi güvenlik, hayvan sağlığı, rahatlığı ve hijyen için yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilebilir. Bu tür uygulamalar ve ürün kalitesini artırmaya yönelik fiziksel kastrasyon uygulamaları, hayvanlar en uygun yaşta iken uzman kişiler tarafından hayvanlara acı çekirmeden yerine getirilmelidir.

b) Hayvanların bağlı olarak tutulması yasaktır. Ancak, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından hayvanların güvenliği ve refahı için, müteşebbisçe zorunluluğunun ortaya konulması koşulu ile hayvanların sınırlı bir süre için bağlanmasına izin verilebilir.

c) 10 baş veya daha az sayıdaki büyükbaş hayvan gruplarında, davranış ihtiyaçlarına uygun olarak grup içerisinde tutmak mümkün değilse, haftada en az iki kez otlatma alanlarına ve açık barınak alanlarına veya egzersiz alanlarına ulaşmalarını sağlamak koşulu ve yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile bağlanabilirler.

d) Hayvanların gruplar halinde yetiştirilmeleri durumunda grubun büyüklüğü; hayvan türünün gelişim evrelerine ve davranış biçimlerine bağlı olup, bir uzman görüşü ışığında yetkilendirilmiş kuruluşça belirlenir. Hayvanların, kansızlığı teşvik edecek koşullarda tutulması veya rasyonların kullanılması yasaktır.

e) Hayvan barınakları, sıhhi bir yapı malzemesinden inşa edilmeli, barınaklarının koşulları hayvanların biyolojik ve ırk ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Hayvanlar yem ve suya kolayca erişebilmelidirler. Binaların yalıtımı, ısınması ve havalandırılması; hava akımını, toz seviyesini, ısıyı, nispi nemi ve gaz konsantrasyonunu hayvanlara zarar vermeyecek sınırlar içerisinde tutacak şekilde olmalıdır. Barınaklar; bol miktarda doğal havalandırma ve ışık girişine izin vermelidir.

f) Serbest gezinti alanları, açık hava gezinti alanları veya açık barınak alanları; yerel hava koşullarına ve ilgili türe bağlı olarak yağmura, rüzgara, güneşe ve aşırı sıcaklığa karşı yeterli korunma sağlamalıdır.

g) Barınaklar hayvanlara rahatça ve doğal olarak durabilecekleri, kolayca yatabilecekleri, dönebilecekleri, kendilerini temizleyebilecekleri, tüm doğal pozisyonları alabilecekleri ve gerinme ve kanat çırpma gibi tüm doğal hareketleri yapabilecekleri yeterli büyüklükte yer sağlayacak şekilde olmalıdır.

h) Kapalı barınakların ve açık gezinti alanlarının asgari alanları ve farklı hayvan türleri ve kategorileri için diğer barınak özellikleri bu Yönetmeliğin Ek-6'sında belirtilen kriterlere uygun olmalıdır.

ı) İklim koşullarının hayvanların açık havada yaşamalarına imkan verdiği bölgelerde hayvan barınaklarının yapılması zorunlu değildir.

j) İşletmede kokuyu azaltmak, böcek ve kemirgenlerle mücadele amacıyla, dışkı, idrar ve dökülmüş veya dağılmış gıdalar ortamdaki uzaklaştırılmalıdır. Bütün bu tedbirlere rağmen böceklerin ve diğer kemirgenlerin hayvan barınaklarından ve diğer tesislerden uzaklaştırılmaması durumunda, yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-1 (B) bölümünün B.6 kısmında verilen girdiler kullanılır.

k) Tüm memeliler, otlak veya açık hava egzersiz alanlarına veya açık bir barınak alanına ulaşabilmelidir ve hayvanların psikolojik koşulları, hava koşulları ve arazinin durumu izin verdiği sürece hayvanlar bu yerleri kullanabilmelidir. Otoburlar, koşullar elverdiği sürece otlaklara ulaşabilmelidir.

l) Otobur hayvanların otlama dönemlerinde meralara erişebilmeleri halinde ve kış barınaklarının hayvanlara hareket serbestisi vermesi durumunda, kış aylarında hayvanlara açık gezinti alanları ve açık alanlar sağlanması zorunluluğu kaldırılabilir. Ancak; Bir yıldan yaşlı boğalar, meralara, açık gezinti alanlarına ve açık alanlara erişebilmelidirler. Besinin son döneminde büyükbaşlar, domuzlar ve küçükbaşlar, yaşam sürelerinin 1/5'ini geçmemesi kaydıyla ve her durumda yetkilendirilmiş kuruluşun belirleyeceği süre kadar kapalı alanlarda kalabilirler.

m) Hayvan barınaklarının zemini düzgün olmalı fakat kaygan olmamalıdır. Toplam zemin alanının asgari yarısı, sert ve düz olmalıdır.

n) Altlık; sap-saman veya diğer uygun doğal maddeden oluşmalıdır. Altlık olarak kullanılan materyal, organik tarımda gübre olarak kullanılmasına izin verilen her türlü mineral madde ile iyileştirilebilir ve güçlendirilebilir.

o) Buzağılar 1 haftalık yaştan sonra bireysel bölmelerde tutulmamalıdır.

p) Kanatlılar açık yetiştirme koşullarında yetiştirilmelidir ve kafeslerde tutulmamalıdır. Su kanatlıları iklim şartlarının elverdiği sürece hayvanın rahatlığı veya hijyen şartları nedeniyle akarsulara, gölet veya göllere erişebilmelidirler.

r) Kümelerde aşağıdaki asgari şartları karşılamalıdır;

1) Zeminin asgari üçte biri, parçalı veya ızgaralı yapıda değil, düz bir yapıda olmalı ve sap-saman, talaş, kum veya kısa çim gibi maddelerle kaplı olmalıdır.

2) Yumurta tavuğu kümelerinde zeminin yarıdan fazlası dışkı toplanmasına elverişli olmalıdır.

3) Kanatlı grubunun ve kanatlının büyüklüğü ile orantılı büyüklükte tünek bulunmalıdır. Bu konudaki standartlar bu Yönetmeliğin Ek-6 (B) bölümüne uygun olmalıdır.

4) Kanatlının büyüklüğüne göre giriş/çıkış delikleri olmalı ve bu delikler kanatlı barınağının her 100 m² si için asgari toplam 4 m uzunlukta olmalıdır.

5) Her kanatlı barınağında aşağıdakilerden fazla hayvan barındırılmamalıdır;

4800 adet etlik piliç,

3000 adet yumurta tavuğu,

5200 adet afrika tavuğu,

4000 adet dişi muskovi veya pekin ördeği,

3200 adet erkek muskovi veya pekin ördeği veya diğer ördekler,

2500 adet et horozu, kaz veya hindi,

6) Et üretimine yönelik kanatlı barınaklarının her birinin toplam kullanılabilir alanı 1600 m² yi aşmamalıdır.

s) Yumurta tavuklarında doğal ışık ile suni ışıklandırmanın toplamı günde 16 saati geçemez. Suni ışıklandırma olmadan asgari sekiz saat dinlenme süresi uygulanır.

t) Kanatlılar iklim koşullarının elverdiği durumlarda açık hava barınaklarına ulaşabilmeli ve mümkün olduğunca bu durum yaşamlarının asgari 1/3'ünde uygulanmalıdır. Bu açık hava barınakları çoğunlukla bitki örtüsü ile kaplanmalı, koruyucu tesisler bulunmalı ve hayvanların yeterli sayıda suluk ve yemliklere erişmelerine imkan vermelidir.

u) Sağlık nedenleriyle, iki yetiştirme dönemi arasında kümeler boş bırakılmalı, bu süre içerisinde binalar ve tesisat temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir. Ayrıca, her kanatlı grubunun yetiştirilmesi tamamlandığında gezinti alanları sağlık nedeniyle boş bırakılarak, bitki örtüsünün yeniden gelişmesine imkan

verilmelidir. Yetkilendirilmiş kuruluşlar, barınakların boş bırakılması gereken dönemleri belirlerler. Bu gereklilik barınaklarda tutulmayan ve gün boyunca serbestçe gezinen küçük miktarlardaki kanatlılara uygulanmaz.

v) Kanatlılarda asgari kesim yaşları aşağıda belirtilmiştir.

Tavuklar	81 günlük,
Et horozları	150 günlük,
Pekin ördeği	49 günlük,
Dişi muskovi ördeği	70 günlük,
Erkek muskovi ördeği	84 günlük,
Yaban ördeği	92 günlük,
Afrika tavuğu	94 günlük,
Hindi ve kaz	140 günlük.

Nakliye ve kesim

Madde 19 — Organik hayvan nakliyesi ve kesim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Hayvanların nakliyesinde uyulması gereken kurallar;

1) Hayvanların nakilleri stressiz ve kısa zamanda gerçekleştirilecek şekilde yapılır.

2) Yükleme ve boşaltma işlemleri dikkatlice ve hayvanları zorlamak amacıyla herhangi bir alet kullanılmadan gerçekleştirilmelidir. Nakliye öncesi ve esnasında herhangi bir yatıştırıcı ilaç kullanılamaz.

3) Kara taşımacılığında 8 saatte bir yemleme, sulama ve dinlendirme için mola verilir.

4) Yurt içi ve yurt dışı her türlü hayvan nakillerinde 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu ve diğer ilgili mevzuat uygulanır.

b) Kasaplık hayvanlara kesim esnasında stres yaratmayacak şekilde davranılır. Mümkün olan durumlarda ayrı mezbaha, kesimhane ve kombinalar kullanılır. Mümkün olmayan durumlarda ise konvansiyonel olarak yetiştirilmiş hayvanların kesiminden sonra, mezbaha, kesimhane ve kombinalar bu Yönetmeliğin Ek-8'inde verilen maddeler ile temizlendikten sonra, organik hayvanların kesimi yapılır.

Hayvan gübresi

Madde 20 — Organik hayvan gübresi kullanma, bulundurma ve koruma kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik bitkisel üretim yapılacak alanlarda, arazi üzerine uygulanacak toplam gübre miktarı, tek ürün için yılda hektar başına 170 kg saf azotu geçemez. Söz konusu miktara göre bu Yönetmeliğin Ek-5'inde yer alan tabloda maksimum hayvan sayısı belirlenmiştir.

b) Organik üretim yapan işletmeler organik üretim fazlası gübrelerini dağıtmak amacıyla bu Yönetmelik hükümlerine göre üretim yapan diğer müteşebbislerle işbirliğine gidebilirler. İşbirliği içerisinde kullanılan tarımsal alanda yılda hektar başına azami 170 kg saf azot miktarının gübreden sağlanan kısmı hesaplanmalıdır.

c) Hayvansal gübrelerin depolama yerleri; doğrudan akıntı ile veya sızıntı ile toprak veya suyun kirlenmesini önleyecek özellikte olmalıdır.

d) Müteşebbisin, yetkilendirilmiş kuruluş ile yapacağı sözleşmede, hayvan gübresinin depolanması için yapılan tesislerin yeri ve tarifi, hayvan gübresinin yayılmasına ilişkin plan, hayvan gübresinin yayılmasına ilişkin diğer işletmelerle yapılan yazışmalar yer almalıdır.

Organik arı yetiştiriciliği

Madde 21⁽¹⁾ — Organik arı yetiştiriciliği kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) **(Mülga: RG-17/10/2006-26322)**

a) Arıcılık ürünleri, bu Yönetmelik hükümlerinin asgari bir yıl uygulanması kaydıyla organik ürün olarak pazarlanabilir.

b) Irk seçiminde, arıların yerel koşullara adapte olabilme kapasitesi, dayanıklılıkları ve hastalıklara karşı dirençleri göz önüne alınmalıdır. Apis mellifera türünün ırkları ve yerel ekotipleri tercih edilmelidir.

c) Kapasite artırımı, kolonilerin bölünmesi veya organik arıcılık yapan diğer işletmelerden oğul veya kovan alınabilir.

d) Yetkilendirilmiş kuruluşdan önceden izin alınması kaydıyla, işletmenin sahip olduğu konvansiyonel arı kolonileri, organik arıcılığa geçiş amacı ile kullanılabilir.

e) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretim yapmayan arıcılardan sağlanan arı oğulları, bir yıllık geçiş süreci içerisinde kullanılabilir.

f) Sağlık veya felaket nedenleriyle yüksek hayvan ölümlerinin olması durumunda ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun kovanların mevcut olmaması halinde, geçiş sürecine tabi olmaları kaydıyla, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kovanların yeniden oluşturulmasına izin verilebilir.

g) Kolonilerin yenilenmesi amacıyla, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olmayan, yılda % 10 oranında ana arı ve erkek arı, organik üretim yapılan kovanlara yerleştirilmeleri kaydıyla, organik üretim yapılan birimlere alınabilir. Bu durumda geçiş süreci uygulanmaz.

h) Kovanların yerleşimi aşağıdaki hususlara uygun olmalıdır;

1) Arılar için yeterli miktarda doğal nektar, balözü ve polen kaynağı bulunmalı ve suya erişim imkanı olmalıdır.

2) **(Değişik: RG-17/10/2006-26322)** Üretim bölgesinin 3 km yarıçapı içerisinde bulunan nektar ve polen kaynakları, organik olarak üretilen ürünlerden, doğal veya arıcılık ürünlerinin organik olma niteliğini etkilemeyecek bitki örtüsünden oluşmalıdır. Bu alanda yeteri miktarda polen ve nektar bulunamaması halinde, üreticinin arılarını yukarıdaki şartlara uygun olmayan bir alana nakletmesi durumunda, üretimini organik tarım usul ve esaslarına uygun yapmak kaydıyla ürün elde eder ve bu ürün organik olarak değerlendirilemez. Söz konusu kovanların belirtilen bölgeye tekrar nakledilmesi halinde geçiş süreci uygulanmaz. Yukarıda belirtilen yarıçap içerisinde, aynı üretici tarafından, organik ve konvansiyonel arıcılık birlikte yapılamaz.

1) Üretim sezonu sonunda arıların kışı geçirebilmesi için kovanlarda yeterli miktarda bal ve polen bırakılmalıdır.

j) İlkbahar döneminde arı kolonilerinin beslenmesinde organik bal kullanılır. İklim koşullarının balın kristalleşmesini hızlandırdığı durumlarda, beslemede organik metotla üretilen bal yerine organik metodlarla üretilen şeker şurubu veya organik şeker melası kullanılmasına yetkili kuruluş tarafından izin verilebilir. Besleme ile ilgili olarak kayıtlara, ürünün tipi, uygulama tarihi, miktarı ve kullanıldığı kovanlara dair bilgiler yazılır. Besleme işlemi son bal hasadı ile müteakip nektar veya balözü döneminden önceki 15 gün arasında yapılır.

k) Arıcılıkta hastalıkların önlenmesi için;

1) Dayanıklı uygun ırklar seçilmelidir.

2) Ana arıların düzenli olarak yenilenmesi, her hangi bir anomali tespiti için kovanların sistematik olarak kontrolü, kovanlardaki erkek yavru arıların kontrolü, düzenli aralıklarla malzeme ve teçhizatın dezenfekte edilmesi, kirlenmiş maddeler veya kaynaklarının imha edilmesi, balmumunun düzenli olarak yenilenmesi ve kovanlarda yeterli miktarda polen ve bal bırakılması gibi hastalıklara karşı direnç artırıcı ve enfeksiyon önleyici pratiklerin yapılması gerekir.

1) Koruyucu önlemlere rağmen, koloniler hastalanır veya zarar görürse, derhal tedaviye alınmalı ve gerekirse koloniler ayrı kovanlarda izole edilmelidir. Bu Yönetmeliğe uygun arıcılıkta kullanılacak veteriner ilaçları aşağıdaki prensiplere uygun olmalıdır;

1) İlaçlar Türk İlaç Kodeksine uygun olmalıdır.

2) Tedavi edici etkilerinin öngörülen tedaviye uygun olması kaydıyla kimyasal bileşimli ilaçlar yerine fitoterapik ve homeopatik tedavi yöntemleri kullanılmalıdır.

3) Yukarıda bahsedilen ürünlerin kullanımı, kolonileri tehdit eden hastalık veya istilacıların yok edilmesinde etkili olmaması durumunda, yetkilendirilmiş kuruluşun sorumluluğunda, kimyasal bileşimli ilaçlar kullanılabilir. Ancak koruyucu amaçlı kimyasal bileşimli ilaçların kullanımı yasaktır.

4) Arı zararlısı Varroa için; formik asit, laktik asit, asetik asit, oksalik asit ve mentol, timol, okaliptol veya kafur kullanılabilir.

5) **(Ek: RG-17/10/2006-26322)** Kovanlarda zararlı mücadelesinde bu Yönetmeliğin Ek-1'de yer alan B. Bitki Koruma Maddeleri başlıklı bölümdeki ürünler kullanılır.

m) Tedavi, kimyasal bileşimli ilaçlar ile yapılırsa, bu dönem içerisinde tedavi altındaki koloniler izole edilmiş bir bölgeye alınır, tedavi sonrası kovanlardaki balmumları alınır ve yerine organik balmumu veya boş çerçeve konulur. Bu kolonilere bir yıllık geçiş süreci uygulanır.

n) Veteriner ilaçlarının uygulandığı zamanlar; aktif farmakolojik madde de dahil ürünün tipi, konulan teşhis, dozu, uygulama şekli, tedavi süresi ve ilacın yarılma süresi açıkça kaydedilmeli ve ürünler organik ürün olarak pazarlanmadan önce yetkilendirilmiş kuruluşa bilgi verilmelidir.

o) Organik arıcılıkta bakım, idare pratikleri ve kayıtları aşağıdaki gibidir;

1) Arıcılık ürünlerinin hasat edilmesi esnasında petekler içerisindeki arıların yok edilmesi yasaktır.

2) Ana arının kanatlarını kesmek gibi işlemler yasaktır. Ana arıların değiştirilmesi esnasında eski ana arının öldürülmesine izin verilir. Yalnızca Varroa bulaşan erkek yavru arıların yok edilmesine izin verilir.

3) Bal hasadında kimyasal sentetik sinek kovucu maddelerin kullanılması yasaktır.

4) Kovanların yerleştirildikleri alanlar kovan bilgileri ile birlikte kaydedilmelidir. Kovanlar buldukları yerden başka yere yetkilendirilmiş kuruluş bilgisi dahilinde taşınabilir.

5) Arıcılık ürünlerinin üretimi, hasadı, işlenmesi ve depolanması esnasında kolonilere uygulanan koruyucu önlemler ve tedaviler kayıt edilmelidir.

- p) Arıcılıkta kullanılacak materyallerin ve kovanların özellikleri;
- 1) Kovanlar çevreye ve arıcılık ürünlerine risk getirmeyen doğal malzemelerden yapılmalıdır.
 - 2) Kovanlar kimyasal boyalarla boyanamaz.
 - 3) Yeni çerçeve için balmumu organik üretim yapan birimlerden sağlanmalıdır. Arıcılığa yeni başladığında veya geçiş sürecinde organik olarak üretilen balmumunun pazarda mevcut olmaması durumunda, organik üretim biriminden alınmayan balmumunun kullanılmasına, analizlere dayanarak yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilir.
 - 4) Üzerinde yavrulu gözler bulunan çerçevelerden bal sağımı yapılamaz.
 - 5) Çerçeve, kovan, petek gibi malzemeleri zararlılardan korumak amacıyla yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-8'indeki ürünlerin kullanılmasına izin verilir. Buhar veya doğrudan alev gibi fiziki uygulamalara da izin verilir.
 - 6) Arıcılıkta kullanılan malzemelerin, binaların, teçhizatın ve kapların veya ürünlerin temizlenmesinde ve taşınmasında yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-8'indeki maddeler kullanılabilir. Arıların taşınması sırasında hayvanlara stres yaratmaktan kaçınılır.
 - 7) Karantina tedbirleri uygulanan ve uçakla ilaçlama yapılan alanlarda organik arıcılık yapılamaz.
 - 8) Kovanların taşınması, depolanması, pazarlanmasında ve organik arı ürünlerinin, üretilmesi, işlenmesi, taşınması, ambalajlanması, etiketlenmesi, depolanması ve pazarlanmasında bu Yönetmeliğin İkinci Kısım, Dördüncü Bölüm hükümleri uygulanır.

Organik su ürünleri üretiminde genel kurallar

Madde 22 — Organik su ürünleri üretiminin genel kuralları aşağıda belirtilmiştir.

- a) Yetiştiriciliğin gerçekleştirileceği suyun özellikleri, müteşebbis veya yetkilendirilmiş kuruluş tarafından analiz ettirilerek uygunluğu yetkilendirilmiş kuruluşça onaylanır. Kirlenme varsa, sorun giderilmeden su ürünleri üretimi yapılamaz.
- b) Yetiştiricilik birimi, önemli bir kirlilik kaynağı olan yerleşim yerinde veya akarsu yatağında olmamalıdır. İşletmede kullanılacak suyun, alındığı kaynağındaki ekolojik denge bozulmamalıdır. Havuz tipi balık çiftliklerinde üretim alanının en az %5'i üzerinde müdahale olmaksızın doğal bitki örtüsünün gelişimine imkan verilir.
- c) Bakanlıktan aldığı izinle yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapan müteşebbis geçiş sürecine alınır. Su ürünleri üretiminde geçiş süreci organizmanın türüne, dikkate alınan hayat döngüsüne veya üreme süresine, yetiştiricilik tekniği, su özellikleri ve tesisin yapıldığı yerin geçmişte kullanımına göre yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kararlaştırılır. Geçiş süreci konvansiyonel üretimden gelen materyaller için yaşam süresinin en az 2/3'ü kadardır.
- d) Su ürünleri üretimi, çevre korumaya uygun olmalı, atıklar çevreye zarar vermemeli, biyolojik çeşitlilik teşvik edilmeli, tür ve alt türlerin seçiminde kapasiteler ve yerel koşullara uyum göz önüne alınmalı, su yapısının korunması için bütün tedbirler alınmalıdır. Üretim alanından doğaya kaçışları ve doğadan üretim alanlarına girişleri engelleyici tedbirler alınmalıdır. Üretim alanlarını yırtıcı kuşlar ve diğer hayvan türlerinden korurken yağmacı hayvanlara fiziksel olarak zarar vermeyen tedbirler alınmalıdır. Üretimde kullanılan ekipmanlar, boyalar organik üretim prensiplerine uygun seçilmelidir. Canlıya zarar vermemek koşuluyla markalama yapılabilir.
- e) Yetiştiricilik tesislerinde, üretim faaliyetlerinin tümü yetkilendirilmiş kuruluşun kontrolünde gerçekleştirilir.
- f) Su canlıları organik tarım kurallarına uygun olarak üretilmeli, beslemede organik olarak üretilmiş yem ve yem katkı maddeleri kullanılmalıdır. Yemler, gelişimin çeşitli evrelerindeki canlıların beslenme gereksinimlerini karşılarken doğal lezzeti bozmamalıdır. Hayvansal orjinli kan unu, kemik unu gibi sentetik kimyasal muamele görmüş yemler kullanılamaz. Üreticinin yem maddelerinin tamamını organik tarımdan sağlayamaması halinde, konvansiyonel yemin oranı % 20'yi geçmemek üzere ve belirli sürede yetkilendirilmiş kuruluş kontrolünde kullanımına izin verilir. Balık etine renk verici sentetik maddeler ile doğal olmayan yöntemler kullanılamaz.
- g) Su ürünlerinin beslenme gereksinimlerini temin etmek için, bazı besin ilaveleri kullanılması gerektiğinde, vitamin ve mineraller yetkilendirilmiş kuruluşça verilecek izne göre kullanılabilir. Yaş yemlerin kullanılmasına izin verilmez.
- h) Yem katkı maddeleri bu Yönetmeliğin Ek-7'sinde verilenlerdir. Yem ve diğer besin maddeleri genetik yapısı değiştirilerek elde edilmiş yada kısmi olarak bunlardan türetilmiş ürünleri, katkıları ve tamamlayıcı maddeleri içeremez.
- i) Balık yemlerinin bulunduğu alan organik tarım kurallarına uygun olmalıdır. Siloda muhafaza edilen yemlerde organik olarak üretilmiş, bu Yönetmeliğin Ek-7'sinde belirtilmiş olan koruyucu ve katkıları kullanılabilir.

j) Üretimi ve büyümeyi teşvik edici sentetik maddelerin kullanımı yasaktır. Ancak; yetiştiriciliği yapılan aynı canlı türünden alınmak koşuluyla, balık yetiştiriciliğinde hipofiz enjeksiyonu yetkilendirilmiş kuruluşun izni ile yapılabilir.

k) Doğal olarak hastalığa dayanıklı tür ve alt türlerin seçimine dikkat edilmelidir. Nesli tehlike altında olan türler tercih edilebilir.

l) Stok yoğunluğu yetiştiriciliği yapılacak türlere göre yetkilendirilmiş kuruluşlarca belirlenir.

m) Yetiştirme şartları balıkların türler itibarıyla doğal davranışlarına imkan vermelidir. Nakliye aşamasında, olumsuz iklim şartlarında ve kuluçkahaneler haricinde sıvı oksijen kullanımı yasaktır.

n) Organik su ürünleri yetiştiriciliğinde, hayvanların genetik yapısı değiştirilemez. Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve bunlardan üretilmiş ürünler girdi olarak kullanılamaz.

o) Bazı üretim tiplerinin tabiatında olan hususi müdahaleler dışında uygulanan büyümeyi artırıcı ve üreme devrelerini değiştiren maddeler kullanılamaz. Ancak, canlının sağlığını, dengesini ve davranışlarını etkilememek koşuluyla fotoperiyot uygulaması ile sıcaklık azaltılması veya artırılması şeklindeki uygulamalar yetkilendirilmiş kuruluşun izniyle gerçekleştirilir. Fotoperiyot, türün doğal yaşam sahası için bir yıldaki en uzun doğal gün-ışığı uzunluğundan daha uzun olamaz.

p) Organik su ürünleri yetiştiriciliği yapan tüm işletmeler güncel ve muntazam kayıtları tutar.

r) Organik olarak üretilen balıkların yakalanması, boylanması ve kesimi esnasında aşırı stres oluşturmaya yönelik yöntemler uygulanır.

s) Yetiştiricilik ünitesinde mevcut anaçların en az % 20' si her yıl yenilenir.

t) Uygun durumlarda polikültür tercih edilecektir. Kültürü yapılan her bir türün doğal ihtiyaçları karşılanır.

u) Ürün satımından önceki 3 ay kadar süre içinde ilaç verilmiş ise, her türlü balık eti ve yumurtası ile su canlısı veya bunlardan elde edilen ürünler organik ürün olarak satılamaz. Omurgasız organizmalarda geleneksel ilaçların kullanımına müsaade edilmez. Tedavi edici etkisinin bulunması ve tedavi koşullarına uygun olması kaydıyla kimyasal bileşimli ilaç uygulamaları yerine bitkisel ilaçlar veya homeopat ürünler kullanılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Organik Ürünlerin İşlenmesi, Ambalajlanması, Etiketlenmesi, Depolanması, Taşınması ve Pazarlanması

Organik ürünlerin işlenmesi ve ambalajlanması

Madde 23 — Organik ürünlerin işlenmesi ve ambalajlanması kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik ürünün işlenmesi esnasında, organik ürünün bu Yönetmeliğe uygun olmayan ürünlerle karışma yada bulaşmasını önleyecek ve ürünün organik niteliğini koruyacak gerekli tedbirler alınır.

b) Organik ürünün işlenmesi esnasında, yalnız bu Yönetmeliğin Ek-2' sinde belirtilen gıda bileşenleri kullanılır.

c) İyonik radyasyon-ışınlama yöntemi uygulanmaz.

d) Organik ürün genetik yapısı değiştirilmiş organizma veya bu organizmalardan elde edilen ürünler kullanılmadan üretilmiş olmalıdır.

e) Organik tarım metoduyla üretilen bitkisel, hayvansal ve su ürünleri ile organik ürünler, hammadde, yarı mamul veya mamul madde halinde ambalajlanırken organik ürün niteliği bozulmamalıdır.

Organik ve geçiş süreci ürünlerinin etiketlenmesi

Madde 24 — Organik ürünlerin etiketlenmesi kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Nihai ürün etiketi üzerinde;

1) Ürünün adı ve sertifika statüsü belirtilmelidir.

2) Ürünün hasat yılı, üretim tarihi, kime ait olduğu ve bu Yönetmeliğe uygun olarak üretilmiş olduğu belirtilmelidir.

3) Yurt içinde pazarlanan organik ürünlerin üzerinde, bu Yönetmeliğin Ek-3'ünde belirtilen şekilde organik ürün logosu kullanılmalıdır.

4) Yetkilendirilmiş kuruluşun adı, kod numarası, sertifika numarası ve logosu bulunmalıdır.

5) Ürün içindeki maddeler, ağırlıklarının azalış düzenine göre liste halinde sıralanmalıdır.

6) Ürünün menşei belirtilmelidir.

7) Ürünün üretim yeri, üretim ve son kullanma tarihi belirtilmelidir.

8) İthal edilmiş ürünlerde Türkçe etiket bilgileri yer almalıdır.

b) Ürün etiketinde organik kelimesinin kullanılması; ekolojik, biyolojik kelimelerinin kullanımıyla eşdeğerdir.

c) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmeyen ürün etiketinde, bu Yönetmeliğe uygun üretilmediği, hazırlandığı, işlendiği, ambalajlandığı, depolandığı ima ve beyan edilemez. Organik olmayan ürünler etiket ve

ambalaj dizaynıyla, organik ürün etiket ve ambalaj dizaynını çağrıştıracak nitelikte ve benzerlikte olamaz. Böyle ürünler için organik tarımsal ürün olarak marka, patent ve tescil alınamaz. Organik olmayan ürünler için, tüketicide organik ürün izlenimi oluşturacak, haksız rekabete neden olacak, bio, biyo, eco, eko, org ön ekleri kullanılamaz.

d) Bir ürün aşağıda belirtilen şartları taşıması halinde, organik ürün olarak etiketlenir.

1) Ürünün bu yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmesi veya ithal edilmesi halinde,

2) İşlenmiş ürünlerde; ancak aşağıda belirtilen koşulların sağlanması halinde,

Ürün içerisinde bulunan tarımsal orjinli ürün veya türevlerinin minimum % 95'i bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmiş veya ithal edilmiş olmalıdır.

Ürün içeriğinde bulunan organik olarak üretilmeyen tarımsal kaynaklı diğer maddeler bu Yönetmeliğin Ek- 2 (C) bölümünde yer almış olmalıdır.

Ürün, tarımsal kaynaklı olmayan gıda maddelerini kullanmayı gerektiriyorsa yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-2 (A) bölümünde listelenen tarımsal kaynaklı olmayan gıda katkı maddelerini içermelidir.

Tarımsal orjinli ürün veya türevlerinin işlem görmesi gerekiyorsa bu Yönetmeliğin Ek-2 (B) bölümünde listelenen ürünlerle işlem görmüş olması gereklidir.

e) Bir geçiş ürünü; ancak aşağıda belirtilen şartları taşıması halinde, geçiş dönemi ürünü olarak etiketlenir:

1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre geçiş süreci ürünü olmalıdır.

2) Hasattan önce minimum 12 ay geçiş dönemine uyulmuş olmalıdır.

3) Etiket üzerinde ürünün, "organik tarım geçiş süreci ürünüdür." cümlesinde, "organik" ifadesi, "geçiş süreci" ifadesiyle aynı renk, punto ve yazım tarzında olmalıdır.

f) Minimum % 70'i organik ürünlerden oluşan işlenmiş ürün etiketinin aşağıda belirtilen şartları taşıması gereklidir:

1) İçindekiler kısmında organik tarım metoduyla ürettiğinin belirtilebilmesi için içindeki tarımsal orjinli maddelerin veya bunların türevlerinin minimum % 70'i bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmiş veya yönetmeliğe eşdeğer kurallara uygun olarak üretilmiş ithal organik ürün olmalıdır. İçindekiler kısmında organik olanlar bileşimlerinin % X oranlarıyla birlikte "Organik tarım metoduyla üretilmiştir" şeklinde ifade edilmeli ve bu ifade içindekiler kısmında yer alan diğer maddeler ile aynı renk, boyut ve yazı tarzında olmalıdır.

2) İşlenmiş ürün içeriğinde bulunan organik olarak üretilmeyen tarımsal kaynaklı diğer maddeler bu Yönetmeliğin Ek-2 (C) bölümünde yer almış olmalıdır.

3) İşlenmiş ürün, yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-2 (A) bölümünde listelenen, tarımsal kaynaklı olmayan gıda katkı maddelerini içermelidir.

4) Tarımsal orjinli ürün veya türevleri bu Yönetmeliğin Ek-2 (B) bölümünde listelenen ürünlerle işlem görmüş olmalıdır.

5) Ürün işleme esnasında iyonik radyasyon kullanılmamalıdır.

6) Ürün, bu yönetmelik hükümlerine göre Bakanlıkça yetkilendirilen kuruluşlar tarafından kontrolü yapılan müteşebbislerce üretilmiş olmalıdır.

7) Ürün genetiği değiştirilmiş organizma ve/veya bu organizmalardan elde edilen ürünler kullanılmadan üretilmiş olmalıdır.

8) Geçiş sürecinde üretilen ürünler bu Yönetmelik hükümlerine göre geçiş süreci ürünü olarak etiketlenir.

Organik ürünlerin depolanması

Madde 25 — Organik ürünlerin depolanması kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik ürünlerin, depolama alanları, ürünlerin tanınmasına imkan verecek ve bu Yönetmelikçe uygun bulunmayan başka ürünlerle, maddelerle karışmaya ya da bulaşmaya meydan vermeyecek biçimde düzenlenmelidir. Organik ürünlerin depolandığı alanlarda kullanılan yalıtım malzemeleri ve soğutma ile ilgili ekipmanlar bu amaç gözetilerek seçilmelidir.

b) Ayrı olarak depolamanın mümkün olmadığı durumlarda organik ürünlerle konvansiyonel ürünlerin karışmasını engelleyecek tedbirler alınır ve bu tedbirlerin yeterliliği yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontrol edilir.

c) Basınç, sıcaklık ve yetkilendirilmiş kuruluşça uygun görülen gazlarla kontrol edilebilen koşullarda depolama uygulamaları yapılabilir.

d) Organik ürünlerin depolanması sırasında ürünün organik özelliğini kaybettirecek ilaç ve ilaçlama yöntemi kullanılamaz.

e) Organik ürünlerin depolanmasında sentetik kimyasal maddeler kullanılamaz ve doğal olmayan uygulamalar yapılamaz; tüm bu işlemler yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontrol edilir.

f) (Değişik: RG-17/10/2006-26322) Müteşebbis tarafından depolama koşulları ile depolanan organik ürünün giriş ve çıkış miktarları ve tarihine ilişkin kayıtlar düzenli olarak tutulur. Müteşebbis tarafından imzalanan bu kayıtlar yetkilendirilmiş kuruluşa onaylatılır ve çizelgenin bir nüshası müteşebbis tarafından, diğer nüshası yetkilendirilmiş kuruluş tarafından saklanır.

Organik ürünlerin taşınması

Madde 26 — Organik ürünlerin taşınması kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Müteşebbis, organik ürünleri toptancı ve perakendeciler de dahil olmak üzere diğer birimlere taşıma sırasında içeriğinde herhangi bir karışıma neden olmayacak biçimde uygun paket, konteynır veya kapalı araçlarda, izlenebilirliğini sağlayacak şekilde taşınmasını sağlamakla yükümlüdür.

b) Kontrol sistemine dahil olan iki müteşebbis arasında, kapalı olmayan araç, konteynır yada paketlerin bir veya birden fazla sayıda nakliye işlemi, ürün hakkında müteşebbisin adı, adresi, ürünün adı, etiket bilgileri, yetkilendirilmiş kuruluşun adı, kod numarası gibi gerekli bilgileri içeren evraklarla birlikte, gönderici ve alıcı tarafların yetkilisi yada yetkilendirilmiş kuruluşun bilgisi ve onayı ile olmalıdır.

c) (Ek: RG-17/10/2006-26322) Ürünlerin diğer işletmeler ya da birimlerden kabulü sırasında ürünü kabul eden kişi gerek gördüğü durumlarda paketin kapanışı ya da ambalajının bu Yönetmeliğe uygunluğunu, ayrıca etiketin bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesine uygunluğunu inceler. Etiket bilgileri ile ürünün beraberinde gelen diğer dokümanların birbirine uyumunu kontrol ettikten sonra karşılaştırmanın sonucunu kayıtlarına ekler.

Organik ürünlerin pazarlanması

Madde 27 — Organik ürünlerin pazarlanması kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik hammadde ve/veya organik işlenmiş ürün olduğunu belirten "Ürün Sertifikasına" sahip olan ve bu Yönetmelik hükümlerince üretilmiş ürünler organik ürün olarak pazarlanır.

b) Organik ürün ticareti yapan müteşebbis, her bir parti satışını "Ürün Sertifikası" ile belgelendirmek zorundadır.

c) Organik ürünler, organik ürün olduğu açıkça belirtilerek satılır. Organik ürünlerin, konvansiyonel ürün ile karışmaması ve organik niteliğinin korunması organik ürün satışı yapan müteşebbisin yükümlülüğündedir.

d) İthalatçı ithalat halinde, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından istenilen belgeleri eksiksiz olarak bu kuruluşa verir. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yeniden sertifikalandırma yapmak amacıyla aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenir. Bunlar;

1) İthalatçının ithalat faaliyetleri; ithalatçının adı, adresi, ürünün geldiği ülke, ürünlerin ülkeye giriş noktası ve ithal edilen ürünlerin depolanmasında kullanılacak binaların uygunluğuyla ilgili detaylı açıklama belgeleri,

2) Karşı ülkeden alınan ürünün etiketi ve içeriğine dair bütün bilgilerin aslı veya noter onaylı tercümeleri,

3) İthalat işleminin nasıl gerçekleşeceğini ve ihlal durumunda alınacak ihtiyati tedbirleri içeren belgeler,

4) İthalatçı tarafından kullanılacak herhangi bir deponun diğer ülkede bulunması durumunda, karşı ülkenin yetkilendirilmiş kuruluşu tarafından kontrole açık olacağını belirten belgeler,

5) İlgili partinin miktarı, orjini ve yapısı, kontrol mekanizmasının detayları, üretim, işleme, ambalajlama, depolama, nakliye işlemlerinin detayları, alıcıları, ürün sertifikası, organik tarım müteşebbis sertifikası, ürüne ilişkin yıllık kontrol raporlarıdır.

Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından gerek duyulması halinde yukardaki bilgi ve belgelere ek olarak bilgi ve belgeler istenebilir. Tüm bilgi ve belgeler, Komite denetimlerinde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

e) İthalat veya ihracat yapmak isteyen müteşebbis, yetkilendirilmiş kuruluştan aldığı Ürün Sertifikası ve ulusal mevzuat hükümleri gereğince tamamlamakla yükümlü olduğu diğer belgelerle birlikte Bakanlığın ilgili birimine başvurur.

f) Organik ürünlerin ihracatı, Dış Ticaret Müsteşarlığının "İhracatı Kayda Bağlı Ürünler Listesi"nde yer alan ürünler için yapılan işlemlere tabidir. Bu nedenle; müteşebbisler, ihracat dokümanlarının bir örneğini Ege İhracatçı Birliklerine verir. Ege İhracatçı Birlikleri ihracatçı bildirimleri ve verilen beyanname numaralarını içeren ihracat verilerini her üç ayda bir Komiteye bildirir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kontrol ve/veya Sertifikasyon Sisteminin İşleyişi

BİRİNCİ BÖLÜM

Kontrol Esasları

Kontrol sisteminin özellikleri

Madde 28 — Organik üretimin özelliği, her aşamasının kontrollü olması ve ürünün sertifikalandırılmasıdır. Bu Yönetmelik hükümlerine göre, ürünün güvence altına alınmasındaki iki temel unsur, kontrol ve sertifikasyondur. Kontrol ve sertifikasyon işlemi, aynı kuruluş tarafından yapılabileceği gibi ayrı ayrı kuruluşlar tarafından da yapılabilir.

Kontrol yetkisi

Madde 29 — Bakanlık müteşebbis kontrolüne ilişkin yetkisini, yetkilendirilmiş kuruluşa devredebilir. Kontrol yetkisi verilen kuruluşlar ve kontrolörler yetkilerini başka bir kurum ve/veya kuruluşa veya kişiye devredemez.

İşletme ve müteşebbis kontrolü için gerekli bilgi ve belgeler

Madde 30 — İşletme ve müteşebbis kontrolü için gerekli bilgi ve belgeler aşağıda belirtilmiştir.

a) (**Değişik: RG-17/10/2006-26322**) Müteşebbisler, yaptıkları organik faaliyetler ile ilgili her türlü bilgi ve belgeleri, sözleşmeli olduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşuna vermek ve işletmesinde bulundurmamakla zorundadırlar.

1) İşletmenin adı, adresi, kapasite bilgileri, hukuki durumuna ait bilgi ve belgeler, sözleşme tarihi, imzalanan sözleşme metni, organik tarıma geçişin başladığı tarih, sözleşme tarihine kadar ki arazi geçmişiine ait bilgiler,

2) Faaliyet alanı,

3) İşletmede daha önce uygulanan üretim metodu,

4) İşletmenin ve işletme binalarının planları,

5) Arazi parselleri veya alana dair tüm plan ve krokiler,

6) İşletmenin mevcut makine ve ekipman donanımı,

7) İşletmenin konumu, kullanılan depoların tanımı ve amaca uygunluğu,

8) Ürün münavebe planı,

9) Kullanılacak tüm girdilere ait kayıt defterleri,

10) İşletmenin malları, dışarıdan satın alınan malları içeren alım ve satım defterleri,

11) Ürün çıkış planı, ürünün niteliği, stok durumu, miktarı, ambalajlama şekli ve materyali,

12) Orman alanlarından ve doğadan ürün toplanması durumunda, alana ait bütün tanımlamalar, resmi izinler ile alana yapılan tüm teknik müdahaleler, afetler, karantina tedbirleri gibi bilgilerdir.

b) Müteşebbis, faaliyet alanı ile ilgili bilgileri kapsayan organik tarıma geçiş ve üretim planları hazırlar.

Kontrol işlemi

Madde 31 — Kontrol işlemi; yazılı belgeleri, planları, defterleri, raporları, kayıtları, arazi, işletme ve depo gibi kritik nokta kontrollerini ve gözlemleri içermelidir. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu yılda en az bir defa haberli veya habersiz olarak işletmeyi yerinde kontrol eder. Bu amaçla kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu bir kontrol planı hazırlar ve hazırlanan bu kontrol planı aşağıdaki bilgileri içerir;

1) Müteşebbisin adı ve adresi,

2) Kontrol tarihi,

3) Kontrolün kapsayacağı konular,

4) Kontrolör adıdır.

Müteşebbis tarafından kayıt altına alınan bütün organik tarım faaliyetleri kontrol raporları için temel bilgi niteliğindedir.

Kontrol işlemi sırasında kontrolör, bağlı bulunduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşunun organik tarım faaliyetlerini içeren kendi kontrol formlarını doldurur. Kontrolör, yaptığı kontrole dair kontrol sonuçlarını içeren bir belge düzenleyerek müteşebbise verir ve bu belge müteşebbise saklanır. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu kontrol işlemi sonucunda bir rapor hazırlar. Kontrol raporu, müteşebbisin bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılan organik tarım faaliyetlerinin kontrol sonuçlarını içerir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sertifikasyon Esasları

Sertifikasyon sisteminin özellikleri

Madde 32 — Sertifikasyon; bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, organik ürünün ve girdinin geldiği aşamanın belgelendirilmesidir. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşunca; organik tarım müteşebbis sertifikası ve ürün sertifikası verilir. Sertifikalar, asgari bu Yönetmeliğin Ek-4'ünde yer alan bilgileri içerecek şekilde düzenlenmelidir. Düzenlenen sertifikaların icmal listeleri Komiteye gönderilir.

Sertifikasyon sisteminin özellikleri aşağıda belirtilmiştir;

a) Sertifikasyon, Komiteden bu yetkiyi almış gerçek veya tüzel kuruluşlarca yapılır. Sertifikasyon işlemi, kontrolü yapan kuruluşça da yapılabilir, ancak bu işlem için de Komiteden izin ve yetki almak zorundadır. Sertifika yetkisi verilen kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu yetkisini başka bir kurum veya kuruluşça devredemez.

b) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu bir sertifikasyon sistemi oluşturur ve Komiteye sunar. Bu sistemi kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşunun uyguladığı fiyat listesi, sertifika belgesi örneği, sertifika çeşitleri, test etme ve sorgulama metodu, analiz yöntemi ve kullandığı tüm teknikler ve dokümantasyon sistemi ile ilgili bilgileri kapsar.

c) Sertifikasyon kuruluşu sertifika düzenleyeceği işletmelere ait tüm kontrol bilgilerini ve raporları kontrolü yapan kuruluştan devralır. Kontrol kuruluşu bu bilgileri sertifikasyon kuruluşuna vermek zorundadır.

Sertifikasyonun esasları

Madde 33 — Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu, bu Yönetmelikte bahsedilen kriterleri ve sertifikasyon esaslarının uygunluğunu EN 45011 veya ISO 65'e göre sağlamak zorundadır. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu yapılan işin niteliğine göre kalite sistemini açıklayan bir kalite el kitabı hazırlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yetkilendirilmiş Kuruluşlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma Esasları, Çalışma İzni ve Yaptırımlar

Yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma esasları

Madde 34 — Yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma esasları şunlardır:

a) Yetkilendirilmiş kuruluşlar; Komiteden çalışma yetkisi almak, çalışma yetki süreleri dolmadan en az bir ay önce çalışma yetki sürelerinin uzatılması için başvuru yapmak ve çalışma izinlerinin uzatıldığını belgelemek zorundadırlar. Yukarıdaki hususlara dikkat etmeyen kuruluşların çalışma izinleri Komite tarafından yeni izin belgelerini alıncaya kadar durdurulur.

b) Yetkilendirilmiş kuruluşlar yurt içinde her türlü organik ürün ambalajında ulusal organik tarım logosunu kullanırlar.

c) Yetkilendirilmiş kuruluş, bu Yönetmelik hükümlerine göre kontrol sürecini işletmeden ürün veya girdi sertifikalandırması yapamaz.

d) Yetkilendirilmiş kuruluşlar bu Yönetmelik hükümlerine uymayan üretim teknikleri ve girdilerin kullanıldığından şüphe duyduğu durumlarda analiz amaçlı ürün örnekleri alabilir.

e) (**Değişik: RG-17/10/2006-26322**) Tespit etiketleri sistemden çıkartmayı gerektirecek aykırılıklar ile uygun gördükleri yaptırım işlemlerini de içeren karar yazısını, müteşebbisin itirazı var ise yirmi gün içerisinde, itiraz yok ise yıllık raporlarında Komiteye bildirirler. Ayrıca, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından sistemden çıkarılan müteşebbisler diğer yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilir. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uygun görülen yaptırımlara itiraz ve şikayet halinde Komite konu ile ilgili inceleme ve yeni belgeler isteme yetkisine sahiptir. Komite itiraz ve şikayet ile ilgili bilgi ve belgeleri inceler, nihai kararı verir ve sonucu taraflara iletir.

f) Yetkilendirilmiş kuruluş, bitkisel ve hayvansal ürünler ile su ürünleri üretimi yapan, orman alanlarından ve doğadan ürün toplayan, ürün işleyen, ambalajlayan, depolayan, nakleden, pazarlayan, sözleşme yaptığı geçiş sürecindeki veya bu süreci tamamlamış bütün müteşebbisleri ve müteşebbislere ait her türlü bilgi ve belgeyi kontrol eder ve kayıt altına alır. Ayrıntılı rapor hazırlar. Raporlar, faaliyet alanı ile ilgili olarak aşağıdaki bilgileri içerir.

1) Bu Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan bilgiler,

2) Üretime dair bütün bilgiler,

3) İşletmeye dair bütün bilgiler,

4) Kontrollere dair bütün bilgiler,

5) Sertifikasyona dair bütün bilgiler,

6) İhlal ve ihtilaflara dair bütün bilgiler,

7) Gıda siciline dair bütün bilgilerdir.

Yetkilendirilmiş kuruluşlarda aranan şartlar

Madde 35 — Yetkilendirilmiş kuruluşlarda aranan şartlar şunlardır:

a) Yetkilendirilmiş kuruluşlar teknik ve idari bakımından görevini yerine getirebilecek imkanlara sahip olmalıdır. Komite, bu konuda gerekli incelemelerde bulunmak, tavsiye ve direktif verme yetkisine sahiptir. Bakanlık tarafından izin verilecek yerli veya yabancı yetkilendirilmiş kuruluşun Türkiye irtibat bürosu temsilcisinin ve yardımcısının T.C. vatandaşı olması zorunlu olup, çalışan T.C. vatandaşı personel sayısı, toplam kontrolör ve diğer personel sayısının 2/3'ünden az olamaz.

b) Yetkilendirilmiş kuruluşlar EN 45011 veya ISO 65 veya standartlara göre akredite edilmiş olmalıdır.

c) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, sürekli irtibat sağlanabilecek her türlü alt yapıyı oluşturur.

d) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, danışmanlık hizmeti veremez.

e) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, yöneticilerinin, ortaklarının, kontrolörlerinin ve çalışanları ile bunların birinci derece yakınlarının organik tarım faaliyetlerini kontrol edemez ve sertifikalandıramaz.

f) **(Değişik: RG-17/10/2006-26322)** Yetkilendirilmiş kuruluşun yöneticileri, ortakları, kontrolörleri ve çalışanları, aynı anda başka bir yetkilendirilmiş kuruluşta görev alamazlar.

g) Yetkilendirilmiş kuruluşların kontrolörlerinin sayısı, kuruluşun proje sayısı ve kontrol edilecek alan için yeterli olmalıdır. Bir yıl içerisinde kontrolör için maksimum çalışma süresi 90 kontrol günüdür.

h) Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlardan, yürürlükteki organik tarım mevzuatlarına uygun faaliyette bulunacaklarına dair noter onaylı bir taahhütname alınır.

i) Yetkilendirilmiş kuruluşlar gerekli gördükleri durumlarda en az bir kontrolör bulundurmak ve komiteden izin almak kaydıyla şubeler açabilir. Yetkilendirilmiş kuruluşlar açtığı şubelerince yürütülen tüm faaliyetlerden sorumludurlar. Şubelerin kapatılması durumunda komite bilgilendirilir.

Yetkilendirilmiş kuruluşun çalışma izni için başvuru şekli

Madde 36 — Gerçek veya tüzel kişiler; kontrol veya sertifikasyon veya kontrol ve sertifikasyon faaliyetlerinde bulunmak için Bakanlığa resmi olarak müracaat eder. Komite tarafından gerekli incelemeler yapılır ve müracaat tarihinden itibaren en geç 3 ay içinde ilgiliye gerekli iznin verilip verilmeyeceğine dair bilgi verilir. Bakanlıkça izin verilen yetkilendirilmiş kuruluş bu Yönetmelik çerçevesinde çalışmalarını sürdürür.

Yetkilendirilmiş kuruluş çalışma izni için aranan şartlar ve istenilen belgeler

Madde 37 — Çalışma izni için istenilen belgeler ve aranan şartlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Yetkilendirilmiş kuruluşların hukuki yapısını belirtir belgeler;

1) Yetkilendirilmiş kuruluş tüzel kişilik ise en az Limited Şirket olmalıdır.

2) Yetkilendirilmiş kuruluş, yabancı bir kuruluşun Türkiye'deki şirketi veya irtibat bürosu ise; tüm yasal izin prosedürlerini tamamlamış olmalıdır.

3) Gerçek kişi ise iş yeri açma belgesi almalıdır.

b) Yetkilendirilmiş kuruluş yabancı bir kuruluşun Türkiye'deki irtibat bürosu veya şirketi ise, akreditasyon belgesini müracatta ibraz eder. Yeni kurulan şirket ise akreditasyon belgesini en geç iki yıl içinde Bakanlığa göndermelidir. Belirtilen sürede akreditasyon belgesi ibraz edilmez ise Bakanlık yetkilendirilmiş kuruluşun çalışma iznini, belge Bakanlığa ibraz edilinceye kadar askıya alır.

c) Yetkilendirilmiş kuruluşların yer ve organizasyon tanımlamalarına dair belgeler;

1) Adı, yeri, tüm iletişim bilgileri ve var ise logosuna ait belgeler,

2) Kuruluş sahibi, ortakları, çalışanları, kontrolörlerine ait kimlik belgeleri,

3) Kuruluş sahibi, ortakları, çalışanları, kontrolörlerine ait eğitim belgeleri,

4) **(Değişik: RG-17/10/2006-26322)** Çalışanların görev tanımları ve sigorta bildirgeleri.

5) Yetki sahibi kişilere ait imza sirküleri,

6) Yetkilendirilmiş kuruluşun organizasyon şemasıdır.

d) Kuruluşun mali yapısına dair belgeler;

1) Sermaye yapısını gösteren belgeler,

2) Vergi türü ve vergi numaralarını da içeren belgelerdir.

e) Kuruluşun çalışma alanı ve çalışma sistemine dair bu Yönetmelikte belirtilen tüm belgelerdir.

f) Kontrol ve sertifikasyon yöntemlerini içeren belgeler ve türkçe kalite el kitabıdır.

Müteşebbisin sorumlulukları ve uygulanacak yaptırımlar

Madde 38 — **(Değişik birinci fıkra: RG-17/10/2006-26322)** Müteşebbis sözleşme yaptığı yetkilendirilmiş kuruluşta organik tarımsal faaliyeti ile ilgili tüm bilgi ve belgeleri vermek, her türlü değişikliği bildirmek, üretimin her aşamasında gerekli kontrolün yapılabilmesi için işletmenin organik üretimle ilgili her birimini yetkilendirilmiş kuruluşta açmak zorundadır. Yetkilendirilmiş kuruluş organik tarım faaliyetinin her aşamasını istediği anda kontrol eder.

Müteşebbis faaliyet alanını tam olarak tanımlamalı ve aldığı önlemleri yetkilendirilmiş kuruluşta bildirmelidir. Müteşebbis, bu Yönetmelik hükümlerine uyacağına ve her türlü kontrole izin vereceğine dair bir taahhütnameyi yetkilendirilmiş kuruluşta vermek zorundadır.

Müteşebbis, ürettiği, işlediği, ithal ettiği yada başka bir müteşebbisten satın aldığı ürünün bu Yönetmelik hükümlerine uygun olmadığından kuşkulanyorsa bu durumu yetkilendirilmiş kuruluşta bildirir. Durum netlik kazanıncaya kadar söz konusu ürünün organik ürün olduğuna dair atıfta bulunacak organik ürün etiket ve logosunu kullanamaz. Müteşebbis söz konusu ürünü tereddütler ortadan kalktıktan sonra

yetkilendirilmiş kuruluşun bilgisi dahilinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun işlemlere tabi tutulabilir ve pazarlayabilir.

Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından müteşebbise uygulanacak yaptırımlar, aşağıdaki maddelere göre uygulanır.

a) Müteşebbis, faaliyetleriyle ilgili yetkilendirilmiş kuruluş tarafından istenilen kayıtları düzenli olarak tutmak zorundadır. Belgelerin düzensiz veya yanlış tutulması durumunda, yetkilendirilmiş kuruluşlar eksiklik ve aksaklıkları müteşebbislere ayrıntılı ve yazılı olarak bildirir. Yetkilendirilmiş kuruluş eksiklik ve aksaklıkların düzeltilmesi için müteşebbise bir ay süre tanır. Bu süre sonunda tekrar kontrol eder. Eksiklik giderilmiş ise sözleşme aynen devam eder. Aksi halde kalite el kitabında belirtilen yaptırımlar uygulanır. İtiraz halinde konu ile ilgili bilgi ve belgeler en geç yirmi gün içinde Komiteye iletir. Komite gerekli incelemeleri yaptıktan sonra nihai kararını verir ve sonucu taraflara bildirir.

b) Üretim aşamasında bu Yönetmelik hükümlerine aykırı uygulamaların saptanması halinde; müteşebbis organik üretime geçiş sürecinde ise, süre yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uzatılır, bu süreyi tamamlamışsa tekrar geçiş sürecine geçirilir ve müteşebbise yazılı olarak bildirilir. Uzatılan geçiş süresi sonunda bu Yönetmelik hükümlerine aykırı uygulamaları tekrarladığı tespit edilen üretici müteşebbislerin sözleşmesi feshedilerek Komiteye bildirilir. İtiraz veya şikayet halinde Komite konu ile ilgili bilgi ve belgeleri ister ve inceleme başlatır. İnceleme neticesinde, müteşebbisin bu Yönetmelik hükümlerine aykırı uygulamaların kasıtlı olarak devam ettiği tespit edilmesi durumunda; Komite müteşebbis organik üretim yapma faaliyetinden beş yıl süre ile men eder ve tüm yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirir. Men kararı yalnızca Komite tarafından verilir.

c) İşleme, ambalajlama, etiketleme, depolama, taşıma, pazarlama faaliyetlerinde bu Yönetmelik hükümlerini ihlal eden müteşebbisin ihlale kasıtlı olarak devam ettiği tespit edildiğinde, Komite müteşebbis organik tarım faaliyetinden beş yıl süre ile men eder ve bu kararını tüm yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirir.

d) **(Ek: RG-17/10/2006-26322)** Müteşebbisin yetkilendirilmiş kuruluş tarafından organik üretim metodundan çıkarılması halinde veya kendi isteğiyle organik üretim metodunu uygulamaması durumunda müteşebbis yeni durumunu ürünün alıcısına yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Yetkilendirilmiş kuruluşların göndermekle yükümlü oldukları bilgi ve belgeler

Madde 39 — Komite, yetkilendirilmiş kuruluşlardan; müteşebbise, ürüne, üretime, kontrol işlemine, kuruluşun kendisine, çalışanına ve menşesine dair her türlü bilgi ve belgeleri istediği zaman ve biçimde talep edebilir. Ayrıca yetkilendirilmiş kuruluşlar, yapısıyla ilgili yapılan her türlü değişikliği en geç bir ay içerisinde Komiteye bildirmek zorundadır.

Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (f) bendinde verilen kod numarasını, sözleşme yaptığı müteşebbislerin onaylı listesi, arazi yeri, büyüklüğü, ürünün adı, miktarı işletmenin adı ve organik faaliyet bilgilerini içeren listeyi Yetkilendirilmiş kuruluş Komiteye ve organik tarımın yapılacağı il tarım müdürlüğüne en geç bir ay içinde bildirmek zorundadır. Komite ve il tarım müdürlüğü, kendisine bildirilen müteşebbis "organik tarım metodu uygulayan müteşebbis" olarak kayıt altına alır.

Geçiş sürecindeki kısaltmanın süresi ve gerekçesi ya da müteşebbisin yeniden geçiş sürecine alınması durumları yetkilendirilmiş kuruluş tarafından, bir ay içerisinde üretim yapılan ilin il müdürlüğüne, yıllık raporlarda ise Komiteye bildirilir.

Yetkilendirilmiş kuruluşlar, geçen takvim yılında yapmış oldukları bir yıllık faaliyetleriyle ilgili; ürün, müteşebbis, sertifika icmalleri, kontrol, üretim, ihracat, ithalat, çalışan personel durumu ile ilgili bilgileri müteakip yılın en geç 31 Mart tarihine kadar Komiteye bildirir. Ayrıca yeni sözleşme yapılan müteşebbisleri sözleşme tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Komiteye bildirmek zorundadırlar.

Denetim, yetki ve sorumluluklar ile denetim elemanlarının hizmet içi eğitimleri

Madde 40 — Yetkilendirilmiş kuruluş, müteşebbis ve işletme denetimleri; Organik Tarım Komitesi Üyeleri ve il müdürlükleri bünyesinde organik tarım konusunda eğitim almış teknik elemanlardan oluşan Organik Tarım Birimi tarafından yapılır. Bu denetimler gerek görülmesi halinde Bakanlık tarafından Teftiş Kurulu Başkanlığına da yaptırılabilir.

İl müdürlüklerinde denetimde görev alacak denetim elemanı; İl müdürlüğü tarafından önerilen, Bakanlık tarafından eğitilerek kimlik verilen kişilerden oluşur.

Denetimler; yetkilendirilmiş kuruluş büro denetimi, müteşebbis, işletme denetimleri olup, yetkilendirilmiş kuruluşların büro denetimi komite tarafından, diğer denetimler ise İl müdürlüklerince yapılır. Denetimler denetim yetkisine sahip en az iki eleman tarafından gerçekleştirilir. İl müdürlüğü elemanlarınca yapılacak denetimler sırasında Bakanlık tarafından hazırlanmış olan denetim formları kullanılır. Yıl sonunda yapılan denetimlere ilişkin değerlendirme icmalı istatistiki bilgi mahiyetinde Bakanlığa en geç müteakip yılın 31 Ocak tarihine kadar gönderilir.

Bakanlık merkez teşkilatınca gerek görülmesi halinde taşra teşkilatı denetim elemanlarına yönelik eğitimler yaptırılır. Çiftçi eğitimleri taşra teşkilatındaki denetim elemanları tarafından yapılır.

Ceza uygulamaları

Madde 41 — Kanuna aykırı hareket eden müteşebbislere ve yetkilendirilmiş kuruluşlara verilecek idari para cezaları aşağıdaki şekilde uygulanır.

a) Suçun tespit edildiği mahallin il müdürlüğünün teklifi veya Komiteye yapılan şikayete bağlı olarak veya Komitenin doğrudan tespiti halinde Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (d), (e) bentlerindeki yaptırımlar Bakanlık tarafından uygulanır. Bu yaptırımlar Komitenin ön incelemesini müteakip gerek duyulduğu durumda Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yapılacak inceleme sonucuna göre yerine getirilir. Bu inceleme süresince yetkilendirilmiş kuruluş müteşebbislerle yeni sözleşme yapamaz. Ancak daha önceden sözleşme yapılmış müteşebbislerle ilgili kontrol, sertifikasyon ya da kontrol ve sertifikasyon işlemlerine Komitenin alacağı karar doğrultusunda devam edilebilir.

b) Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (k) bentlerine aykırı hareket edenlere Bakanlıkça veya mahallin en büyük mülki amiri tarafından idari para cezası verilir.

c) Kanunun 12 nci maddesinde yer alan diğer cezalar ise suçun tespit edildiği mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilir.

d) Suça ilişkin cezanın kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde suçun tekrarlanması halinde Kanunda öngörülen tekerrür hükümleri uygulanır.

Bakanlık veya mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilen idari para cezalarına karşı, kararın ilgisine tebliğ tarihinden itibaren (7) gün içerisinde yetkili idari mahkemelere itiraz edilebilir.

Kontrolörlük kursu, kontrolörlük başvurularında aranılacak şartlar ile yetki, çalışma şekil ve esasları

Madde 42 — (Değişik: RG-17/10/2006-26322) Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde, ziraat mühendisi, veteriner hekim, su ürünleri mühendisi ve gıda mühendislerine yönelik, yılda bir defa kontrolör kursu açılır veya açtırılır.

Kontrolörlük başvurularında aranılacak şartlar, kontrolörün, yetki, çalışma şekil ve esasları şunlardır:

a) Başvuruda aranılacak şartlar;

1) Ziraat, veteriner, su ürünleri ve gıda mühendisliği fakültelerinin birinden mezun olmak,

2) Organik tarım konusunda bir yıllık bilgi ve deneyim sahibi olduğunu gösterir resmi belgeye veya konu ile ilgili yüksek lisans diplomasına veya konu ile ilgili doktora diplomasına veya Bakanlıkça açılacak veya açtırılacak kurslardan kontrolörlük eğitimi aldığına dair resmi bir belgeye sahip olmak veya organik tarım komitesinde bir yıl süre ile çalışmış olmak veya lisans eğitimleri uygun organik tarımda görev yapmış Bakanlık müfettişi olmaktır.

b) Yetki;

1) (Değişik: RG-17/10/2006-26322) İstenilen bilgi ve belgeleri Komiteye sunan kişilere, Komite tarafından kontrolörlük belgesi verilir.

2) Lisans aldıkları meslek odasına üye olmak koşuluyla kontrol hizmeti verebilirler.

3) (Değişik: RG-17/10/2006-26322) Kontrolörler yalnız bir yetkilendirilmiş kuruluş adına çalışır,

4) (Ek: RG-17/10/2006-26322) Yetkilendirilmiş kuruluşlar çalıştıracakları kontrolörler için, Komiteden yetki almak zorundadır. Yetkilendirilen kontrolörler Komite tarafından kimliklendirilerek kayıt altına alınır.

c) Çalışma şekil ve esasları;

1) Komiteden alınacak yetki belgesiyle çalışırlar.

2) Yaptıkları kontrolle ilgili rapor tutmak, bu raporları imzalamak ve yetkilendirilmiş kuruluşa teslim etmek zorundadırlar.

3) Komite, kontrolörün bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davranmasını tespit etmesi halinde kontrolör belgesini geçici veya süresiz olarak iptal edebilir.

Sertifiker başvurularında aranılacak şartlar ile yetki, çalışma şekil ve esasları

Madde 43 — Sertifikerlik başvurularında aranılacak şartlar ile yetki, çalışma şekil ve esasları şunlardır:

a) Başvuruda aranılacak şartlar;

1) En az 4 yıllık yüksek öğrenim mezunu olmak,

2) Organik tarım konusunda bir yıllık bilgi ve deneyim sahibi olduğunu gösterir resmi belgeye veya konu ile ilgili yüksek lisans diplomasına veya konu ile ilgili doktora diplomasına veya Bakanlıkça açılacak veya açtırılacak kurslardan kontrolörlük eğitimi aldığına dair resmi bir belgeye sahip olmak veya organik tarım komitesinde bir yıl süre ile çalışmış olmak veya lisans eğitimleri uygun organik tarımda görev yapmış Bakanlık müfettişi olmaktır.

b) Yetki;

1) İstenilen bilgi ve belgeleri Komiteye sunan kişilere, Komite tarafından sertifikalık yetkisi verilir ve yetkilendirilen sertifikeler kimliklendirilerek kayıt altına alınır.

2) Sertifikeler yalnız bir yetkilendirilmiş kuruluş adına çalışabilir.

c) Çalışma şekil ve esasları;

1) Sertifikeler, Komiteden alınacak yetki belgesiyle çalışırlar.

2) Komite, sertifikelerin bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davranmasını tespit etmesi halinde sertifikeler belgesini geçici veya süresiz olarak iptal edebilir.

Kontrol ve sertifikasyon ücreti

Madde 44 — Kontrol ve sertifikasyon ücretinin esasları aşağıda belirtilmiştir.

Kontrol ve sertifikasyon ücreti; yetkilendirilmiş kuruluş ile müteşebbis arasında yapılan sözleşme ile belirlenir. Yetkilendirilmiş kuruluş kontrollerinde komite üyesinin de kontrolde bulunmasını gerekli görürse, Komiteye yazılı olarak başvurur ve oluşacak harcırahı kendi kontrolüne uyguladığı esaslara göre karşılar.

BEŞİNCİ KISIM

Komiteler

BİRİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Komitesi

Organik Tarım Komitesinin oluşumu, görevleri, çalışma şekil ve esasları

Madde 45 — Organik Tarım Komitesinin oluşumu, görevleri, çalışma şekil ve esasları aşağıda belirtilmiştir.

a) (**Değişik: RG-17/10/2006-26322**) Komitenin oluşumu; Bakanlık, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı tarafından görevlendirilecek temsilcilerinden, Bakan veya yetkilendireceği müsteşar veya müsteşar yardımcısının onayı ile kurulur. Yukarıda adı belirtilen kuruluşlardan en az bir üye olmak üzere komiteye alınacak üye sayısını Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü belirler. İhtiyaç duyulması halinde Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliği'nden Komiteye birer üye alınabilir. Komite başkanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürü veya yetki vereceği Genel Müdür Yardımcısı veya Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanı tarafından, Komite sekreteryası ise Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanlığınca yürütülür.

b) Komitenin görevleri;

1) Yetkilendirilmiş kuruluş başvurularını değerlendirerek çalışma izni vermek, izin sürelerini uzatmak, izinlerini iptal etmek,

2) Yetkilendirilmiş kuruluşları kodlamak, kontrolörleri, sertifikeleri kodlamak ve kimliklendirmek,

3) Kontrolör ve sertifikeler yetkisi vermek, yetkilerini iptal etmek,

4) Yetkilendirilmiş kuruluşların büro denetimini yapmak,

5) Yetkilendirilmiş kuruluşlara, kontrolörlere ve müteşebbislere organik tarım mevzuatlarına aykırı hareket etmeleri halinde gerekli idari para cezalarının uygulanmasını Bakanlık Makamına teklif etmek,

6) Türkiye'de organik tarımın yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, tanıtılması konularında çalışmalar yapmak, Organik tarım konusunda eğitim, seminer, sempozyum, toplantı, kongre ve fuarların düzenlenmesini teşvik etmek, bahse konu etkinliklere katılmak ve katkı sağlamak,

7) Uluslararası Organik Tarım mevzuatlarını izleyerek bu konudaki uyumun sağlanması için değişiklik çalışmaları yapmaktır.

c) Komite, sekreteryaya tarafından toplantıya çağrılır. Komite üye tam sayısının en az salt çoğunluğuyla toplanır. Kararlar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır.

d) Raportörlük, Komitece Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü temsilcileri arasından seçilen sekreter üye tarafından yürütülür.

e) Kararlar, toplantı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır. Bakan veya Bakan'ın yetki verdiği Makamın Onayına sunulur ve Makam Onayı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İKİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi

Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesinin oluşumu, görevleri, çalışma şekil ve esasları

Madde 46 — Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesinin oluşumu, görevleri çalışma şekil ve esasları aşağıda belirtilmiştir;

a) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi; Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdür'ün başkanlığında TÜGEM temsilcileri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü temsilcileri, TÜBİTAK, meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri, yetkilendirilmiş kuruluşların temsilcisi, üniversiteler ve özel sektör temsilcileri ile Komitenin toplantı gündemiyle ilgili görüşlerinin alınmasında yarar gördüğü kurum ve kuruluşların temsilcilerinden olmak üzere en az on kişiden oluşur.

b) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi; organik tarımın uygulanması ve geliştirilmesi, desteklemeler ve teşvikler, tüketicinin bilinçlendirilmesi, organik ürünlerin yurt içi ve yurt dışında pazarlanması, uygulamalardaki aksaklıkların tespit edilmesi ve bu konudaki stratejilerin belirlenmesi, organik tarım konusunda proje önerilerinin belirlenmesi ve araştırma önceliklerinin tespit edilmesi hususunda çalışmaları yürütür.

c) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi tarafından gerek görülmesi halinde çalışma grupları oluşturulur.

d) Olağan olarak yılda en az bir kez toplanır. Olağanüstü durumlarda sekreteryaya tarafından toplantıya çağrılır.

e) Kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır ve Komite'ye tavsiye niteliğindedir.

f) Raportörlük ve sekreteryaya Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.

g) Kararlar, toplantı tarihinden itibaren yirmi gün içinde tüm üyeler tarafından imzalanır. Kararlar imzalandıktan sonra otuz gün içerisinde Komiteye iletilir. Komite, müteakip ilk toplantısında kararlarla ilgili değerlendirmeyi yapar.

ALTINCI KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Uyuşmazlık halinde başvurulacak yer

Madde 47 — Her yetkilendirilmiş kuruluş tarafından, gerekli hallerde başvurulması maksadıyla bir mahkeme yerinin belirlenmesi zorunludur. Bu mahal, müteşebbis ile yetkilendirilmiş kuruluş arasında yapılan sözleşmede belirtilmelidir.

Dış ticaret düzenlemeleri

Madde 48 — Organik ürünlerin ithalat ve ihracatına ilişkin gerekli düzenlemeler, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yapılır.

Hüküm bulunmayan haller

Madde 49 — Organik tarım faaliyetlerinde bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde; **(Ek ibare: RG-17/10/2006-26322) 21/8/1963 tarihli ve 308 sayılı Tohumlukların Tescil, Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanun, 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 29/5/1973 tarihli ve 1734 sayılı Yem Kanunu, 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu ve 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu ve bu Kanunlara dayalı olarak çıkartılan ilgili mevzuat hükümleri ile 25/4/2002 tarihli ve 24736 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kimyevi Gübre Denetim Yönetmeliği, 18/3/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarımda Kullanılan Kimyevi Gübrelere Dair Yönetmelik, 4/5/2004 tarihli ve 25452 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarımda Kullanılan Organik, Organomineral, Özel, Mikrobiyal ve Enzim İçerikli Organik Gübreler ile Toprak Düzenleyicilerin Üretimi, İthalatı, İhracatı, Piyasaya Arzı ve Denetimine Dair Yönetmelik hükümlerine uyulur.**

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Madde 50 — 11/7/2002 tarihli ve 24812 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 51 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 52 — Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

(1) 17/10/2006 tarihli ve 26322 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle bu maddenin (a) bendi yürürlükten kaldırılmış ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Tekirdağ ilinin Çorlu ilçesinde dünyaya geldi. İlkokul eğitimini Uncular Süleyman Peker İlköğretim Okulu'nda aldı. Ortaokul ve ardından lise eğitimini Çorlu Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi'nde 2001 yılında tamamladı. Aynı yıl Trakya Üniversitesi Ziraat Fakültesi Gıda Mühendisliği bölümünü kazandı. Üretim ve laboratuvar stajlarını Algida'da tamamlayarak, 2005 yılında bölümden başarıyla mezun oldu. Özel bir dil kursunda 2005 yılında başlayarak on ay süreyle İngilizce eğitimi aldı. 2006 yılında Ayso Gıda ve Catering'de çalışmaya başladı ancak eğitimini sürdürmek amacıyla ayrıldı. Aynı yılsonunda Namık Kemal Üniversitesi Gıda Mühendisliği bölümünde yüksek lisans eğitimi almaya hak kazandı.